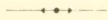

Γ

ΛΟΓΟΙ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΑΔΟΧΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ*

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΕΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΤΣΑΡΑ

Κύριοι Συνάδελφοι.

Συμφώνως τῷ Ὄργανισμῷ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν αἰσθάνομαι τὴν μεγίστην εὐχαρίστησιν νὰ καλέσω τὰς νέας Ἀκαδημαϊκὰς ἀρχάς, ὅπως ἀναλάβωσι καὶ ἐπισήμως τὰ καθήκοντά των.

Πρὸ τούτου θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ εἶπω ὀλίγας λέξεις σχετικὰς πρὸς τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἐπὶ εἰδικοῦ τινος θέματος. Ἡ ἡμετέρα δρᾶσις ἐστράφη ὅλως ἰδιαίτερος εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, ἐκτελεσθησομένας οὐ μόνον ὑπὸ Ἀκαδημαϊκῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ καθηγητῶν τακτικῶν ἢ ἐκτάκτων, ὑφηγητῶν, ὑπὸ ἐπιμελητῶν, βοηθῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν καθηγητῶν αὐτῶν καὶ ὑπὸ διαπρεπῶν καθόλου ἐπιστημόνων εἰς πάντας τοὺς κλάδους, μὴ μελῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, πάντως δ' ὅμως ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν ἄμεσον ἐποπτείαν Ἀκαδημαϊκῶν διὰ τὸν εὖστοχον χειρισμὸν τῶν πρὸς τὸν σπουδαιότατον τοῦτον σκοπὸν διατεθησομένων οἰκονομικῶν μέσων.

Ἐπετύχομεν δὲ τὴν χορήγησιν 30.000 δραχμῶν ἐτησίως παρὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, 10.000 δραχμῶν παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἃς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θὰ ἐξακολουθήσῃ κατ' ἔτος χορηγοῦσα, αἵτινες προστιθέμεναι εἰς τὰς 50.000 δραχ., τὰς ἀναγραφομένας ἐν τῷ ἐτησίῳ προϋπολογισμῷ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ εἰς τὰς 45.000 δραχμῶν τὰς διατεθειμένας κατὰ διετίαν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ἰδρυτοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν Δημητρίου Αἰγινήτου εἰδικῶς δι' ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας, ἧτοι 22.500 δραχμὰς κατ' ἔτος, ἀπαρτίζουσι ὀλίγον ποσὸν 112.500 δραχμῶν ὅπερ θὰ διατίθῃται ἐτησίως πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας.

* Συνεδρία τῆς 9 Ἰανουαρίου 1926.

Ἐπιπλέον δὲ ἀνάγκη ἢ Ἐπιστημονικὴ ἢ Ἀκαδημία Ἀθηναίων πρῶτον νὰ καταστήσῃ δημοσίᾳ γνωστὴν διὰ τοῦ τύπου τὴν διάθεσιν τοῦ ποσοῦ τούτου τὸν Ἰανουάριον ἐκάστου ἔτους, καθ' ὅτι ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος καὶ τὸ κοινὸν ἐν γένει γνωρίζουν μόνον τὰ βραβεῖα, ἀγνωεῖται δὲ ἢ διάθεσις τοῦ εἰδικοῦ τούτου ποσοῦ πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ ἢ ἀνάγκη τῆς αὐξήσεως τοῦ εἰρημένου ποσοῦ ὑπὸ τῶν δυναμένων νὰ ἐνισχύσωσιν αὐτό.

Δεύτερον ἐκάστη ἐργασία δέον νὰ ἀναφέρῃ ρητῶς δαπάναις τίνος χορηγητοῦ ἐγένοντο αἱ σχετικαὶ αὐτῆς ἐρευναι.

Τρίτον νὰ συνταχθῇ εἰδικὸς ὄργανισμὸς τοῦ ταμείου οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως πρὸς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας.

Μόνον δὲ διὰ τῆς οἰκονομικῆς ταύτης ἐνισχύσεως θὰ δοθῇ σημαντικὴ ὠθησις εἰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς μεγάλην αὐξήσιν τῶν πρωτοτύπων ἐργασιῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων, ἐξυπηρετουμένου οὕτω πληρέστερον τοῦ μεγάλου σκοποῦ αὐτῆς.

Κατὰ τὰς σιγμὰς ταύτας τῆς διαδοχῆς τῆς προεδρίας, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ χαιρετίσω μὲ ὄλην μου τὴν καρδίαν, τὸν Γενικὸν Γραμματέα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων κ. Γεώργιον Π. Οἰκονόμον, τοῦ ὁποίου ἡ μεγάλη διοικητικὴ ἱκανότης καὶ ἡ εὐγένεια κατέστησαν εὐχερῆ ἅμα δὲ καὶ εὐχάριστον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν προεδρικῶν μου καθηκόντων. Αἰσθάνομαι πρὸς τούτοις τὴν ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ εὐχαριστήσω τὰ μέλη τῆς Συγκλήτου, ὧν ἡ συμβολὴ εἶναι τόσον πολῦτιμος ἐν τῇ ἀκριβεστάτῃ διεκπεραιώσει πάντων τῶν ἀφορώντων τὴν Ἀκαδημίαν ζητημάτων.

Ἐπιθυμῶ δ' ἐπίσης νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς εὐχαριστίας μου πρὸς τοὺς τρεῖς ὑπαλλήλους τοῦ ἰδιαιτέρου γραφείου τῆς Ἀκαδημίας, ὧν ἡ δεξιότης καὶ ἡ ταχύτης ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν ὑπηρεσιακῶν αὐτῶν καθηκόντων εἶναι ἀπαράμυλλος. Ὁ δὲ μικρὸς ἀριθμὸς αὐτῶν μοῦ ὑπενθυμίζει τὰ Ἀγγλικά Γραφεῖα.

Μετὰ τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις αἰσθάνομαι μεγάλην χαρὰν ἐκτελῶν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καλέσω, τὸν Πρόεδρον κ. Θεόφιλον Βορέαν, τὸν ἔξοχον καθηγητὴν τῆς Πειραματικῆς Ψυχολογίας καὶ σοφὸν συγγραφέα, μεθ' οὗ μὲ συνδέουσι στενοὶ οὐ μόνον φιλικοὶ ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῆς φύσεως δεσμοί, καὶ τὸν Ἀντιπρόεδρον κ. Ἀλέξανδρον Μαζαράκην τὸν διαπρεπῆ στρατηγόν, οὗτινος εἶναι πᾶσι γνωστὴ ἡ μεγάλη ἱκανότης, ἡ εὐθύτης καὶ ἡ προσήγεια, ἵνα καταλάβωσι καὶ ἐπισήμως τὰς ἔδρας αὐτῶν.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

²Αναλαμβάνων σήμερον ἐπισήμως τὴν προεδρίαν τῆς ᾽Ακαδημίας πλείστας, φίλοι συνάδελφοι, ὁμολογῶ χάριτας πρὸς ὑμᾶς, ὧν ἡ εὐμενὴς ψῆφος μὲ ἀνεβίβασεν εἰς τὸ ὑπατον ἀξίωμα ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ταύτῃ πνευματικῇ τοῦ ᾽Εθνους ἐστία.

³Ἰδιαιτέρας εὐχαριστίας ὀφείλω πρὸς τὸν ἀγαπητὸν τέως πρόεδρον κ. Μιχαὴλ Κατσαρᾶν, ὅστις εἰς τὸν φίλον καὶ τὸν ἐγγύτερον συνάδελφον καὶ ἐν πᾶσιν ὁμόφρονα ἀποβλέπων τοὺς φιλόφρονας εἶπε περὶ ἐμοῦ λόγους. Ὁ κ. Κατσαρᾶς, ὁ μαθητὴς τοῦ μεγάλου Charcot, ἐγένετο ὁ κύριος ἰδρυτὴς τῆς νευρολογίας καὶ τῆς ψυχιατρικῆς ἐν Ἑλλάδι, ὅστις διὰ τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ γενναίαν παρέσχε συμβολὴν εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην καὶ διὰ σοφῶν συγγραμμάτων καὶ τελεσφόρου διδασκαλίας πολλοὺς παρεσκεύασε μαθητὰς καὶ θιασώτας. Καὶ εἶναι γνωρίζον ὅτι ἡ ψυχιατρικὴ οὕτως ἀρρηκτως συνδέεται μετὰ τῆς ψυχολογίας, ὥστε ἡ ἑτέρα τῶν ἐπιστημῶν τούτων δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ἄνευ τῆς ἑτέρας. ᾽Αλλ' ὁ κ. Κατσαρᾶς δὲν εἶναι μόνον ὁ διαπρεπὴς τῆς θείας αὐτοῦ ἐπιστήμης μυσταγωγός, ἀλλὰ καὶ ὁ διαπρύσιος τῶν κοινωνικῶν καὶ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν κήρυξ, ὅπως καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔδειξεν ἐν τῷ πανηγυρικῷ λόγῳ, ἐν ᾧ ἐξῆρε τὴν ἀνάγκην τῆς ἰσορροποῦ μορφώσεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς διανοίας. Καὶ εἶναι περιφανὲς ὅτι καὶ ἐν τούτῳ τῷ στίβῳ συμπίπτει ἡ ἡμετέρα δρᾶσις.

Τὴν προθυμίαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἣν ἐπέδειξεν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ ὡς πρόεδρος ὁ κ. Κατσαρᾶς, δὲν εἶναι βεβαίως ἀνάγκη νὰ ἐξάρω ἐγὼ ἐνταῦθα. Πάντες εἶδομεν αὐτὸν ἀόκνως καὶ ἀδιαλείπτως παρακολουθοῦντα τῆς ᾽Ακαδημίας τὸ ἔργον καὶ κατὰ πάντα τρόπον συντελοῦντα εἰς τὴν ἐνίσχυσιν καὶ ἐπίδοσιν αὐτοῦ. Καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἐκπροσωπῶ τὰς γνώμας πάντων, ἐὰν ἐκφράσω εἰς αὐτὸν ἐπὶ τούτῳ τὰς θεομᾶς εὐχαριστίας τοῦ Σώματος.

⁴Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν προηγηθέντα ἐν τῇ προεδρίᾳ σεβαστὸν φίλον καὶ συνάδελφον, τὸν ἀκάματον ἱστοριοδίφην τῶν ᾽Αθηνῶν καὶ ἐξαίρετον λογοτέχνην, αἰσθάνομαι σήμερον τὸ καθῆκον πολλὴν νὰ ὁμολογήσω χάριν δι' ὅσα ἐγγενῶς εἶπε περὶ ἐμοῦ, ὅτε εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ παρέδιδε τὸ προεδρικὸν ἀξίωμα.

Κύριοι συνάδελφοι,

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμπληροῦται δεκαετία ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἡμετέρας ᾽Ακαδημίας καὶ εὐλαβῆς ἡ μνήμη ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθὸν καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀναπολεῖ τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, οἵτινες πρῶτοι ἐν Ἑλλάδι πάλα ἐθιμελίωσαν τὸν θεσμόν τῶν ᾽Ακαδημιῶν καὶ ἐπὶ αἰῶνας πολλοὺς συνετήρησαν αὐτὸν καὶ παρέ-

δωσαν εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς, ἀπὸ τοῦ δαιμονίου νιοῦ τοῦ Ἀρίστωνος μέχρι τῶν μεγαλωνύμων ἰδρυτῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅσα ἄλλα καὶ ἀλλαχοῦ ἰδρύθησαν ὅμοια καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ ὕστερον τοῦ Γεωργίου Πλήθωνος, ὅστις κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Ἀναγεννήσεως τὸν θεσμόν τοῦτον μετελαμπάδευσεν εἰς τὴν Δύσιν· ἔπειτα δὲ καὶ ἐκείνους, οἵτινες, ἀφ' οὗ ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς ἡ Ἑλλάς, τὸν καλλιπρεπῆ τοῦτον τῆς σοφίας ἀνήγειραν ναὸν καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὸν πνοὴν ζωῆς καὶ δημιουργίας, ἀπὸ τοῦ μεγαλοπράγμονος Σίμωνος Σίνα καὶ τοῦ Τσοῦφλη καὶ τοῦ Δωρίδου καὶ τοῦ Βόζου μέχρι τοῦ Ἐμμανουὴλ Μπενάκη καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέδωσαν ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῶν πρὸς λειτουργίαν τοῦ ἐθνικοῦ τούτου ἰδρύματος, καὶ ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Σχινᾶ, τοῦ πρώτου προτάειος τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ ὑποβαλόντος τὴν ἰδέαν τῆς ἰδρύσεως ἐλληνικῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν ἀοιδίμον Σίναν, μέχρι τοῦ Ἀλεξάνδρου Ραγκαβῆ, ὅστις καὶ τὸν πρῶτον συνέταξεν αὐτῆς κανονισμόν, καὶ τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Αἰγινήτου, ὅστις ὡς ὑπουργὸς μὲν ἠτύχησε νὰ καταβάλλῃ τὰς βάσεις τῆς λειτουργίας τῆς Ἀκαδημίας, ὡς πρόεδρος δ' ἔπειτα καὶ γενικὸς γραμματεὺς συνετέλεσεν εἰς τὴν κατοχύρωσιν καὶ τὸν προβιβασμὸν τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Ὁ δὲ λογισμὸς ἐν τῇ ἀναμνήσει ταύτῃ σπεύδει εἰς τὴν ἀνασκόπησιν τοῦ μέχρι τοῦδε συντελεσθέντος ἔργου τῆς Ἀκαδημίας καὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῶν καθηκόντων, ἅτινα ἐπιβάλλονται εἰς τὸ φωτοβόλον τοῦτο τοῦ Ἐθνικοῦ καθίδρυμα κατὰ τὴν μέλουνσαν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ.

Καὶ πᾶς δίκαιος κριτὴς θὰ ὁμολογήσῃ ὅτι αἱ ἤδη συγκομισθεῖσαι ἀπαρχαὶ δὲν εἶναι μικροῦ λόγου ἄξια, ἐὰν μάλιστα λάβῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ὀλίγον χρόνον, ὅστις διέρρησεν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς λειτουργίας τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τὰς δυσχερείας, πρὸς ἃς εἶχεν αὐτὴ νὰ παλαίσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ βίου αὐτῆς.

Αἱ πολλαπλαῖ ἀνακωνώσεις αἱ γινόμεναι ἐν τῇ Ὀλομελείᾳ ὑπὸ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων καὶ ἄλλων μελῶν καὶ ὑπὸ ξένων ἐπιστημόνων κατὰ τοὺς δέκα τούτους ἐνιαυτούς, αἱ ἐν αὐτῇ διεξαγόμεναι ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι, ἐν αἷς αἱ τῆς γεωλογίας καὶ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ μελέτη τῶν μνημείων τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας, ἡ ἔκδοσις τῶν βυζαντιακῶν μνημείων τῆς Κύπρου, ἡ μελέτη τῶν ἐν Ἑλλάδι ψηφιδωτῶν, ἡ σύνταξις τοῦ ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, οὔτινος ἐξεδόθη ὁ πρῶτος, παρασκευάζεται δὲ ὁ δεῦτερος τόμος, ἡ ἴδρυσις τῆς ἐλληνικῆς βιβλιοθήκης, ἡ μελέτη τῆς μεσαιωνικῆς φιλολογίας, αἱ λαογραφικαὶ ἔρευναι, ἡ περισυλλογὴ καὶ ἐξέτασις τῶν ἐθίμων τοῦ δικαίου, ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ χώρου, ἐν ᾧ ἦτο ἰδρυμένη ἡ τοῦ Πλάτωνος Ἀκαδημία, ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ μαρτυροῦσιν ἀριδιήλως ὅτι ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία κατὰ δύναμιν τὸ ἔργον αὐτῆς προάγουσα συμβάλλεται εἰς τὸν μέγαν σκοπὸν, ὃν πανταχοῦ ἐπιδιώκουσιν οἱ ἱερώτατοι οὔτοι βωμοὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄλλὰ καὶ ἄλλως συνετέλεσεν ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς χώρας, οὐ μόνον τοῦ θεωρητικοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρακτικοῦ, κατὰ τὰς παντοίας αὐτοῦ ἐκδηλώσεις. Διὰ προκηρῦξεως βραβείων, ἅτινα καὶ ἐκ παλαιῶν προῆλθον καὶ ἐκ νέων δωρεῶν φιλογενῶν Ἑλλήνων, καὶ δι' ἀπονομῆς μεταλλίων καὶ δι' ὑποτροφιῶν παρεσκεύασε μὲν μελέτας εἰς προαγωγὴν μάλιστα τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου τοῦ ἀπὸ τῆς γεωργίας πηγάζοντος καὶ τῆς κτηνοτροφίας καὶ τῆς βιομηχανίας καθόλου εἰπεῖν, προεκάλεσε δὲ τὴν δημιουργίαν ἔργων πνευματικῶν, ἐνίσχυσε δὲ τὴν κοινωνικὴν ἠθικὴν.

Καὶ ἐδολιχοδρομήσαν ἐνταῦθα κατὰ τὸν βραχὺν τοῦτον χρόνον τῶν ἐπιστημῶν οἱ ἐργάται καὶ συνεχόρευεν ἡ λογοτεχνία καθόλου καὶ παρεφάνη εἰς τὴν κονίστραν καὶ ἡ ἄλλη τέχνη καὶ ἡ μουσικὴ καὶ σεμνὴ εἰς τὰς στεφανηφορίας ταύτας προσῆλθεν ἡ Ἀρετή, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν δάφνην.

Καὶ εἶναι, ὅπερ εἴπομεν ἤδη, ἀπαρχαὶ τὰ μέχρι τοῦδε, ἀλλ' ἀπαρχαὶ γενναῖαι ἐγγνώμεναι τὸ μέλλον τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, ὅσον εὐχεται καὶ προσδοκᾷ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ ἡ ἀναμένουσα νέας ἡμέρας εὐδαιμονίας καὶ δόξης. Ἄλλ' ἄς μὴ τείνωμεν τῆς φαντασίας τὰ περὰ ἐπὶ πολὺ. Τοῦ βελτίονος ἡ ζήτησις ἄς θερμαίνῃ μόνον τὴν ψυχὴν, ἄς ἀναρριπίξῃ τοὺς πόθους, ἄς παροτρύνῃ καὶ χαλκεύῃ τὴν θέλησιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πολλαπλῶν ἔργων, ἅτινα εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς ἡμᾶς.

Ἄν εἶναι βεβαίως τοῦ παρόντος τὰ ἔργα ταῦτα ἐγὼ νὰ διεξέλθω ἐνταῦθα. Αἰσθάνομαι ὁμως σήμερον ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην εἰς τινα τούτων νὰ ἐπιστήσω μάλιστα τὴν ὑμετέραν διάνοιαν.

Τὸ πρῶτον εἶναι ἡ συντονωτέρα μετοχὴ τῆς Ἀκαδημίας εἰς τὸν ἀγῶνα τὸν περὶ τῆς ἐνίσχυσεως τῆς ἠθικῆς τοῦ Ἐθνους συνειδήσεως. Καὶ ἐν τούτῳ συμφέρομαι μέχρι τινὸς πρὸς τὴν πρότασιν τοῦ ἀγαπητοῦ συναδέλφου κ. Κατσαρά. Εἶναι εἰς πάντας γνώριμον, πῶς ἀπὸ τῶν χρόνων μάλιστα τοῦ πολέμου καταφρονοῦνται ἢ καὶ ἀνατρέπονται ὅλως αἱ ἠθικαὶ ἀξίαι καὶ καταλύονται τὰ εὐγενῆ ἰδανικά, ἅτινα ἐν τῷ μακρῷ χρόνῳ ἡ σύνεσις καὶ τὸ ὑψηλὸν φρόνημα ἐδημιούργησαν, ἵνα διέπωσι καὶ κανονίζωσι τὸν βίον κατὰ τὰς παντοίας αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐκδηλώσεις. Ἡ τελείωσις, ἡ ὑπεριότης τῶν τοιούτων ἀξιῶν, ἣτις ἐγκρατεῖα ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, πρὸς τὴν κοινωνίαν, πρὸς σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα, ὑπεχώρησεν εἰς σκοποὺς βαναυσοτέρους.

Εἶναι δὲ πρόδηλον ὅτι ἡ νήφουσα ἀνθρωπότης, ἣτις ὀφείλει νὰ φέρῃται πρὸς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ ἐξύψωσιν, ἱερώτατον ἔχει καθῆκον μετ' εὐλαβείας νὰ προσατενίξῃ εἰς τὸν κόσμον τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ ρυθμίξῃ πρὸς αὐτὰς τὸν βίον καὶ ἀντιδρᾷ κατὰ τῶν τοιούτων ἐγχειρημάτων καὶ ἀνακόπτῃ τῆς τοιαύτης ἀσυνεσίας τὴν τυφλὴν καὶ παράλογον ὁρμὴν.

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ τεταγμένη ἄγρουπος τῆς ἠθικῆς ἰερέια, ἔχει ἐν τοῖς πρώτοις τοῦτο τὸ καθῆκον. Ἡ περίοδος τοῦ βίου, ἣν διατρέχομεν, ἀπαιτεῖ εἴπερ τις καὶ ἄλλη τὴν ἐπαγρύπνησιν, τὸ κήρυγμα, τὴν καθοδήγησιν εἰς τὸν κατ' ἀρετὴν βίον. Καὶ εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀσπράσῃ πάλιν καὶ νὰ βροντήσῃ ὁ ἄμβων καὶ νὰ ἀκουσθῶσιν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν πολλῶν νέων Χρυσοστόμων καὶ Βασιλείων καὶ Γρηγορίων τὰ θεσπέσια ρήματα.

Καὶ ἡ Πολιτεία δὲ διὰ τῶν σχολείων μάλιστα καὶ ἡ οἰκογένεια καὶ τὸ θέατρον καὶ ὁ τύπος, πάντες συλλήβδην οἱ εἴτε ἀμέσως πεπιστευμένοι τὴν παιδείωσιν τῶν ἀνθρώπων εἴτε ἐμμέσως συντελοῦντες εἰς αὐτήν, καθῆκον ἐπιτακτικὸν ἔχουσιν ὄχι μόνον νὰ κρούσωσι τοῦ κινδύνου τὸν κώδωνα, ἀλλὰ καὶ νὰ πατάξωσι τὴν τοσαύτην κακίαν καὶ κοινωνικὴν πλημμέλειαν καὶ ἀναγάγωσι τὰς ψυχὰς πάλιν ἐπὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ αἰώνια.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ἐν τοῖς πρώτοις καὶ ἡ Ἀκαδημία. Ἡ Ἀκαδημία ὄχι μόνον τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην ὀφείλει νὰ προάγῃ καὶ ἀσχέτως πρὸς τὸν βίον νὰ θεραπεύῃ τὰ γράμματα, ἀλλ' ὡς ἀνώτατος Ἄρχιεὺς Πάγος καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ παρακολουθῇ τὴν ἐθνικὴν ἀγωγὴν, καὶ ὑποδεικνύῃ μὲν εἰς τὴν Πολιτείαν τὰς ἠθικὰς πλημμελείας, συντελῆ δὲ καὶ ἐκείνη τὸ καθ' αὐτήν εἰς τὴν ἄρσιν αὐτῶν. Ἐπαθλα πολλαπλᾶ, δι' ὧν θὰ προτρέπῃ εἰς παρασκευὴν βιβλίων προαγόντων τὸ ἠθικὸν φρόνημα, βραβεῖα, δι' ὧν θὰ τιμᾷ ἐκείνους, ὅσοι ἀσκοῦσι καὶ περιθάλλουσι καὶ ἐνισχύουσι τὴν κοινωνικὴν ἀρετὴν, εἶναι τὰ κυριώτατα τῶν μέσων, ἅτινα ἄγουσιν εἰς τὸν ἀληθῶς μέγαν τοῦτον σκοπόν.

Οὕτως ἐργάζονται καὶ αἱ Ἀκαδημίαι τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσαι εἶναι παραπλήσιαι πρὸς τὴν ἡμετέραν. Παρὰ τὰ πάμπολλα βραβεῖα, ἅτινα ἔχουσι πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐρευνητῶν τῶν παντοίων ἐπιστημῶν, τῶν φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν καὶ τῶν φιλοσοφικῶν, πλεῖστα καὶ ἄλλα ἔχουσιν ἐπαθλα, δι' ὧν καὶ βιβλία βραβεύουσι συντείνοντα εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν ἀνθρώπων βελτίωσιν καὶ παντοίας ἠθικὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας.

Βεβαίως πρέπει νὰ ὑπάρξωσι καὶ παρ' ἡμῶν οἱ ἀγωνοθέται, οἵτινες θὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν ὑψηλῶν τούτων τῆς Ἀκαδημίας σκοπῶν. Ἀλλὰ τύχη ἀγαθῆ δὲν ἐξέλιπον ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ φιλογενεῖς ἄνδρες, οἵτινες καὶ δύνανται καὶ πρόθυμοι θὰ εἶναι νὰ ἀφιερῶσωσιν ὑπὲρ αὐτῆς τὸν πλοῦτον.

Τὸ δεύτερον καθῆκον, εἰς τὸ ὁποῖον κρῖνω ἀπαραίτητον νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς Ἀκαδημίας, εἶναι ἡ ταχεῖα περιφρούρησις τῆς γλώσσης καὶ ἡ παρασκευὴ τοῦ Λεξικοῦ αὐτῆς.

Ἡ Ἑλλάς ἐκ χρόνων παλαιωτάτων μετὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ

καθόλου ἐδημιούργησε τὴν πλουσιωτάτην καὶ ἀκριβεστάτην τῶν γλωσσῶν καὶ πᾶν εἶδος λόγον ἀνήγαγεν εἰς ἀνέφικτον τελειότητα. Τῆς φυσικῆς, τῶν μαθηματικῶν, τῆς ἀστρονομίας, τῆς γεωγραφίας, τῆς ἰατρικῆς, τῶν ἄλλων φυσικῶν ἐπιστημῶν ἢ γλώσσα ἐδημιουργήθη διὰ τῶν Ἑλλήνων φυσιοδιφῶν. Διὰ τῶν ποιητῶν δὲ καὶ τῶν φιλοσόφων καὶ τῶν ρητόρων καὶ τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγραφέων ἠϋξήθη σφόδρα ὁ πολύτιμος θησαυρὸς τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης. Καὶ οὐ μόνον ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἀκρίβεια ἐγένοντο τῆς γλώσσης ἡμῶν τὰ χαρακτηρισμὰτα, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀνυπέρβλητον κάλλος, οὗτινος ἀφετηρία ὑπῆρξεν ἡ δαιμονία περὶ τὸ καλὸν εὐαισθησία τῶν Ἑλλήνων. Ὅπως εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης οἱ Ἕλληνες τὸν ρυθμὸν καὶ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν χάριν ἀπετύπωσαν καὶ ἐδημιούργησαν Παρθενῶνα καὶ Ἐρέχθειον καὶ Ἐρμῆν τοῦ Πραξιτέλους καὶ Νίκην τοῦ Παιωνίου, οὕτως ἐφήρμοσαν εἰς τὴν γλώσσαν κάλλος μεγαλοῦρον καὶ παρήγαγον ἀνέφικτα πρότυπα λόγου. Καὶ φαίνεται τὸ κάλλος καὶ ἡ χάρις οὐ μόνον ἐν τῇ ποιήσει, ἐν ἣ ἡ δημιουργία εἶναι δαιμιονεστερα καὶ ἡ πρωτοτυπία συχνότερα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ πεζῷ. Παρὰ τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου καὶ τοὺς ἐπινίκους τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου καὶ τοῦ Ἀριστοφάνους τὴν μουσαν ἴστανται τὰ δαιμόνια τοῦ Πλάτωνος ἀριστοτεχνήματα καὶ τοῦ Ξενοφῶντος καὶ τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τῶν ἄλλων λογογράφων. Ἀνέσπερον ἐν τοῖς ἔργοις τούτοις διαπρέπει τοῦ λόγου τὸ κάλλος, τὸ εὐφώνον, τὸ μουσικόν, ὁ ρυθμὸς καὶ ἡ ἁρμονία καὶ ἡ χάρις, τὰ παντοῖα τοῦ λόγου κοσμήματα καὶ ἀγλαΐσματα, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἡ γλώσσα ἢ ἐλληνικὴ ὀνομάσθη γλώσσα θεῶν, ἐγένετο δὲ τὸ πρότυπον πάντων τῶν ἔπειτα, ὅσοι τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν καθόλου καὶ τὴν ἐλληνικὴν γλώσσαν ἔσχον ἀφετηρίαν κατὰ τὴν δημιουργίαν ἰδίου πολιτισμοῦ καὶ ἰδίας γλώσσης καὶ λογοτεχνίας.

Τῆς γλώσσης ταύτης, ἣτις συμφώνως πρὸς τοὺς ἀπαραβάτους νόμους τῆς γενέσεως καὶ ἀνελίξεως τῶν γλωσσῶν ἀνεπτύχθη καὶ διεμορφώθη περαιτέρω ἐν τῷ μακροῦ βίῳ τοῦ μακεδονικοῦ καὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐλληνισμοῦ, μορφὴ νεωτάτη καὶ συνέχεια εἶναι ἢ νέα ἡμῶν γλώσσα. Εἶναι ἢ γλώσσα, ἣτις ὠρμήθη μὲν ἀπὸ τῆς κοινῆς, ὡς ὀνομάσθη ἢ ἀττικὴ γλώσσα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Διαδόχων, κατὰ δὲ τοὺς μετὰ τὴν Ἄλωσιν χρόνους ὑπὸ τῶν σοφῶν τοῦ Γένους διδασκάλων ἀπηλλάγη, καθ' ὅσον ἦτο δυνατόν, ἀπὸ τῶν διαλεκτικῶν καὶ τῶν ξενικῶν στοιχείων, μεθ' ὧν ἀνεμείχθη κατὰ τὸ μακρὸν στάδιον τῆς ἀνελίξεως αὐτῆς. Εἶναι ἢ γλώσσα, ἣτις ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑθνους ἔτι μᾶλλον κατὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ νεωτέρου βίου πλουτισθεῖσα καὶ καθαρθεῖσα ἐξηπλώθη πανταχοῦ διὰ τῆς διοικήσεως καὶ τῶν σχολείων καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν βιβλίων καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Τύπου καὶ τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν ἄλλων μέσων, δι' ὧν αἱ γλώσσαι ἐξαπλοῦνται καὶ ἐπικρατοῦσι καὶ ἀποβαίνουσι κοιναί, εἶναι δὲ σήμερον ἢ ἐθνικὴ ἡμῶν

γλώσσα, ἢ νέα κοινὴ γλώσσα, δι' ἧς οἱ Ἕλληνες κοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους. Ἐν τῇ γλώσῃ ταύτῃ ἐγράφθησαν καὶ γράφονται τοῦ κράτους τὰ ψηφίσματα καὶ τὸ σύνταγμα καὶ οἱ νόμοι. Ἐν αὐτῇ συντάσσονται τὰ ἐπιστημονικὰ τῶν Ἑλλήνων συγγράμματα, τὰ θεολογικά, τὰ φιλολογικά, τὰ φιλοσοφικά, τὰ ἱστορικά, τὰ νομικά, τὰ ἱατρικά καὶ τᾶλλα. Ἐν αὐτῇ ἀγορεύουσι τοῦ Κοινοβουλίου οἱ ρήτορες καὶ γράφουσι τὰ Πατριαρχεῖα καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ κηρύσσεται τὸ θεῖον κήρυγμα. Εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ Πανεπιστημίου, τῆς Ἀκαδημίας ἡμῶν, τῆς δημοσίας καθόλου ὑπηρεσίας, ἡ γλώσσα, ἣν οἱ Ἕλληνες μεταχειρίζομεθα ἐν μὲν τῷ αὐστηροτέρῳ γραπτῷ λόγῳ ἀκριβεστέραν καὶ καθαρεύουσαν ἀπὸ διαλεκτικῶν καὶ ξενικῶν στοιχείων κατὰ τὸ δυνατόν, ἐν δὲ τῷ ἄλλῳ γραπτῷ λόγῳ καὶ τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ ἀπλουστέραν καὶ χαλαρωτέραν, ὅπως συμβαίνει πανταχοῦ.

Ὅμιλοῦμεν δὲ περὶ φρουρήσεως τῆς γλώσσης ταύτης, διότι, ὅπως οὐδένα λανθάνει, ἐν ᾧ πρότερον τὸ Ἔθνος ἐν ἀγαστῇ συμπνοίᾳ μετὰ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ περιεῖπε καὶ ἐθεράπευε καὶ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἐπ' ἐσχάτων τινὲς ἀπὸ ἀρχῶν σφαλερῶν ὀρμώμενοι καὶ παραφερόμενοι ὑπὸ ζήλου ἀτόπου ἐκήρυξαν μὲν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν ἀκριβεστέραν αὐτῆς μορφήν, σπουδάζουσι δὲ τὴν κοινὴν καθαρεύουσαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν νὰ ἐκβάλωσιν ἐντελῶς ἀπὸ τῶν παντοίων εἰδῶν τῆς λογοτεχνίας, παρακόπτουσι δὲ λέξεις εἰς πάντας γνωρίμους, πᾶν δὲ στοιχεῖον ἰδιωματικὸν καὶ κακόζηλον καὶ ἄγνωστον παραλαμβάνοντες καὶ ξένα συνυφαίνοντες ὀνόματα, ἐν ᾧ ἔχουσι πρόχειρα καὶ κάλλιστα ἑλληνικά, καταργοῦντες δὲ καὶ τὴν ὀρθογραφίαν δημιουργοῦσιν ἄλλοι ἄλλα ἰδιότυπα γλώσσης κατασκευάσματα, ἅτινα κινοῦσι τὴν ἀηδίαν πάσης εὐαισθήτου ψυχῆς, ἐξάπτουσι δὲ τὴν ἀγανάκτησιν, δικαίως. Δὲν ἠρκέσθησαν δὲ εἰς ταῦτα οἱ οὕτω νεωτερίζοντες, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ σχολεῖα εἰσήγαγον τὰ τοιαῦτα γλωσσικὰ ἰδιώματα παρὰ τὰς διαμαρτυρίας συμπάσης τῆς Ἑλλάδος, ἐδημιούργησαν δὲ οὕτω παρ' ἡμῶν τὴν γλωσσικὴν ἀτασθαλίαν καὶ τὴν ἀναρχίαν καὶ τὴν ἀκολασίαν, τὴν ὁποίαν πάντες γνωρίζομεν.

Καὶ εἶναι ἀναντίλεκτον ὅτι καὶ ἐν τῇ περιφρουρήσει τῆς γλώσσης ὀφείλει νὰ πρωτοστατήσῃ ἡ Ἀκαδημία, ἣτις εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἀνώτατος σύμβουλος τῆς Πολιτείας εἰς τὰ παντοῖα ἔργα, ἅτινα εἶναι ἀνατεθειμένα εἰς αὐτήν. Ἡ Ἀκαδημία ἔχει καθήκον ὑπέρτατον ὅχι μόνον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἄρσιν τῆς κρατούσης ἀτοπίας, ἀλλὰ καὶ νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς ἀρμοδίους τὴν ταχίστην διόρθωσιν αὐτῆς. Ἄλλως τε καὶ ὁ Ὄργανισμὸς ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μεριμνήσῃ περὶ συντάξεως τοῦ Λεξικοῦ καὶ τῆς Γραμματικῆς μετὰ τοῦ Συνακτικῆς τῆς γλώσσης, βιβλίων, ἅτινα εἰσαγόμενα αὐτὰ μόνον εἰς τὰ δημόσια καὶ τᾶλλα σχολεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνεγνωρισμένα θὰ χρησιμεύωσιν ὡς ἀπηκριβωμένοι ὁδηγοὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης (ἄρθρ. 91).

Τὸ Λεξικόν, περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα, θὰ περιλαμβάνῃ τὴν ἐν τῷ νῦν χρόνῳ κρατοῦσαν γλῶσσαν τοῦ Ἑθνους καὶ θὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁ ἐνιαῖος αὐτῆς κανὼν, θὰ συμπληροῦνται δὲ εἰς τὰς ἐκάστοτε νέας αὐτοῦ ἐκδόσεις. Πάντες οἱ δόκιμοι κρινόμενοι τύποι τῆς γραφομένης γλώσσης, πάντες οἱ ὑπάρχοντες ὀρθοὶ ἐπιστημονικοὶ καὶ τεχνικοὶ ὄροι καὶ ὅσοι δημιουργοῦνται σὺν τῷ χρόνῳ θὰ περιλαμβάνωνται ἐν αὐτῷ, πρὸς δὲ τούτοις τὰ ὀρθὰ ὀνόματα, δι' ὧν ὀνομάζονται ἢ εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀνομάζονται καὶ ἄλλα νεότερα δημιουργήματα καὶ τῆς τέχνης καὶ τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τὰ προϊόντα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ νεότερος βίος.

Ἡ δὲ Γραμματικὴ μετὰ τοῦ Συντακτικοῦ θὰ εἶναι τὰ βιβλία, δι' ὧν ἀπὸ τῶν δημοτικῶν σχολείων κατὰ μικρὸν προβιβαζόμενοι θὰ μανθάνωσιν οἱ Ἕλληνες νὰ γράφωσι καὶ ὁμιλῶσι τὴν γλῶσσαν ταύτην ὀρθῶς κατὰ τύπους καὶ σύνταξιν.

Οὕτω περιφρουροῦνται αἱ γλῶσσαι παρὰ πᾶσι τοῖς προσηγμένοις λαοῖς, οἵτινες καὶ δημιουργοῦσιν αὐτὰς καὶ καθαίρουσι κατὰ πάντα τρόπον καὶ ἐξαπλοῦσι μάλιστα διὰ τῶν σχολείων. Ἐν Γαλλίᾳ πᾶν παιδικὸν καὶ ἰδιωματικὸν καὶ ξενικὸν στοιχεῖον ἀποκρούεται ἀπὸ τῶν πρώτων σχολείων, πλουτίζεται δὲ ἢ πενιχρὰ γλῶσσα ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διὰ λέξεων νέων, λέξεων τῆς γλώσσης τῶν πεπαιδευμένων, ἔτι δὲ δι' ὀνομάτων, ἅτινα ἢ πρόσδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ καθόλου δημιουργεῖ κατὰ μικρὸν. Καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τῶν πρώτων τάξεων τῶν στοιχειωδῶν σχολείων διδάσκεται ἢ ἐπίσημος γερμανικὴ γλῶσσα, ἣς ὑπόδειγμα παρέχουσι τὰ ὑπέροχα ἀναγνωστικά βιβλία, ἅτινα παρὰ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς παντοδαπὰς γνώσεις ἀπηκριβωμένας παρέχουσι καὶ τὸ φρόνημα προάγουσι καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ εὐαισθησίαν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις.

Ὅτι δὲ καὶ αἱ Ἀκαδημαῖαι πανταχοῦ καὶ εἰς τὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς γλώσσης συντελοῦσι, εἶναι γνώριμον. Ἡ παλαιοτάτη τῶν Ἀκαδημιῶν τῶν νεωτέρων χρόνων, ἢ συσταθεῖσα ἐν Φλωρεντίᾳ τῷ 1582, σκοπὸν προέθετο τῆς ἰταλικῆς γλώσσης τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν πιτύρων ἀπὸ τοῦ ἀλεύρου, ὡς εἶπον, ἐξ οὗ καὶ ὀνομάσθη Accademia della crusca, ἐξέδωκε δὲ τῷ 1612 τὸ λεξικόν, ὅπερ ἐγένετο κανὼν ἐκείνων, ὅσοι μετὰ ταῦτα ἔγραψαν ἰταλιστί.

Τὸν αὐτὸν δὲ σκοπὸν ἔσχεν ἀρχῆθεν καὶ ἡ κατὰ τὸ πρότυπον ἐκείνης ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΓ' τῷ 1635 ὑπὸ τοῦ καρδινάλιου Richelieu ἰδρυθεῖσα Γαλλικὴ Ἀκαδημία, δηλὸν ὅτι τὴν γλῶσσαν νὰ καθάρῃ καὶ πλουτίσῃ καὶ καταστήσῃ ἐπιτηδείαν εἰς κομψὴν καὶ ἀριστοτεχνικὴν ἔκφρασιν τῆς συγχρόνου σκέψεως, κατὰ τὸν τρόπον τῶν ἀρχαίων γλωσσῶν, τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ μελέτη ἐγένετο κυριώτατον μέλημα τῶν σοφῶν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Πρῶτον δὲ τῆς Ἀκαδημίας ταύτης ἀσχόλημα ἐγένετο ἢ σύνταξις τοῦ γνωριμωτάτου Λεξικοῦ αὐτῆς, δι' οὗ

ἐπεξητήθη ἡ ρύθμισις καὶ παρίωσις τῶν τύπων τῆς γαλλικῆς γλώσσης. Ἐξεδόθη δὲ τὸ λεξικὸν τοῦτο τὸ πρῶτον τῷ 1694, συμπληρούμενον δ' ἐπανεκδίδεται, ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν εἰκοσιπενταετίαν. Καὶ ἄλλαι δὲ Ἀκαδημαῖαι παραπλησίους σκοποὺς ἐπεδίωξαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῶν.

Καὶ σημειωτέον ὅτι τὸ Λεξικὸν τῆς γραφομένης γλώσσης, περὶ οὗ ἐνταῦθα ὁ λόγος, θὰ εἶναι πάντη διάφορον τοῦ λεγομένου Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ὅπερ παρασκευάζει καὶ ἐκδίδει ἡ ἡμετέρα Ἀκαδημία. Ἐκεῖνο εἶναι λεξικὸν τῆς λαλουμένης γλώσσης μετὰ τῶν παντοίων ἰδιωματικῶν καὶ ξενικῶν στοιχείων, ἔχει δὲ σκοπὸν κύριον νὰ ἐπικουρήσῃ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐξέτασιν τῆς γλώσσης. Τὸ δὲ λεξικὸν τῆς γραφομένης γλώσσης θὰ εἶναι βιβλίον χρηστικόν, ἀπαραίτητον εἰς πάντας τοὺς Ἕλληνας, ὅσοι θέλουσι νὰ γνωρίζωσι κατ' ἀκριβείαν τὴν νῦν κρατοῦσαν γλῶσσαν, τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ Ἑθνους, παρεμφερὲς πρὸς τὰ λεξικά τῶν ἄλλων Ἀκαδημιῶν, ἐν οἷς εἶναι κατατεθειμένοι οἱ θησαυροὶ τῶν νῦν κρατουσῶν ἑκασταχοῦ γλωσσῶν.

Τὸ δὲ κατὰ τὴν τάξιν, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ τὴν σπουδαιότητα τελευταῖον ἔργον, οὕτινος ἀνάγκη εἶναι νὰ ἐπιληφθῇ ταχέως ἡ Ἀκαδημία, εἶναι ἡ μετὰ τοῦ προσήκοντος διαφέροντος περαιτέρω παρακολούθησις τῆς ἀληθῶς μεγαλογνώμονος προτάσεως, ἣν εἰσήγαγον οἱ ἰδία δαπάνη καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας ἀνασκάψαντες τὸν ἱερὸν χῶρον τῆς παλαιᾶς Ἀκαδημείας, ὁ κ. Ἀριστόφρων καὶ ἡ ἐρίτιμος σύζυγος αὐτοῦ. Πρόκειται περὶ ἰδρύσεως Διεθνοῦς Κοινοῦ τῶν Ἀκαδημιῶν ἐν τῷ χώρῳ, ἐνθα τὴν πρώτην Ἀκαδημίαν ἴδρυσεν ὁ Πλάτων καὶ ἐκήρυξε τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ δόγματα. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ μέλλει νὰ εἶναι ἀδυστηρῶς ἐπιστημονικὸς καὶ ἠθικὸς, ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι καὶ φιλοσοφικαὶ μελέται καθόλου ἀναφερόμεναι εἰς τὸν κόσμον καὶ τὸν βίον, καὶ δὴ καὶ τὰς ιδέας καὶ τὰς ἀξίας, πρὸς ἃς ὀφείλει νὰ ρυθμίζηται ὁ ἀτομικὸς καὶ ὁ κοινωνικὸς τῶν ἀνθρώπων βίος. Καὶ ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ τούτου θὰ ἐπιδιώκηται διὰ συνεργασίας τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Ἀκαδημιῶν καὶ τῶν ἄλλων ἰδρυμάτων, ἅτινα θὰ ἔχωσιν ἀντιπροσωπείας καὶ ἐγκαταστάσεις ἐν τῷ εἰρημένῳ Κοινῷ, δι' ἑρευρῶν καὶ συζητήσεων, ὧν τὰ πορίσματα θὰ δημοσιεύονται ἐκάστοτε, ἔτι δὲ διὰ μαθημάτων καὶ διαλέξεων ἐν τῷ Κοινῷ γινομένων. Ἡ πρότασις τοῦ κ. Ἀριστόφρονος παραπεμφθεῖσα, ὡς ἐνθυμῆσθε, εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπίαν ἐμελειτήθη ὑπ' αὐτῆς εἰς πολλὰς συνεδρίας· ὑπολείπεται δὲ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν Ὀλομέλειαν, ἣτις εἶναι κυρία νὰ ἐκφέρῃ περὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων τὴν τελικὴν γνώμην. Ὁ ἄθλος οὗτος εἶναι μέγιστος, ἀλλ' ἀνυπολόγιστος θὰ εἶναι καὶ ἡ ὠφέλεια, ἣτις μέλλει ἀπὸ τούτου νὰ προέλθῃ, ἐὰν κατορθωθῇ. Ἐγγυᾶται δὲ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου ἡ γενναιοδωρία ἐκεινῶν, οἵτινες εἰσήγαγον τὴν γνώμην καὶ εἶναι ἔτοιμοι εἰς μεγάλας νὰ ὑποβληθῶσι θυσίας πρὸς κατορθωσιν τῆς εὐγενοῦς ταύτης ιδέας.

Ταῦτα, φίλοι συνάδελφοι, εἶναι τὰ καθήκοντα, ὧν τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν ἐνόμισα ὅτι ἔπρεπε νὰ συστήσω πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἔχω δι' ἐλπίδος ὅτι καὶ εἰς τὴν κατόρθωσιν τούτων καὶ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἀκαδημίας θὰ ἔχω ὑμᾶς πάντας προθύμους συνεργούς, πρώτους τοὺς ἐν τῇ Συγκλήτῳ παραστάτας καὶ μάλιστα τὸν ἀγαπητὸν κύριον Ἀντιπρόεδρον, τοῦ ὁποίου ἡ σοφία δὲν περιλαμβάνει μόνον τὴν πολεμικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εὐρύτερον ἐκτείνεται πεδίον τῆς γνώσεως, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ἐμμελῶς θὰ ἠδύνατο νὰ λεχθῆι τὸ Ἀρχιλόχειον ἐκεῖνο·

θεράπων μὲν Ἐνυαλίῳ ἄνακτος
καὶ Μουσέων ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος.

Ἀντῶ δὲ τὴν ἐλπίδα ταύτην τὸ μὲν ἀπὸ τῆς εὐγενοῦς ὑμῶν προαιρέσεως, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ὑπερφουῦς δυνάμεως, ἣν ἔχουσιν αἱ μεγάλαι ἀρχαὶ καὶ ἀξίαι. Τῆς θεραπείας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, τῆς πραγματώσεως τοῦ κόσμου τῶν ὑπερτίτων ἰδεῶν τὰς ὁποίας πρώτη συνέλαβε καὶ περιέθαλψε καὶ εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος παρέδωκεν ἡ δαιμονία διάνοια τοῦ Πλάτωνος, τῆς περαιτέρω καλλιιεργείας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, ἣν ἀνέπτυξεν ἡ ἐλληνικὴ μεγαλοφυΐα, τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος, ἣτις δύναται πάλιν νὰ ἀποβῆ ἔστιά τῆς λατρείας τοῦ παγκοσμίου πνεύματος καὶ πρώτη ἰερέα τῆς ἡμερώσεως καὶ τῆς διακοσμήσεως καὶ τῆς τελειώσεως τοῦ βίου ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ τοῦ ἐπωνύμου ἥρωος τῶν Ἀκαδημιῶν, οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ θεωρήσῃ ὑπέριτερον ἢ ὑπερέχουσα ἐλληνικὴ ψυχὴ, ἡ ψυχὴ, ἣτις ἐλάτρευσε τὴν Θεὰν τῆς σοφίας καὶ ἐδημιούργησε τὰς Μούσας καὶ τὰς Χάριτας καὶ ἐλάξενσε τὴν θεοσπεσίαν τοῦ Πλάτωνος γλῶσσαν καὶ εἰς τὸν κόσμον τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν ἔταξε τὴν Θέμιν καὶ τὴν Αἴκην καὶ τὴν Εἰρήνην τὴν μεγιστόπολιν καὶ ἀνύψωσε καὶ ἐστεφάνωσε τὴν Ἀρετὴν.

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 25ης ΜΑΡΤΙΟΥ 1936

***

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

ΑΙ ΑΚΑΔΗΜΙΑΙ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ

Ἡ Ἑλλάς ἐορτάζει σήμερον τὰ Ἐλευθέρια, τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, καὶ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ γεραίρει τῶν μεγάλων πατέρων τὴν εὐκλειαν, ὅσοι ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐδημιούργησαν τὸν πολιτισμόν, τὴν ἄσειστον κρηπίδα τοῦ πολιτισμοῦ τῶν νεωτέρων χρόνων, τιμᾷ δ' ἐκείνους, οἵτινες τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν ἡμέρωσιν μετελαμπάδευσαν εἰς τὰς ἄλλας χώρας, ὕμνεϊ δὲ τοὺς μεγαλωνύμους τοῦ Γένους ἱεροφάντας, οἵτινες καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς μεγάλης ἡμῶν Ἀυτοκρατορίας ἀνημμένους διετήρησαν τῆς παιδείας τοὺς πυρσοὺς καὶ περιέθαλψαν τὴν ἰδέαν τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑθνους καὶ ἐχάλκευσαν τὰ ὄπλα, δι' ὧν ἐθραύσθησαν τῆς δουλείας οἱ δεσμοί, θαυμάζει δὲ τὴν μεγαλοψυχίαν τῶν ἡρώων καὶ τὰς ὑπερόχους θυσίας καὶ τὰ ἀείμνηστα τρόπαια, ὅσα ἔστησεν ἡ Ἑλλάς κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, ὅτε ἐχάριζεν εἰς ἡμᾶς τὴν χρυσῆν ἑλευθερίαν.

Μετ' ἴσου δὲ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ καὶ τὰ ἔκπαπλα γεραίρει τρόπαια, ἅτινα πρὸ μικροῦ ὑπὸ ἀληθῶς μεγαλεπήβολον ἔμπνευσιν καὶ μεγαλοπράγμονα ἠγεσίαν ἀνήγειραν οἱ Ἕλληγες ἑλευθεροῦντες τοὺς ὑπὸ τὴν δουλείαν ζῶντας ἔτι ἀδελφοὺς αὐτῶν καὶ ἐπιδιώκοντες τὴν ἀποκατάστασιν σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Στεφανῶνι δὲ ἅμα τῶν εὐγενῶν Φιλελλήνων τὴν μνήμην, οἵτινες εἴτε διὰ τῶν ὀπλων εἴτε ἄλλως ὑπερμαχοῦντες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν, ἐν τοῖς πρώτιστα τὰς μεγάλας προστάτιδας Δυνάμεις, τῶν ὁποίων ἡ χάρις ἀνάγραπτος θὰ ζῆ ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχη ἡ Ἑλλάς.

Εὐλαβῆς δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην στρέφει τὴν διάνοιαν καὶ πρὸς πάντας ἐκείνους ἡ Ἑλλάς, ὅσοι ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ὑψηλοῦ φρονή-

ματος ἐμφορούμενοι καὶ συνέσεως θαναμαστιῆς καὶ ἀγιοτάτης φιλοπατρίας ἐρρῦθμισαν τὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς παιδείας, συνετέλεσαν δὲ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως.

Καὶ μετέχουσι τῆς ἐορτῆς ταύτης πάντες οἱ Ἕλληνες, ἐν τοῖς πρώτοις ἡ Ἐκκλησία, ἥτις καθ' ὅλους τοὺς μακροὺς τῆς δουλείας αἰῶνας εἶπερ τις καὶ ἄλλος συνετήρησε τὰ ζώπυρα καὶ ὑπέθαλψε τὴν ὀρμὴν καὶ ἀνεροῖπισε τὸν πόθον τῆς ἐλευθερίας, πρώτη δὲ ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως καὶ ἐμαρτύρησε καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς παλιγγενεσίας, ἔπειτα τὰ σχολεῖα, οἱ ἄσβεστοι τῶν Πιερίδων βωμοί, οἵτινες ὑπάρχουσι τὰ ἀγιώτατα τελεστήρια τοῦ φωτισμοῦ τῆς συνειδήσεως τοῦ Ἔθνους, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὰ Πανεπιστήμια καὶ ἡ Ἀκαδημία ἡ ἡμετέρα.

Ἄλλ' ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν, ἥτις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην πανηγυρίζει καὶ τὴν δεκάτην ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἀνασυστάσεως, τιμᾷ καὶ πάντας τοὺς μεγαλογνώμονας ἀνδρας, ὅσοι συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀναδημιουργίαν αὐτῆς, ἀπὸ τοῦ Σίμωνος Σίνα, τὸν ὁποῖον ἀφιερῶσαντα εἰς τὴν νέαν Ἀκαδημίαν τῆς Ἑλλάδος τὸ καλλιμάρμαρον τοῦτο μέγαρον πρῶτον ἔστερε τῆς ἀθανασίας ἡ δάφνη, μέχρις ἐκείνων, ὅσοι εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως κατέβαλον τὰς βάσεις τῆς λειτουργίας αὐτῆς καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῶν διαθέτουσαν ὑπὲρ τῶν μεγάλων σκοπῶν, οὓς ἐπιδιώκει τὸ ἀνώτατον τοῦτο ἴδρυμα. Μεθ' ὑπερηφανείας δὲ ἀποβλέπει ἡ Ἀκαδημία ἡμῶν πρὸς τὴν αἴγλην τοῦ ἐλληνικοῦ δαιμονίου, ὅπερ παλαιότατα ἤδη καὶ τὰ πρῶτα θεμέλια κατέβαλε τοῦ ἱερωτάτου τούτου ναοῦ καὶ ὥρισεν αὐτὸν ὑπερτάτην πνευματικὴν ἐσίαν, σκοπὸν ἔχουσαν τῶν Μουσῶν, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, τὴν θεραπείαν καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου καθόλου τὴν μελέτην καὶ τὴν διακόσμησιν· παρέσχε δὲ ἅμα τὸ ὑπόδειγμα, καθ' ὃ ἐρρῦθμίσθησαν καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα ἱερὰ ὕστερον συνέστησαν καὶ σήμερον ὑπάρχουσι πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἱδρυμένα.

Ἐπὶ τὴν αἰγίδα δὲ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ μουσηγέτου θεοῦ, οἵτινες ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ χώρῳ ἴστανται σύμβολα τῆς σοφίας καὶ τοῦ ἠθικοῦ κάλλους καὶ τῆς εὐρρυθμίας καὶ τῆς συμμετρίας, ἔτι δὲ τοῦ σοφωτάτου τῶν Τιτάνων, ὅστις ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ παρίσταται ὡς ἐμβλημα τῆς ἀκαταγωνίστου ὀρμῆς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἀνίχνευσιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ἡμέρωσιν, στεφανώνει τοῦ δαιμονίου τῆς Ἑλλάδος τὰ μέγιστα ἀγλαΐσματα, τὸν Σωκράτη καὶ τὸν Πλάτωνα, ἱδρυτὰς πρώτους καὶ ἥρωας αὐτῆς καὶ προστάτας.

Ἡ ἰδέα τῆς Ἀκαδημίας ἐκνοφορήθη ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐπιστήμῃ, καὶ δὴ ἐν ταῖς παλαιότεραις σχολαῖς, μάλιστα τῶν Πυθαγορείων, ὧν γνωστότατος εἶναι ὁ ἐν Κρότωνι σύνδεσμος καὶ πολλοὶ τῶν εἰς αὐτὸν ἀνηκόντων ἀνὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Σικελίαν,

ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρου καὶ τοῦ Φιλολάου μέχρι τοῦ Ἀρχύτου καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Ἄλλὰ τὰ θεμέλια τῆς Ἀκαδημίας ἐτέθησαν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς θεᾶς τῆς σοφίας πρὸ εἴκοσι καὶ τριῶν ὅλων αἰώνων, ἐν ἔτει 387 π. Χ., ὅτε τοῦ Σωκράτους ὁ δαιμόνιος μαθητῆς μετὰ τὴν πρώτην εἰς Σικελίαν ἀποδημίαν ἐπανῆλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐν τοῖς εὐρυχώροις κήποις τοῦ Ἀκαδήμιον παρὰ τὸν Κολωνὸν τὸν Ἴππιον, ὅπου αἱ ἀπικαὶ ἔθαλλον ἐλαῖαι, αἴτινες προήρχοντο, ὡς ἐλέγετο, ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀκροπόλει παγκύφου ἐλαίας, καὶ ὁ καλλιβοτρὺς νάρκισσος καὶ ὁ χρυσαυγῆς κρόκος καὶ ἔρρεον αἱ ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ ἄπνοι κρηναί, τὰς ὁποίας ἔψαλε τοῦ Σοφοκλέους ἡ Μοῦσα, ἴδρυσεν ὁ Πλάτων τὴν σχολὴν αὐτοῦ, Κοινὸν ἔχον ἰδίαν κτῆσον καὶ περιουσίαν, ὅπερ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπωνύμου ἥρωος τοῦ τόπου ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς Ἀκαδημίας.

Κῆπος κατάφυτος καὶ Ἐξέδρα διὰ τὴν μελέτην καὶ τὴν διδασκαλίαν ἦσαν τὰ πρῶτα τῆς σχολῆς ταύτης κτήματα καὶ ἐνδιαιτήματα, ἐν οἷς καὶ Μουσῶν ὑπῆρχεν ἱερόν. Προσετέθησαν δὲ εἰς ταῦτα ὕστερον καὶ Χαρίτων ἀγάλματα ὑπὸ τοῦ Σπενούππου, ἀνεψιοῦ ἐπ' ἀδελφῆ καὶ διαδόχου τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, τοῦ κάλλους πάντως καὶ τῶν Σειρήνων τῶν λόγων τοῦ αἰθεροβάμονος διδασκάλου σύμβολα, ἔτι δὲ τοῦ Πλάτωνος ἀνδριάς, ἔργον τοῦ Σιλανίωνος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ φιλοσόφου ἀνατεθεῖς ὑπὸ τοῦ Μιθριδάτου.

Καὶ διετηρήθη ἡ σχολή, ἣτις συνετηρεῖτο ἐκ δωρεῶν μάλιστα τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸν πλατωνικὸν θίασον, ὅστις καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Πλάτωνος ἀφιέρωσεν ἔπειτα καὶ ἐώραταζε τὰ γενέθλια αὐτοῦ τῇ 7^ῃ Θαργηλιῶνος, ἣτοι περὶ τὰ τέλη Μαΐου, ἐπὶ ἐννέα ἑκατονταετηρίδας.

Ἐδίδαξαν δ' ἐν αὐτῇ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιόδῳ, τῇ παλαιᾷ λεγομένῃ Ἀκαδημίᾳ, παρὰ τὸν Πλάτωνα καὶ ὁ Σπενούππος καὶ ὁ Ξενοκράτης, ὁ τὸν Σπενούππον διαδεχθεὶς ἐν τῇ σχολαρχίᾳ, καὶ Φίλιππος ὁ Ὀπούντιος καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς καὶ Εὐδοξὸς ὁ Κνίδιος καὶ ὁ Πολέμων καὶ ὁ Κράτης οἱ Ἀθηναῖοι καὶ Κράντωρ ὁ Σολεὺς καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἵνα μεγάλα μόνον μνημονεύσωμεν ὀνόματα. Ὁ Ἀριστοτέλης ἐπὶ δύο δεκαετηρίδας διέμεινεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ ἐδίδαξεν ἐν αὐτῇ καὶ τὰ πρῶτα συνέταξε συγγράμματα.

Ἐν δὲ τῇ μέσῃ Ἀκαδημίᾳ ὁ Ἀρχεσίλαος μάλιστα διέπρεψεν, ὁ ἐκ Πιτάνης τῆς Αἰολίδος, ὁ τοῦ Κράτητος μαθητῆς, καὶ Λακύνδης ὁ Κυρηναῖος, οἵτινες ἔτρεψαν τὴν Ἀκαδημίαν ἐπὶ τὴν σκέψιν, ἐν δὲ τῇ νέᾳ Ἀκαδημίᾳ οἱ περὶ τὸν Καρνεάδην, τὸν δεινὸν ἐκείνον διαλεκτικόν, ὅστις τὴν ἀκαδημαϊκὴν σκέψιν ἀνήγαγεν εἰς τὸ ἔπακρον, ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ οἱ περὶ τὸν Φίλωνα τὸν Λαρισαῖον, ὅστις ἐν Ρώμῃ καὶ τοῦ Κικέρωνος ὑπῆρξε διδάσκαλος, ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ οἱ περὶ τὸν Ἀντίοχον τὸν Ἀσκαλωνίτην, ὅστις τῆς ἐκλεκτικῆς φιλοσοφίας θιασώτης γενόμενος ἐπειράθη γὰ συμβιβάζειν τὸν Πλάτωνα τὰ δόγματα πρὸς τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τὰ τῶν Στωικῶν.

Ἡκολούθησαν οἱ Νέοι πλατωνικοί, ἐν οἷς προέχουσιν ἐκ μὲν τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ σχολῆς ὁ Ἀμμώνιος πρῶτος, ὁ ἰδρυτὴς τῆς νέας πλατωνικῆς αἰρέσεως, καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Πλωτῖνος, ὁ ἄρκρος ἀντιπρόσωπος αὐτῆς, καὶ ἡ περιώνυμος Ὑπατία, ἐκ δὲ τῆς ἐν Ἀθήναις Πλούταρχος ὁ Ἀθηναῖος καὶ Πρόκλος ὁ Λύκειος καὶ ἄλλοι πολλοὶ μέχρι τοῦ 529 μ. Χ., ὅτε διὰ διατάγματος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐκλείσθη ἡ ἐν Ἀθήναις σχολή καὶ ἐδημεύθη ἡ περιουσία αὐτῆς.

Ἡ πλατωνικὴ αὕτη Ἀκαδημία ἐγένετο τὸ πρότυπον, καθ' ὃ καὶ αἱ ἄλλαι καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἐν τῇ Δύσει ἀνώταται τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἐστίαὶ διὰ πάντων τῶν αἰώνων ἐρρυθμίσθησαν, ἐν τοῖς πρώτοις τὰ Πανεπιστήμια καὶ αἱ Ἀκαδημίαι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Πρώτη πρὸς τὴν πλατωνικὴν σχολὴν παραπλησία ἐγένετο πάσαι ἐν Ἑλλάδι ἡ Περιπατητικὴ, ἔπειτα δὲ ἡ Στωικὴ καὶ ἡ Ἐπικούρειος, ἔτι δὲ τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐγγὺς ἴστανται πρὸς ἐκείνας.

Περιώνυμον εἶναι τοῦ Ἀριστοτέλους τὸ Λύκειον, ὅπου, ὡς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Πλάτωνος, καὶ κῆποι ὑπῆρχον καὶ περίπατος χάριν τῆς διδασκαλίας καὶ βιβλιοθήκη πλουσιωτάτη καὶ ἀνδρῶν σύλλογος περὶ τὴν ἐπιστήμην διατριβόντων καὶ τὴν τέχνην. Ἐκλείσαν δὲ τὸ Λύκειον παρὰ τὸν μέγαν Σταγίρτην καὶ ἄλλοι καὶ Θεόφραστος ὁ Λέσβιος, ὁ σοφὸς συγγραφεὺς καὶ εὐγλωττος διδάσκαλος, ὅστις καὶ τὸν κῆπον, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ σχολή, καὶ τὸν περίπατον αὐτῆς καὶ τὰς οἰκίας διὰ διαθήκης κατέλιπεν εἰς τοὺς θέλοντας νὰ συσχολάζωσι καὶ συμφιλοσοφῶσιν ἐν αὐτῇ· ἔπειτα δ' Εὐδήμος ὁ Ρόδιος, ὁ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι διδάξας κατόπιν τὴν φιλοσοφίαν· ἔτι δὲ Ἀριστόξενος ὁ Ταραντῖνος, ὅστις ἀπὸ τῆς Πυθαγορείου σχολῆς προσελθὼν τὰ πυθαγόρεια δόγματα ἀνέμειξε μετὰ τῶν ἀριστοτελείων πρὸς δὲ τοῦτους ὁ Δικαίαρχος, ὁ ἐκ τῆς ἐν Σικελίᾳ Μεσσήνης, καὶ Στράτων ὁ Λαμψακηνός, ὁ σοφὸς ἐρευνητὴς, ὅστις τοῦ Θεοφράστου διάδοχος γενόμενος ἐπὶ μακρὰ ἔτη προέστη τῆς Περιπατητικῆς σχολῆς

Οὐδὲν διέφερε τοῦ Ἐπικούρου ἡ σχολή, ὁ κῆπος καὶ ὁ σύλλογος, ἐν ᾧ καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες διέτριβον καὶ συνεφιλοσόφουν· ὡσαύτως δὲ ἡ Στοά, ἡ περίπυτος σχολή, ἣν ὁ Ζήνων συνέστησεν ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ Στοᾷ τῇ Ποικίλῃ, ἐκόσμησαν δ' ἐν ἄλλοις Κλεάνθης ὁ Ἄσσιος καὶ ὁ Ἄρατος ὁ ποιητὴς καὶ ὁ Χρῦσιππος καὶ ὁ πολὺς Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος καὶ Παναίτιος ὁ Ρόδιος, ὅστις καὶ ἐν Ἀθήναις ἐδίδαξε καὶ ἐν Ρώμῃ τὴν στωικὴν φιλοσοφίαν καὶ ἄλλους ἐπιφανεῖς Ρωμαίους ἀπέδειξε θιασώτας αὐτῆς καὶ τὸν νεώτερον Σικιῶνα τὸν Ἀφρικανὸν καὶ τὸν Κόϊντον Μούκιον Σκαιβόλαν καὶ τὸν Λεύκιον Αἴλιον Στίλιωνα· πρὸς δὲ τοῦτους ὁ σοφὸς Ποσειδάμιος ὁ ἐξ Ἀπαμείας.

Ἐγγύτερον πρὸς τὰς Ἀκαδημίας τὰς νεωτέρας ἴστατο τὸ Μουσεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας, ἡ ἀνωτάτη Ἀκαδημία τῶν χρόνων τοῦ Μακεδονικοῦ ἑλληνισμοῦ, ἣτις συνήθως παραβάλλεται πρὸς τὰ Κολλέγια τῆς Ὁξφόρδης καὶ τῆς Κανταβρυγίας καὶ τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Φλωρεντίας καὶ τὰς νεωτέρας Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Ἰδρῦθη τὸ Μουσεῖον τοῦτο ἐπὶ Πτολεμαίου Α' τοῦ Σωτήρος κατὰ τὸ ὑπόδειγμα πάντως τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος καὶ ὀρθῶς ἐλέχθη κλάδος ἀπὸ τῆς ἱερᾶς ἐλαίας τῆς ἐν τῷ Ἰππίῳ Κολωνῷ, ὑπῆρξε δὲ πιθανῶς ἔμπνευσις ἀπὸ τοῦ Ἀριστοτέλους ἔχουσα τὴν ἀρχὴν καὶ διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐνισχυθεῖσα καὶ πραγματωθεῖσα ἐπὶ τῶν Διαδόχων.

Περιλαμβάνετο δὲ τὸ Μουσεῖον ἐντὸς τῶν Ἀνακτόρων, ὡς δὲ ἡ παλαιὰ Ἀκαδημία, καὶ Ἐξέδραν εἶχε διὰ τὴν διδασκαλίαν καὶ περίπατον, πρὸς δὲ τούτοις οἶκον μέγαν, ἐν ᾧ καὶ διέτριβον καὶ συνεσίτουν οἱ τὸν σύλλογον τοῦ Μουσείου ἀποτελοῦντες σοφοί, οἵτινες ἔργον εἶχον τὴν διὰ τῆς ἐρεῦνης προαγωγὴν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμῶν καὶ τῆς τέχνης. Καὶ συνετηρεῖτο τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἐκ βασιλικῶν μάλιστα χρημάτων, ἐξ ὧν καὶ μισθοὶ παρείχοντο εἰς τοὺς ἐργαζομένους ἐν αὐτῷ. Καὶ οἱ βασιεῖς δὲ μετὰ πολλοῦ διαφέροντος παρηκολούθουν τὸ Μουσεῖον καὶ μεγάλας κατέβαλλον φροντίδας εἰς τὴν ἀριωτέραν λειτουργίαν αὐτοῦ. Πτολεμαῖος Β', ὁ ἐπιλεγόμενος Φιλάделφος, ὅστις ἐπαινεῖται ὡς σοφώτατος καὶ φιλολογώτατος καὶ μουσικώτατος τῶν βασιλέων, καὶ τὴν μεγάλην βιβλιοθήκην ἐπλούτισε τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ζῶα ἐκόμισεν ἐξ Ἀσίας χάριν τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ γινομένων ἐρευνῶν καὶ ἀγῶνας ὥρισε φιλολογικὸν καὶ παντοῖα βραβεῖα.

Κατὰ τὰ ἑλληνικὰ δ' ἐκεῖνα πρότυπα καὶ ἐν τῷ Βυζαντίῳ Ἀκαδημία συνέστη, ἡ ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Μαγναύρας ἰδρυμένη, ἀνώτατον παιδευτήριον παραπλήσιον πρὸς τὰ ἡμέτερα πανεπιστήμια, ἐν ᾧ καὶ αἱ φυσικαὶ καὶ αἱ μαθηματικαὶ ἐπιστῆμαι ἐδιδάσκοντο καὶ ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία καὶ ἡ φιλοσοφία καὶ τὰ νομικὰ ὑπὸ καθηγητῶν λαμβανόντων μισθοὺς ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου. Εἶναι ἡ Ἀκαδημία ἡ ἐπὶ Μιχαὴλ Γ' ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Βάρδα τελοῦσα, ἣν ἔπειτα καὶ ὁ Μιχαὴλ Ψελλὸς ἐκόσμησε καὶ Ἰωάννης ὁ Ἰταλὸς καὶ ἄλλοι.

Ῥσαύτως δ' αἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἀκαδημαίαι, ὧν γνωστότεραι ἡ τῆς Ἐδέσσης τῆς ἐν Συρίᾳ καὶ τῆς Νισίβεως καὶ τῆς Γανδισαπώρας τῆς ἐν Περσίᾳ, ὅπου κατὰ μικρὸν εἰσῆχθη ὁ ἑλληνικὸς πολιτισμὸς καὶ ἐθεραπεύθησαν αἱ ἐπιστῆμαι.

Πρὸς δὲ τούτοις αἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ Ἀκαδημαίαι ὧν παλαιόταται ἐγένοντο αἱ τῆς Φλωρεντίας καὶ τῆς Ρώμης. Γνωριμωτάτη εἶναι ἡ τῆς Φλωρεντίας Πλατωνικὴ ἀκα-

δημία (*Academia platonica*), ἣν ἰδρυσεν ὁ Κόσμος Α' τῶν Μεδίκων (1440) τὴν ἀφορμὴν λαβὼν ἀπὸ τοῦ Γεωργίου Πλήθωνος, τοῦ Ἑλληνος πλατωνικοῦ φιλοσόφου, ὅστις ἐπὶ μακρὸν χρόνον διέμεινε ξενιζόμενος ἐν τῇ Αὐλῇ τῆς Φλωρεντίας, ὡσαύτως δὲ ἡ τῆς Κρούσκας Ἀκαδημία (*Accademia della Crusca*), ἡ ἐπιφανεστάτη τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Ἀκαδημιῶν, ἣτις ἰδρύθη τῷ 1582 πρὸς κάθαρον κυρίως τῆς ἰταλικῆς γλώσσης, ἀναδιωργανώθη δὲ ὕστερον καὶ ὑπάρχει ἔτι καὶ νῦν. Τῆς δὲ Ρώμης γνωσταὶ Ἀκαδημίαι εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Βησσαρίωνος συσταθεῖσα καὶ ἐπὶ βραχὺ λειτουργήσασα φιλολογικὴ καὶ φιλοσοφικὴ καὶ ἡ τῶν Λυγκέων Ἀκαδημία (*Accademia dei Lincei*), εἰς ἣν ἀνήκε καὶ ὁ πολὺς Γαλιλαῖος.

Εἰς τὰ αὐτὰ δὲ πρότυπα ἠκολούθησαν αἱ νεώτεραι πολυπληθεῖς Ἀκαδημίαι, ὧν ἐπιφανέσταται εἶναι τὸ Ἰνστιτοῦτον τῆς Γαλλίας (1635) καὶ ἡ Βασιλικὴ Ἀκαδημία τοῦ Λονδίνου (1662) καὶ ἡ Βερολίνιος Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν (1711), ἃς ἐκόσμησαν οἱ μέγιστοι τῶν σοφῶν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Ἄλλ' ὄχι μόνον τὴν ιδέαν καὶ τὸ ὄνομα τῆς Ἀκαδημίας ἔδωκεν εἰς τὸν κόσμον ἡ Ἑλλάς, ἀλλ' ὡς ἐλέχθη ἤδη, καὶ τὸ ἔργον καθώρισεν αὐτῆς. Εἶναι δὲ τῆς Ἀκαδημίας τὸ ἔργον οἷον τὸ τῆς φιλοσοφίας, ἣτις ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ ἐννοίᾳ σύμπαν περιλαμβάνει τὸ ἐπιστητόν, ἐν δὲ τῇ στενωτέρᾳ τὰ γενικώτερα τῆς ἐπιστήμης προβλήματα ἐξετάζουσα σπουδάζει νὰ δημιουργήσῃ ἐνιαίαν περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου θεωρίαν. Ἡ φύσις τῆς οὐσίας καὶ ἐνεργείας τῆς ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ σύστασις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ παντός, τὸ πνεῦμα καὶ αἱ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ παντοῖαι ἐκδηλώσεις αὐτοῦ, τὰ ιδεώδη καὶ αἱ ἀξίαι, ἃς ὁ ἄνθρωπος καθορίζει, ἵνα ρυθμίξῃ πρὸς αὐτὰς τὸν ἀτομικὸν καὶ τὸν κοινωνικὸν βίον, ἡ διαφώτισις τῶν ἀνθρώπων περὶ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ εὐημερία τῶν ἀτόμων, τῶν κοινωνιῶν, ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος, ταῦτα συλλήβδην ἀποτελοῦσι τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ὑπεριτάτην ἀποστολήν, ἣτις εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὰς ἱεράς ταύτας ἐστίας.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον ὑπετέπωσαν τὸ ἔργον τῶν Ἀκαδημιῶν οἱ Ἑλληνες φιλόσοφοι ἐκ παλαιωτάτων χρόνων, πρὸ πάντων ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὅσοι ἄλλοι διὰ τὴν πολυμέρειαν τῆς γνώσεως ἐγένοντο πένταθλοι τῆς ἐπιστήμης.

Ὁ Πλάτων πάντα τοῦ ἐπιστητοῦ τὰ μέρη κατέστησεν ὑπόθεσιν τῶν ζητήσεων αὐτοῦ, κατ' ἐξοχὴν τὰς τοῦ πνεύματος ἐκδηλώσεις. Περιθρόλητα εἶναι ὅσα περὶ τῶν ψυχικῶν ἐνεργειῶν ἐν τῷ Τιμαίῳ μάλιστα διεξέρχεται ὁ φιλόσοφος καὶ ὅσα μετὰ

ποιητικῆς ἐξάφρασης καὶ συμβολικῆς διαθέσεως περὶ τῆς ψυχῆς λέγει καὶ τῆς ἀθανασίας, ἣν πρῶτος αὐτὸς διὰ λόγων πολλῶν ἐπεχείρησε νὰ κατοχυρώσῃ, ὡσαύτως δὲ ὅσα περὶ ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως ἐκφέρει διδάγματα καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ καὶ ἀλλαχοῦ.

Γνώριμα δὲ εἶναι καὶ τὰ περὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ δικαίου, ἅτινα καὶ ἐν τῇ Πολιτείᾳ φέρονται καὶ τῷ Πολιτικῷ καὶ τοῖς Νόμοις. Περὶ τῆς συστάσεως τῶν πρώτων κοινωνιῶν, περὶ τῆς ἀνεπίξεως τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, περὶ τῶν κοινωνικῶν τάξεων, περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν πολιτῶν, περὶ τοῦ ἰδεώδους τῆς πολιτείας καθόλου καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζητήματα ἐξήτασεν ἐνταῦθα ὁ Πλάτων.

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἱστορικοῦ βίου τῆς ἀνθρωπότητος ἐν σχέσει καὶ ἀλληλουχίᾳ πρὸς τὰ περὶ τῆς γενέσεως καὶ ἐξελίξεως τοῦ κόσμου διδάγματα καὶ περὶ ἀνακνήσεως καὶ προόδου τοῦ βίου ὠμίλησεν ὁ Πλάτων, ὅστις ἐγένετο ὁμολογουμένως ὁ κύριος ἰδρυτὴς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας.

Πολλῷ μᾶλλον διέτριπεν ὁ Ἕλληρ οὗτος σοφὸς περὶ τὴν ἐπιστήμην ἐκείνην, ἣτις σκοπὸν προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὰς πράξεις τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀξίας καὶ ἀπαξίας καὶ ὑποτιπώσῃ ἀρχὰς καὶ κανόνας, πρὸς οὓς ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ρυθμίζῃ τὸν βίον. Ὁ Πλάτων, ὅστις συνεπλήρωσεν ἐνταῦθα καὶ θεωρητικώτερον ἀπέπτυξε τὴν ἠθικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Σωκράτους, οὐ μόνον τὰ κατὰ τὴν ἠθικὴν συνείδησιν καὶ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν κακίαν ψυχολογικώτερον ἀνίχνευσεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἠθικὰ ἰδεώδη ἀπέπτυξε καὶ τὰς κυρίας ἀρετὰς τελειότερον διειτύωσε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς ἔπειτα, οὔτινες καὶ νῦν ἐτι πολλαχῶς ἀκολουθοῦσιν εἰς τὰ μεγαλόπνοα διδάγματα τοῦ Ἕλληρος φιλοσόφου.

Σκοπὸς τῆς ἠθικῆς ἐνεργείας ἀνώτατος καὶ τέλος θειότατον καὶ ἀγαθὸν ἄκρον, πρὸς ὃ ὀφείλει ἕκαστος ὡς πρὸς κανόνα νὰ ρυθμίζῃ τὰς πράξεις, δὲν εἶναι ἡ ἡδονὴ ἢ χαμαίζηλος καὶ ἡ παχυλὴ χρησιμοθηρία, ἀλλὰ ἡ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ κατὰ λόγον καὶ κατ' ἀρετὴν πράττειν. Εὐδαίμων εἶναι μόνος ὁ σοφός, διότι οὗτος μόνος ἀποβλέπει πρὸς τὸν τέλειον κόσμον τῶν ἰδεῶν, ὃν ἀνωτάτη εἶναι ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα, πληροῦται δ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ πράττει κατὰ τὰ κελεύσματα αὐτῶν.

Πλείστον δὲ λόγον ἄξια εἶναι καὶ τὰ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς τέχνης διδάγματα τοῦ Ἕλληρος φιλοσόφου, ὡσαύτως δὲ τὰ περὶ τῆς θρησκείας. Ἡ καλαισθητικὴ συνείδησις καὶ συγκίνησις, ἡ φύσις τοῦ καλοῦ, ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία εἶναι ζητήματα, εἰς τὰ ὅποια πολλάκις ἐπανέρχεται ὁ Πλάτων, ὅστις, ὡς ὁμολογεῖται, καὶ μέγιστος ἐγένετο τῶν λογοτεχνῶν πάντων τῶν αἰώνων. Καὶ περὶ τῆς θρησκείας δὲ πολλαχοῦ διαλέγεται καὶ περὶ τῆς ροπῆς, ἣν ἔχει αὕτη ἐπὶ τὸν κοινωνικὸν βίον.

Ἀλλὰ καὶ τὰ ζητήματα τῆς ἐπιστήμης, ἣτις ὑπόθεσιν ἔχει τὰ κατὰ τὴν ὕλην καὶ τὴν σύστασιν τοῦ κόσμου καὶ τὴν λειτουργίαν, πρὸς δὲ τούτοις τὰ κατὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀρχὴν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀργανισμῶν καὶ ὅσα ἄλλα

συνάπτονται πρὸς ταῦτα, δὲν ἀφῆκεν ὅλως ἀνεπίσκοπτα ὁ Πλάτων. Μαρτυρεῖ μάλιστα ὁ Τίμαιος, ὅπου ἀναπτύσσεται τοῦ φιλοσόφου ἡ κοσμογονία.

Κατὰ παραπλήσιον τρόπον ἐνόησε τῶν Ἀκαδημιῶν τὸ ἔργον ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Τιτὰν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης, ὅστις ἀσφαλεστέρας κατέβαλε τὰς βάσεις τῶν ἐπιστημῶν. Ὅπως ὁ Πλάτων, οὕτω καὶ ὁ Ἀριστοτέλης πᾶσαν τὴν ἐπιστήμην, ὡσαύτως δὲ τὴν τέχνην, ποιεῖται ὑπόθεσιν τῶν ἔρουνῶν αὐτοῦ. Παρὰ τὴν διαλεκτικὴν καὶ τὴν λογικὴν καὶ τὴν πρώτην φιλοσοφίαν ἐξήτασε καὶ τῆς φυσικῆς προβλήματα καὶ τῆς ψυχολογίας, ἔτι δὲ τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς, πρὸς δὲ τούτοις τῆς ρητορικῆς καὶ τῆς ποιήσεως ἐν τῇ εὐρύτερᾳ ἐννοίᾳ καὶ τῆς θρησκείας, πολλὰς δὲ πολλοῦ λόγου ἀξίας εἰς πάντα τὰ μέρη τοῦ ἐπιστητοῦ εἰσήγαγε θεωρίας.

Καὶ ὁ Δημόκριτος δέ, ὁ πολὺς τῶν τε φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν μυσταγωγός, ἔτι δὲ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ Ἐπικούρειοι, οἵτινες περὶ πάσας διέτριψαν τὰς ἐπιστήμας, πρὸς δὲ τούτοις οἱ τοῦ Μουσείου τῆς Ἀλεξανδρείας, πρὸς τοὺς μεγάλους ἐκείνους συμφέρονται φιλοσόφους ἐν τῷ ἔργῳ τῶν Ἀκαδημιῶν.

Ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἵνα περὶ τούτου μόνον εἴπωμεν, περιελάμβανεν ἡ ἔρευνα πάσας τὰς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀκμαζούσας ἐπιστήμας. Θαυμαστὴ δ' ἐγένετο τότε ἡ ἐπίδοσις καὶ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ βίῳ. Φυσικοὶ, μαθηματικοὶ, ἀστρονόμοι, γεωγράφοι, ἰατροί, φιλόλογοι, ποιηταί, φιλόσοφοι ἀνῆκον εἰς τὴν περίλαμπρον ταύτην πνευματικὴν περίοδον, ἐν ᾗ ἢ περὶ τὰς ἐπιστήμας διατριβὴ νέαν ἐμφανίζει ὁρμὴν καὶ πρωτοτυπίαν καὶ δημιουργίαν, ἣτις παραβάλλεται πρὸς τὴν κίνησιν τὴν κατὰ τὸν 19^{ον} μάλιστα αἰῶνα ἐπιγενομένην.

Διέπρεψαν ἐνταῦθα ὁ δαυμόνιος Ἀρίσταρχος ὁ Σάμιος, τοῦ ὁποίου ἡ περὶ τοῦ ἠλιοκεντρικοῦ συστήματος θεωρία ἔμελλε μετὰ δέκα καὶ ὀκτὼ ὅλας ἑκατονταετηρίδας νὰ δοξάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Κοπερνίκου, ὁ Κόνων ὁ Σάμιος καὶ ὁ Ἀρίστυλλος καὶ ὁ Τιμόχαρις, μαθηματικοὶ ὡσαύτως καὶ ἀστρονόμοι, ὁ ἐκ Πέργης τῆς Παμφυλίας περικλεῆς Ἀπολλώνιος, τοῦ ὁποίου ἡ μελέτη τῶν κωνικῶν τομῶν ὠδήγησεν ὕστερον τὸν *Kepler* εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν νόμων τῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ τὸν Νεύτωνα εἰς τὴν ἀθάνατον ἀνακάλυψιν τοῦ νόμου τῆς παγκοσμίου ἑλξεως, ὁ Ἰππαρχος ὁ ἐκ Νικαίας τῆς Βιθυνίας, τὸν ὁποῖον ἀνέδειξεν ἡ παρατήρησις ἢ περὶ τῆς μεταπτώσεως τῶν ἰσημεριῶν, ὁ Εὐδοξος ὁ Κνίδιος, εἰς ὃν ὀφείλεται ὁ καθορισμὸς τοῦ ἔτους, ὁ Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηνάιος, ὁ εὐρυμαθέστατος ἀντιπρόσωπος τῶν φυσικῶν καὶ τῶν πνευματικῶν ἐπιστημῶν, εἰς ὃν ἀνήκει ἢ κατὰ μεγίστην προσέγγισιν

μέτροις τόξον τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς γῆς, ὁ Εὐκλείδης ὁ ἰδρύσας τὴν γεωμετρίαν, ὁ Ἀρχιμήδης ὁ θεμελιώσας τὴν μηχανικὴν, ὁ Ἡρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς ὁ ὁδοποιήσας εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀτμομηχανῆς, ὁ Ἡρόφιλος καὶ ὁ Ἐρασίστρατος, οἱ ἐπιφανέστατοι ἰατροί, οἱ καταβαλόντες τὰς βάσεις τῆς ἀνατομικῆς καὶ τῆς φυσιολογίας, ἔπειτα Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς καὶ ὁ ἐκ Σαμοθράκης Ἀρίσταρχος, ὁ περιώνυμος φιλόλογος, καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος καὶ ὁ Ἀρποκρατίων καὶ ὁ Ἡφαιστίων, πρὸς δὲ τούτοις ὁ Καλλιμάχος καὶ ὁ Θεόκριτος καὶ ὁ Φιλητᾶς, οἱ ποιηταί, ἔτι δὲ ὁ Σωτίων καὶ ὁ Ἡρακλείδης ὁ Λέμβος καὶ ὁ Σφαῖρος ὁ στωικὸς καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

Ὅτι δ' αἱ ἑλληνικαὶ Ἀκαδημίαι δὲν ἠρκέσθησαν εἰς τὴν θεωρητικὴν ἔρευναν τῆς ἐπιστήμης, ἀλλ' ὀρμώμεναι ἀπὸ τῆς γνώμης ὅτι ἔσχατος σκοπὸς τῆς γνώσεως ὀφείλει νὰ εἶναι τῶν κακῶς ἐχόντων ἢ βελτίωσις καὶ τὴν ἐφαρμογὴν ἐπεδίωξαν τῶν ἐπιστημονικῶν πορισμάτων εἰς τὸν βίον καὶ τὴν ἐν τῇ κοινωσίᾳ ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν, ἐφ' ὧν στηρίζεται τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν ἡ εὐημερία, μαρτυροῦσιν ἐν ἄλλοις τῶν Πυθαγορείων ὁ σύλλογος καὶ τοῦ Πλάτωνος ἡ σχολὴ καὶ τὸ Ἀύκειον τοῦ Ἀριστοτέλους. Τεθρυσλημένος εἶναι ὁ βίος τῶν Πυθαγορείων, οἵτινες πρῶτιστον ἔργον ἐθεώρουν τῆς κοινωσίας τὴν ἀναμόρφωσιν. Καὶ ὁ Πλάτων δὲ τελικὸν σκοπὸν τῆς φιλοσόφου ἐνεργείας ὥρισε τὴν εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν καὶ τοῦ λαοῦ τὴν ἀνατροφὴν οὕτως ἐρρῦθμιζεν, ὥστε κατὰ πάντα τρόπον ἐφικτὴ νὰ ἀποβαίῃ ἡ εὐδαιμονία αὕτη, ἀπαραίτητον δὲ ὄρον σπουδαίας ἀσχολίας εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς πολιτείας ἐκήρυσσε τὴν φιλοσοφικὴν παρασκευὴν καὶ μελέτην. Σύμμετρα δὲ πρὸς ταῦτα εἶναι καὶ τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν μετ' αὐτόν.

Τοιοῦτον ὑπετέπωσεν ἡ Ἑλλὰς καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς ἔπειτα τὸ ἔργον τῶν Ἀκαδημιῶν. Ἐπὶ τὰ ἔγνη δ' ἐκείνης βαδίζουσιν αἱ νεώτεραι Ἀκαδημίαι. Δι' αὐτῶν μάλιστα καλλιεργοῦνται αἱ ἐπιστῆμαι καθόλου καὶ τὰ γράμματα καὶ αἱ καλά τέχναι, λαξεύονται δ' αἱ γλῶσσαι καὶ ἐπιδίδουσιν αἱ λογοτεχνίαι τῶν λαῶν. Καὶ ὁ ἠθικὸς δὲ βίος διὰ τῶν ἀνωτάτων τούτων προάγεται ἰδρυμάτων, ἅτινα ὡς πρυτανεῖα τῆς Ἀρετῆς κατὰ πάντα τρόπον ἐπιδιώκουσι τὴν ἐξύψωσιν αὐτῆς καὶ τὴν ἀνάδειξιν.

Ἐὰν δὲ τὸ ἔργον τῆς ἀναμορφώσεως τῆς κοινωσίας δὲν προήχθη ἀκόμη διὰ τῶν Ἀκαδημιῶν, ὅσον προσεδοκᾶτο, εἶναι περιφανὲς ὅτι πολὺν ταχέως σοφώτεροι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις πρέπει περὶ τούτου νὰ ἐπικρατήσωσι σκέψεις. Εἶναι ἀνάγκη εἰς τὴν ρύθμισιν τοῦ κοινωνικοῦ βίου τάχιστα καὶ πολὺ συντονώτερον νὰ μετέσχωσιν αἱ Ἀκαδημίαι, καὶ δὴ ὄχι μόναι, ἀλλ' ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν πολιτειῶν καὶ τῶν

ἄλλων παραγόντων ὅσοι συνεργοῦσι μετ' ἐκείνων, ἐν ἄκρα δὲ συμπνοία μετ' αὐτῶν νὰ παρακολουθῶσι καὶ ἐποπτεύωσι πᾶσαν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐνέργειαν καὶ ἀνιχνεύωσι τὴν πλημμύλειαν καὶ κανονίζωσι τὴν ἀγωγὴν τῶν ἀνθρώπων.

Μόνον οὕτω δύναται νὰ ἀναστηλωθῇ πάλιν ὁ κόσμος τῶν ὑψηλῶν ἀξιῶν, τὰς ὁποίας κατὰ μικρὸν ἔσθησεν ἡ σωφρονοῦσα ἀνθρωπότης ὡς ἀνωτάτους κανόνας, πρὸς οὓς ἕκαστον ἄτομον ὀφείλει νὰ ρυθμίζῃ τὸν βίον, τῶν ἀξιῶν, αἵτινες κλονοῦνται καὶ διασειοῦνται ὑπὸ τῆς φοβεραῆς λαίλαπος, ἣτις ἐπέπεσεν ἐπὶ τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους μάλιστα χρόνους. Μόνον οὕτω δύναται νὰ καταλυθῶσι τὰ εἶδωλα καὶ αἱ χίμαιραι καὶ νὰ προτανεύσῃ ὁ σεβασμὸς καὶ ἡ νομιμοφροσύνη καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, ἀρεταί, αἵτινες ἀγλαΐζουσι τὸν ἀνθρώπινον βίον.

Καὶ ὅχι μόνον εἰς τὴν ἐπικρατήσῃν τοῦ ἠθικοῦ βίου τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐπὶ μέρους κοινωνιῶν θὰ συντελέσωσιν αἱ Ἀκαδημαῖαι, ἐὰν εἶναι ἀληθεῖς συνεργάται τῆς πολιτείας καὶ σύμβουλοι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πλήρωσιν πολὺ σπουδαιοτέρων θὰ συντείνωσιν ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν σκοπῶν, νὰ προάγωσι τὰ ἀνθρώπινα ιδεώδη καὶ ρυθμίζωσιν εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς ὅρους τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως. Εἰς τὴν εὐρυθμοτέραν σύνταξιν τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας, τὴν κατὰ μικρὸν συντελουμένην καὶ κατὰ λόγον, εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῆς ιδέας ἀληθοῦς διεθνοῦς συμπολιτείας, εἰς τὴν ἐπιδίωξιν τῆς παγκοσμίου εἰρήνης, ἰδεωδῶν, πρὸς τὰ ὁποῖα ὀφείλει νὰ τείνῃ ἀεὶποτε ἡ ἀνθρωπότης, ἐὰν ἐπιζητῇ πρᾶγματι τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς, οὐδέεις ἄλλος παρὰ τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν εἶναι τεταγμένος νὰ συμβάλλῃται τόσον, ὅσον αἱ ἀνώταται αἴται ἰέρειαι τοῦ διαφωτισμοῦ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς διακοσμήσεως τοῦ βίου, ἐκάστη κατ' ἴδιαν καὶ πολλὸν μᾶλλον πᾶσαι ἐν τῇ ἐνώσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι καιρὸς πλέον νὰ ἐννοήσῃ ἡ ἀνθρωπότης ὅτι σκοπὸς αὐτῆς ὑπὸ τοσοῦτων περιβαλλομένης φυσικῶν κινδύνων δὲν εἶναι ὁ πόλεμος καὶ ἡ καταστροφὴ καὶ ἡ ἐρήμωσις, συμφοραί, αἵτινες αἰτίαν ἔχουσι τὴν περιφιλιαντίαν καὶ τὰς ἄλλας κατωτέρας ὁρμάς, ἀλλ' ἡ ἄρσις ἢ ὁ εἰς τὸ ἐλάχιστον περιορισμὸς τῶν κακῶν, ἢ ἡμέρωσις καὶ ἢ ἐν εἰρήνῃ συμβίωσις καὶ ἢ ἐπὶ τὸ λυσιτελέστερον ρυθμίσις τοῦ βίου.

Ἡ Ἑλλάς, ἣτις καὶ τῶν ὑψηλῶν τούτων ἀρχῶν πρώτη ἐγένετο κήρυξ καὶ ἀπόστολος, πρώτη δὲ καὶ τὰ Κοινὰ ἴδρυσεν τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ τὰ Κοινὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τὰς πολυμνήτους συνέστησεν Ἀμφικτιονίας καὶ τῆς Εἰρήνης ἴδρυσεν βωμοὺς καὶ ἐκήρυξε τὰ περὶ ἀδελφότητος τῶν ἀνθρώπων δόγματα καὶ τὰ περὶ καθολικῆς πολιτείας, εἰς τὰ ὁποῖα ἠκολούθησαν πᾶσαι αἱ ἔπειτα περὶ εἰρήνης καὶ ἀδελφώσεως τῶν ἀνθρώπων διδασκαλίαι καὶ αἱ περὶ διεθνῶν συμπολιτειῶν θεωρίαι, ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ἣτις κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εὐαγγελίζεται εἰς τὴν γῆν χαρὰν

μεγάλην, εὐδαιμονίζει δὲ τοὺς εἰρηνοποιούς καὶ εὐχεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, μέχρις ἐκείνων, οἵτινες ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις συνηγόρησαν ὑπὲρ τῆς παγκοσμίου εἰρήνης καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν δημιουργίαν τῶν διεθνῶν δικαίων καὶ τὴν καθίδρυσιν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν, ἢ Ἑλλάς ἄς ἀποβῆ τὸ κέντρον τῆς φιλανθρωποῦ ταύτης κινήσεως. Ἐν δὲ τῷ ἱερῷ ἐκείνῳ χώρῳ, ὅπου ὁ Ζεὺς ἐλατρεύθη καὶ ἡ Ἀθηναῖα καὶ παρ' ἐκείνους ὁ Τιτὰν Προμηθεύς, ὅπου ὁ Πλάτων ἴδρυσεν τὴν πρώτην Ἀκαδημίαν καὶ ἐδίδαξε τὰ ἀθάνατα αὐτοῦ διδάγματα, ἄς ἴδῃ ἡ Ἑλλάς νέον Κοινὸν ἰδρυσόμενον, διεθνὲς Κοινὸν τῶν Ἀκαδημιῶν, γὰρ θεϊότατον τοῦ παγκοσμίου πνεύματος, τελεστήριον ἀγιώτατον τῆς Ἀρετῆς καὶ τῆς διακοσμῆσεως τοῦ βίου, βωμὸν ἄφθιτον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀδελφώσεως τῶν ἀνθρώπων, τοῦ ὁποίου σκοπὸς θὰ εἶναι τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης τὰ ζητήματα γὰ ἐξετάζει, καὶ γὰ περιθάλλη καὶ ἀναρριπίζει καὶ ἔργῳ προάγει τὴν πραγμάτων τῶν ἀληθῶς εὐγενῶν καὶ ἀληθῶς μεγάλων ἰδεωδῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΝΕΜΗΘΕΝΤΩΝ ΒΡΑΒΕΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΛΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΑΘΛΟΘΕΣΙΑΣ

Ἡ ἐνδεκάτη αὕτη ἑορτὴ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀκαδημίας εἰσάγει ἡμᾶς εἰς νέον δεκαετῆ κύκλον ζωῆς καὶ δράσεως, ἡ δὲ σκέψις φέρεται εὐγνώμων πρὸς τὸν ἰδρυτὴν.

Ἄλλ' εὐγνωμονεστάτη φέρεται ἡ ἀνάμνησις ἡμῶν πρὸς τοὺς γιγαντομάχους τῆς μεγάλης ἐθνικῆς ἀναστάσεως, τῶν ὁποίων οἱ ἱεροὶ ἀγῶνες ἐπανάφερον τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν χώραν τῆς γεννήσεως αὐτῆς καὶ ἐνεφύσησαν ἐκ νέου εἰς τοὺς τέως δεσμώτας τὴν πρὸς τὴν θεραπείαν τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἐπιστήμης θείαν ὄντως ὁρμὴν.

Ἡ μεγάλη αὕτη διὰ σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν ἡμέρα, περιλαβοῦσα κατ' εὐτυχῆ σκέψιν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀθηνῶν, συμβολίζει τὴν σημαντικὴν τριάδα, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν ἀρτίαν ἀνθρωπίνην ὑπαρξιν: τὴν πίστιν, τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν!

Πρὸς συντήρησιν τῶν ἀγαθῶν τούτων, ἀπ' αὐτῶν τούτων ἐμπνεομένη, ἐργάζεται καὶ ἡ Ἀκαδημία, εἰς τοῦτο δὲ ἀποβλέπει καὶ εἰς τῶν κυριωτάτων παραγόντων τοῦ ἔργου αὐτῆς, ἡ δὲ δις τοῦ ἔτους συντελουμένη βράβευσις καὶ ἀθλοθεσία αὐτῆς διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ὅλου ἐθνικοῦ βίου.

Ἡ συγκομιδὴ αὕτη τῆς ἐφετινῆς 25ης Μαρτίου κατανέμεται ὡς ἐξῆς:

Μετὰ γνώμην τῆς Α' τάξεως τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμει σήμερον:

1ον Ἐκ τοῦ βραβείου 26000 δραχ. τῆς Τραπεζίης τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν καλλιτέραν μελέτην περὶ τῶν βιταμινῶν ξηρῶν ἢ χλωρῶν σύκων ἢ τῶν ξυλοκερατίων:

α' Βραβεῖον 13000 δραχ. εἰς τὸν κ. Βλάσιον Βλασόπουλον διὰ τὴν σχετικὴν αὐτοῦ μελέτην, τὴν φέρουσαν τὸ ρητὸν «πολλὰ τὰ δευρὰ κοῦδὲν ἀνθρώπου δευρότερον πέλει». Ὁ συγγραφεὺς γνώστης ἀκριβῆς τῆς περὶ τοῦ θέματος βιβλιογραφίας καὶ ὁ ἴδιος προσεκτικὸς ἐρευνητὴς καὶ πειραματιστὴς δεξιὸς κατέληξεν εἰς

ἐνδιαφέροντα πορίσματα περὶ τῶν βιταμινῶν τῶν ξηρῶν σύκων τῆς Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ βιταμῖναι A , B_1 καὶ B_2 .

β' Βραβεῖον 13000 δρχ. εἰς τὸν κ. Γεώργιον Λογαράν διὰ τὴν σχετικὴν αὐτοῦ μελέτην περὶ τῶν χλωρῶν καὶ ξηρῶν σύκων ὡς καὶ περὶ τῶν ξυλοκερατίων. Ἡ μελέτη αὕτη ἔφερε τὸ διακριτικὸν ρητὸν «τὸ δὲ ζητούμενον ἀλωτὸν, ἐκφεύγει δὲ τὰμελούμενον».

Καὶ τῆς μελέτης ταύτης ὁ συγγραφεὺς διεξήγαγε προσεκτικὴν ἔρευναν μετὰ πειραμάτων διαφωτιστικῶν, φωτογραφιῶν *Röntgen* καὶ τομῶν ὀστέων, συνοδεύει δὲ τὴν ἔργασίαν αὐτοῦ καὶ διὰ καλῆς βιβλιογραφίας. Ἀξιόλογον πόρισμα, πρωτότυπον ὅλως εἶναι ὅτι τὰ ξυλοκεράτια εὐρέθησαν περιέχοντα βιταμίνην A , οὕτως ὥστε 100 γραμμ. ξυλοκερατίων ἀντιστοιχοῦσι πρὸς 50 γραμμ. βοτύρου, δύναται δὲ οὕτω νὰ ἀποτελέσωσι σημαντικὸν στοιχεῖον τῆς τροφῆς τοῦ λαοῦ.

Ὡς πρὸς τὰς ἄλλας λεπτομερείας ἢ ἔργασίαν αὕτη συμφωνεῖ καθ' ὅλον πρὸς τὰ πορίσματα τῆς πρώτης ἔργασίας.

Ἐν γένει δὲ ἀμφότεραι αἱ ἔργασίαι αὗται εἶναι ἀξιολογώταται διεξαχθεῖσαι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας καὶ πειραματικῆς ἀκριβείας.

2ον Ἐκ τῶν τεσσάρων βραβείων 2500 δρχ. ἐκάστου διὰ σχολικοὺς κήπους καὶ τῶν τεσσάρων βραβείων 2000 δρχ. ἐκάστου διὰ τοὺς δημοδιδασκάλους τοὺς ἐποπιτεύσαντας τοὺς τυχάνοντας βραβείου κήπους, ἐξ ἀθλοθεσίας τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων ἀπονέμονται :

α' Βραβεῖον 2500 δρχ. εἰς τὸν Σχολικὸν κήπον Κανδάνου (*Χανίων*) καὶ

β' Βραβεῖον 2000 δρχ. εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ σχολείου κ. Ἰωάννην Λουπάσην διὰ τὴν ἀρίστην λειτουργίαν τοῦ σχολικοῦ τούτου κήπου, πολλαχῶς πιστοποιηθεῖσαν, ὡς καὶ διὰ τὸν ἀμείωτον ζῆλον τοῦ διδασκάλου.

3ον Τὸ ἐκ 40000 δρχ. βραβεῖον Ἑλένης Βενιζέλου τὸ προωρισμένον εἰς τὴν καλλιτέραν μελέτην τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ ξύλου τῆς ἐν Ἑλλάδι πεύκης *Pinus Halepensis* μετὰ τῶν προσηκουσῶν πειραματικῶν ἀποδείξεων, προσεῖλκυσε δύο μελέτας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐκρίθησαν μὲν ἄξια τοῦ βραβείου, ἀλλ' ἔνεκα τῆς ἐπιδειχθείσης ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἐπιμελείας καὶ τῆς δαπανηρᾶς αὐτῶν προσπαθείας κρίνονται ἄξια ἐνθαρρύνσεως.

Κατὰ ταῦτα εἰς μὲν τὴν μελέτην τὴν φέρουσαν τὸν διακριτικὸν τίτλον «δασικὸς» καὶ ἀνήκουσαν εἰς τὸν κ. Νικόλαον Αἰζὼν ἀπονέμεται ἔπαινος μετὰ χρηματικῆς ἐνισχύσεως 10000 δρχ., εἰς δὲ τὴν μελέτην τὴν φέρουσαν τὸ ρητὸν «Πίτυς καὶ τὰδελφὰ δένδρα πεῦκα καὶ στρόβιλοι κλπ.» καὶ ἀνήκουσαν εἰς τὸν κ. Ἀλέξανδρον Κάσιον χορηγεῖται χρηματικὴ ἐνίσχυσις δρχ. 5000.

4^{ον} Τὸ ἐκ 13500 δρχ. βραβεῖον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ἀροτριῶντων καὶ ἐν γένει τῶν μεγάλων κτηνῶν ὡς καὶ τὴν συντήρησιν αὐτῶν, κατανέμεται εἰς :

α' Ἐν πρῶτον βραβεῖον ἐξ 9000 δρχ. ἀπονέμεται εἰς τὴν Ἐνωσιν Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Βεροίας, καὶ

β' Ἐν δεύτερον βραβεῖον ἐκ 4500 δρχ., τὸ ὁποῖον ἀπονέμεται εἰς τὴν Κοινότητα Δολιανῶν τῆς Ἠλείου.

Ἡ Ἐνωσις Βεροίας ἀκολουθοῦσα τὰς εἰσηγήσεις τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης ἴδρυσεν εἰδικὸν ταμεῖον περιθάλψεως καὶ βελτιώσεως τῆς κτηνοτροφίας τῆς περιφερείας Βεροίας, κατώρθωσε δὲ νὰ προσλάβῃ κτηνιάτρους καὶ νὰ παράσῃ δωρεὰν κτηνιατρικὴν περίθαλψιν καὶ φάρμακα, ἀνήγειρε δύο κτηνιατρικὰ νοσοκομεῖα ὡς καὶ στάβλους ἐπιβητόρων εἰς Βέροϊαν καὶ Γιδα, ὠργάνωσε γαλακτοκομικοὺς συνεταιρισμοὺς καὶ ἐπεδίωξε τὴν βελτίωσιν τῆς γαλακτοκομίας ἀποτελεσματικῶς.

Ἡ Κοινότης Δολιανῶν τῆς Ἠλείου εἶναι ἡ μόνη ἐξ ὄλων τῶν κοινοτήτων καὶ συναϊρισμῶν τῆς ΒΑ Ἑλλάδος, ἡ ὁποία κατώρθωσε παλαίονσα κατὰ μυρίων στερήσεων νὰ ἰδρῦσῃ πρότυπον σταθμὸν ἐπιβητόρων ταύρων ἐκλεκτῶν γενεῶν, λειτουργοῦντα κατὰ τρόπον ἐπιστημονικώτατον συμφώνως πρὸς τὰς ὁδηγίας τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνιατρικῶν ἀρχῶν.

5^{ον} Τὸ ἐκ 10000 δρχ. βραβεῖον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης διὰ τὴν οἰνοποιίαν συνεταιρισμῶν, ἀπονέμεται εἰς τὸν Οἰνοποιητικὸν Συνεταιρισμὸν Μαρκοπούλου Ἀττικῆς, διότι οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἐτῶν παρασκευάζει ἐκλεκτὰς ποιότητας ἐρυθρῶν καὶ λευκῶν οἴνων, ἀλλὰ καὶ διότι κατώρθωσεν, ὅστε οὔτοι νὰ παρουσιάσωσι τοὺς αὐτοὺς περίπου τύπους. Πρὸς τούτοις ὁ Συνεταιρισμὸς Μαρκοπούλου εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τῶν ὁμοίων συνεταιρισμῶν λειτουργῶν καὶ οἰκονομικῶς εὐδοκιμώτατα ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

6^{ον} Τὸ Μαυρογένειον βραβεῖον τὸ προωρισμένον εἰς τὸ ἄριστον ἔργον τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας δὲν ἀπονέμεται εἰς οὐδένα, τυχάνει δὲ μόνον ἐπαίνου τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν Μαθηματικῶν καὶ ἱατροῦ κ. Κ. Α. Λουκᾶ ὑποβληθὲν ἔργον, τὸ ἐπιγραφόμενον : «Ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ἀριθμησις ἀνὰ τοὺς αἰῶνας, φιλοσοφικὴ, ψυχολογικὴ καὶ ἱστορικὴ ἔρευνα». Ὁ συγγραφεὺς περιοριζόμενος εἰς τοὺς ἀκεραίους θετικοὺς ἀριθμοὺς ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀσχολεῖται περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἀριθμοῦ ἀνὰ τὰ διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα, περὶ τῆς ἀριθμώσεως ἀπὸ ἀπόψεως φυσιολογικῆς, ψυχολογικῆς καὶ παιδαγωγικῆς. Ἐξετάζει τὰ τῆς ἀριθμώσεως παρὰ τῷ πρωτογόνῳ ἀνθρώπῳ, λαμβάνει δὲ ὑπ' ὄψιν οὐ μόνον εἰδικὰ βοηθήματα ἀλλὰ καὶ παλαιοντολογικὰ δημοσιεύματα. Πρὸς τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἐξετάζει ἱστορικῶς

τὴν γραπτὴν ἀρίθμωσιν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων ἀντλῶν ἀπὸ παντοίων πηγῶν καὶ βοηθημάτων, ἐγκατασπείρων δὲ καὶ ἀξιολόγους ἰδίας παρατηρήσεις. Οὕτω τὸ ὅλον ἔργον τοῦ κ. Λουκᾶ ἀποτελεῖ πρωτότυπον ἱστορικὴν ἔρευναν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Μαθηματικῶν, ἀλλὰ δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ θέμα τοῦ Μανρογενείου ἐπάθλου.

Τὸ Ἀριστεῖον τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν δὲν ἀπονέμεται.

Μετὰ γνώμην τῆς Β' τάξεως ἢ ὁλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας ἀπεφάσισε τὰ ἐξῆς:

1ον Τὸ ἐπώνυμον τοῦ Λάμπρου Πορφύρα βραβεῖον 4500 δραχ., τὸ προωρισμένον διὰ τὴν εἰς βιβλίον ἐντὸς τοῦ ἔτους 1935 τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσαν ἀρίστην συλλογὴν λυρικῶν ποιημάτων, ἀπονέμεται εἰς τὸν κ. Ἀγγελον Σημηριώτην διὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν λυρικὴν αὐτοῦ συλλογὴν «Ὀνειρῶν ἤσκιαι», ἐν τῇ ὁποίᾳ παρέχει οὗτος τὸν καὶ ἐκ προηγουμένων ἔργων γνωστὸν λυρικὸν πλοῦτον, ἀλλὰ περισσότερον πειθαρχημένον εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς τέχνης καὶ ἀριώτερον εἰς ἐκφραστικὰ μέσα καὶ στιχουργικὴν δεξιότητα, χωρὶς νὰ ἐλαττωθῇ τὸ παράπαν ἢ δρασερότης τῆς ἐμπνεύσεως.

Ἐπαινος ἀπονέμεται εἰς τὴν λυρικὴν συλλογὴν τῆς δ. Μαργαρίτας Μπούμη ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ σφυγμοὶ τῆς σιγῆς μου» καὶ τὴν συλλογὴν «Ρόδα καὶ φλόγες» τῆς δ. Ἐλισάβετ Ψαρᾶ. Ἀμφότεραι αἱ λυρικαὶ αὗται συλλογαὶ παρέχουσι δείγματα σοβαρᾶς καὶ εὐκρινεοῦς προσπαθείας, ἢ ὁποία συνεχιζομένη καὶ τελειομένη δύναται νὰ ἀποδώσῃ ἀρίστους καρπούς.

Τὸ ἐκ 13000 δραχ. βραβεῖον τῆς Τραπεζῆς Ἀθηνῶν εἰς ἔργα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1821 Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν δὲν ἀπονέμεται, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀπονέμεται ἔπαινος εἰς τὸν κ. Παναγιώτην Μαγιάκον διὰ τὸ ἔργον αὐτοῦ «Ρήγας Βελενστινλῆς ὁ Θεσσαλός», ἵνα ἐνισχυθῇ ὁ συγγραφεὺς πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐρεύνης αὐτοῦ ταύτης χρησιμοποιοῦν εὐρύτεραν σχετικὴν βιβλιογραφίαν καὶ περιλαμβάνων πάντα τὰ περὶ τοῦ Ρήγα ζητήματα, εἰς ὅσα ἄγρουν αἱ μέχρι τοῦδε γενόμεναι πολυάριθμοι μελέται.

Τὸ Μανρογένειον φιλολογικὸν βραβεῖον δὲν ἀπονέμεται, ἀντ' αὐτοῦ δὲ ἀπονέμεται α' ἔπαινος μετὰ χρηματικῆς ἐνισχύσεως ἐκ δραχ. 20000 εἰς τὸ Σερβοκροατοελληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Νικολάου Παπαστεργίου καὶ β' ἔπαινος μετὰ χρηματικῆς ἐνισχύσεως ἐκ δραχ. 10000 εἰς τὴν μελέτην τῆς Κυρίας Καλλιχροῆς Ἐλεοπούλου περὶ Πινδάρου. (Οἱ ἐπίτιμοι τοῦ Πινδάρου—Εἰσαγωγή).

Τὸ Σερβοκροατοελληνικὸν Λεξικὸν εἶναι τὸ πρῶτον τοιοῦτον Ἑλληνικὸν ἔργον, ἐκδιδόμενον δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς εὐρείας καὶ ζωηρᾶς φιλικῆς ἐπικοινωνίας

νίας πρὸς τὴν γείτονα ἐπικράτειαν εἶναι προφανές ὅτι προσλαμβάνει ὅλως ἰδιαιτέραν ἐθνικὴν σημασίαν, τελειούμενον δὲ καὶ συμπληρούμενον σὺν τῷ χρόνῳ θὰ ἀποβῆ ἀσφαλῶς πολυτιμώτατον βοήθημα.

Ἡ Εἰσαγωγή εἰς τοὺς Ἐπιτίκους τοῦ Πινδάρου τῆς Κυρίας Καλλιχροῆς Ἐλεπούλου εἶναι ἀξιόλογον βοήθημα διὰ τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ μελετήσωσι τὸν Πίνδαρον, στηρίζεται δὲ εἰς εὐρεῖαν γνῶσιν τῶν γραμμάτων περὶ τοῦ θέματος καὶ εἰς ἀσφαλῆ περὶ τῶν διαφόρων ζητημάτων κρίσιν.

Ἐκ τῶν ἄλλων ἐπάθλων καὶ ἀριστείων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν εἰδικότητα τῆς τάξεως τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν μετὰ γνώμην ταύτης ἡ Ἀκαδημία δὲν ἀπειναιμειε τὸ Ἀριστεῖον Καλῶν Τεχνῶν, τὸ Ἀριστεῖον τῶν ἱστορικῶν ἐπιστημῶν καὶ τὸ Δραματικὸν βραβεῖον τῆς Κυρίας Ἀλεξάνδρας Χωρήμε τὸ γένος Μπενάκη.

Τὰ ἀγωνίσματα ταῦτα θέλουσιν ἐκ νέου προκηρυχθῆ.

Μετὰ γνώμην τῆς Γ' Τάξεως τῶν Ἡθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν ἡ ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς :

1^{ον} Τὸ ἐξ 20000 δραχ. βραβεῖον Μαγδ. Ἡλιοπούλου, τὸ προωρισμένον εἰς τὴν καλλιτέραν μονογραφίαν περὶ τῆς ποινικῆς καὶ ἀστικῆς εὐθύνης ἐπὶ τῶν διὰ τοῦ τύπου τελουμένων ἐγκλημάτων—ἀπὸ ἀπόψεως ἰσχύοντος συγκριτικοῦ καὶ τεχνῶν θεοῦ δικαίου—ἐπεζήτησαν δύο ἐργασίαι, μία μὲν ὑπὸ τὸ ρητὸν «*Actus non facit reum nisi mens sit rea*», δευτέρα δὲ ὑπὸ τὸ ρητὸν «*Τύπος ἢ τετάρτη τῶν ἐξουσιῶν τῆς Πολιτείας*».

Τὸ βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὴν πρώτην ἐργασίαν ἀνήκουσαν εἰς τὸν κ. Κωνσταντῖνον Ἀμπλιανίτην. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι γεγραμμένη μετὰ σαφηνείας, γίνεται δ' ἐν αὐτῇ ἐπαρκῆς χρῆσις τῆς σχετικῆς πρὸς τὸ θέμα γαλλικῆς καὶ γερμανικῆς βιβλιογραφίας. Ὁ συγγραφεὺς ἐτήρησε τὸ προσῆκον μέτρον ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν λεπτομερειῶν, προσεπάθησε δὲ νὰ παρουσιάσῃ συνθετικὸν ἔργον διαπνεόμενον ὑπὸ γενικῶν ἀρχῶν, ἀποτέλεσμα σκέψεως ὠρίμου καὶ ἀδιαταράκτου ἐκ τῶν συγχρόνων πολλαπλῶν πειραμάτων ἐπὶ τῶν ἐλευθεριῶν. Ἡ ἐργασία εἶναι ἀξιόλογος, συμπληρουμένη δὲ δι' ἐπεξεργασίας τοῦ ἐν σχεδίῳ Ἑλληνικοῦ κώδικος θὰ ἀποβῆ ἀριωτάτη.

2^{ον} Τὸ ἐκ 10000 δραχ. βραβεῖον τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν καλλιτέραν μελέτην περὶ τῆς Ἀγροτικῆς Πίστεως ἐν Ἑλλάδι, ἀπονέμεται εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «ἐν τούτῳ νίκα» πραγματείαν, ἀνήκουσαν εἰς τὸν κ. Βασίλειον Α. Εὐαγγέλου.

Ὁ συγγραφεὺς, εἰ καὶ δὲν ἐπιλαμβάνεται τῆς εὐρύτερας ἐπιστημονικῆς ἀναπτύ-

ξεως τοῦ θέματος, παρέχει ἀκριβῆ εἰκόνα τῆς καταστάσεως τῆς γεωργίας τῆς χώρας καὶ τοῦ ἀγρότου, διεξέρχεται τὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ὡς ἐξειλίχθη αὕτη ἐν τῇ ἑκατονταετία, διαγράφει τὴν ὑγιᾶ κατεύθυνσιν αὐτῆς πρὸς προώθησιν τῆς γεωργικῆς οἰκονομίας τῆς χώρας, παρακολουθεῖ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀσκουμένην ἐφαρμογὴν καὶ τὰς δι' αὐτῆς ἐπελθούσας βελτιώσεις ὡς καὶ τινα σκοτεινὰ ἀκόμη σημεῖα, παρέχει δὲ πλείστας πληροφορίας μετὰ στατιστικῶν πινάκων καθιστώντων τὸ βραβεύμενον ἔργον χρησιμώτατον βοήθημα εἰς τοὺς μελετῶντας τὰ τοιαῦτα ζητήματα.

3^{ον} Τὸ ἐξ 20000 δρχ. βραβεῖον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν καλλίτερον μελέτην περὶ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συμφηφιστικῶν γραφείων (*clearing*) καὶ τῶν ἀνταλλαγῶν ἐπὶ τῆς ἐμπορικῆς ἐπικοινωνίας τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς ὡς καὶ περὶ τῶν ἐνδεικνυομένων τυχὸν μεταρρυθμίσεων ἐν τῇ λειτουργίᾳ αὐτῶν, ἐπεζήτησε μία μόνη μελέτη ὑπὸ τὸ ῥητὸν «*Cecy est un livre de bonne foi, lecteur*», ἀνήκουσα εἰς τὸν κ. Χρῖστον Χριστίδην.

Παρὰ τὰς ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως ἐλλείψεις αὐτῆς, ἡ μελέτη εἶναι σαφῆς καὶ μεθοδική, ὁ δὲ συγγραφεὺς εἶναι κάτοχος τοῦ τρόπου τῆς λειτουργίας τῶν συμφηφισμῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξετάζει ἐπιτυχῶς ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῶν δεδομένων τὴν ἐπίδρασιν τῶν συμφηφισμῶν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος, προσπαθῶν νὰ ἐξαγάγῃ συμπεράσματα, τῶν ὁποίων ὅμως ἡ ἀσφάλεια εἶναι ἐξηρημένη ἐκ τῆς ἀκριβείας τῶν στατιστικῶν πληροφοριῶν. Καθ' ὅλου ἡ μελέτη αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ἀπὸ ἀπόψεως πρακτικῆς ἐφαρμογῆς, κατὰ δὲ τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι ἀρτία καὶ παρέχει ὡς ἀπαρχὴν τοιαύτης ἐρευνῆς ἀξιόλογον συμβολήν, τὴν ὁποίαν δύναται ἢ ὁ συγγραφεὺς ἢ ἄλλος τις νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ τελειοποιήσῃ.

4^{ον} Τὸ ἐκ Λιρῶν Ἐγγλίας ἑκατὸν βραβεῖον Ἐθαγγέλου Κ. Κοινδύλη διὰ τὴν προίκισιν ὀρφανῆς καὶ ἀπόρου κόρης, ἀπονέμεται κατὰ τοὺς ὅρους τῆς διαθήκης εἰς τὴν ἐκ Κάτω Λαμπόβου Σοφίαν Βασιλείου Κώνστα.

5^{ον} Τὰ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τεθειμένα βραβεῖα ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας ἀπονέμονται ὡς ἐξῆς:

α' Βραβεῖον 3000 δρχ. εἰς τὴν Ἐθαγγελίαν Ἀντ. Καλογεροπούλου, διότι διέσωσεν ἐκ πνιγμοῦ δύο νεάνιδας ἐν Μεθώνῃ.

β' Βραβεῖον 3000 δρχ. εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Δευτεροῦτον μαθητὴν, ἡλικίας 16 ἐτῶν, διότι ἔσωσεν ἐκ πνιγμοῦ ἐργάτην ἐν τῇ Παμβώτιδι Λίμνῃ.

γ' Βραβεῖον 3000 δρχ. εἰς τὴν Θεοδώραν Μακροῦ, ἡλικίας 16 ἐτῶν, διότι ἔσωσεν ἐκ πνιγμοῦ ἐν Πόρῳ τὸν ναύτην Μπαϊρακτάρην.

Ἀπένεμειν ἡ Ἀκαδημία τὰ τρία ταῦτα βραβεῖα ἀρετῆς καὶ αὐτοθυσίας ἀποβλέψασα εἰς τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας τῶν βραβευομένων καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς προάξεως

τῆς αὐτοθυσίας ἀπὸ ἀγνῆς ἐναρέτου διαθέσεως ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπαγγελματικῆς ἢ ἄλλης ὑποχρεώσεως. «Λεῖ δ' οὐ δι' ἀνάγκην ἀνδρεῖον εἶναι, ἀλλ' ὅτι καλὸν» λέγει ὁ Ἀριστοτέλης (Ἠθικ. Νικομ. Γ 11, 1116β).

Τὸ ἐξ 20000 δραχ. βραβεῖον Ἑλένης Βενιζέλου διὰ τὴν καλλιέραν μελέτην «περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς συνεργασίας τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν», ἐπεζήτησε μία μόνον μελέτη, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἐκρίθη ἀξία βραβεύσεως οὐδὲ ἐπαίνου.

Ὡσαύτως δὲν ἀπονέμεται τὸ βραβεῖον τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἐξ 26000 δραχ. τὸ τεθὲν πρὸς μελέτην τῆς ἐξελίξεως τοῦ Δημοσίου Χρέους τῆς Ἑλλάδος.

Ὁμοίως τὸ ἐξ 135 λιρῶν Ἀγγλίας βραβεῖον Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους εἰς μνήμην Στεφάνου Μαυρογένους διὰ τὸ ἄριστον ἔργον τῆς τελευταίας ἐξαετίας τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς Πολιτικὰς Ἐπιστήμας δὲν ἀπονέμεται.

Μετάλλια. — Ἐκτὸς τῶν μνημονευθέντων βραβείων ἡ Ἀκαδημία ἀπονέμει σήμερον καὶ τὴν ὑψίστην αὐτῆς ἠθικὴν ἀναγνώρισιν διὰ τριῶν μεταλλίων.

A. Χρυσοῦν μετάλλιον ἀπονέμεται εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Φιλεκπαιδευτικὴν Ἐταιρείαν, διότι ἰδρυθῆσα τῷ 1836 συνεπλήρωσε τὴν πρώτην αὐτῆς ἑκατονταετίαν μεστὴν ἀδιαπίπτου καὶ συστηματικῆς ἐργασίας ὑπὲρ τῆς σχολικῆς μορφώσεως τῶν Ἑλληνίδων, εἴτε πρὸς ἐπαγγελματικούς διδασκαλικούς σκοποὺς εἴτε καὶ πρὸς ἐλευθέραν παιδείαν. Τιμῶντες ἀξίως τὸ ἐθνικώτατον ὄντως ἔργον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ σημαντικώτατον παράγοντα τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνίδος ἐντὸς καθαρῶς ἐθνικοῦ πλαισίου δὲν δυνάμεθα νὰ λησμονήσωμεν κατὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς σπουδαίας ταύτης ἑκατονταετηρίδος τοὺς ἐδγενεστάτους ἐκείνους Ἑλληνας καὶ Ἑλληνίδας, οἵτινες εἴτε ὡς ἐνεργῆται εἴτε ὡς δωρηταὶ κατέστησαν δυνατὴν τὴν πραγματοποιήσασιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας. Τὴν ἐθνικὴν ταύτην χορείαν, τὴν ὁποίαν λαμπρύνουσι δύο ἀείμνηστοι Βασίλισσαι τῶν Ἑλλήνων, ἡ Βασίλισσα Ὀλγα καὶ ἡ Βασίλισσα Σοφία, καὶ ἐξαίρουσι τὰ ὀνόματα τῆς Ἑλένης Τοσίτσα, τῶν ἀδελφῶν Χατζηκώστα, τῆς Ἰφιγενείας Σίνα καὶ τῶσων ἄλλων ἐργατῶν τῆς ἐθνικῆς οἰκοδομίας, καταναγάζει ἡ ὑπέροχος μορφὴ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἐνεργέτου τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἐταιρείας, τοῦ ἀειμνήστου Ἀποστόλου Ἀρσάκη.

Καὶ πρὸς τοὺς ἥρωας τούτους ἀπευθύνεται τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Ἀκαδημίας.

B. Ἀργυροῦν μετάλλιον ἀπονέμει σήμερον ἡ Ἀκαδημία εἰς τὸν Ἀμερικανὸν ὑγιεινολόγον ἱατρὸν κ. *Marshall Balfour*, ἀντιπρόσωπον τοῦ ἰδρύματος *Rockefeller* ἐν Ἑλλάδι καὶ διευθυντὴν τοῦ τμήματος ἑλαιοσίας τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ Ἀκαδημία προβαίνουσα σήμερον εἰς τὴν δημοσίαν ταύτην καὶ πανηγυρικὴν

ἀναγνώρισιν τῆς ἐργασίας τοῦ Ἰδρύματος *Rockefeller* ἐν Ἑλλάδι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ κ. *Balfour* σκοπεῖ νὰ διαδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς ἐπισημονικῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ παγκοσμίον φήμης καθίδρυμα καὶ πρὸς τὸν ἄξιον αὐτοῦ ἐκπρόσωπον διὰ τὴν μετ' εὐγενεστάτης φιλανθρωπίας καὶ ὑψηλοτάτου πνεύματος ἀνθρωπισμοῦ ἐκτέλεσιν σπουδαιότητος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ ἀνθελονοσιακῆς ἀποστολῆς.

Μελέτη τῆς ἐπιδημιολογίας τῆς ἐλονοσίας καθόλου καὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀνωφελῶν κωνόπων ὡς καὶ τῆς βιολογίας αὐτῶν—

Πειραματικὴ δοκιμασία τῶν ἀνθελονοσιακῶν μεθόδων, ἐκτέλεσις ὑποδειγματικῶν ἐξυγιαντικῶν ἔργων κατὰ τῆς ἐλονοσίας ὡς καὶ ἄλλων ἀναφερομένων εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς καθόλου δημοσίας παρ' ἡμῶν ὑγείας—

Λειτουργία ἰδίων ἐργαστηρίων τοῦ Ἰδρύματος ἐν Καβάλα καὶ Κερκίνη ἐν στενῇ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ τμήματος ἐλονοσίας τῆς Ὑγειονομικῆς Σχολῆς καὶ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Κρατικῆς Ὑγιεινῆς καὶ ἀντιλήψεως.

Πάντα ταῦτα συστηματικῶς ἐκτελούμενα ὑπὸ τῆς ἀποστολῆς *Rockefeller* καὶ ἐπὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. *Balfour* ἀπέφερον σημαντικωτάτους καρποὺς ἐν τῷ ἐξυγιαντικῷ ἀγῶνι τῆς χώρας καὶ ἰδίᾳ ἐκίνησαν τὸν ζῆλον τῆς συνεργασίας τῶν κατὰ τόπους ἀρχῶν καὶ αὐτῶν τῶν κατοίκων οὐχὶ μόνον πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐξάπλωσιν τοῦ ἀνθελονοσιακοῦ ἀγῶνος εἰς εὐρύτερας ζώνας δι' ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας.

Χαίρομεν ἐξαιρέτως ὅτι παρέχομεν σήμερον τὸ γέρας τοῦτο τῆς Ἀκαδημίας πρὸς τὸν διακεκριμένον Ἀρχηγὸν τῆς Ἀμερικανικῆς ἀποστολῆς διὰ τὴν σημαντικὴν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι δρᾶσιν, ἀλλὰ χαίρομεν καὶ διότι ἡ στιγμή αὕτη ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν καὶ ἄλλην προηγουμένην θανμαστὴν εὐεργετικὴν δρᾶσιν τῶν Ἀμερικανῶν ἐν Ἑλλάδι ἐν καιροῖς μεγάλης ἐθνικῆς περιπετείας.

Ἡ Ἑλληνικὴ εὐγνωμοσύνη θὰ παραμένῃ πάντοτε ζωηρὰ διὰ τὴν ἀνεξάντλητον Ἀμερικανικὴν φιλανθρωπίαν.

Γ. Ἀργυροῦν μετάλλιον ἀπονέμει σήμερον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μεγάλης τῆς πατρίδος ἐθνικῆς ἐορτῆς ἡ Ἀκαδημία καὶ πρὸς τὴν διακεκριμένην Ἑλληνίδα κυρίαν Καλλιρρόην Παρρέν. Καὶ ἐὰν ληθὲν ἄλλο εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ ἡ κυρία Παρρέν ἐθνικὸν ἔργον κατὰ τὴν μακρὰν αὐτῆς δρᾶσιν, θὰ ἤρκει ἡ ἴδρυσις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Ἀνκειοῦ τῶν Ἑλληνίδων διὰ νὰ χαρακτηρῶσιν τὴν ζωὴν αὐτῆς ὡς ζωὴν ἐθνικῆς γυναικός.

Ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀποστολῆς τῆς γυναικός μετῆλθε πᾶν μέσον συντελοῦν πρὸς τὸν εὐγενῆ τοῦτον σκοπὸν καὶ κατώρθωσε νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν τῶν Ἑλληνίδων πρὸς λελογισμένην καὶ σώφρονα χειραφεσίαν, ἐντὸς τῶν ἰδανικῶν τοῦ ἔθνους κινουμένην.

Ἰδρυσε τὴν Σχολὴν τῆς Κυριακῆς πρὸς μόρφωσιν ἀπόρων γυναικῶν καὶ κορα-
σίων τοῦ λαοῦ. Συνειργάσθη τελεσφόρως διὰ τὴν ἴδρυσιν τοῦ Ἀσύλου τῶν Ἀνιάτων
καὶ τοῦ Ἀσύλου τῆς Ἀγίας Αἰκατερίνης. Ἰδρυσε τὴν Ἐνωσιν τῶν Ἑλληνίδων, τῆς
ὁποίας ἡ δραῖσις ὑπῆρξε πολυσχιδῆς καὶ σημαντικῆ, χαρακτηρίζεται δὲ ἐπαρκῶς διὰ
τῆς ἰδρύσεως τῆς πρώτης ἐν Ἑλλάδι Οἰκοκυρικῆς καὶ Ἐπαγγελματικῆς σχολῆς λει-
τουργοῦσης ἐπὶ τριάκοντα ἑννέα μέχρι σήμερον ἔτη.

Παρὰ ταῦτα ἐπεδίωξε τοὺς σκοποὺς αὐτῆς καὶ διὰ διαλέξεων καὶ διὰ δημοσιευ-
μάτων, ἡ δὲ «Χειραφετημένη» αὐτῆς μετεφράσθη καὶ γαλλιστί. Εἶναι ἡ πρώτη Ἑλλη-
νὶς δημοσιογράφος, ἐξέδωκε δὲ ἐπὶ μακρὸν διάστημα τὴν «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν»
(1888 - 1918).

Οἱ πρῶτοι προστατευτικοὶ νόμοι περὶ τῶν ἐργαζομένων ἀηλίκων γυναικῶν
ὀφείλονται εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτῆς (1900). Εἰς τὴν κ. Παρρὸν ὀφείλεται τὸ ἐν ἔτει
1920 συνελθὸν Ἀ Γυναικεῖον Συνέδριον, ἐκ τοῦ ὁποίου πολλὰ τὰ ἀγαθὰ προέκυψαν
ὑπὲρ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδίου.

Τὸ ἔργον τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ἐπέστεψεν ἡ ἐν ἔτει 1911 ἐπελθοῦσα ἴδρυσίς τοῦ
Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων τοῦ ὁποίου ἡ ἐπίδρασις εἶναι πολλῶν εὐρύτερα ἢ ὅσον τις
φαντάζεται. Διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Λυκείου τῶν Ἑλληνίδων καὶ διὰ τῆς εἰλικρινοῦς
συνεργασίας διακεκριμένων Κυριῶν ἐδημοιοργήθη ἐθνικὴ κιβωτός, ἡ ὁποία συνεκέν-
τρωσε καὶ συντηρεῖ τὰ ἐθνικὰ ἔθιμα καὶ τὴν ἀγνὴν Ἑλληνικὴν παράδοσιν καὶ
καταναγάζουσα δι' αὐτῶν τὰς νεωτέρας γενεὰς ὀδηγεῖ πρὸς τὸν ἀληθῆ ἐθνικὸν
δρόμον, ἀπηλλαγμένον τῶν κοσμοπολιτικῶν ἀκανθῶν καὶ τῶν ἀσυναρτήτων νεωτε-
ριστικῶν τριβόλων.

Πρὸς τοιαύτην ἐθνικὴν ἐργασίαν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνῃ ἀδιάφορος ἡ Ἀκα-
δημία Ἀθηνῶν, ἡ δὲ ἀπονομὴ τοῦ μεταλλίου αὐτῆς δὲν ἐνέχει ἀπλῶς τὴν σημασίαν
τῆς δικαίας ἰκανοποιήσεως μιᾶς προσωπικῆς φιλοτιμίας ἐκ μέρους τοῦ ἀνωτάτου
διανοητικοῦ καθιδρύματος τῆς χώρας, ἀλλ' ἐνέχει τὴν ἐξ ἴσου σπουδαίαν σημασίαν
τῆς τονώσεως ἐκείνων, οἱ ὅποιοι μετὰ πίστεως ἀποβλέπουσιν πρὸς τὰς ὑγιεῖς ἐθνικὰς
παραδόσεις ὡς πρὸς πηγὴν ἀστείρευτον καὶ ζωογόνον διὰ τε τὴν ἀνύφωσιν τοῦ ἔθνους
καὶ διὰ τὴν ἐδραϊάν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν.

Παρὰ τὰ ἀπονεμηθέντα βραβεῖα ἡ Ἀκαδημία προκηρῶσει σήμερον:

Λέκα ὀκτὼ βραβεῖα μετὰ γνώμην τῆς Α' τάξεως. Εἰς ταῦτα ὀφείλουσι νὰ προστε-
θῶσι δέκα βραβεῖα ἐξ ἑκατὸν ἐν ἑλφ χιλιάδων δραχμῶν τιθέμενα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργ-
εῖου τῆς Γεωργίας πρὸς τόνωσιν τῆς ἀναδασώσεως τῆς χώρας.

Εἶναι περιπτὸν νὰ ἐξάρωμεν τὴν αὐτόδηλον σημασίαν τῆς ἀποφάσεως ταύτης
τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας κ. Μπενάκη.

Τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Β' τάξεως προκηρύσσονται τέσσαρα βραβεῖα.

Εἰς τὴν εἰδικότητα τῆς Γ' τάξεως ἀνάγονται ἕνδεκα τῶν προκηρυσσομένων βραβείων.

Πρὸς τούτοις προκηρύσσονται τέσσαρα Ἀριστεῖα, ἐν τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἐν τῶν Γραμμάτων, ἐν τῶν Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν καὶ ἐν τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

Εἰς νέαν πάλιν εὐγενῆ ἄμιλλαν προσκαλοῦσα ἡ Ἀκαδημία τοὺς ἐπιζητοῦντας τὴν πρόοδον τοῦ ἔθνους διὰ τῆς θετικῆς ὁδοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, ἔχει τὴν γνώμην ὅτι προσθέτει νέους τινὰς ἀκόμη λίθους εἰς τὸ ἀπέραντον καὶ πολυσχιδῆς ἔθνικόν οἰκοδόμημα.

Ἡ πραγματικὴ καὶ οὐχὶ φαινομενικὴ πρόοδος τῶν ἔθνων δὲν συντελεῖται δι' ἀπατηλῶν ἀλμάτων, ἀλλὰ διὰ βαθμιαίας εὐσταθοῦς συγκροτήσεως τῶν ἔθνικων δυνάμεων καὶ διὰ τῆς ἡρέμου καὶ ἀρμονικῆς ἀναπτύξεως τῶν ὑγιῶν ἱκανοτήτων τοῦ λαοῦ. Ἡ ἀπότομος ὑπερτόνωσις καὶ ὑπερφόρτωσις τοῦ ἔθνικοῦ ὀργανισμοῦ ἔχει τὰ αὐτὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ὅσα καὶ ἡ ἀπότομος ὑποτονία.

Παντὸς ἔργου ἢ εὐδοκίμησις τότε μόνον εἶναι ἐξησφαλισμένη, ὅταν μετὰ τῆς ἀκλονήτου πίστεως ἐπ' αὐτὸ συνδυάζεται ἡ βραδεῖα σπουδὴ καὶ τὸ πεφωτισμένον, ἀλλὰ καὶ ἄτεγκτον καὶ ἐπίμονον σύστημα ἀδιαλείπτου ἐργασίας.

Προκήρυξις νέων καὶ ἐπαναλαμβανομένων βραβείων.

Α. — Τάξις τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν

1^{ον} Βραβεῖον 8.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς καταλληλοτέρας μεθόδου πρὸς ἀνίχνευσιν προβείου γάλακτος εἰς γάλα ἀγελάδος. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

2^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς Λῆμον (ἢ Κοινότητα), ὁ ὁποῖος ὠργάνωσε συνεργεῖα ἱατρικὰ ἀποτελεσματικῶς δρῶντα πρὸς καταπολέμησιν τῶν τραχωμάτων. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

3^{ον} Βραβεῖον 8.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τοὺς ἐμφυνεύσαντας καὶ διατηροῦντας ἐν Μακεδονίᾳ καλοὺς ῥοδῶνας ἐκτάσεως 5 τοῦλάχιστον στρεμμάτων

κατὰ τὰ ἔτη 1936 καὶ 1937. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1938.

4^{ον} Βραβεῖον 6.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς Μονὰς ἢ μοναχοὺς ἐμφυτεύσαντας καὶ συντηροῦντας καλῶς κατὰ τὰ ἔτη 1936 καὶ 1937 ῥοδῶνας ἐκτάσεως 5 τοῦλάχιστον στεμμμάτων. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 15^{ην} Μαρτίου 1938.

5^{ον} Βραβεῖον 6.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τὸν ἐμφυτεύσαντα εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν Κυκλάδων κατὰ τὰ ἔτη 1936 καὶ 1937 κῆπον πιστακιῶν (φυστικῶν) ἐκτάσεως 5 τοῦλάχιστον στρεμμάτων. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1938.

6^{ον} Βραβεῖον 6.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τοὺς καλλιεργήσαντας ἐν Μακεδονίᾳ, Θεσσαλίᾳ ἢ Ἡλείῳ κατὰ τὰ ἔτη 1935 καὶ 1936 Ἡλίανθον τὸν Κοנדυλόρριζον (ψευδοκολοκάσιον, κολοκάσι, κολοκασοῦδι), ἐπὶ ἐκτάσεως 5 τοῦλάχιστον στρεμμάτων. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

7^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τὸν καλλιεργητὴν Πυρέθρου ἐπὶ ἐκτάσεως 5 τοῦλάχιστον στρεμμάτων κατὰ τὰ ἔτη 1935 καὶ 1936. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

8^{ον} Βραβεῖον 17.500 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Ἀγροτικὴν Κοινότητα ἢ Συνεταιρισμὸν, ὅστις διαρκοῦντος τοῦ ἔτους 1936 ἤθελεν ἐκτελέσει ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ του ἢ διὰ δανείων, ἀπαραιτήτως δὲ καὶ μὲ σημαντικὴν συμβολὴν τῶν κατοίκων, σοβαρὸν ὑδατικὸν ἔργον. Ἦτοι ἄρδευσιν ἢ ἀποστράγγισιν ἢ ἐξυγίανσιν ἢ προστασίαν γαιῶν. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

9^{ον} Βραβεῖον 13.500 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς Κοινότητα ἢ Συνεταιρισμὸν, ὅστις ἤθελεν λάβει τὰ ἀποτελεσματικώτερα μέτρα διὰ τὴν

καλύτεραν συντήρησιν καὶ βελτίωσιν τῶν ἀροτριώντων καὶ ἐν γένει τῶν μεγάλων κτηνῶν, ἤτοι συντήρησιν καὶ βελτίωσιν βοσκῶν, συντήρησιν ἐπιβητόρων, κτηνιατρικὴν ἐπίβλεψιν κλπ. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

10^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν Οἴνοποιητικὸν Συνεταιρισμὸν, ὅστις ἠθέληεν ἐπιτύχει τὴν ἀριωτέραν καὶ πλέον οἰκονομικὴν ὀργάνωσιν διὰ τὴν παρασκευὴν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

11^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν Συνεταιρισμὸν ἐπεξεργασίας καὶ πωλήσεως σουλτανίνης, τὸν ἀριώτερον καὶ οἰκονομικώτερον λειτουργήσαντα καὶ ἐπιτυχόντα προϊόντα ἀνωτέρας ποιότητος. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

12^{ον} Ἐξ βραβεῖα 2.500 δρχ. ἕκαστον, τῆς Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, διδόμενα ἢ διανεμόμενα εἰς τοὺς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος καλύτερον καὶ λυσιτελέστερον λειτουργούντας σχολικοὺς κήπους, 2 τῆς Πελοποννήσου, 2 τῆς Ἐπτανήσου καὶ 2 τῶν Κυκλάδων καὶ τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου. Ἐξ βραβεῖα 2.000 δρχ. ἕκαστον, εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν ὁποίων ἐλειτούργησαν οἱ βραβευθησόμενοι σχολικοὶ κήποι. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

13^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, εἰς τὸν διατηροῦντα τὸν ἀριώτερον ὠργανωμένον καὶ λειτουργοῦντα κήπον Ἐσπεριδοειδῶν εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰς Κυκλάδας. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

14^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, εἰς τὸν διατηροῦντα τὸν ἀριώτερον ὠργανωμένον καὶ λειτουργοῦντα

κῆπον Ἐσπεριδοειδῶν εἰς τὴν νῆσον Κρήτην. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

15^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, εἰς τὸν καλλιεργητὴν ἢ ἐμφυτευτὴν δαμασκηνεῶν, ἐν τῇ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ τὸν διατηροῦντα ἐν ἐνεργείᾳ καλῶς ὠργανωμένον κῆπον δαμασκηνεῶν ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

16^{ον} Βραβεῖον 25.000 δρχ. Ἑλένης Ἐλ. Βενιζέλου, εἰς τὴν καλύτεραν μελέτην περὶ διαρρυθμίσεως (ἀποσβέσεως) τῶν χειμάρρων εἰς τὴν Ἑλλάδα δι' ἔργων φυτοκομικῶν καὶ δομικῶν. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

17^{ον} Ἀριστεῖον Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἀπονεμόμενον εἰς Ἕλληνα ἐπιστήμονα ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλοχθῶ ἐγκατεστημένον, ὅστις πρὸς τῷ συνόλῳ τῆς προγενεστέρως αὐτοῦ σπουδαίας ἐργασίας, συνέβαλε μεγάλως καὶ δι' ἔργου συντελεσθέντος κατὰ τὴν παρελθούσαν τετραετῆ περίοδον εἰς τὴν πρόοδον τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν. Αἰτήσεις ὑποψηφίων γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μετ' αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως περὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν τίτλων ἐν γένει αὐτῶν **μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1938.

18^{ον} Βραβεῖον 26.000 δρχ. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν καλύτεραν μελέτην τῶν βιταμινῶν τῶν χλωρῶν σταφυλῶν καὶ σταφίδων. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα συνοδευόμεναι ὑπὸ πειραματικῶν ἀποδείξεων δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

19^{ον} Βραβεῖον 34.000 δρχ. Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους, εἰς μνήμην Στεφάνου Μαυρογένους, ἀπονεμόμενον εἰς τὸν Ἕλληνα τὸ γένος συγγραφέα ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλοχθῶ ἐγκατεστημένον (ἀνεξαρκῆτως θρησκευματος καὶ ὑπηκοότητος), ὅστις ἠθέλην ἐκδώσει κατὰ τὴν ἐξαετίαν 1931-1936 τὸ ἄριστον ἔργον ἀναφερόμενον εἰς τὰς Θετικὰς Ἐπιστήμας. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις ἄρμοδιῶν Ἀρχῶν ἢ μελῶν τῆς Ἀκαδημίας μετὰ πέντε ἀντιτύπων τοῦ ἔργου δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1937.

20^{ον} Βραβεῖον 34.000 δρχ. Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους, εἰς μνήμην

Στεφάνου Μαυρογένους, εἰς τὴν καλυτέραν ἐφεύρεσιν τὴν ἀνακαλυφθεῖσαν κατὰ τὰ ἔτη 1931-1937. Μελέται ἢ περιγραφαὶ τῶν ἐφευρέσεων μετὰ τῶν σχετικῶν σχεδίων, εἰς τρία ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου 1937.

21^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς ἓν ἢ πλεῖονα δημοτικὰ σχολεῖα καὶ πάσης φύσεως ἐκπαιδευτήρια (πλὴν τῶν εἰδικῶν γεωργικῶν καὶ δασικῶν σχολῶν), ἅτινα τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1936 ἤθελον παρουσιάσει εἰς τὸν σχολικὸν αὐτῶν κῆπον, διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν, καλῶς ἀνεπτυγμένα 40,000 τοῦλάχιστον μονοετῆ ἢ διετῆ φυτῶρια τῶν δασικῶν εἰδῶν πεύκης, κουκουναργιάς, κυπαρίσσου, εὐκαλύπτου, ἀκακίας, σαφόρας, ψευδομελίας καὶ σφενδάμνου. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1936**. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον 1936.

22^{ον} **Βραβεῖον 20.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, διὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ καλυτέρου βοηθητικοῦ ἀναγνωστικοῦ βιβλίου προοριζομένου διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Τὸ ἀναγνωστικὸν τοῦτο ἀποτελούμενον ἀπὸ ἕξ τοῦλάχιστον τυπογραφικὰ φύλλα κειμένων, συνήθους μεγέθους, θὰ ἔχη κύριον θέμα τὸ δάσος καὶ τὸν κόσμον του καὶ διὰ τρόπον ἐπαγωγῆς καὶ εὐχαρίστου θὰ διδάσκη καὶ θ' ἀναπτύσῃ τὸ αἴσθημα τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν μαθητῶν πρὸς αὐτό. Ἔργα εἰς 3 δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

23^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς 1—4 φιλοδασικὰ Σωματεῖα, ἅτινα διὰ συστηματικῶν διαλέξεων, παραστάσεων, ἐορτῶν ἢ ἄλλως πῶς ἤθελον ἀποδεδειγμένως προωθήσει τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν φιλοδασικοῦ αἰσθήματος. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

24^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς τὸ ἄτομον ἐκείνο τὸ ὁποῖον ἤθελεν ἐφεύρει εὐθηνότερον μέσον¹ καὶ πρακτικώτερον τρόπον καταπολεμήσεως τῆς πυρνοκάμψης τῶν πεύκων, ἄνευ βλάβης τῆς κόμης τῶν δένδρων καὶ ἄνευ ἀποκοπῆς τῶν φερόντων τὰς τολύπας τῶν καμπῶν κλώνων. Αἰτήσεις δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

25^{ον} **Βραβεῖον 6.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς τὸν

φιλοδασικὸν ἐκεῖνον ἰδιώτην ἢ καὶ δημόσιον ὑπάλληλον ὅστις ἤθελε συντελέσει ἀποδεδειγμένως εἰς τὴν ἰδρυσιν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1936-37 ἐπὶ τοῦλάχιστον βιωσίμων φιλοδασικῶν Σωματείων ἢ δασικῶν Συνεταιρισμῶν. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

26^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς ἐν ἢ πλείονα κρατικὰ ἐκπαιδευτήρια, ἅτινα ἐπὶ παραχωρουμένης αὐτοῖς δημοσίας ἢ κοινοτικῆς γυμνῆς ἐκτάσεως ἤθελον παρουσιάσει τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1937 τὸ δάσος τοῦ Ἐκπαιδευτηρίου, ἧτοι περιφραγμένον χῶρον ἐκτάσεως τοῦλάχιστον 10 στρεμμάτων ἀναδασωθέντα διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν ἐπιτυχῶς ἐντὸς τοῦ ἔτους 1936-37. Ἡ ἀναδάσωσις νοεῖται διὰ δένδρων τῶν δασικῶν εἰδῶν πεύκης, κυπαρίσσου, κωνκουναργιάς, εὐκαλύπτου, λεύκης, πλατάνου κλπ., ἀπεχόντων ἀλλήλων οὐχὶ πλέον τῶν 3 μέτρων. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον 1937.

27^{ον} **Βραβεῖον 6.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς ἐν ἢ δύο ἐκπαιδευτήρια ἅτινα ἐντὸς τῆς ὑπ' αὐτῶν συντηρουμένης ἐκτάσεως ἤθελον ἐμβολιάσει ἐπιτυχῶς κατὰ τὸ ἔτος 1936-37, διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν, τοῦλάχιστον 500 ἄγρια ὀπωροφόρα δένδρα (ἄγριαπιδιές, μηληές, καστανιές, ἐληές κλπ.). Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον 1937.

28^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς μίαν μέχρι τρεῖς κοινότητα ἢ δήμους, οἵτινες διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων ἤθελον, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναδασωτικῆς περιόδου 1936-37, ἐπὶ γυμνοῦ χώρου τῆς περιφερείας των ἀναδασώσει ἐπιτυχῶς διὰ φυτεύσεως ἢ σπορᾶς δασικῶν τοιούτων δένδρων (πεύκης, κυπαρίσσου, ἀκακίας, κωνκουναργιάς, ἐλάτης, ὄξυᾶς, φυλλοβόλου δρυός, καστανέας, λεύκης, πλατάνου, εὐκαλύπτου, ἱέας κλπ.) ἔκτασιν τοῦλάχιστον 20 στρεμμάτων. Ἡ ἐπιτυχία θεωρεῖται πλήρης μόνον ἐφ' ὅσον ἔχουν ἐξασφαλισθῆ ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1937 τὸ ὀλιγώτερον 20.000 φυτὰ εἰς ἰσαριθμούς λάκκους. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

29^{ον} **Βραβεῖον 6.000 δρχ.** Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς τὸν ἰδιώτην, ὅστις κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀναδασωτικῆς περιόδου 1936-37, ἤθελεν ἀναδασώσει διὰ σπορᾶς ἢ φυτεύσεως δασικῶν δένδρων (πεύκης, κυπαρίσσου, ἀκακίας, κωνκουναργιάς, ἐλάτης, ὄξυᾶς, φυλλοβόλου δρυός, καστανέας, λεύκης, πλα-

τάνου, εὐκαλύπτου, ιτέας κλπ., ἰδιόκτητον αὐτοῦ ἔκτασιν οὐχὶ μικροτέραν τῶν 20 στρεμμάτων. Ἡ ἔπιτυχία θεωρεῖται πλήρης, ἐφ' ὅσον τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1937 διατηροῦνται ἐπὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦλάχιστον 3000 φντὰ εἰς ἰσαρίθμους λάκκους ἐκ τῆς φντείας ἢ 5000 φντὰ ἐκ τῆς σποραῆς. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

Β. — Τάξις τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

1^{ον} **Βραβεῖον 13.000 δρχ. Τραπεζῆς Ἀθηνῶν**, εἰς ἔργα σχετικὰ πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ 1453 μέχρι τοῦ 1821 Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν μνημονεύοντα τὰς πηγὰς. Ἔργα ἐκδοθέντα κατὰ τὸ 1936 εἰς τρία ἀντίτυπα δεκτὰ **μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

2^{ον} **Βραβεῖον 45.000 δρχ. Δήμου Ἀθηναίων**, εἰς τὴν καλυτέραν ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἀλώσεως τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ τῶν Τούρκων μετὰ μνείας τῶν πηγῶν. Ἔργα εἰς τρία ἀντίτυπα ἢ μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

3^{ον} **Βραβεῖον 6.200 δρχ. Σπυρίδ. Λοβέρδου**, εἰς τὴν ἀρίστην ἱστορικὴν καὶ αἰσθητικὴν μελέτην περὶ τοῦ συνόλου ἢ αὐτοτελοῦς τμήματος τῶν ἐν τῷ Μουσεῖῳ Διονυσίου Λοβέρδου ἐκτεθειμένων καλλιτεχνικῶν συλλογῶν. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

4^{ον} **Βραβεῖον 20.000 δρχ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν**, εἰς τὴν καλυτέραν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Ἠπείρου τῆς περιόδου 1430-1830 ἢ τμήματος ταύτης. Ἔργα εἰς τρία ἀντίτυπα ἢ μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1938**. Ἀπονομὴ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1938.

5^{ον} **Βραβεῖον 176 Λιρῶν Ἀγγλίας Ἀλεξάνδρας Χωρέμη**, τὸ γένος Μπενάκη, εἰς θεατρικὸν ἔργον πολὺπρακτον ἄριστον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἄνευ περιορισμοῦ γλωσσικῆς μορφῆς καὶ εἶδους (κωμωδία, κοινωνικὸν δράμα, τραγωδία, ἔμμετρον, πεζὸν κλπ.), τοῦ ὁποίου νὰ εἶναι πάντως δυνατὴ ἢ ἀπὸ σκηνηῆς διδασκαλία. Ἔργα εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

6^{ον} Ἀριστεῖον Καλῶν Τεχνῶν, ἀπονεμόμενον εἰς Ἑλληνα καλλιτέχνην, ἐν

Ἑλλάδι ἢ ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένον, ὅστις πρὸς τῷ συνόλω τῆς προγενεστέρας αὐτοῦ σπουδαίας ἐργασίας συνέβαλε μεγάλως δι' ἔργου συντελεσθέντος κατὰ τὴν παρελθούσαν τετραετῆ περίοδον, ὑπὲρ πάντα ἄλλον, εἰς τὴν πρόοδον τῶν Καλῶν Τεχνῶν. Αἰτήσεις ὑποψηφίων γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μετ' αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως περὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν τίτλων ἐν γένει αὐτῶν **μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1936**. Ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

7^{ον} Ἀριστεῖον Ἱστορικῶν Ἐπιστημῶν, ἀπονεμόμενον εἰς Ἑλληνα ἱστορικὸν ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένον, ὅστις πρὸς τῷ συνόλω τῆς προγενεστέρας αὐτοῦ σπουδαίας ἐργασίας συνέβαλε μεγάλως καὶ δι' ἔργου ἐκδοθέντος τὴν παρελθούσαν τετραετῆ περίοδον ὑπὲρ πάντα ἄλλον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος. Αἰτήσεις ὑποψηφίων γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μετ' αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως περὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν τίτλων ἐν γένει αὐτῶν **μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1936**. Ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

8^{ον} Ἀριστεῖον Γραμμάτων, ἀπονεμόμενον εἰς Ἑλληνα φιλόλογον ἢ λογοτέχνην ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλαχοῦ ἐγκατεστημένον, ὅστις πρὸς τῷ συνόλω τῆς προγενεστέρας αὐτοῦ σπουδαίας ἐργασίας σενέβαλεν μεγάλως καὶ δι' ἔργου ἐκδοθέντος τὴν παρελθούσαν τετραετῆ περίοδον, ὑπὲρ πάντα ἄλλον, εἰς τὴν πρόοδον τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων. Αἰτήσεις ὑποψηφίων γίνονται δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας μετ' αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως περὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν τίτλων ἐν γένει αὐτῶν **μέχρι τῆς 31^{ης} Δεκεμβρίου 1936**. Ἀπονομὴ τοῦ Ἀριστείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

Γ. — Τάξις τῶν Ἡθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

1^{ον} Βραβεῖον 100 Λιρῶν Ἀγγλίας, **Εὐαγγέλου Κ. Κονδύλη**, διὰ τὴν προίκισιν ὄρφανῆς καὶ ἀπόρου κόρης μονίμως κατοικούσης ἢ καὶ ἀπλῶς καταγομένης ἐκ τῆς Μεγάλης ἢ Μικρᾶς Τσέτας τῆς Κοινότητος Λαμπόβου τῆς Ἀλβανίας εἰς βράβευσιν τῆς ἀρετῆς αὐτῆς. Προτάσεις ἢ αἰτήσεις μετὰ τῶν ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

2^{ον} Βραβεῖον 10.000 δραχ. Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς Ἀγροτικῆς Πίστεως ἐν Ἑλλάδι. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

3^{ον} Βραβεῖον 20.000 δραχ. Ἐλένης Βενιζέλου, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην τὴν ἔχουσαν ὡς θέμα, τὸ δυνατὸν τῆς ἐπιτεύξεως τῆς συνεργασίας τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς πλήρωσιν τῶν Χριστιανικῶν ἰδεωδῶν. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντί-

γραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.**
Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃν Μαρτίου 1937.

4^{ον} **Βραβεῖον 20.000 δραχ.** Ἑλένης Βενιζέλου, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Παύλου Καλλιγᾶ. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃν Μαρτίου 1937.

5^{ον} **Βραβεῖον 20.000 δραχ.** Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς κλωστοῦφαντουργίας ἐν Ἑλλάδι καὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃς Μαρτίου 1937.

6^{ον} **Βραβεῖον 26.000 δραχ.** Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου Χρέους κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν καὶ τῆς ἁρμοζούσης ὀριστικῆς διαρρυθμίσεως αὐτοῦ. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃν Μαρτίου 1937.

7^{ον} **Βραβεῖα Ἀρετῆς καὶ Αὐτοθυσίας, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,** ἀπονεμόμενα εἰς μεμονωμένας πράξεις ἀξίας βραβεύσεως ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην ἢ τὸν πλησίον, ἐκτελεσθείσας ὑπὸ ἀτόμου οἰασδήποτε ἐθνικότητος ἢ θρησκευάματος ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸ ἀπὸ 31^{ης} Ἰανουαρίου 1936 μέχρι 15^{ης} Ἰανουαρίου 1937 χρονικὸν διάστημα. Αἰτήσεις ἢ συστάσεις, συνοδευόμεναι ὑπὸ πιστοποιητικῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν ἢ Ἰδρυμάτων, Σωματείων ἢ Ἐπαγγελματικῶν Ὁργανώσεων, δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937.** Ἀπονομὴ τῶν βραβείων τὴν 25ῃν Μαρτίου 1937.

8^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δραχ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,** εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ ποῖα πρέπει νὰ εἶναι τὰ ιδεώδη καὶ αἱ κατευθύνσεις τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃν Μαρτίου 1938.

9^{ον} **Βραβεῖον 10.000 δραχ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν,** εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς ἀναβιώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῷ Βυζαντίῳ. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25ῃν Μαρτίου 1938.

10^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ Ἀρχαίου Μακεδονικοῦ Πολιτισμοῦ. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1938.

11^{ον} Βραβεῖον 34.000 δρχ. Ἀλεξάνδρου Μαυρογένους, εἰς μνήμην Στεφάνου Μαυρογένους, ἀπονεμόμενον εἰς Ἕλληνα τὸ γένος συγγραφεὴ ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλοχοῦ ἐγκατεστημένον (ἀνεξαρετήτως θρησκευμάτος καὶ ὑπηκοότητος), ὅστις ἤθελεν ἐκδώσει κατὰ τὴν ἐξαετίαν 1931-1936 τὸ ἄριστον ἔργον ἀναφερόμενον εἰς τὰς Πολιτικὰς Ἐπιστήμας. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις ἁρμοδίων Ἀρχῶν ἢ μελῶν τῆς Ἀκαδημίας, μετὰ πέντε ἀντιτύπων τοῦ ἔργου, δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15 Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1937.

12^{ον} Βραβεῖον 8.800 δρχ. Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ, εἰς τὴν Κοινότητα ἢ τὸν Δῆμον ὅστις ἤθελεν ἐκτελέσει τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα τουριστικὰ καὶ ἐξωραϊστικὰ ἔργα ἢ ἤθελεν διαφημίσει τὰ τουριστικὰ του πλεονεκτήματα. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις μετὰ τῶν ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν τῶν ἐπισήμων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 25^{ην} Μαρτίου 1937.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΤΟΥ

ΥΠΟ Δ. Ν. ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ*

«Ἄνδρῶν ἐπιφανῶν πᾶσα γῆ τάφος καὶ οὐ στηλῶν μόνον ἐν τῇ
»οἰκείᾳ σημαίνει ἐπιγραφή, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ μὴ προσηκούσῃ ἄγραφος μνήμη
»παρ' ἐκάστῳ τῆς γνώμης μάλλον ἢ τοῦ ἔργου ἐνδιαιτᾶται».

*Ἦθελεν ὁ Περικλῆς εἰς τὸν ἐπιτάφιόν του λόγον, διὰ τῶν λέξεων τούτων νὰ
τονίσῃ, ὅτι εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου διατηρεῖται ἀσφαλέστερον ἢ ἀνάμνησις τῶν ἐπιφα-
νῶν ἀνδρῶν καὶ ἐπισχύεται πολὺ περισσότερον αὕτη διὰ τῆς ἀγράφου ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ
ψυχῇ ἐκτιμήσεως παρὰ διὰ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν προκαλοῦν στήλαι καὶ ἐπιτύμβια ἐξ
ὕλης μνημεῖα.*

*Καθῆκον τῶν ἐπιζώντων καὶ ὑπερτάτην ἐκδήλωσιν τῶν εὐγενεστέρων αἰσθημά-
των τοῦ ἀνθρώπου συνιστᾷ ἢ μετὰ θάνατον ἐπιφανῶν ἀνδρῶν ἀνάμνησις τῶν
ἀτομικῶν αὐτῶν χαρισμάτων καὶ τῶν πρὸς τὴν κοινωσίαν ἀγαθῶν πράξεων αὐτῶν.*

*Τοιοῦτον ὑπέριστατον καθῆκον ἐπιτελοῦσα καὶ φόρον ἐγγνωμοσύνης ἀποτίουσα
ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καθώρισε τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ὡς ἡμέραν εὐλαβοῦς ἀνα-
μνήσεως, θαυμασμοῦ καὶ ὑμνήσεως τῶν ἔργων καὶ ἀρετῶν τοῦ ἀοιδίμου ἰδρυτοῦ
καὶ θεμελιωτοῦ αὐτῆς **Δημητρίου Αἰγινήτου**.*

*Ἡσθάνθη ἐξαιρετικὴν εὐτυχίαν πρὸ πέντε περιπτῶ ἐτῶν, ὅταν ἀνερχόμενος
ἐπὶ τὸ βῆμα τοῦτο ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ προτάνεως, τοῦ Ἐ. Μ. Πολυτεχνείου Ἀθη-
νῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ χαρμοσύνου ἑορτασμοῦ τῆς τεσσαρακονταετηρίδος τοῦ
Δημητρίου Αἰγινήτου, συνέβαλον καὶ ἐγὼ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων
εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἀναγνώρισιν τῶν μεγάλων πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἔθνος
ὑπηρεσιῶν τοῦ ὑπερόχου ἀνδρός.*

*Σήμερον, εἰς ἐμὲ ταπεινὸν θαυμαστὴν καὶ λάτριν τῆς μνήμης τοῦ Δ. Αἰγινήτου,
ἀνατίθεται ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἔργον δυσχερές, δυσανάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις μου,
ὅπερ θὰ προσπαθῆσω νὰ φέρω εἰς πέρας καὶ νὰ ἱκανοποιήσω τόσον ὑμᾶς, ὅσον
καὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνου, ἣτις αὐτὴν τὴν στιγμὴν μεταξὺ ἡμῶν περιῦπταμένη θὰ παρα-*

* Ἑκτακτος Συνεδρία τῆς 4 Ἀπριλίου 1936.

κολουθῆ με ἱκανοποίησιν τὸν φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν μνήμην ἐκείνου ὑμεῖς, παλαιοὶ συνεργάται, συνάδελφοι καὶ θαυμασταί.

Ὁ δὲ χρόνος πρὸς αὐξάνει τὴν προοπτικὴν τῆς ἱστορίας καὶ διὐλίξει τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις, ἔχει ἤδη προετοιμάσει τὸ ἔδαφος, ὥστε ἀληθῶς νὰ ἐκτιμηθῆ τὸ μέγα καὶ ὠραῖον ἔργον ἰσχυρᾶς διανοίας καὶ ἀκάμπτου χαρακτῆρος.

Νεαρὸς Ἕλληρ ἐπιστήμων σπουδάζων ἐν Παρισίοις, ἔνθα εἶχεν ἀποσταλῆ παρὰ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν πρὸς εὐρύτεραν ἐκπαίδευσιν εἰς τὴν Ἀστρονομίαν, γίνετα γνωστὸς καὶ τιμᾶται ἐν τῇ ξένῃ ἐντὸς βραχείας χρονικοῦ διαστήματος διὰ τῶν περισπουδάστων αὐτοῦ ἐργασιῶν.

Μετακαλεῖται μόλις 24ετῆς ἀπὸ τὸν Χαρίλαον Τρικούπην καὶ σπεύδων εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος ἀναλαμβάνει τὴν ἐκ βάθρων ἀναδημιουργίαν τοῦ ἰδρύματος τοῦ δωρητοῦ πατρὸς Σίνα, ἦτοι τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπεῖου Ἀθηνῶν, διοριζόμενος διὰ νόμον «τιμῆς ἔνεκεν» διευθυντῆς αὐτοῦ.

Ἔργον δυσχερὲς καὶ ἀκανθῶδες εἰς ἐποχὴν κρατικῆς πτωχείας καὶ δυσπραγίας.

Ὁ Α. Αἰγινήτης παλαιστῆς αἰσιόδοξος δὲν ἀποθαρρύνεται. Δημιουργεῖ ἐκ τοῦ μηδενὸς τὰ μέσα. Συμπληρώνει τὰ κτίρια ἀνεγείρει νέα. Ἐμπλουτίζει διὰ νέων ὀργάνων τὸ ἴδρυμα, χωρὶς νὰ κοροῦη τὰς θύρας τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀλλὰ διὰ δωρεῶν, ἅς προκαλεῖ, χρησιμοποιῶν τὸ δαιμόνιον αὐτοῦ νὰ ἐφευρίσκη πόρους.

Καθιστᾷ τὸ Ἐθνικὸν Ἀστεροσκοπεῖον πραγματικὸν τέμενος τῆς Ἀστρονομίας. Αἱ ἀστροφώτιστοι νύκτες καὶ ὁ διαυγῆς ἀττικὸς οὐρανὸς γίνονται σύμμαχοί του. Δημιουργεῖ φυτώριον ἐπιστημονικόν ἀξιοματικοῦ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ ἐπιστήμονες ἄλλοι ἐκεῖ ἐκπαιδεύονται. Ἰδρύει πλουσίαν βιβλιοθήκην, ἐκδίδει τὰ «Χρονικά» καταλαμβάνοντα ἐν τῇ διεθνῇ ἐπιστημονικῇ κοινίστρᾳ περιβλέπτον θέσιν. Οἱ καρποὶ δὲν ἀργοῦν νὰ προέλθουν. Αἱ ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ ἰδρύματος προκαλοῦν τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῆς παγκοσμίου καὶ διεθνοῦς ἐπιστήμης. Ἀποκαλεῖται δὲ ὑπὸ τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ἐπιστημονικῶν κύκλων *eminent savant*.

Καθιστᾷ τὸ ἴδρυμα χρήσιμον εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν κρατικὴν ζωὴν, ἰδρῶν χρονομετρικὴν ὑπηρεσίαν καὶ πλήρες ἀνὰ τὸ κράτος μετεωρολογικὸν δίκτυον, ἀπαραίτητον διὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν μετεωρολογικοῦ δελτίου μετὰ προγνώσεων. Ἡ γεωργία, ἡ γεωπονία, ἡ δασοπονία, τὸ πολεμικὸν καὶ ἔμπορικὸν ναυτικὸν καὶ βραδύτερον ἡ ἀεροπορία, πολυτρόπως ἐξυπηρετήθησαν ὑπὸ τοῦ οὕτω ἀναζήσαντος Ἀστεροσκοπεῖου.

Ἰδρύει καὶ καταρτίζει πλήρη σεισμολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἀποβᾶσαν πολυτιμοτάτην εἰς τὴν σεισμόπληκτον χώραν μας.

Ἀληθὲς ὅμως μνημεῖον διὰ τὴν ἑλληνικὴν μετεωρολογικὴν ἐπιστήμην ἀποτελεῖ τὸ σοφὸν καὶ ἐκτεταμένον σύγγραμμα τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτου, «τὸ κλίμα τῆς

Ἑλλάδος». Εἰς αὐτὸ πρὸς τριάκοντα ὀλοκλήρων ἐτῶν σαφῶς καὶ κατηγορηματικῶς ὑπέδειξεν ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ καὶ εἰς ἡμᾶς ἀκόμη τοὺς τεχνικούς, ὅτι δὲν στερεῖται ἡ Ἀπικὴ ὕδατος ἐπαρκoῦς καὶ ὅτι, μόνον διὰ φραγμάτων καὶ ταφρευμάτων θὰ ὑδροευνθῆ καὶ θ' ἀρδευθῆ τὸ λεκανοπέδιον.

Τόση δὲ ὑπῆρξεν ἡ προκληθεῖσα πεποίθησις ἐπὶ τὸ ἀναδημιουργικὸν ἔργον τοῦ αἰοδίμου ἀνδρὸς καὶ ἡ ἱκανότης ἐκμαιεύσεως δωρεῶν, ὥστε εἰς τῶν πολλῶν δωρητῶν τοῦ Ἀστεροσκοπείου, ὁ ἀείμνηστος Κορναλιένιος, διὰ διαθήκης περιεχούσης ἐξόχως τιμητικὴν διάταξιν διὰ τὸν Δημ. Αἰγινήτην, ἐδώρησεν 23 χιλιάδας ἀγγλικὰς λίρας πρὸς ἀγορὰν ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου καὶ ἀποστολὴν ὑποτρόφων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐκ τῶν διακρινομένων ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ ἐπιστημόνων. Ἰκανὸς ἀριθμὸς νέων ἐμορφώθη οὕτω, τέσσαρες δὲ τούτων εἶναι σήμερον καθηγηταὶ τῶν δύο Πανεπιστημίων μας.

Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖται, ὁ εὐρὸς καὶ πολυσχιδὴς νοῦς οὔτε περιορίζεται εἰς τὴν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ καρποφόρον δρᾶσιν του. Ἀναλαμβάνει (1896) ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὡς καθηγητὴς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἀστρονομίας. Δημιουργεῖ Σχολὴν καὶ ἀνταξίους μαθητὰς καὶ διαδόχους, καταλαμβάντας ἀνωτάτας θέσεις δημοσίων λειτουργῶν.

Συντελεῖ (1910) μὲ τὸ σπάνιον ὄργανωτικὸν καὶ διοικητικὸν αὐτοῦ πνεῦμα εἰς ριζικὴν μεταρρύθμισιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν κειμένων διατάξεων τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτηρίου.

Αἱ συγγραφαὶ καὶ αἱ μελέται τοῦ ἀείμνηστου Αἰγινήτου, ὑπῆρξαν πρωτότυποι, ἀθθεντικοῦ κύρους καὶ διεθνοῦς ἐπιστημονικῆς ἀξίας.

Ἡ τελευταία πραγματεία (1928) «περὶ τῆς παλιρροίας τοῦ Εὐρίπου» ἔλυσεν τὸ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ἀνεξήγητον καὶ πολύπλοκον πρόβλημα τοῦ φαινομένου τούτου.

Εἰς τὰ διεθνῆ συνέδρια καὶ συνελεύσεις διεθνῶν ὀργανισμῶν ἐτίμησε πάντοτε τὴν Ἑλλάδα καὶ ἡ γνώμη αὐτοῦ ἠκούετο μετὰ θρησκευτικῆς πάντοτε εὐλαβείας.

Κληθεὶς εἰς δυσχερεῖς στιγμὰς νὰ προσφέρῃ πρὸς τὸ Ἔθνος τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας αὐτοῦ (1917) ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἐργάζεται ἀόκνως καὶ συνεχίζει τὸ πρὸς τὸ Ἐ. Πανεπιστήμιον ἐνδιαφέρον αὐτοῦ καὶ ὑπηρετεῖ τὴν Παιδείαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ἔνθερμον ζῆλον.

Ἡ ἐκκλησία ἡμῶν, πολλὰ ὀφείλει εἰς τὸν αἰοδίμον ἐπιστήμονα. Ὑπῆρξεν διεθνῆς ἀθθεντία καὶ μόνος βαθὺς ἀπὸ ἐπιστημονικῆς, ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἱστορικῆς ἀπόψεως κάτοχος τοῦ ἡμερολογιακοῦ ζητήματος. Ἐρευνητὴς ἀκάματος ἀπέδειξεν καὶ ὑπεστήριξεν δι' ἀθθεντικῶν κειμένων τὴν ἐπιβεβλημένην διόρθωσιν τοῦ Ἰουλιανοῦ Ἡμερολογίου, ἐνταῦθα, ἐν Ρώμῃ (1922), καὶ ἐν Γενεύῃ παρὰ τῇ Κοινωνίᾳ τῶν Ἐθνῶν.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τιμῶν τὴν ἐξαίρετον δρᾶσιν τοῦ Δημητρίου

Αἰγινήτου, κατέταξεν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἀνωτάτων αὐτοῦ ὀφφικιοῦχων, διὰ τὰς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐξόχους ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

Ἀνθρωπιστὴς ὑπὸ τὴν μᾶλλον εὐρεΐαν καὶ ἐξιδανικευμένην μορφήν ἔδρασεν ὡς μέλος ἢ πρόεδρος πολυαριθμῶν κοινωφελῶν ὀργανισμῶν καὶ εὐαγῶν καθιδρυμάτων, ἔχων πάντοτε τὴν κρατοῦσαν γνώμην καὶ παρέχων διὰ τῆς εὐθυγκρισίας του τὰς κατευθυντηρίους γραμμὰς καλῆς καὶ συνετῆς διοικήσεως.

Ἐξαιρέτως γόνιμος ὑπῆρξεν ἡ δευτέρα ὑπουργία τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτου καὶ πλουσία εἰς συγκομιδὴν. Συμμετέχων ὡς ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Παιδείας παντοδυνάμου δικτατορικῆς Κυβερνήσεως (1926) ἐπέτευχεν τὴν σύνταξιν καὶ ἔκδοσιν νόμων καὶ ὀργανισμῶν, ἐξ ὧν οἱ σπουδαιότεροι περὶ ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, περὶ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, περὶ πνευματικῆς ἰδιοκτησίας, περὶ Ὑπουργείου Παιδείας, περὶ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, περὶ ὀφθαλμιατρείου, περὶ Παιδιατρικῆς Κλινικῆς, περὶ προσφυγικῶν ὀργανοτροφείων, περὶ Ριζαρείου Σχολῆς. Ὁ ὑπὸ τοῦ Δ. Αἰγινήτου ἐκπονηθεὶς Πανεπιστημιακὸς ὀργανισμὸς ἀπετέλεσε τὴν θεμελιώδη βάσιν τοῦ ἰδρύματος.

Ἀπὸ ἀπόψεως κτιριακῆς πολιτικῆς, κατορθώνει νὰ ὑπερνικήσῃ ὁ ἰσχυρὸς οὗτος χαρακτήρ τὰς γραφειοκρατικὰς δυσχερείας. Καὶ ἀνεγείρει δύο μεγάλα Δύκεια, δύο μεγάλα ὀκτατάξια Δημοτικὰ Σχολεῖα, ἓν Λυκασκαλεῖον, τὸ Δημόσιον Γυμναστήριον καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις περὶ τὰ 300 Δημοτικὰ Σχολεῖα, προσαρτᾷ δὲ εἰς τὸ ὑπουργεῖον Παιδείας τὸ Μέγαρον τῆς Δουκίσσης τῆς Πλακεντίας καὶ ἐξευρίσκει τὰ ἀναγκαζοῦντα ὕλικὰ μέσα πρὸς μετατροπὴν αὐτοῦ εἰς τὸ σημερινὸν θαναμάσιον Μουσεῖον.

Πρὸς στέγασιν τῆς Ἐθνικῆς Πινακοθήκης ἐπιτυγχάνει τὴν ἀγορὰν τοῦ «Ἰλίου Μελάθρου».

Τὴν ἐπίσπεριν τῆς δημιουργικῆς προσπαθείας τοῦ Δημητρίου Αἰγινήτου καὶ τὴν πλήρη ψυχικὴν καὶ ἠθικὴν ἱκανοποίησιν αὐτοῦ ἀπετέλεσεν ἡ ἐκπλήρωσις παλαιοῦ ὀνείρου τοῦ ἀνδρός, νὰ δώσῃ ζωὴν εἰς τὰ νεκρὰ μάρμαρα τῆς Ἀκαδημίας τοῦ δωρητοῦ Σίνα υἱοῦ, ν' ἀναπετάσῃ τὰς Πύλας αὐτῆς καὶ ν' ἀναστήσῃ τὸν Βωμὸν τοῦτον εἰς τὴν λατρείαν τῶν ἑλληνικῶν Γραμμάτων, Ἐπιστημῶν καὶ Τεχνῶν.

Πεπεισμένος, ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν ὅτι, ἡ Ἐπιστήμη εἶναι ἀδύνατον νὰ βλαστήσῃ εἰς τὸν τόπον ποῦ δὲν λειτουργεῖ Ἀκαδημία, ὅτι, αἱ Ἀκαδημαῖοι διὰ τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀκτινοβολίας αὐτῶν καὶ διὰ τῆς δημιουργικῆς των δυνάμεως, γίνονται ἐστία φωτεινὰ καὶ γόνιμοι εἰς πνευματικὴν παραγωγὴν, ὅτι πλὴν τοῦ ἰδίου ἔργου των προκαλοῦν καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ τὴν ἔκρηξιν τοῦ θείου σπινθῆρος τῆς δημιουργίας, καὶ ὅτι τέλος ἀνυψώνουν τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν, ἀποκαλύπτουν δὲ καὶ ἀναδεικνύουν τοὺς ἰσχυροὺς ἐργάτας τοῦ πνεύματος, μὴ ἀμφιβάλλον ἀκόμη, ὅτι ἡ παρ' ἡμῶν ἐπιστημονικὴ, ἐκπαιδευτικὴ, βιομηχανικὴ, γεωργικὴ καὶ καθόλου ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ κατάστασις, θὰ ἦτο διάφορος ἂν συγχρόνως μετὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἰδρύετο καὶ

ἡ Ἀκαδημία ὡς σαφῶς ὥρισε τὸ σχετικὸν Ν. Δ. τοῦ Ὁθωνος, προέβη ὁ Δημήτριος Αἰγινίτης εἰς τὴν διὰ συντακτικῆς πράξεως τῆς 18ης Μαρτίου 1926 ἰδρυσιν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ τὴν 25ην Μαρτίου 1926, ἡμέραν ἐθνικῆς παλιγγενεσίας ἤνοιξαν πάλιν αἱ πύλαι τοῦ ναοῦ τούτου τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Τὸ δεύτερον τοῦτο τέκνον ὡς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἐφρόντισεν ὁ πνευματικὸς του πατήρ νὰ προικισθῇ πλουσιοπαρόχως. Τὸ οἰκονομικὸν δαιμόνιον τοῦ Δημητρίου Αἰγινίτου, εἶχεν ἀσφαλίσει εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὰ ὑλικά μέσα λειτουργίας, ἄριτον κανονισμὸν καὶ πρὸ πάντων τὴν ἄγρυπνον στοργικὴν καὶ δόλοφυχον ἀφιέρωσίν του.

Ἦθελε τὴν Ἀκαδημίαν ἀσχολουμένην οὐχὶ εἰς θεωρητικὰς καὶ φιλοσοφικὰς ἐρεῦνας μόνον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μελέτην τῆς ἑλληνικῆς γῆς, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας, εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν διαφώτισιν τῶν ἑλληνικῶν ἀρχῶν. Διεγείρουσαν τὸν ζῆλον πρὸς πάσας τὰς ἐρεῦνας, ἐνθαρρύνουσαν τὸ ἐθνικὸν δαιμόνιον ἐνισχύουσαν τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ τὰ γενναῖα αἰσθήματα, παρέχουσαν τὸ ἐνδοξον παρελθὸν ὡς ἐλατήριον τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐθνικὴν πρόοδον καὶ τῆς λατρείας πρὸς τὴν πατρίδα.

Ἐπεθύμει τὰ ἔπαθλα καὶ τὰ βραβεῖα τῆς Ἀκαδημίας νὰ ἀσκοῦν εὐεργετικὴν καὶ διεγερτικὴν ἐπίδρασιν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ὑλικοῦ συμφέροντος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν καρδιῶν, τῶν ψυχῶν καὶ τῆς ἠθικῆς μορφώσεως ἐν γένει τοῦ λαοῦ.

Περιπτυσσόμενος στοργικῶς τὸ προσφιλὲς πνευματικὸν του τέκνον ἐδέχθη καὶ ἐξελέγη πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας καὶ εἶτα γενικὸς γραμματεὺς αὐτῆς ἵνα οὕτω ἀγρύπνως καὶ ἐκ τοῦ πλησίον πραγματοποιῆ καὶ ἐφαρμοζῆ ὅ,τι αὐτὸς οὗτος ἐφραντάσθη, ρυθμίξῃ δὲ πᾶσαν λεπτομέρειαν, ὡς ὁ ἀρχιτέκτων πὸν συνέλαβε καὶ ἐσχεδίασεν ἀρχιτεκτονικὸν μεγαλόρρημα, ἐποπτεύῃ ὁ ἴδιος εἰς τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ὄνειρου του.

Καὶ δὲν διεψεύσθη εἰς τὰς προσδοκίας αὐτοῦ ὁ ἰδρυτὴς καὶ πνευματικὸς πατήρ μας. Τόσον ἤτο ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς Ἀκαδημίας, ὥστε ὅταν, πρὸ πενταετίας ἡμεῖς ἐδλαβεῖς τιμηταὶ τοῦ ἔργου του ἐρωτάζομεν χαρμοσύνως τὴν τεσσαρακονταετηρίδα αὐτοῦ, ἐκεῖνος εὐτυχήσας νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ τελειούμενον καὶ ἐπιστεφόμενον ἀπήντησεν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου μὲ συγκίνησιν λέγων.

«Καὶ ὅταν μετ' ὀλίγον σημάνη ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἡ ἡλικία τὸ ἐπιβάλλει καὶ οὐδὲν πλεόν καθῆκον τὸ ἀπαγορεύει, νὰ σκεφθῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ περὶ ἑαυτοῦ, παρεμβάλλον χρονικὸν τι διάστημα μεταξὺ ἐνεργοῦ ζωῆς καὶ τάφου, θὰ ἀποσυρθῶ μὲ τὴν παρήγορον ἐλπίδα, ὅτι τὸ ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσα ὅλην τὴν σκέψιν μου καὶ ἐθνυσίασα ὅλην τὴν ζωὴν μου, δὲν ἀπέβη ἴσως ἄγονον καὶ ἄχρηστον εἰς τὸν τόπον. Ὁ κόσμος ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ νὰ ἐρωτᾷ εἰς τί χρησιμεύει τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, ἀλλ' ἔμαθε νὰ ἐπωφελεῖται αὐτοῦ εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας του. Τὸ ἔθνος δὲν

συζητεῖ καὶ δὲν ἀμφισβητεῖ πλέον τὴν χρησιμότητα τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλ' ἐνδιαφέρεται καὶ παρακολουθεῖ μετὰ συμπαιθείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ τὸ ὑψηλὸν ἔργον τῆς καὶ ἐνισχύει σπουδαίως, μετὰ τῆς κυβερνήσεως, τὴν ἐθνικὴν δρασίαν τῆς».

Παρὰ τὴν πικρίαν μὲ τὴν ὁποίαν ἐν τῇ ἀκαταγωνίστῳ δημοουργικῇ του προ-σπαθείᾳ ἐποτίσθη ἐνίοτε εἰς τὸν βίον του ὁ Δ. Αἰγινήτης δὲν ἔπαυσε μετὰ τῆς αὐτῆς σιδηρεᾶς θελήσεως καὶ ὑπομονῆς νὰ ἀσχολῆται εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα τῶν μεγάλων παραδόσεων τοῦ ἔθνους, ἐντείνων τὴν σκέψιν του εἰς τὸ ἄπειρον, ὅπως καὶ μὲ τὸ τηλεσκοπίον τὸ βλέμμα του εἰς τὰ ἄπειρα βάθη τοῦ οὐρανοῦ. Ἀγρύπτως εἰργάζετο ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ κράτους, τὴν εὐημερίαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἔθνους.

Διὰ τῶν ἐνεργειῶν του ἐν Παρισίοις ἐπιτυγχάνει εἰς δυσχερεῖς ἐθνικὰς σιγμάς νὰ μεταστρέψῃ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος τύπον καὶ κοινὴν γνώμην, ἀποσπᾷ τὰ συγχαρη-τήρια καὶ τιλοφορεῖται ἄξιος τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης.

Ἐγνώριζε ἄλλως τε κάλλιον παντὸς ἄλλου, καὶ πολλάκις μοῦ εἶχεν ἐκμυστηρευθῆ εὐρεθέντα καὶ ἐμὲ εἰς ἀνάλογον θέσιν, ὅτι ἡ τύχη παντὸς ἐπιστήμονος καὶ σοφοῦ ἐξερχομένου τοῦ κύκλου τῆς ἐπιστήμης καὶ θέλοντος νὰ δράσῃ ἐπὶ εὐρύτερων ὀρι-ζόντων καὶ ἐθνικῶν ἐπιπέδων, ὑπῆρξε μεστὴ πικριῶν πάντοτε, πανταχοῦ καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, κατ' ἐξοχὴν δὲ εἰς τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῆς Ἑλλάδος.

Ἐποθῆκας ὅμως ἐργασίας καὶ φιλοπατρίας δίδει πρὸς τοὺς ἐπιστήμονας εἰς τὸν λόγον του ἐπὶ τῶ ἐορτασμῶ τῆς τεσσαρακονταετηρίδος αὐτοῦ, καταλήγων:

«Ἄλλὰ τὸ ἔργον αὐτὸ (ἡ Ἀκαδημία) ἀποτελεῖ πρὸς τούτοις καὶ διδάγμα καὶ παραινέσιν πρὸς τοὺς νέους νὰ μὴ ἀποθαρρύνωνται καὶ ὀπισθοδρομῶσιν ἐν τῶ σταδίῳ των πρὸ τῶν συνήθων, οὐχὶ ἄλλως μόνον ἐν Ἑλλάδι ἀπαντωμένων, δυσχε-ρειῶν. Τὸ μυστικὸν τῆς ἐπιτυχίας εἶναι ἡ ἐργασία, ἣτις ἐνίοτε εἶναι αὐτὴ αὕτη ἡ ἐπιτυχία».

«Ἐχομεν πατρίδα, τὴν ὁποίαν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἰδίως αἱ ἑλληνικαὶ ἔριδες, πολ-λάκις κατέστρεψαν, ἀλλ' ἀνώτερα ἠθικὴ δύναμις, ὡς ἐκ θαύματος, πάντοτε ἔσωσεν. Μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν δεινὴν καταστροφὴν τὸ Ἔθνος, διὰ νὰ ἀνορθωθῇ καὶ πάλιν, ἔχει μεγίστην ἀνάγκην ἐπιστήμης καὶ ἐν γένει ἐνεργείας, ἥτοι ἐν μιᾷ λέξει, ἐργασίας. Ζητεῖ παρ' ἐκάστου ἡμῶν, ὅπως μὴ λησμονῶμεν πόσον ἐδυστυχήσαμεν ὡς φυλή, καὶ πόσα δεινὰ ὑπέστημεν ὡς ἄτομα, ζητεῖ νὰ τοῦ δώσωμεν χεῖρα βοηθείας, διὰ δημοουργικῆς ἐργασίας, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἀναλάβῃ, νὰ προοδεύσῃ, νὰ εὐημερήσῃ. Καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ στάδιον εἶναι ἀπεριόριστον καὶ ἐνδοξον συγχρόνως. Ἐν αὐτῷ ἐκάστη εἰδικότης ἔχει τὴν θέσιν τῆς, ἐκάστη ἰδιοφυῖα εὐρίσκει τὸν δρόμον τῆς, ἐκάστη φιλοδοξία ἐπιτυγχάνει τὴν ἀμοιβὴν τῆς, αἱ δὲ μεγάλαι ψυχαὶ τὸν ἐκ δάφνης στέφανον τῆς δόξης. Οὕτως, ἐὰν δηλαδὴ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν προσφέρῃ

ἐπὶ τοῦ ἰδανικοῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος τὸ δρφειλόμενον ἀνάθημα, εὐγενῶς ἀμιλλόμενοι νὰ προσθέσωμεν ἴδιον ἕκαστος λίθον εἰς τὸ ἔθνικόν οἰκοδόμημα, καὶ οὐχὶ κακεν-
 τρεχῶς μοχθοῦντες νὰ καταρρόφωμεν τοὺς παρ' ἄλλων καλῶς τεθέντας, οὔτω καὶ
 μόνον οὔτω, θὰ δυνηθῶμεν νὰ δημιουργήσωμεν καὶ πάλιν Ἑλλάδα φωτοβόλον εἰς
 τὴν Ἐπιστήμην, Ἑλλάδα ὑπέροχον εἰς τὰ Γράμματα, Ἑλλάδα δαφροστεφῆ εἰς τὴν
 Τέχνην, Ἑλλάδα ἐν γένει εὐτυχῆ καὶ ἔνδοξον».

Αἱ ὀλίγαι αὐται ἀλλὰ σοφαὶ γραμμαὶ ἐγκλείουσαι τὴν ἀποκρυστάλλωσιν μακρᾶς
 πείρας καὶ ἐξαιρέτως ἐπιτυχῶς ἐπιστημονικῆς κοινωνικῆς καὶ διοικητικῆς δράσεως
 ἀποτελοῦν τιμαλφῆ ὑποθήκην, ἀσφαλῆ δὲ καὶ μοναδικὸν νόμον ἐνδόξου βίου καὶ
 δαφροστεφοῦς φιλοπάτριδος θυσίας παντὸς ἐπιστήμονος.

Νοῦς εὐρύς, πολυσχιδῆς καὶ προσδευτικός, χαρακτῆρ ἰσχυρὸς καὶ ἄκαμπος,
 ἐπιστήμων εὐρυτάτων ὁρίων, πνεῦμα ἐρευνητικόν, διαυγές καὶ εὐστροφον, πολυμε-
 ρεσιάτη πνευματικὴ γονιμότης, κρῖσις ἀγχείους καὶ βαθεῖα, διοικητικὴ ἱκανότης ἀπα-
 ράμιλλος, ἀσύγκριτος ἐφευρετικότης ἀντλήσεως οἰκονομικῶν πόρων, ὀργανωτικὸν
 δαιμόνιον ἰδίᾳ ὑπηρεσιῶν καὶ κοινωφελῶν ἰδρυμάτων, θέλησις σιδηρᾶ, σπανία ἐκδή-
 λωσις ἀκαμάτου ἐργατικότητος, τέλος ψυχῆ ἔμπλεως μεγάλων καὶ εὐγενῶν ἰδεῶν
 διὰ τὴν Πατρίδα, ἦσαν τὰ φυσικὰ χαρίσματα καὶ αἱ ἀρεταὶ τοῦ ἀοιδίμου ἰδρυτοῦ
 τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων.

Ἡ πνευματικὴ λάμψις καὶ ἡ νοητικὴ ἰσχὺς τοῦ ὑπερόχου ἀνδρὸς ὑπῆρξαν
 τοιαῦται, ὥστε καὶ μετὰ θάνατον ἐπὶ μακρὸν θὰ ἀκτινοβολοῦν, ὅπως ἀκριβῶς τὸ
 φῶς τῶν θνησκόντων ἀπλανῶν ἀστέρων λάμπει ἐπὶ ἑκατομμύρια ἔτη καὶ μετὰ τὴν
 ἐξαφάνισιν αὐτῶν ἐκ τοῦ κοσμικοῦ σύμπαντος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Α. ΚΤΕΝΑ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΖΕΓΓΕΛΗ

Τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον διανοίγει εἰς μίαν οἰκογένειαν ἢ ἀπώλεια προσφιλεστάτου
 προσώπου ἐμφανίζεται τόσον μεγαλύτερον ὅσον ὀλιγότερα ἀπομένουν μετ' αὐτὴν μέλη.

Καὶ ἡ Ἑλληνικὴ οἰκογένεια τῶν ἐρευνητῶν τῆς φύσεως ὑπῆρξε πάντοτε ὀλι-
 γομελής.

Ὁ Κτενᾶς ἦτο ἀπὸ τὰ ἐπιλεκτότερα μέλη της. Διὰ τοῦτο τὸ κενὸν τὸ ὁποῖον
 ἐδημιούργησεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, ὁ θάνατός του, ὑπῆρξε βαθύτατα
 αἰσθητὸν καὶ ἐξαιρετικῶς δυσαναπλήρωτον.

Μετὸν ἀκαταπόνητον ζῆλόν του καὶ τὰ πλούσια αὐτοῦ ἐπιστημονικὰ ἐφόδια
 εἶχε δώσει νέαν πνοὴν ἐν Ἑλλάδι εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κλάδον εἰς τὸν ὁποῖον ὀλο-

ψύχως εἶχεν ἀφιερῶσει εἰκοσιπέντε ὄλα ἔτη, τὰ γονιμώτερα τοῦ ἐπιστήμονος, μεθοδικῆς ἐργασίας.

Ἡ Γεωλογία τῆς Ἑλλάδος εἶχεν εὖρη εἰς τὸ πρόσωπόν του συγχρόνως τὸν ἀρχιτέκτονα καὶ τὸν ἀφοσιωμένον ἐργάτην.

Ἀπὸ τῶν πρώτων του ἐπιστημονικῶν βημάτων εἶχε χαράξει τὴν γραμμὴν τῆς γεωλογικῆς ἐρεῦνης τῆς πατρίδος του ἐπὶ συστήματος τοῦ ὁποίου τὴν δλοκλήρωσιν ἀνέκοψε τόσον προῶρος φεῦ, ὁ θάνατος.

Ὁ Κωνσταντῖνος Κτενᾶς ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῷ 1885. Ἦρχισε τὰς σπουδὰς του εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν. Τὰς ἐσυνέχισεν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Λειψίας τὸ ὁποῖον τὸν ἀηγόρευσε διδάκτορα μὲ τὸν ἀνώτατον βαθμὸν (*Summa cum lauda*).

Αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου, τὰ βουνὰ τῶν ὁποίων τόσας φορὰς ἔκτοτε ἐγνώρισαν τὸν ἀκάματον μελετητὴν των, ἡ Σῦρος καὶ ἡ Σίφνος κατὰ πρῶτον ἀπὸ γεωλογικῆς ἀπόψεως, ὑπῆρξαν τὸ θέμα τῆς τόσον ἐκτιμηθείσης διατριβῆς του.

Παρὰ ταῦτα ὁ Κτενᾶς δὲν ἐθεώρησεν ἀκόμη ἀρκίαν τὴν ἐπιστημονικὴν του κατάρτισιν. Τὴν συνεπλήρωσεν εἰς τὴν Μεταλλευτικὴν Ἀκαδημίαν τῆς Φρέυβεργης, μεθ' ὃ ἐπανελθὼν εἰς Ἑλλάδα διωρίσθη τῷ 1908 ὑφηγητὴς τοῦ μαθήματος τῆς Ὄρυκτολογίας καὶ τῷ 1912 τακτικὸς καθηγητὴς τῆς Ὄρυκτολογίας καὶ Πετρογραφικῆς Γεωλογίας καὶ Διευθυντὴς τῶν οἰκείων Μουσείων.

Μὲ τὴν βαθεῖαν μόρφωσίν του καὶ τὴν ἐμπνευσμένην διδασκαλίαν του εἶχε κατακτίσει τοὺς μαθητὰς του, καὶ ἀνυψώσει τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐπιστήμης τὴν ὁποίαν ἐδίδασκε εἰς τὴν ἐκτίμησίν των. Ἰδιαιτέρως πάντοτε ἐκέντα τὸν ζῆλον των εἰς τὴν ἔρευναν τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς καὶ πολλοὶ ἐπίλεκτοι μαθηταὶ του, εἰδικιώτερον πλησίον αὐτοῦ καταρτισθέντες, εἴτε μόνοι εἴτε ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ καθηγητοῦ των, ἐπεδόθησαν εἰς μελέτας ἐπὶ τῶν, ἀγνώστου τὸ πλεῖστον γεωλογικῆς συστάσεως καὶ ἐξελίξεως Ἑλληνικῶν ἐδαφῶν καὶ ὄρεοσειρῶν.

Ἡ ἀνάληψις ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ὄρυκτολογικοῦ καὶ Πετρογραφικοῦ Μουσείου ἐσημείωσε νέον σταθμὸν διὰ τὸν ἄρτιον καταρτισμὸν του καὶ τὴν συμπλήρωσίν του σύμφωνα πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ὁλονὲν προαγομένης ἐπιστήμης καὶ τὴν τελειότεραν ὁργάνωσιν αὐτοῦ τόσον διὰ τοὺς μέλλοντας ἐρευνητὰς ὅσον καὶ διὰ τὴν σπουδὴν τῶν φοιτητῶν.

Ἰδιαιτέρως πρέπει γὰρ τονισθῆ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ ἐπιμέλεια μεθ' ἧς συνεκόμισεν εἰς ἰδιαιτέραν αἰθουσαν, τὴν Ἑλληνικὴν, ἐμελέτησε καὶ κατέταξε τὰ πετρώματα καὶ τὰ ὄρυκτὰ ὅσα συνέλεγε κατὰ τὰς συνεχεῖς αὐτοῦ γεωλογικὰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ ὄρη καὶ τὰς Ἑλληνικὰς ἀκτὰς.

Ἡ Ἀττική, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Ἀντική Ἑλλάς, αἱ Κυκλάδες, τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως ἐπεσκέφθη συχνότατα ἐβλέπον τὸν ἀγμαῖον καὶ ἀκούραστον ὄρειβάτην μὲ τὴν τουριστικὴν του σκαπάνην καὶ τὸ σακκίδιον μὲ τὰ φιαλίδια καὶ τὸν καμινευτήρα, διασκελίζοντα ἄβατα τέως καὶ ἀνεξερεύνητα μέρη τῶν Ἑλληνικῶν ὄρεων. Τὸ πλούσιον ὄλικόν, ὅπερ συνέλεγεν ἐμελεῖται μετ' ἀκριβείας καὶ παρεδίετο ταχέως ὡς κτῆμα τῆς διεθνοῦς ἐπιστήμης, δι' ἀνακουώσεών του κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν καὶ βραδύτερον τὴν ἡμετέραν Ἀκαδημίαν, εἰς διεθνή συνέδρια εἰς τὰ ὁποῖα ἐξαιρετικῶς ἐμιᾶτο, εἰς τὰ εἰδικὰ διασημότερα περιοδικά.

Οἱ ἀγροῦντες τὴν ἐπιστήμην τῆς Γεωλογίας φαντάζονται ἴσως τὸν γεωλόγον ὡς ἀκάματον περιπατητὴν, συλλέκτην ποικιλοχρῶμων λίθων τοὺς ὁποίους μὲ ἐν βλέμμα τοὺς καθορίζει καὶ τοὺς ταξινομεῖ ἔπειτα εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ ἀκόπως.

Εἰς ὀλίγους ἐπιστημονικοὺς κλάδους εἶναι ἀναπόφευκτος ἡ συνοδεία τόσων ἐπιστημῶν ὅσον εἰς τὸν ἐρευνητὴν τῆς ἱστορίας καὶ διαπλάσεως τῆς Γῆς. Ἡ Ὄρυκτολογία, ἡ Γεωγραφία, ἡ Χαρτογραφία, ἡ Φυσικὴ καὶ ἡ Χημεία κάθε μία χωριστὰ τὸν καθηλώνουν ἐπὶ ὥρας εἰς τὰ ἐργαστήριά των πρὶν ἢ ἀποφανθῆ, περὶ τοῦ εἶδους τοῦ πετρώματος ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπέσπασε ἐν δεῖγμα, τῆς συστάσεώς του, τῆς ἱστορίας του, τοῦ τρόπου τῆς γενέσεώς του, τῆς ἡλικίας του. Ἡ σκαπάνη τοῦ γεωλόγου εἶναι σκληροτέρα ἀπὸ τὴν σκαπάνην τοῦ ἀρχαιοδίφου, καὶ τὰ εὐρήματά της περικλείουν περισσότερα καὶ πλέον γριφώδη μυστήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ γεωλόγος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήσῃ.

Νὰ ἀνέυρῃ τὸν δημιουργόν των, ἂν ὑπῆρξεν ὁ θεὸς τοῦ σοτότους ἢ ὁ θεὸς τοῦ πυρός, ἂν εἶναι Πλουτώνειον ἢ Ἡφαιστειογενές. Νὰ καθορίσῃ τὸ εἶδός του, τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεώς του, τὴν ἱστορίαν του. Καὶ δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον τοῦτο νὰ ἐπιτευχθῆ μὲ μόνην τὴν ἐπιστημονικὴν πανοπλίαν. Ὁ δύσμορφος καὶ ἀνάπηρος θεὸς ἔχει πολλάκις τοσοῦτον παραμορφώσει τὰ ἀπορρίμματα τοῦ χυτηρίου του, ὥστε οἱ δεσμοὶ οἱ ὁποῖοι τὰ συνδέουν μὲ τὴν καταγωγὴν των παραμένουν τόσον ἄορατοι, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους ὁ κλυτοτέχνης Θεὸς εἶχε χαλκεύσει ποτὲ διὰ νὰ δεσμεύσῃ τὴν Ἥραν ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ της θρόνου.

Πλὴν τῆς ἐπιστημονικότητος ὁ γεωλόγος χρειάζεται νὰ εἶναι προικισμένος μὲ ἐξαιρετικὴν παρατηρητικότητα καὶ πείραν διὰ νὰ δυνηθῆ νὰ ἐξηγῆ τὰ μυστήρια τῆς ποικιλομορφίας τῆς γῆνης διαπλάσεως.

Μὲ τὰ χαρίσματα αὐτὰ εἶχε πλουτίσει δαιριῶς τὸν ἀείμνηστον συνάδελφόν μας ἡ φύσις καὶ αἱ ἐμβρυεῖς του σπουδαί.

Εἰς τὸ εἰκοσιπενταετὲς μόλις διάστημα τῆς ἐπιστημονικῆς του δράσεως, περὶ τὰς ὀκδοήκοντα πρωτότυποι διατριβαὶ εἶδον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἐπὶ θεμάτων τῆς ὄρυκτολογίας, πετρολογίας, ἱστορικῆς καὶ τεκτονικῆς γεωλογίας ὡς καὶ ἐφηρμοσμένης.

Αι αὐτῶν καὶ διὰ τῆς ὀργανώσεως τοῦ ἐργαστηρίου του ὡς καὶ γεωλογικῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας, κατέστη ὁ δημιουργὸς συστηματικῆς κινήσεως περὶ τὴν ἔρευναν τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς Ἑλλάδος.

Πενυχρὰ ἦτο ἀκόμη ἡ μελέτη τῆς Ἑλληνικῆς γῆς κυρίως ὑπὸ ξένων γεωλόγων ἐρευνηθείσης ἐξ ὧν κορυφαῖος ὑπῆρξεν ὁ ὀτρηνὸς ἡμῶν συνάδελφος ὁ βαθύς γεωγράφος καὶ γεωλόγος καθηγητῆς κ. Φίλιππον, ξένος ἑταῖρος τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας. Μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων γεωλόγων οὐτινος εἶχον μελετήσῃ τὴν γενέτειραν, ἐπιτραπήτω μοι νὰ ἐξάρω τὸν ἀλησμόνητον πρῶτον πρόεδρον τῆς Ἀκαδημίας μας, τὸν Φωκίονα Νέγγρη, ὁ ὁποῖος διὰ πολυχρονίων μελετῶν ἐπεζήτησε νὰ ἀναπαραστήσῃ τὸ μεγαλειῶδες γεωλογικὸν δρᾶμα τῆς μετακινήσεως τῶν παραλίων κατὰ τὰς τελευταίας περιόδους τῆς γεωλογικῆς ἐξελίξεως τοῦ Αἰγαίου.

Τῆς πρώτης μελέτης ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος τοῦ καθηγητοῦ Φίλιππον θέμα ὑπῆρξεν ἡ Πελοπόννησος καὶ ἡ πρώτη ἀνακοίνωσις τοῦ Κτενᾶ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μας ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πρωτογενοῦς εἰς τὴν κεντρικὴν Πελοπόννησον. Διὰ ταύτης συνεπλήρωσε πολλὰ κενὰ σημεῖα καὶ ὑπεστήριξε ὑποθέσεις τοῦ Φίλιππον σχετικὰς πρὸς τὴν διάπλασιν τῆς Πελοποννήσου προσκομίζων νέα θεμελιώδη στοιχεῖα εἰς τὴν γεωλογικὴν ἐξέλιξιν τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου.

Μεμονωμένα γεγονότα τὰ ὁποῖα συνελάμβανε τὸ ἐρευνητικὸν του βλέμμα οὐχὶ ἅπαξ τοῦ ἐχρησίμευσαν διὰ νὰ στερεώσῃ παλαιὰς ὑποθέσεις, προγενεστέρων ἐρευνητῶν ἢ καὶ τούναντίον νὰ στηρίξῃ ἀπ' αὐτῶν νέας θεωρίας καὶ ἐξηγήσεις.

Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν εἶχεν εἰσέλθῃ ἅμα τῇ ἰδρύσει αὐτῆς, ὑπῆρξε δὲ εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων μοχλῶν τῆς κινήσεως αὐτῆς, τόσον τῆς καθ' αὐτὸ ἐπιστημονικῆς, ὡς ἐρευνητῆς εἰκοσάκις ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ἀνακοινώσας ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέροντος ἐρεῦνας καὶ ἐργασίας του ὅσον καὶ ὡς γραμματεὺς τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας. Εἰς τὴν θέσιν αὐτὴν τὸν εἶχε καλέσει ἡ γνωστὴ εἰς ὅλους τάξεις καὶ ἀκρίβεια ἡ ὁποία τὸν διέκρινε κατὰ τὴν σύνθεσιν καὶ δημοσίευσιν τῶν συγγραμμάτων του, ἡ ἐξαιρετικὴ εὐσυνειδησία του κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν πάσης ἐργασίας ἥτις τοῦ ἀνετίθετο, ὁ θερμὸς ζῆλος του πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας.

Ἡ εἰσοδὸς του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ παρέσχεν τὴν εὐκαιρίαν εὐρύτερας ἔτι καὶ ἐντονότερας δράσεως.

Τὸ πρῶτον ἦδη ἔτος τῆς ἰδρύσεώς της ἐξαιρετικὸν γεωλογικὸν φαινόμενον ἐλάμβανε χώραν ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἔκρηξις νέου ἠφαιστειακοῦ κέντρου παρὰ τὴν νέαν Καμένην τοῦ Αἰγαίου. Αἱ φλόγες ἐκ τοῦ σειομένου βυθοῦ τοῦ Αἰγαίου συνεκέντρουν τὴν προσοχὴν τῶν ἀπανταχοῦ γεωλόγων. Διάφοροι ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ κατέφθανον εἰς τὴν πυρπολουμένην νησίδα ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Βερολίνου, τὸ ἴδρυμα *Carnegie*, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν, τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκο-

νομίας. Καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἡμέτεροι καὶ ξένοι εὐρίσκοντο μετ' ὀλίγον ἐπὶ τόπου πρὸς μελέτην τοῦ μεγαλοπρεποῦς τοῦ Ἡφαιστοῦ πυροτεχνήματος. Ὁ Κτενᾶς ἠγεῖτο τῆς εἰδικῆς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς τοῦ Πανεπιστημίου μας.

Ὁ Κτενᾶς ἐκ τῶν πρώτων καταφθάσας μετὰ τοῦ καθηγητοῦ κ. Χόνδρου διὰ τὰς φυσικὰς παρατηρήσεις καὶ τοῦ βοηθοῦ του, τοῦ γνωστοῦ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μας ἐκ τῶν ὀρυκτολογικῶν ἀνακοινώσεων του δ^{ος} κ. Π. Κογκόρου, κατήρτισε πληρεστάτην μελέτην τοῦ σπανίου φαινομένου, ἀπὸ πάσης πλευρᾶς, συλλέξας παρατηρήσεις πολυτίμους καὶ περιγράφας ἐπιστημονικῶς τὸ ἐξαιρετικὸν γεγονός, μὲ τόσην ἐπιστημονικὴν ἀκρίβειαν καὶ παρατηρητικότητα, ὥστε εἰς τοὺς μετ' ὀλίγον καταφθάσαντας ἐκ τῆς Δύσεως γεωλόγους οὐδὲν σχεδὸν ἄξιον λόγου φαινόμενον ἀπέμεινε πρὸς λεπτομερεστέραν σπουδήν.

Σειρὰ συνεχῆς ἀνακοινώσεων ἐπηκολούθησαν ἄλλων εἰς τὴν ἡμετέραν Ἀκαδημίαν καὶ ἄλλων εἰς τὴν Γαλλικὴν, συνοδευομένην μὲ λεπτομερεῖς χάρτας καὶ πλοῦτον φωτογραφημάτων ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος.

Ἡ πρώτη ἐγένετο εἰς τὴν Ἀκαδημίαν μας τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1926.

Εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν καθορίζονται οἱ χαρακτῆρες τῆς ἐκρήξεως καὶ ἡ σημασία αὐτῶν διὰ τὴν καθόλου ἠφαιστειολογίαν.

Ἀνεπτύσσετε ὁ ταχύτατος σχηματισμὸς τοῦ δόμου ὅστις εἰς διάστημα τεσσάρων μηνῶν ἀνεπτύχθη εἰς παμμεγέθη κῶνον μετὰ κρατῆρος διαμέτρου 150 μέτρων. Ἐξηγεῖτο ὁ μηχανισμὸς τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς ἐκρήξεως ταύτης ἐκ πυροσφοκροτήσεων καὶ διαφωτίζοντο τὰ τῆς γενέσεως τῶν φλεγόντων νεφῶν ἐκ μύδρων καὶ βολίδων, αἵτινες ἐξετοξεύοντο μέχρι ἀποστάσεως 1500 μ. Τέλος καθορίζετο διὰ λεπτομεροῦς χημικῆς καὶ μικροσκοπικῆς ἀναλύσεως ἡ σύστασις τοῦ μάγματος ἀποδεικνύουσα ἐξ αὐτῆς καὶ ἐκ τῆς αἰσθητῆς ξηρότητος τῶν ἐκπεμπομένων ἀτμῶν, ὅτι εἰς τὰ θαλασσεύοντα ἠφαιστεία ὅπως τὸ τῶν Καμένων τὸ θαλάσσιον ὕδωρ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὀπωσδήποτε ὡς παράγων τῆς ἐκρήξεως.

Τῷ 1930 ἀνακοινεῖ εἰς τὴν Ἀκαδημίαν γεωλογικὰς ἐρεῖνας, αἵτινες ὑπ' αὐτοῦ μόνον ἢ καὶ μετὰ τοῦ βοηθοῦ του ἐξετελέσθησαν κατὰ τὰ ἔτη 1928 καὶ 1929 Αἱ μελέται αὗται εἶναι γεωχημικαὶ καὶ πετρογραφικαὶ εἴτε στρωματογραφικαὶ καὶ τεκτονικαί. Ἡ Σῦρος, ἡ Λέσβος, ἡ Ἀντίπαρος, ἡ Μῆλος, ἡ Αἴγιος, ὁ Ἅγιος Εὐστράτιος, ἡ Σάμος, ἡ Εὐβοία, ἡ Νότιος καὶ Βόρειος Ἀιτικὴ ὑπῆρξαν οἱ τόποι τῆς ἐρεύνης.

Ἡ ἰδιόρρυθμος μορφολογία τῆς Ἑλλάδος καὶ ὁ πολύπλοκος κατακόρυφος καὶ ὀριζόντιος διαμελισμὸς αὐτῆς παρεῖχον ἄφθονον ἐπιστημονικὴν τροφήν εἰς τὸν γεωλόγον, ὅστις εἶχε καὶ τὸν στόμαχον ἰσχυρὸν ὥστε νὰ τὰς ἀφοσιώσῃ.

Μὲ τὰ πολύπτυχα βουνὰ καὶ τὰς θαλασσοδερούμενας ἀκτὰς τῆς ἢ Ἑλληνικῆ Γῆ

ἦτο ἡ μεγάλη ἄγνωστος τὴν ὁποίαν δι' ὅλου τοῦ βίου ἐπεζήτησε ν' ἀποκαλύψη εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ τὴν διεθνῆ ἐπιστήμην.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ πεδῖον ἐρεῦνης διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς γεωλογίας τῆς Ἑλλάδος παρουσιάζει ἡ περίφημος Αἰγαῖς τοῦ Φίλιππον. Ἡ γέφυρα δηλαδὴ ἡ ὁποία συνέδεε τὴν σημερινὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς δυτικῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἡ ὁποία κατὰ τὴν περίφημον γεωλογικὴν περίοδον τῶν μεγάλων διαταράξεων τοῦ φλοιοῦ τῆς Γῆς, τῶν γνωστῶν εἰς τὴν Γεωλογίαν ἐπὶ τὸ ὄνομα τῶν ἀλπικῶν πτυχώσεων, εἶχεν ἐξαρθῆ ἔκ τοῦ βυθοῦ τῆς θαλάσσης καὶ εἶχεν οὕτω ἀναδύσει ἐξ αὐτοῦ ἡ γῆ ἐφ' ἧς ἐπέπρωτο νὰ ἀναρθῆ τὸ πρῶτον ἡ δὰς τοῦ πολιτισμοῦ. Σεισμοί, ἐξακολουνθῶντες κατὰ διαλείμματα καὶ σήμερον, καταστρεπτικοὶ συνετάρασσον τὴν νέαν γῆν, κατὰ τὴν νεωτάτην γεωλογικὴν περίοδον τὴν τεταρτογενῆ, κατακλυσμοὶ τμημάτων τῆς γῆς ἐπηκολούθησαν, συνεπεία τῶν ὁποίων τὰ εἰσρέσαντα θαλάσσια ὕδατα εἰς τὰ διανοιχθέντα ρήγματα ἐσχημάτισαν τὸ σημερινὸν αἰγαῖον. Ὁ ἐνοσίχθων Ποσειδῶν κατέστρεφε τὴν γέφυραν τὴν ὁποίαν ἐδημιούργει ὁ Πλούτων. Ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου ἀπέμειναν πλέον μόνον ἐρειπωμένοι τινὲς στῦλοι τῆς γεφύρας, αἱ νῆσοι καὶ νησίδες τοῦ Αἰγαίου. Εἶναι φανερὸν ἐντεῦθεν τὸ ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἰδιαίτερος ὑπεκίνησε τὸν Κτενᾶν εἰς τὴν γεωλογικὴν ἐρευναν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου. Ἡ τεκτονικὴ τῶν ὁρέων αὐτῶν τὰ διάφορα πετρώματα καὶ ἀπολιθώματα, ἅτινα συναπτῶνται, εἶναι πολύτιμοι διὰ τὸν γεωλόγον μάρτυρες πρὸς καθορισμὸν τοῦ εἶδους καὶ τῆς γεωλογικῆς ἐποχῆς τῶν τρομερῶν αὐτῶν διαταράξεων.

Οὕτω ἀνακαλύπτει ὁ Κτενᾶς εἰς τὴν Χίον τὴν Δεβόνιον διάπλασιν ἡ ὁποία ἔχει ἐνταφιάσει εἰς τὰς πτυχάς της τὸν ἀρχαιότερον παλαιοντολογικὸν κόσμον τῆς Ἑλλάδος.

Ὀλίγον μακρότερα εἰς τὰ Ψαρά ἀνευρίσκει τὸν τεκτονικὸν σύνδεσμον τῶν ἐρκυνίων λεγομένων πτυχῶν μεταξὺ τῶν ἐντεῦθεν τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς μικρασιατικῆς ἀκτῆς.

Ἡ ὥραία ἀκτὴ πρὸς τὴν ὁποίαν τὸ κῆμα τῶν ἐρευνῶν του τὸν ἔρρωπε ἦτο τότε Ἑλληνικὴ καὶ πρῶτος ἐκ τῶν γεωλόγων ἐμελέτησε τὴν Χερσόνησον τῆς Ἐρυθραίας διαρκούσης τῆς Ἑλληνικῆς κατοχῆς.

Τρία νέα ἠφαιστεια ἀνακαλύπτει τέλος εἰς τὸ Αἰγαῖον, μαρτύρια τοῦ ἐκμανέντος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην καταχθονίου πυρός. Ἄγνωστοι γεωλογικῶς νησίδες ἀνεκαλύφθη ὅτι ἀποτελοῦσιν ἠφαιστειακὰ κέντρα καὶ ἐμελετήθησαν γεωλογικῶς καὶ πετρογραφικῶς.

Θέατρον ἀκόμη γεωλογικῶν φαινομένων ἡ παλαιὰ Αἰγαῖς κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1928 συσσωρεύει νέα ἐρέπια διὰ τοῦ καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ τῆς πολυπαθοῦς Κορίνθου.

Ὁ Κτενᾶς πάλιν κινεῖται, μελετᾷ καὶ εἰς σοβαρωτάτην ἀνακοίνωσιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ὑποδεικνύει τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ λάβῃ διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τόσον εἰς τὴν Κόρινθον ὅσον καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, αἱ ὁποῖαι ὑπόκεινται πάντοτε εἰς τὴν μῆνιν τοῦ Ποσειδῶνος, ὅπως ἀποφύγουν εἰς τὸ μέλλον τὰ δεινὰ τῆς ὄργῃς του.

Τὸ ζῆλον του διὰ τὴν γεωλογικὴν μελέτην τῆς Ἑλληνικῆς χώρας ὑπέκαιε οὐχὶ ὀλιγώτερον καὶ ἢ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπῃ.

Τὰ δύο μετάλλια τῶν βαλκανικῶν πολέμων τὰ ὁποῖα ἐκόσμων τὸ στήθος του, τοῦ ὑπερθύμιζον πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ὁ γαληνίτης τοῦ Λαυρίου ἐδημιούργησε κάποτε τὴν Σαλαμίνα καὶ τὴν θαλασσοκρατορίαν μιᾶς μόνης πόλεως. Διὰ τοῦτο κατὰ τὰς περιουσίας του δὲν ἠμέλει νὰ ὑποδεικνύῃ καὶ καθοδηγῇ, ἄνευ οὐδενὸς ἀπολύτως ἀτομικοῦ συμφέροντος, τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ μεταλλικοῦ αὐτῆς πλούτου τὸν ὁποῖον ἐγνώριζεν ἢ ἀνεύρισκεν.

Εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς μελέτης τῆς Ἑλλάδος ἀπεσκόπει ὁ Κτενᾶς διὰ τῆς συντάξεως Γεωλογικοῦ Χάρτου τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ κλίμακα 1: 1500.000. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἤδη ἀπὸ τοῦ 1917 εἶχε δημοσιεύσει λεπτομεροῦς προμελέτην περὶ ἰδρύσεως καὶ ὀργανώσεως ἐιδικῆς ὑπηρεσίας.

Ἡ ὑπηρεσία ἰδρύθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας. Βραδύτερον ὅμως τῷ 1925, ἐπνευσεν ὁ ἄνεμος τῶν οἰκονομιῶν, τοῦ ὁποῖου τὰ κυριώτερα θύματα ὑπῆρξαν διάφοροι χρήσιμοι ὑπηρεσίαι, αἵτινες καταργήθησαν, ἐν οἷς καὶ ἡ γεωλογικὴ ὑπηρεσία τῆς Ἑλλάδος.

Οὐχ ἤττον καὶ μέχρι τοῦ ἔτους ἐκείνου μὲ τὴν συνεργασίαν τριῶν διακεκριμένων ἐιδικῶν συνεργατῶν, εἶχεν ἤδη συμπληρώσει τὴν χαρτογράφησιν τριῶν φύλλων τοῦ μεγάλου χάρτου. Οἱ χάρται περιελάμβανον τὴν Σαλαμίνα πολλὰ μέρη τῆς Ἀττικῆς τὴν Χίον, τὰ Ψαρά, τὰ Ἀντίπαρα, τὰς Οἰνούσας, τὴν Ἰκαρίαν.

Εἰς τὸν Κτενᾶν ὀφείλεται καὶ ἡ ὀργάνωσις τοῦ τόσον χρήσιμου μεταλλειολογικοῦ ἐργαστηρίου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τοῦ ὁποῖου καὶ διετέλεσε Διευθυντῆς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη.

Ἐκτὸς τῶν πολυπληθῶν ἀνακοινώσεων του εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Γαλλίας καὶ εἰδικὰ περιοδικὰ ὁ Κτενᾶς ἐτίμησε τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην εἰς τὴν ξένην καὶ ὡς ἀντιπρόσωπος εἰς διάφορα συνέδρια ὅπου πάντοτε μετὰ προσοχῆς ἠκούετο καὶ μὲ τιμητικὰς ἐπιστημονικὰς ἐντολὰς συχνὰ ἐπεφορτίζετο.

Ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν Διεθνῆ Γεωδαιτικὴν καὶ Γεωφυσικὴν Ἐνωσιν κατὰ τὴν ἐν Πράγα τῷ 1927 γενικὴν αὐτῆς σύνοδον ἔκαμε τρεῖς σπουδαίας ἀνακοινώσεις τῶν ὁποῖων κατόπιν περιηγητικῶς ἀνακοίνωσεν ἀκολούθως καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἀκαδημίαν.

Ἡ πρώτη τούτων ἀφεώρα μελέτας του μεταγενεστέρας τῶ 1926 καὶ 1927 ἐπὶ τῆς ἐκρήξεως τῆς Σαντορίνης, ἡ δευτέρα τὰς ἐν τῶ ἐργαστηρίῳ τοῦ Πανεπιστημίου ἐκτελεσθείσας ἐργασίας ἐπὶ τῶν πετρωμάτων τῶν διαφόρων ἠφαιστειακῶν κέντρων τοῦ Αἰγαίου καὶ τὰ γενικὰ ἐπ' αὐτῶν συμπεράσματα καὶ ἡ τρίτη τὴν σχέσιν τοῦ ἠφαιστείου τῆς Σαντορίνης πρὸς τοὺς σεισμούς.

Εἰς τὴν σύνοδον τῆς αὐτῆς Ἐνώσεως τὴν γενομένην τῶ 1930 εἰς Στοκχόλμην ἀνεκοίνωσε τὴν συνέχειαν τῶν ἐρευνῶν του ἐπὶ τῶν ἠφαιστειῶν τοῦ Αἰγαίου, αἵτινες ἐξετελέσθησαν διὰ τῆς οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν.

Τὸ Συνέδριον κατόπιν τῆς ἀνακοινώσεως ταύτης ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν τὴν εὐχὴν, τὴν ὁποίαν αὐτὴ ἐξεπλήρωσε, τοῦτέστι τῆς ἐνισχύσεως πρὸς ἐξακολούθησιν καὶ συμπλήρωσιν τῆς ἐρεῦνης τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου γεωφυσικῶς καὶ γεωχημικῶς.

Τέλος εἰς τὸ συνέδριον τῆς Λισσαβῶνος τοῦ 1933 ἐξελέγη Πρόεδρος τοῦ Ἡφαιστειολογικοῦ τμήματος τῆς διεθνοῦς γεωφυσικῆς ἐνώσεως.

Ἡ ἐξαιρετικὴ αὐτὴ τιμὴ δοθεῖσα πρὸς βράβευσιν τῆς πολυτίμου συμβολῆς του εἰς τὴν μελέτην τῶν ἠφαιστειακῶν φαινομένων γενικῶς ἐπέπρωτο νὰ θέσῃ καὶ τὴν τελικὴν σφραγίδα εἰς τὸ ἐπιστημονικόν του ἔργον.

Ἐκτοτε ἤρχισεν αἰσθανόμενος τὰ πρῶτα σπέρματα τῆς ἐξαντλητικῆς ἀσθενείας ἥτις, βραδέως ἀλλὰ σκληρῶς, ὑποσκάπτουσα τὸν ἰσχυρὸν ὄργανισμὸν τοῦ ἀκαταπονήτου ἐπιστήμονος, τὸν ἔφερε προόρως τὸ μεσονύκτιον τῆς 24^{ης} Ἰανουαρίου π. ἔτους διὰ παντὸς ὑπὸ τὸ χῶμα τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς τὴν ὁποίαν ἠγάπα καὶ ἠρεῦνα.

Ἀπέθανεν εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἐπιστημονικῆς του δράσεως, ἀφίσας τὸ ἔργον του ἡμιτελές. Περὶ τὰς δέκα ἀνακοινώσεις, ἅς προητοίμαζεν ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν μαθητῶν του, ἀνέμενον τὴν ἀνάρρωσίν του διὰ νὰ ἴδωσι τὸ φῶς, ἡ δὲ περισπούδαστος γαλλιστὶ συντεθειμένη μελέτη του περὶ τῶν λαβῶν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῆς ὁποίας τῇ συστάσει, ὡς πρὸ ὀλίγου εἶπον, τοῦ συνεδρίου τῆς Στοκχόλμης τὴν ἔκδοσιν εἶχεν ἀναλάβει ἡ Ἀκαδημία, μόνον κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖς εἶχε προφθάσει νὰ δημοσιευθῇ.

Διὰ τὸν ἰδιωτικόν του βίον ὀλίγα μόνον θὰ προσθέσω. Τρικυμίας παθῶν δὲν ἐγνώρισε. Ἐγνώρισε μόνον τὴν γαλήνην τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, ἡ ὁποία τοῦ ἦτο ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἀδιατάρακτον ἐκπλήρωσιν τοῦ μεγάλου ἔργου εἰς τὸ ὁποῖον εἶχε τάξει τὴν ζωὴν του.

Ἀπὸ τὰς πολλὰς ἀρετὰς αἱ ὁποῖαι τὸν κατεκόσμου ἐξεῖχεν ὁ ἰσχυρὸς καὶ εὐθύς χαρακτήρ του. Ἡ ἐπιστάμη ὑπῆρξεν ὁ εὐγενέστερος βοηθὸς διὰ νὰ τὸν δημιουργήσῃ. Δὲν ἐγνώριζε συνθηκολογίας εἰς τὴν ζωὴν του. Ἐγνώριζε μόνον τὸ καθῆκον.

Εἰς τὴν σταθερότητα τοῦ χαρακτῆρος του ὀφείλετο πρὸ παντὸς ἡ ἐπιβολή του ἐπὶ τῶν φίλων του καὶ τῶν μαθητῶν του. Εἰς τὴν ἐπισφραγίζουσαν τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς του εἰλικρίνειαν, ἢ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη των.

Τὰ σπάνια αὐτὰ ἠθικὰ προσόντα καὶ ἡ ἀνιδιοτελής ἀφοσίωσις του εἰς τὴν ἐπιστήμην εἶχον ἐλκύσει τὴν ἐξαιρετικὴν ἐκτίμησιν τῶν συναδέλφων του ἰδιαίτερος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν Ἀκαδημίαν.

Δι' αὐτοὺς ἐν ὅσῳ εὐρίσκονται ἐν ζωῇ θὰ ζῆ πάντοτε εἰς τὴν καρδίαν των ὁ συμπαθὴς των φίλος καὶ συναδέλφος, καὶ ὅταν καὶ αὐτοὶ ἐκλείβουν, θὰ ζῆ πάντοτε ὁ ἐπιστήμων.

ΔΕΞΙΩΣΙΣ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΕΛΛΑ*

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

Ἡ Ἀκαδημία δεξιούται σήμερον τὸν κ. Σπῦρον Μελλᾶν, τὸν νέον ἀκαδημαϊκόν, τὸν ὁποῖον παρακαλῶ νὰ καταλάβῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν τὴν δι' αὐτὸν καθωρισμένην ἔδραν.

Κύριε συνάδελφε,

Ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀκαδημίας σὲ προσαγορεύω εἰσερχόμενον ἐπισημῶς σήμερον εἰς τὸ ἱερόν τοῦτο τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ὅπου ὄχι μόνον τῶν ἐγγυτέρων θιασωτῶν ἢ ψῆφος σὲ ἐκάλεσεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συναδέλφων ὅσοι παρηκολούθησαν τὸ μέχρι τοῦδε συντελεσθὲν ἔργον σου καὶ ἐτίμησαν τὴν λογοτεχνικὴν καὶ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ ἀξίαν.

Εἶναι δὲ τὸ ἔργον σου ἀναντιλέκτως πλούσιον καὶ πολυμερές. Μαρτυροῦσι τὰ δράματα, τὰ ἱστορικὰ διηγήματα καὶ αἱ ἄλλαι σου μελέται.

Καὶ μὴ θαυμάσης ὅτι δὲν ἀπαριθμῶ ἐνταῦθα τὰ κυριώτατα τοῦλάχιστον τῶν συγγραμμάτων σου τούτων. Δὲν προτίθεμαι νὰ εἰσέλθω ἐγὼ εἰς τοὺς λαβυρίνθους τοῦ ἔργου σου καὶ νὰ ἀναλύσω αὐτὸ καὶ κρίνω.

Εἰς ἄλλον ἀνέθηκεν ἡ Ἀκαδημία τοῦτο τὸ καθῆκον. Ἐκεῖνος ἀνέλαβε νὰ ἐπιδείξῃ τὴν τέχνην σου, τὴν δημιουργίαν σου, τὰς τάσεις, αἵτινες σὲ χαρακτηρίζουσι, τὰς κατευθύνσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀσμενίζεις. Ἐκεῖνος καὶ τὴν ἄλλην σου δρᾶσιν θὰ ἐξάσῃ καὶ θὰ ἀναπτύξῃ τοὺς λόγους, δι' οὓς πρότερον μὲν ἠξιώθης τοῦ ἀριστείου τῶν γραμμάτων, πρὶν ἢ ἡμετέρα Ἀκαδημία ἀνοίξῃ τὰς πύλας αὐτῆς, ἐν δὲ τῶν ἱστορικῶν σου διηγημάτων διὰ βραβείου ἐτίμησε πρὸ ὀλίγου τὸ ἀνώτατον τοῦτο βᾶθρον τῆς Δίκης.

Ἐγὼ κατὰ τὸ κέλευσμα τοῦ νόμου προσφωνῶν σε χαίρω μὲν διὰ τὸν ἐκλεκτὸν τῆς Ἀκαδημίας, χαίρω δὲ πολὺ μᾶλλον, διότι ἐν τῇ προεδρίᾳ μου πρῶτον δεξιούμαι

* Συνεδρία τῆς 16ης Μαΐου 1936.

τῆς λογοτεχνίας ἀντιπρόσωπον. Τοῦ λόγου αἱ Σειροῦνες ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας ἔχουσιν αἰχμαλωτίσει τὴν ψυχὴν μου. Ἄλλ' ἀποβλέπω καὶ εἰς τὴν συγγένειαν, τὴν ὁποίαν ἡ τέχνη τῶν λόγων ἔχει πρὸς τὴν ἐπιστήμην, ἧς εἶμαι τεταγμένος ἱεροφάντης, καὶ τὴν μεγάλην ἀποστολὴν, τὴν ὁποίαν αὕτη ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ ἐν τῇ κοινωσίᾳ. Ὑπέκω δὲ καὶ εἰς τὴν μυχίαν ὁρμὴν τῆς ψυχῆς μου ποιοῦσης νὰ ἴδῃ ταχέως καὶ ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας ἀναθάλλουσιν τὴν παλαιὰν ἐκείνην αἴγλην καὶ εὐγλειαν.

Κύριε συνάδελφε,

Ἐὰν ἡ κοινωνικὴ φιλοσοφία ἔργον ἔχη νὰ καθορίζῃ τὰς κοινωνικὰς ἀξίας καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὀφείλει νὰ ρυθμίζηται πρὸς ταύτας ἡ ἐνέργεια τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, οἵτινες τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν θεωροῦσιν ὑπέρτατον σκοπὸν τοῦ βίου, οἱ χρηστοὶ ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς πρώτιστον ἔχουσι καθήκον ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς φιλοσοφικῆς διανοήσεως παραλαμβάνοντες τὰς ἠθικὰς ἰδέας καὶ ἀρχὰς καὶ περιβάλλοντες αὐτὰς τὴν μορφήν τοῦ καλοῦ νὰ παρέχωσιν εἰς εὐρύτερας τῶν ἀνθρώπων ομάδας καὶ προάγωσιν αὐτὰς εἰς τὴν ἀρετήν.

Κάλλιστα ἔχει τὸ τοῦ Ἀριστοφάνους:

τίνος οὐνεκα χρὴ θαυμάζειν ἄνδρα ποιητήν;
δεξιότητος καὶ νοησεῖας ὅτι βελτίους τε ποιοῦμεν
τοὺς ἀνθρώπους ἐν ταῖς πόλεσιν¹.

Περαιτὸν δὲ νὰ ὑπομνήσω ὅτι τοῦ Ἀναξαγόρου καὶ τῶν Σοφιστῶν μαθητῆς ἐγένετο ἐν Ἑλλάδι ὁ Εὐριπίδης, ὅτι τῶν φιλοσόφων θιασῶται ὑπῆρξαν ὁ Ἰσοκράτης καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων ἐν τῇ τέχνῃ τῶν λόγων διέπρεψαν, ὅτι τῶν μέσων αἰῶνων τὴν φιλοσοφίαν ἐμελέτησεν ὁ Δάντης, ὅτι τῶν φιλοσοφικῶν ἰδεῶν τοῦ Διαφωτισμοῦ τὴν ροπὴν ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὑπέστησαν τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Γερμανίας οἱ μεγάλοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς. Ὅπως ἐπὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν θρησκείαν, οὕτω καὶ ἐπὶ τὴν τέχνην καθόλου ἐπέδρασαν ἐν Γερμανίᾳ ἡ φιλοσοφία τοῦ Καντίου. Ὁ Γουλιέλμος *v. Humboldt*, ὁ Ἑρρῶϊκος *v. Kleist*, ὁ *Jean Paul* ὑπ' ἐκείνου ἐνεπνεύσθησαν, ὁ *Goethe* καὶ ὁ *Schiller*, οἱ μέγιστοι τῶν ποιητῶν τῆς χώρας ταύτης, ἐνεφορήθησαν τῶν ὑψηλῶν ἐκείνου διδαγμάτων. Οὕτως ἐν πάσῃ χώρᾳ ἡ εὐγενεστέρα λογοτεχνία γίνεται τῆς φιλοσοφίας ἐρμηνεύτρια προσιωτέρα εἰς τοὺς πολλούς.

Καὶ λέγω χρηστοὺς ποιητὰς καὶ εὐγενεστέραν λογοτεχνίαν, διότι, ὡς κάλλιστα γνωρίζεις, οὐχὶ πᾶν ἔργον τῆς τέχνης προάγει τὸν ἀνθρώπινον βίον. Τὸ ἰδεῶδες, τὸ ἠθικόν, τὸ αἰώνιον, ταῦτα ἐν πρώτῃ μοίρᾳ ἀνάγουσι καὶ ἐξυψοῦσι τὴν ψυχὴν. Ἡ δὲ

¹ Βάτιρ., στίχ. 1008, *Bergk*.

ἄκρατος πραγματοκρατία, ἥτις ἀδιακρίτως καὶ ἄνευ ἐπιλογῆς περιγράφει τὰ ἀνθρώπινα ἤθη καὶ τὰ βάνανσα καὶ τὰ ρυπαρὰ ποιεῖται ὑποθέσεις αὐτῆς, γίνεται πολλάκις πολλῆς κακίας καὶ μοχθηρίας καὶ ἀκολασίας παραίτιος. Δὲν εἶναι βεβαίως τῆς τέχνης ἀνάξια καὶ αἱ ὑποθέσεις ἐκεῖναι, ἐν αἷς ἡ ἀτασθαλία καὶ ἡ ἀσυνειδησία καὶ ἡ πονηρία καὶ πᾶσα ἄλλη κακία φαίνονται ἐπικρατοῦσαι, ἡ δὲ τόλμη καὶ ἡ εὐγένεια καὶ ἡ μεγαλοφυχία πάσχουσαι καὶ φθειρόμεναι. Ἐλλὰ τὸ βάνανσον καὶ χυδαῖον τότε μόνον δύναται νὰ εἶναι ὑποκείμενον τῆς τέχνης, ὅταν ἡ ἐκφράσις καὶ ὁ διασυρμὸς αὐτοῦ συντείνωσιν εἰς τὴν κάθαρσιν καὶ ἐξευγένισιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Καὶ περὶ μορφῆς δὲ καλῆς τῶν λογοτεχνημάτων ὁμιλοῦμεν, διότι, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἔργα τῆς τέχνης, τότε μόνον ἀρέσκουσι καὶ ταῦτα, ὅταν ἔχωσι τοῦ καλοῦ τὴν ἰδέαν, τὴν εὐρυθμίαν καὶ τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν χάριν, ἥτις καὶ ἐν τῇ εὐγενείᾳ τῆς λέξεως ἐκδηλοῦται καὶ ἐν τῇ ὅλῃ τοῦ λόγου κατασκευῇ.

Μαρτυροῦσιν αἱ λογοτεχνίαι τῶν προηγημένων λαῶν πάντων τῶν αἰώνων. Ἐλλὰ διδάσκει πρὸ πάντων ἡ Ἑλλάς, ἥτις καὶ ἐν τῇ δημιουργίᾳ ταύτῃ ἐπέθηκε τῆς τελειότητος καὶ τῆς ἀθανασίας τὴν σφραγίδα. Δὲν ὑπῆρξαν τῆς ἐπιστήμης μόνον τελεσταὶ ἄκροι καὶ ἱεροφάνται οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἐσπούδασαν τὸν κόσμον νὰ γνωρίσωσι καὶ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος τῶν ὄντων, πρῶτοι δ' ἐπειράθησαν ἀκριβέστερον νὰ διατυπώσωσι τοὺς αἰδίους νόμους τῆς φύσεως καὶ τῆς ἱστορίας καὶ καταβάλωσι τὰ θεμέλια τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιστημῶν καὶ ὑποτυπώσωσι τὰς παντοίας φιλοσοφικὰς θεωρίας. Ἀνέφικτος ὑπῆρξεν ὁμολογουμένως ἡ Ἑλλάς καὶ ἐν τῇ τέχνῃ, τῇ τε ἄλλῃ καὶ τῇ λογοτεχνίᾳ.

Ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ὑποθέσεων ἐγένετο ἡ Ἑλλάς ἀναντιλέκτως ἡ αἰωνία διδάσκαλος. Ἐνθυμεῖσαι, πῶς ἐν τῇ Πολιτείᾳ ὁ Πλάτων πᾶν ἔργον τέχνης ἄσχημον καὶ ἀκόλαστον ἀποδοκιμάζει, «ἵνα μὴ ἐν κακίας εἰκόσι τρεφόμενοι οἱ φύλακες, ὥσπερ ἐν κακῇ βοτάνῃ—ἐν τι ξυριστάντες λανθάνωσι κακὸν μέγα ἐν τῇ αὐτῶν ψυχῇ», καὶ μόνον ἀσπάζεται τὰ καλὰ καὶ τὰ χρηστά, «ἵν' ὥσπερ ἐν ὑγιεινῷ τόπῳ οἰκοῦντες οἱ νέοι ἀπὸ παντὸς ὠφελῶνται, ὁπόθεν ἂν αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καλῶν ἔργων ἢ πρὸς ὄψιν ἢ πρὸς ἀκοήν τι προσβάλλῃ, ὥσπερ αὔρα φέρουσα ἀπὸ χρηστῶν τόπων ὑγίειαν»¹. Καὶ τὸν Ὅμηρον δὲ αὐτὸν καὶ τὸν Ἡσίοδον ἀπέκλεισεν ἀπὸ τῆς ιδεώδους πολιτείας του ὁ Πλάτων, ἕνεκα τῶν μύθων, ὧν πολλοὶ θὰ ἠδύναντο νὰ παραγάγωσι τοὺς νέους εἰς τὴν πλάνην καὶ τὴν διαφθοράν². Ἐλλὰ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἐν τῇ τέχνῃ αἰσχρὸν ἀποδοκιμάζων συνιστᾷ μόνον τοῦ Πολυγνώτου τὰ ἔργα καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν καλλιτεχνῶν ὑπῆρξαν ἠθικοί³. Δὲν ἐξέκλινε δ' ἀπὸ τῶν μεγάλων τούτων ἀρχῶν καὶ ἡ ἄλλη ἑλληνικὴ τέχνη. Ἡ κωμικὴ σάτυρα ἀνηλεῶς ἐμασίγησε τὰ

¹ 401 B κ. ἐξ.

² Πολ. 377 B κ. ἐξ.

³ Πολιτ. Α 17 1336 β 14.

μειρακύλλια τὰ προσουρούντα εἰς τὴν τραγωδίαν, τοὺς λωβητὰς τῆς τέχνης¹.

Καὶ ἐν τῇ μορφῇ δὲ ὑπέροχος ἀνεδείχθη ἡ Ἑλλάς, ἥτις τὴν πλουσιωτάτην καὶ καλλίστην ἐδημιούργησε γλῶσσαν, ὑπετέπωσε δὲ τοὺς κανόνας, εἰς τοὺς ὁποίους ὀφείλει τοῦ λόγου ἡ τέχνη νὰ ἀκολουθῇ, ὑπέδειξε δὲ τοὺς αἰωνίους τύπους, καθ' οὓς πρέπει νὰ δημιουργῇ ἡ Μοῦσα, ἡ προκαλοῦσα τὴν ἀπὸ τοῦ καλοῦ συγκίνησιν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἐπιδιώκουσα τὴν ἐμμέλειαν καὶ τὴν εὐρυθμίαν. Παραδείγματα τὰ ἀθάνατα ἔπη τοῦ ἀπὸ τῆς Ἰωνίας ἁοιδοῦ, τὰ ἀΐδια πρότυπα τῆς ἐπικῆς ποιήσεως, τῆς Σαπφοῦς καὶ τοῦ Σιμωνίδου ἡ ἀνέφικτος χάρις, τοῦ Πινδάρου οἱ ὑπέροχοι ἐπίνικοι, ὅπου τῆς γλώσσης ὁ πλοῦτος καὶ τῶν διανοημάτων τὸ ὕψος ἀμυλῶνται πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ρυθμῶν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῶν εἰκόνων, ὡσαύτως δὲ τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου ἡ τραγωδία καὶ τοῦ Πλάτωνος ὁ Φαῖδρος καὶ τὸ Συμπόσιον καὶ τὰ ἄλλα ἀπαράμυλλα δημιουργήματα τῆς ἐλληνικῆς διανοίας, ὅπου τὸ σπουδαῖον πρυτανεύει καὶ τὸ σεμνὸν καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ μετὰ τῆς εὐγενείας τῆς γλώσσης ἐπανθῆι ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ χάρις.

Καὶ εὐλόγως ἄρα ἐθεωρήθησαν ἀείποτε οἱ Ἕλληνες οἱ ἀληθεῖς ἀριστοτέχναι τοῦ λόγου. Καὶ δικαίως ὁ Goethe περὶ τῆς ἐλληνικῆς ποιήσεως εἶπεν ὅτι ἀπείρως ὑπερέχει τῆς ἀνατολικῆς ποιήσεως καὶ τὰ λογοτεχνήματα τὰ ἐλληνικὰ ἐξαγακτήρισεν ὡς ἀνέφικτα πρότυπα λόγου. Ὁ δὲ Taine, ὁ Γάλλος φιλόσοφος καὶ τεχνοκρίτης, τὰ προϊόντα τῆς ἐλληνικῆς διανοίας κρῖνων εἶπε τὰ περιθρῦλητα ἐκεῖνα: «Τὰ δημιουργήματα τῶν Ἑλλήνων, καίπερ ἀνθρώπινα, εἶναι αἰώνια — πᾶσα τῆς λογοτεχνίας τῶν Ἑλλήνων παραβολὴ πρὸς τὴν λογοτεχνίαν τῆς Ἀνατολῆς, τῶν μέσων καὶ τῶν νεωτέρων χρόνων, πᾶσα σύγκρισις τοῦ Ὀμήρου πρὸς τὴν θείαν κωμωδίαν, τὸν Faust ἢ τὰς Ἰνδικὰς ἐποποιίας, πᾶσα ἀντιπαράθεσις τοῦ πεζοῦ αὐτῶν λόγου πρὸς πάντα ἄλλον λόγον πεζὸν παντὸς ἄλλου αἰῶνος καὶ πάσης ἄλλης χώρας θέλει πείσει ἡμᾶς ὅτι πρὸς τὸ λογοτεχνικὸν αὐτῶν ὕψος πᾶν ἄλλο ὕψος παραβαλλόμενον εἶναι φορτικόν, ἀνακριβές, βεβιασμένον, πρὸς τοὺς ἠθικοὺς αὐτῶν τύπους πᾶς τύπος ὑπερβολικός, εὐτελής, νοσηρὸς, πρὸς τὰς ποιητικὰς καὶ ρητορικὰς αὐτῶν εἰκόνας πᾶσα εἰκὼν, μὴ γενόμενὴ κατὰ μίμησιν αὐτῶν, δυσανάλογος, διάστροφος, κακῶς συνηρομολογημένη»².

Ἀπὸ τὰς ἀρετὰς δὲ ταύτας, ὅπως ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ γλῶσσα καὶ τὰ ἄλλα στοιχεῖα τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἀπέβη καὶ ἡ ἐλληνικὴ λογοτεχνία ἡ αἰωνία πηγὴ, ἐξ ἧς πάντες ἠρόντο οἱ ἔπειτα, ἀπὸ τῶν Ρωμαίων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, οἵτινες τοὺς Ἕλληνας ἐθαύμαζον καὶ ἐπειρῶντο νὰ μιμῶνται τὴν γλαφυρίαν αὐτῶν καὶ τὴν χάριν,

¹ Ἀριστοφ. Βάτρ., στίχ. 89 κ. ἔξ.

² Πρβλ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ, Ἡ αἰωνία Ἑλλάς, 1919, σελ. 11.

Grais ingenium, Grais dedit ore rotundo

Musa loqui¹,

μέχρι τοῦ Πετράρχου καὶ τοῦ Δάντου καὶ τοῦ Τάσσου, ἀπὸ τοῦ Καμύενος μέχρι τοῦ Μίλτωνος, ἀπὸ τοῦ Shakespeare καὶ τοῦ Goethe καὶ τοῦ Schiller καὶ τοῦ Βύρωνος μέχρι τῶν μεγαλοπνεύστων τῆς Μούσης μυσταγωγῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Καὶ εἶναι πρόδηλον, ἀγαπητὲ συνάδελφε, διατὶ εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ἀναθάλλουσαν παρ' ἡμῶν τὴν παλαιὰν ἐκείνην τέχνην τοῦ λόγου. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ, ἐν ἣ ἔγεννήθη ὁ Ὅμηρος καὶ τόσον ἐδοξάσθη ἡ θυμέλη καὶ ἐδημιουργήθη τοῦ Αἰσχύλου ὁ Προμηθεὺς καὶ τοῦ Σοφοκλέους ὁ Οἰδίπους καὶ ἡ Ἀντιγόνη καὶ τοῦ Εὐριπίδου ἡ Μήδεια, ἐδίδαξε δὲ τοὺς Βατράχους καὶ τοὺς Ὅρνιθας ὁ Ἀριστοφάνης καὶ τοὺς νικητὰς τῶν μεγάλων ἐλληνικῶν ἀγώνων δι' ὕμνων ἀθανάτων ἔθραεν ὁ Θηβαῖος ποιητὴς καὶ ἐνθουσιώσας εἰς τοὺς ὑπερουρανίους τόπους ἀνήγαγε τὰς ψυχὰς ἡ αἰθερία τοῦ Πλάτωνος γλῶσσα καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ λόγου ἐκαλλιουργήσαν τόσον δαυριλῶς, ὑπάρχει ἐλπίς ὅτι ταχέως καὶ ἀναβίωσιν θὰ ἴδωμεν καὶ νέαν δημιουργίαν. Ζῶμεν ὑπὸ τὸν αὐτὸν οὐρανόν, ὑπὸ τὸν λαμπρὸν αἰθέρα, ὅπου κατὰ τὸν ἀπὸ σκηνῆς φιλόσοφον

ἀγνάς

ἐννέα Πιερίδας Μούσας λέγουσι

ξανθὰν Ἀρμονίαν φυτεῦσαι¹.

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΣΠΥΡΟΥ ΜΕΛΑ

ΥΠΟ ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ

Κύριοι,

Εἰς τὴν αὐστηρὰν ἀτμοσφᾶραν τῆς ἐπισήμου αὐτῆς στιγμῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μοῦ ἐμπιστεύεται τὴν δύσκολον, ἀλλὰ τόσον εὐχάριστον—βεβαιωθῆτε—ἐντολὴν νὰ παρουσιάσω τὸ ἔργον σας, ἃς μοῦ συγχωρηθῆ νὰ προσθέσω ἓνα τόνον τρυφερότητος. Διότι αἰσθάνομαι, ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν ν' ἀρχίσω διαφορικὰ. Ἡ πρώτη μου γνωριμία μὲ τὸ ἔργον σας ἀρχίζει ἀκριβῶς, καὶ αὐτὴ, ἀπὸ μίαν παλαιάν, μικρὰν καὶ συγκινητικὴν ἱστορίαν. Ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς τὴν δηγηθῶ ἢ νὰ σᾶς τὴν ὑπενθυμίσω.

Μίαν μακρυνὴν ἡμέραν—ἃς εἴμεθα κάπως ἀόριστοι εἰς τὰς χρονολογίας—ἓνα βροχερόν, ἔαρινόν ἀπόγευμα, εἰς κάποιον ἔρημον, κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, δρόμον

¹ Horat. De arte poet., 323 κ. ἐξ.

² Μήδ., στίχ. 824 κ. ἐξ.

τοῦ Πειραιῶς, ὅπου ἐβάδιζα χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ὑποψίαν μᾶς συναντήσεως μὲ συνεπειάς, ἕνας νέος, ἕνα παιδί μᾶλλον, μὲ δύο ζωηρὰ ἐκφραστικὰ μάτια καὶ μὲ ζωηροτέρας κινήσεις, μ' ἐσταμάτησε καὶ μοῦ ἀδοπαρουσιάσθη. Τὸ ὄνομά του δὲν μοῦ ἦτο ἄγνωστον. Τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς ἐκείνας, τὸ ἔβλεπα εἰς κάποιαν ἐφημερίδα τῶν Ἀθηναίων κάτω ἀπὸ μερικά, σύντομα κομμάτια ἐντυπώσεων τοῦ δρόμου, πὸν εἶχα ἀρχίσει νὰ τὰ προσέχω καί, δὲν τὸ κρύβω, νὰ τὰ ἀγαπῶ.

—Ἐσεῖς εἶσθε— τοῦ εἶπα— πὸν γράφετε ἐκεῖνα τὰ μικρὰ . . .

Ἄν ἐπρόφθασα νὰ τελειώσω τὴν φράσιν μου καὶ ὁ ἀνήσυχος μικρὸς κολακευμένος ἴσως ἀπὸ τὴν γνωριμίαν τοῦ ἔργου του, πὸν τοῦ εἶχα φανερώσει, ἔσπευσε νὰ μοῦ βεβαιώσῃ τὴν πατρότητά των.

—Μάλιστα, ἐγὼ εἶμαι.

—Ὅστε ἐσεῖς εἶσθε, πὸν γράφατε καὶ γιὰ τὸ νεογέννητο ἐκεῖνο γατάκι, πὸν ξεψυχοῦσε, τὸ καυμένο, σ' ἕνα λάκκο τοῦ δρόμου γεμάτο ἀπὸ νερὰ;

Ἦτο, πράγματι, μὴ συμπαθητικὴ ἱστορία πόνου, ἡ μικρὴ ἐκείνη ἱστορία, πὸν δὲν τὴν ἐλησμόνησα, βλέπετε, ἀκόμη.

—Μάλιστα ἐγὼ . . . μοῦ ἀπήντησε, μὲ συγκινημένην ὑπερηφάνειαν, ὁ μικρὸς. Σᾶς ἄρεσε;

Τοῦ ἔσφιξα μὲ ἀγάπην καὶ σχεδὸν μὲ θαυμασμόν τὸ χέρι καὶ ἡ συνέντευξις μας ἐτελείωσε.

Λοιπόν, τὸ παιδί ἐκεῖνο, κύριε, εἶσθε ἐσεῖς: Καὶ ἔτσι συνέβη, ὥστε ἕνα γατάκι—ὁ πόνος ἔχει ὄλους τοὺς τίτλους καὶ ὄλα τὰ δικαιώματα—νὰ συμμαρτυρῆται σήμερον μαζί σας τὰς ἀκαδημαϊκὰς τιμάς.

Ἐκτοτε ἐγίνατε ὁ μικρὸς—σήμερον θὰ ἔλεγα ὁ μεγάλος—φίλος μου. Τὸ Πασαλιμάνι καὶ ἡ Φρεατὺς—ποιητικὴ πατρὶς τοῦ ἀλησμόνητον μας Λάμπρον Πορφύρα—μᾶς ἔβλεπαν, κάθε βράδι, κάτω ἀπὸ τὰ καλοκαιρινὰ ἄστρα, νὰ καταρροῦμεν τὴν νύκτα καὶ νὰ ἐκβιάζωμεν τὴν ἀνατολὴν τοῦ Ἠλίου, εἰς ἕνα ἐρασμιώτατον ποιητικὸν ἀλητισμόν. Ἐσεῖς ἐδημοσιεύατε τὴν τῶν «Μαύρους Ἀνθρώπους τοῦ Πειραιῶς», εἰκόνας τῆς σκληρᾶς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων τοῦ λιμανιοῦ, μεστὰς ἀπὸ μίαν ὀξεῖαν παρατήρησιν καὶ πρῶϊμα χαρίσματα ὕφους. Ἐγράφατε ἀκόμη καὶ στίχους—θὰ μοῦ συγχωρήσετε ὑποθέτω τὴν μνήμην μου καὶ τὴν ἀκριτομυθίαν μου—ὅπου γεμάτος ἀκόμη ἀπὸ ρωμαντικὴν διάθεσιν, ἐβλέπατε τὸ πένθος τοῦ θανάτου εἰς τὰ μαῦρα περὰ τῶν χελιδονιῶν. Ἐνα πένθος, πὸν ἂν ἦτο πραγματικόν, θὰ ἦτο τὸ πένθος τῆς «Ἐὐθυμης Χήρας».

Πουλί, μὲ τὰ φτερά τὰ πενθηφόρα,
τὴν Ἄνοιξι ἢ τὸ θάνατο μηνᾶς;

Βλέπετε, ὅτι ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὸν στίχον σας αὐτόν, πὸν ἐσεῖς ἴσως δὲν

θέλετε νὰ τὸν ἐνθουσιάζετε πλέον. Καὶ ὅμως δὲν ἔχετε ἀπολύτως δίκαιον. Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἢ ὁ Δημήτριος Παπαρηγόπουλος θὰ τὸν υπέγραψαν εὐχαρίστως.

Ἐξαφνα, ἓνα βράδυ, μᾶς ἐκαλέσατε νὰ μᾶς διαβάσετε ἓνα σας δρᾶμα. Ἐνα δρᾶμα, πὸν μοῦ τὸ εἶχате ἐξιστορήσει περιπατητικῶς κατὰ τὰς μικρὰς ὥρας μᾶς καλοκαιρινῆς νύχτας, ἀφοῦ ἐχρειάσθη νὰ μὲ συνοδεύσετε τρεῖς φορὰς ἀπὸ τὸ Πασαλιμάνι εἰς τὸ σπίτι μου τῆς Φρεατίδος καὶ νὰ σᾶς ξανασυνοδεύσω ἄλλας τρεῖς ἐγὼ ἀπὸ τὴν Φρεατίδα εἰς τὸ Πασαλιμάνι. Ἦσθε ὅμως τόσο γοητευτικὸς ἀφηγητῆς ἀπὸ τότε, ὥστε δὲν σᾶς διατηρῶ, βεβαιωθῆτε, καμμίαν μνησικακίαν, διὰ τὴν περιπατητικὴν ἐκείνην ὀλονυκτίαν. Ἰσως θὰ τὴν ἐπανελάβανα εὐχαρίστως καὶ σήμερον. Ἀλλὰ ἓνα δρᾶμα, διάβωλε, ἦτο πολὺ διὰ τὴν ἡλικίαν σας! Καὶ μᾶς τὸ ἐδιαβάσατε. Ἦτο ὁ «Γυιὸς τοῦ Ἡσκιου».

Νομίζω, ὅτι τὸ ἔργον σας αὐτό, τὸ θεωρεῖτε σήμερον νεανικὸν σας ἀμάρτημα. Καὶ ὅμως δὲν ὑπάρχουν, κύριε, «νεανικά ἀμαρτήματα» εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀληθινῶν δημιουργῶν. Μόνον γεροντικά ἀμαρτήματα ὑπάρχουν. Καὶ εἶναι τὰ ἀμαρτήματα τῶν συγγραφέων πὸν ὅλη των ἢ ζωὴ ὑπῆρξε μία συνεχῆς ἀμαρτία. Ὅτι ονομάζει ἓνας καλλιτέχνης «νεανικὸν ἀμάρτημά» του εἶναι συχνότατα, διὰ τὸν προσεκτικὸν ἐκ τῶν ὑστέρων κριτὴν, ὁ φυσικὸς πρόγονος τῶν ἔργων τῆς τελειότητός του. Ἐνας πτωχὸς καὶ ἄσημος ἴσως πρόγονος, ἀλλὰ πρόγονος σεβαστὸς πάντοτε. Μὲ τὸν «Γυιὸ τοῦ Ἡσκιου», ἂν δὲν μᾶς ἐδώσατε, κύριε, κ' ἐσεῖς, τὸ μέτρον τοῦ τι ἠμπορούσατε νὰ ἐκτελέσετε εἰς τὸ μέλλον, μᾶς ἐδώκατε ὅμως τὸ μέτρον τοῦ τι ἠμπορούσατε νὰ συλλάβετε. Καὶ ἡ σύλληψίς σας ἐκείνη ὑπῆρξε μία σύλληψις θεογονική. Ὁ ἦρωσ σας ἓνας παράδοξος, ρωμαντικὸς ἦρωσ, ὁ ὁποῖος μέσα εἰς ἓνα περιβάλλον ἀπλοϊκῶν ἀνθρώπων, ἀφηγιασμένος ὑπὸ τὸν περηνιστῆρα τοῦ πάθους, συλλαμβάνει καὶ ἐκτελεῖ τὰ πλέον ἕξαλλα, παράβολα καὶ ἀπαράδεκτα κινήματα, τὴν δικαίωσίν του τὴν εὐρίσκει μόνον εἰς τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του ἀπὸ τοὺς μυθικοὺς γάμους ἐνὸς «στοιχειοῦ», ἐνὸς «Ἡσκιου» μὲ μίαν θνητὴν γυναῖκα. Τὸν ὠραῖον μῦθον, ἂν δὲν τὸν εἶχате ἐφεύρει ἐσεῖς, θὰ τὸν εἶχαν ἐφεύρει ἀσφαλῶς οἱ ἀπλοῖκοι καὶ δεισιδαίμονες ἄνθρωποι τοῦ περιβάλλοντός του. Ἔτσι ἐγεννήθησαν ὅλοι οἱ μῦθοι τῶν ἀπιθάνων ἡρώων, πὸν ὑπῆρξαν τέκνα μυστηριωδῶν γάμων θεῶν καὶ δαιμόνων μὲ θνητὰς γυναῖκας. Καὶ τὸν τολμηρὸν αὐτὸν μῦθον, ἐστάθητε ἱκανὸς νὰ τὸν συλλάβετε, εἰς μίαν ἡλικίαν ἐντελῶς ἀπίθανον διὰ παρομοίας συλλήψεως. Μήπως ἄρα γε εἶσθε κ' ἐσεῖς, κύριε, «γυιὸς» ἐνὸς «Ἡσκιου»; Ὅλοι οἱ ποιηταὶ ἄλλως τε εἶναι ὀλίγον «Γυιοὶ τοῦ Ἡσκιου».

Μὲ τὸ ἔργον αὐτὸ κύριε, ἐκρούσατε, τὰς πύλας τοῦ Θεάτρου. Καὶ σᾶς ἀνοίχθηκαν. Καὶ εἶμαι εὐτυχῆς, ὅτι τυχαίως συνετέλεσα κάπως νὰ σᾶς ἀνοίχθῶν. Καὶ ὁ «Γυιὸς τοῦ Ἡσκιου» μὲ ὄλην του τὴν παραδοξοφάνειαν καὶ ὅλας τὰς φυσικὰς

ἀτελείας μιᾶς πρώτης προσπαθείας, ἐσημείωσε μίαν ἀνέλπιστον ἐπιτυχίαν. Μίαν ἐπιτυχίαν πὸν τοῦ τὴν ἐκέρδιεν ἀκριβῶς ἢ ποιήσις τοῦ μύθου του. «Νεανικὸν ἀμάρτημα»; Καὶ ὁμως αὐτὸ σᾶς ἄνοιξε τὴν σκηρὴν τὴν ὁποίαν κατεκτήσατε κατόπιν. Διὰ τὴν ἀποδειχθῆ ἴσως κύριε, ὅτι ἡ ἁμαρτία ἀκόμη ἔχει τὴν ἀξίαν τοῦ ἁμαρτάνοντος.

Ἐξακολουθεῖτε ἔκτοτε τὴν κατὰκτησιν τοῦ θεάτρον, μὲ μίαν σειρὰν ἔργων, τὸ «Ἄσπρο καὶ τὸ Μαῦρον», τὸ «Κόκκινον Πουκάμισο», τὸ «Χαλασμένο σπιτί», τὸ «Μιά νύχτα μιὰ Ζωή», τὰ ὁποῖα ἀνεξαορήτως τῆς μεγαλυτέρας ἢ μικροτέρας ἐπιτυχίας των, — δύο ἀπ' αὐτὰ ἐγνώρισαν τὰς τιμὰς καὶ ξένων προσκηρίων Βαλκανικῶν καὶ πέραν τοῦ Ὠκεανοῦ — ἔφεραν ὅλα ἐπὶ τοῦ προσκηρίου ἀνθρώπου ζωγτανούς, καταστάσεις πραγματικὰς, πάθη ἀνθρώπινα. Εἶχατε γίνῃ πλέον κύριος τῆς σκηρῆς. Καὶ ἔπειτα, εἰς μίαν αἰφριδίαν καμπὴν ἀπὸ τὸ θέατρον τῶν πραγματικότητων, μεταπηδᾶτε εἰς τὸ θέατρον τῶν ἰδεῶν, μὲ τὸ πλέον παρότολμον καὶ ἐπικίνδυνον πῆδημα. Αὐτοῦ ὁ «Ἰούδας» σας κύριε ὑπῆρξεν ὀρισμένος ἓνα salto mortale. Ἐτολμήσατε τὰ συγκρουσθῆτε μὲ μίαν παράδοσιν αἰώνων. Καὶ ἀντὶ τοῦ Ἰούδα, αἰωνίου συμβόλου τῆς ταπεινωτέρας προδοσίας, τοῦ Ἰούδα τῆς παραδόσεως, τοῦ ὁποίου τὴν θέσιν εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ θείου δράματος ἔχει σφραγίσει ἡ χριστιανικὴ συνείδησις αἰώνων ὀλοκλήρων, μὲ τὴν πυρρίνην σφραγίδα τῆς κατάρτας, ἐρροκινδυνεύσατε τὰ παρουσιάσετε ἐπὶ τῆς ἀμειλίχτου πραγματικότητος τῆς σκηρῆς, εἰς μίαν φιλοσοφικὴν δικαίωσιν, ἓνα Ἰούδαν ἰδεολόγον, μάρτυρα καὶ θῦμα τῆς ἰδίας του ἰδεολογίας. Καὶ τὰ τὸν παρουσιάσετε — αὐτὸ ὑπῆρξε τὸ πλέον ροκινδυνον τόλμημά σας — ἐνώπιον ἐνὸς Κοινοῦ, τὸ ὁποῖον ἕως χθὲς ἀκόμη παρέδιδε κάθε Πάσχα εἰς τὰς φλόγας τὸ εἰδεχθὲς ὁμοίωμα τοῦ προδοτοῦ, εἰς τὰ προαύλια τῶν ναῶν του. Ἐπάνω εἰς τὴν παράδοσιν αὐτὴν ἐπέσατε μὲ τὰς μεγαλυτέρας πιθανότητας — ἐπιτρέψατέ μου τὴν ἀντακαδημαϊκὴν ἐκφρασιν — τὰ «σπάσετε τὰ μοῦτρα σας». Καὶ ὁμως ὄχι μόνον δὲν τὰ ἐσπάσατε, κύριε, ἀλλὰ ἐσημειώσατε καὶ μίαν ἀκόμη ἐπιτυχίαν εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Εἶναι καὶ αὐτὸ — αὐτὸ πρὸ πάντων — ἓνας τίτλος τῆς τέχνης σας, τὴν ὁποίαν ἐξεθέσατε εἰς τὴν πλέον ἐπικίνδυνον δοκιμασίαν. Ἰσως ὁ Ἰούδας ὁ ἰδικός σας τὰ μὴν ἀντικαταστήσῃ ποτὲ εἰς τὴν χριστιανικὴν συνείδησιν τὸν ἄλλον Ἰούδαν. Θὰ μείνῃ ὁμως ὡς ἓνας δεύτερος Ἰούδας, εἰς τὸν ὁποῖον ἐδώκατε τὴν δυνατότητα τὰ ζήσῃ παραπλεύρως τοῦ ἄλλου. Καὶ τοῦτο εἶναι ἤδη καὶ εἶναι πολὺ.

Καὶ ἔπειτα πάλιν ἡ χαριτωμένη προσογείωσις σας εἰς τὸ «Ὁ μπαμπᾶς ἐκπαιδεύεται». Ὁρισμένως, κύριε, δὲν εἶσθε μόνον ἓνας τολμηρὸς ἀεροπόρος. Εἶσθε καὶ ἓνας ἐπιδέξιος πιλότος. Ἡ προσογείωσις σας αὐτῇ, μία προσογείωσις τόσον ἀριστοτεχνικῶς ὁμαλή, σᾶς ἐπανέφερε μὲ τὴν καλυτέραν διάθεσιν τοῦ κόσμου, εἰς τὸ θέατρον τῆς πραγματικότητος. Καὶ ἐκέρδισατε μίαν ἀκόμη σκηρικὴν νίκην, μὲ τὰ ὄπλα τοῦ εὐθύμου πνεύματος, μίαν νίκην πὸν σᾶς ἐγέμισεν ἀπὸ λάφυρα. Σᾶς εὐχομαι καὶ

πολλὰς ἄλλας ἀκόμη. Διότι δὲν ἀγαπήσατε τὸ θέατρον μόνον ὡς συγγραφεύς. Τὸ ἀγαπήσατε καὶ ὡς θεσμόν μὲ μίαν ἀγάπην, συνεχῶν δημιουργικῶν ἀγώνων, ποὺ σᾶς ἔδωκαν ἤδη εἰς τὴν μικρὰν του νεωτέραν Ἱστορίαν μίαν θέσιν τιμῆς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Κωνσταντίνου Χρηστομάνου.

Ἄλλὰ ποῦ νὰ σᾶς καταδιώξω ἀκόμη; Εὐρίσκεσθε παντοῦ. Καὶ πρὶν προφθάσω νὰ σᾶς ἀντικρούσω εἰς ἓν σημεῖον, μὲ παρασύρετε διαρκῶς ἄλλοῦ. Ὁρισμένως, κύριε, ἔχετε πραγματοποιήσει τὴν «ἀνησυχίαν». Ἡ λέξις εἶναι τῆς μόδας. Ἄλλὰ συνήθως εἶναι μόνον λέξις. Συγχρότατα ἐκεῖ ὅπου ὁμιλοῦν περὶ ἀνησυχίας βασιλεύει ἡ πλέον ἀπόλυτος νεκρικὴ ἡσυχία. Ἐσεῖς ὅμως, κύριε, ἀνελάβετε νὰ τὴν πραγματοποιήσετε. Δὲν σταματᾶτε πουθενά. Ποῦ πρόκειται λοιπὸν νὰ μὲ μεταφέρετε ἀκόμη; Εἰς τοὺς ιδεολογικοὺς σας ἀγῶνας μὲ τὸ βραχύβιον περιοδικὸν σας ἢ εἰς τὴν στήλην τοῦ Φορτούνιο, εἰς τὴν στήλην τοῦ καθημερινοῦ σας χρονολογήματος; Ἄλλὰ δὲν θὰ εἶχαμεν ποτὲ τέλος. Αὐτὸ τὸ περιφρημον «Σημειωματάριον» δὲν εἶναι πλέον σημειωματάριον. Τὸ γεμίζετε καθημερινῶς μὲ ὄλας τὰς ὑποθέσεις τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων καὶ τὸ γεμίζετε μὲ ποιήσιν, μὲ πολιτικὴν, μὲ κατάνυξιν, μὲ πολεμικὴν, μὲ φιλοσοφίαν, μὲ ταρακτικὰ θήλα καὶ προσευχόμενα τοπεῖα, μὲ ὅ,τι μπορεῖ νὰ φαντασθῇ ἄνθρωπος. Καὶ εἶσθε πάντοτε ἐσεῖς ὁ ἴδιος. Ἐσεῖς καὶ τὸ λαμπρὸν σας ὕφος.

Καὶ ὅμως δὲν ἐτελειώσαμεν ἀκόμη. Ποῦ νὰ τελειώσωμεν, κύριε; Εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς παρακολουθήσῃ κανεὶς; Ἄλλὰ ποῦ; Εἰς τὰς μεγάλας δημοσιογραφικὰς σας ἀποστολάς ἀνὰ τὸν κόσμον, εἰς τὸ ἀνώτερον πολιτικὸν καὶ διπλωματικὸν ῥεπορτάζ, ποῦ ἔχετε διεξαγάγει εἰς διασκέψεις καὶ συνέδρια ἢ εἰς τὰς πολεμικὰς σας ἀνταποκρίσεις, ποῦ μᾶς ἐχάρισαν τὸ χαριτωμένον ἐκεῖνο βιβλίον τῶν «Πολεμικῶν Σελίδων»; Δὲν θὰ ἐτελειώναμεν ποτέ. Ἄλλὰ πῶς εἶναι δυνατὸν πάλιν νὰ λησμονήσῃ, τὴν στιγμὴν αὐτὴν, τὸν ποιητικὸν τοῦλάχιστον βιογράφον τῶν ἡρωϊκῶν μας χρόνων, ποῦ εἶσθε πάλιν ἐσεῖς; Ἀνεστήσατε ἐμπρὸς μας, κύριε, μὲ τὰ φίλτρα τοῦ ποιητικοῦ λόγου, τοὺς ὄραιοτέρους μας ἥρωας, τὸν Γέρο τοῦ Μωριᾶ, τὸν Μιαούλην, τὸν Παπαφλέσσαν. Καὶ τοὺς ἐφέρατε τόσον πλησίον μας, ὥστε τοὺς ψηλαφοῦμεν. Ἴδου ξαναζοῦν μεταξὺ μας τὴν ἡρωϊκὴν των ζωὴν. Διότι μόνον ἡ Τέχνη ἀνασταίνει νεκρούς. Ἡ Ἱστορία εἶναι μουσεῖον ἡρώων. Οἱ ἥρωες ξαναζοῦν μόνον εἰς τὴν Τέχνην. Καὶ ἰδοὺ τί μᾶς ἐχαρίσατε, κύριε, μὲ τὰς ἡρωϊκὰς σας βιογραφίας. Σᾶς ὀφείλομεν τὴν ἀναγνώρισιν. Ἄλλὰ ἰδοὺ καὶ τί ἐχαρίσατε, πρὸ πάντων, εἰς τὴν ἐλληνικὴν νεότητα. Τὰ βιβλία σας αὐτὰ θὰ εἶναι διὰ τὰ τέκνα μας, ἓνα σχολεῖον ἀρητορεύτου πατριωτισμοῦ, καλυτέρου ἀπὸ τὸν ἰδικόν μας, τοῦ πατριωτισμοῦ ποῦ στηρίζεται εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ πατρίου ἐδάφους καὶ τὴν λατρίαν τῶν ἡρώων τῆς φυλῆς καὶ ποῦ ἀποτελεῖ τὴν ὄραιοτέραν καὶ ἀγνοτέραν ἐκδήλωσιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἐθνισμοῦ. Περὶ τῆς ιδέας αὐτοῦ τοῦ ἐθνισμοῦ θὰ μᾶς ὁμιλήσετε σήμερον, ἀγαπητὲ συνέδελφε, εἰς τὸν παρθενικὸν ἀκαδη-

μαϊκόν σας λόγον. Καὶ εἶναι καιρὸς νὰ σταματήσω ἐγώ, διὰ ν' ἀκουσθῆ, ἀπὸ τοῦ ἀξιωματικοῦ τούτου βήματος ἢ φωνή σας.

 ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΙΣ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΕΛΑ

Ὅφείλω, ἀρχόμενος τοῦ λόγου, νὰ εὐχαριστήσω τοὺς ἀριστεῖς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων, διὰ τὴν ὑψίστην τιμὴν, ἧς μὲ ἠξίωσαν, ἀναδείξαντές με, διὰ τῆς ψήφου των, συμπάρεδρον, εἰς τὸ σεμνὸν καὶ τοῦτο σῶμα νὰ βεβαιώσω δὲ αὐτούς, ὅτι, πληρέστατα συναισθανόμενος τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ἡ τιμὴ αὕτη ἐπιβάλλει, θὰ ἐργασθῶ, ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων, ὅπως μὴ διαφεύσω τὰς προσδοκίας των. Ὅφείλω ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω τὸν ἀξιότιμον κ. πρόεδρον διὰ τοὺς φιλόφρονας λόγους, τοὺς ὁποίους εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀπευθύνη ἐξ ὀνόματος τοῦ σώματος καὶ νὰ πληροφορήσω αὐτόν, ὅτι, κατὰ σύμπτωσιν, δίδω εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς ὀμιλίας μου, μίαν ἀπάντησιν εἰς τὰς εὐχὰς του περὶ προσανατολισμοῦ τῆς νεοελληνικῆς διανοήσεως καὶ τέχνης πρὸς τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα τῶν ἀθανάτων προγόνων μας, τὴν ὁποίαν εὐχομαι νὰ εὖρη ἱκανοποιητικὴν. Ὅφείλω τέλος νὰ εὐχαριστήσω ἐκ βάθους καρδίας τὸν ἀγαπητὸν καὶ σεβαστὸν καὶ πολλαπλῶς συνάδελφον κ. Παῦλον Νιρβάναν, διὰ τὴν ἀτμόσφαιραν τῆς τρυφερότητος καὶ τῆς ἀγάπης, μὲ τὴν ὁποίαν περιέβαλε τὴν ἐκπλήρωσιν τυπικοῦ ἀκαδημαϊκοῦ καθηκόντος. Ὁ ἥρωες ἐνὸς τῶν θεατρικῶν ἔργων του, εἰς οἷστορον βλασφημίας, βεβαίως, ἀρνεῖται τὴν χρησιμότητα τῆς μνήμης, τῆς μητρὸς ταύτης τῶν Μουσῶν. Προδίδω τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἥρωός του σήμερον, ὁ ἀγαπητὸς συνάδελφος, ἐξώθησε τὴν ἐπίδειξιν τῆς θαλλερότητος τῆς μνήμης του μέχρι τῶν μᾶλλον φαιδρῶν λεπτομερειῶν τῆς βοημικῆς ζωῆς τῶν εἰδυλλιακῶν μας χρόνων καὶ μέχρι τῶν πλέον λησμονημένων νεανικῶν ἁμαρτημάτων τῆς τέχνης μας. Σᾶς εὐγνωμονῶ, κύριε, δι' αὐτὴν τὴν προδοσίαν! Βεβαιωθῆτε, ὅτι, ἀκούων τοὺς θερμοὺς σας λόγους, ἐπανέζησα, μὲ βαθυτάτην συγκίνησιν καὶ νοσταλγίαν, τὰς ἡμέρας τῶν τολμηρῶν ὀνειροπολήσεων καὶ τῶν μεγάλων ὑποσχέσεων, τὰς ὁποίας ἐδίδαμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω ἀμέσως, ὅτι ὁ σημερινὸς ἀπολογισμὸς, τὸν ὁποῖον ἐκάματε μὲ τόσην τέχνην, τόσην ἐπιγραμματικὴν συντομίαν, ἀλλὰ καὶ τόσην ἐπιείκειαν, ἐμφανίζω εἰς ἐμέ, τοῦλάχιστον, τὰς ἐκπληρώσεις ὑπολοιπομένας τῶν ὑποσχέσεων, μοῦ ἐπιβάλλει νέας ἐνταικὰς προσπαθείας. Ἄλλ' ἀπὸ τὸ μέσον τοῦτο τοῦ διανυθέντος δρόμου αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου. Ὅπως μὲ δεξιούσθε σήμερον, ὡς συνάδελφος, εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς σοφίας τέμενος, μὲ ἀνεδέχθητε τότε

εἰς τὴν κολυμβήθραν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων. Ἐπράξατε μάλιστα καὶ πέραν τούτου: μὲ τὴν ἄκραν ἀγαθότητα, ἣ ὁποία σᾶς διακρίνει, ὡς πατὴρ στοργικὸς ἠνοίξατε εἰς ἐμὲ τὴν θύραν τῆς ἐπιτυχίας, εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ πρακτικὸν στάδιον τῆς ζωῆς. Ὅτι δῆποτε καὶ ἂν κάμω, κύριε, οὐδέποτε θὰ κατορθώσω νὰ ἐξοφλήσω τὴν πρὸς ἐμᾶς ὀφειλήν μου.

«ΕΘΝΙΣΜΟΣ ἢ ΔΙΕΘΝΙΣΜΟΣ ΕἰΣ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΝ ΗΜΩΝ ΚΙΝΗΣΙΝ;»

Καὶ ἤδη θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιβεβλημένης ἀπὸ τὰ ἀκαδημαϊκὰ νόμιμα ὀμιλίας. Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω ἀμέσως, ὅτι ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος δὲν ὑπῆρξε τυχαία: Καθῆκον ἐπιτακτικὸν ἐθεώρησα νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς ἐπισήμου ταύτης στιγμῆς, διὰ νὰ δώσω, ἀπὸ τοῦ βήματος τοῦ ἀνωτάτου ἰδρύματος τῆς χώρας, χρησίμους ἀποκρίσεις εἰς θεμελιώδη ἐρωτήματα, διατυπούμενα ἐντὸς τῆς ἀγωνιώδους ἀτμοσφαιράρας τῆς μεγάλης ἱστορικῆς καμπῆς, τὴν ὁποίαν διανύει καὶ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος ὡς μέλος τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητος. Ὡς ἄξων, ἢ συνισταμένη, ἂν προυμᾶτε, τῶν ἐρωτημάτων τούτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀκριβῶς ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τὴν ἐπικεφαλίδα τῆς σημερινῆς ὀμιλίας: Ἐθνισμὸς ἢ διεθνισμὸς εἰς τὴν πνευματικὴν ἡμῶν κίνησιν; Ἡ ἀνησυχία, ἣ θέτουσα τὸ ἐρώτημα τοῦτο, δὲν εἶναι νέα. Πρὸ πολλῶν δεκαετηρίδων ἤδη ἔβαλλεν ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ κέντρου τῶν πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν καθεστῶτων: Τῆς θρησκευτικῆς πίστεως· καὶ ἠνάγκαζε τὸν Ἀλέξανδρον Παπαδιαμάντη νὰ γράφῃ, ὅτι οἱ Ἄγγλοι, οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι δύναται νὰ εἶναι κοσμοπολίται, ἀναρχικοί, ἄθεοι, ὅτι θέλουν, ἀφοῦ ἐξεπλήρωσαν τὸ πατριωτικὸν των καθῆκον, θεμελιώσαντες πατρίδα μεγάλην· ἀλλ' ὅτι ὁ σημερινὸς γραικύλος, ὅστις ἀποπειρᾶται δημοσίᾳ νὰ κάμῃ τὸν ἄθεον καὶ τὸν κοσμοπολίτην, ὁμοιάζει πρὸς νάνον, ἀνυψούμενον εἰς τὰς ἄκρας τῶν ποδῶν του, διὰ νὰ τὸν ἐκλάβουν ὡς γίγαντα. Ὁ ἐλλητισμὸς—συνεπέρανεν ὁ Παπαδιαμάντης—ὁ ὑπόδουλος ἀκόμη, ὅπως ἄλλως τε καὶ ὁ ἐλεύθερος, ἔχει καὶ θὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνάγκην τῆς θρησκείας του.

Ἡ σημερινὴ ὁμως ἀνησυχία δὲν ἐμφανίζεται διὰ τόσον ἄπλοικῶν συμβόλων, οὔτε δύναται νὰ παρακαμφθῇ διὰ τῶν ἀφελῶν στοχασμῶν καὶ τοῦ ἐπιχειρήματος τῆς ἐθνικῆς σκοπιμότητος τῆς πίστεως, τοῦ ἀειμνήστου Παπαδιαμάντη. Προβάλλει κατὰ τρόπον ἀπείρως ὀριμώτερον καὶ ἐπιτακτικώτερον τὰ αἰτήματά της, δυνάμενα νὰ συνοψισθῶσιν εἰς τὰ ἀκόλουθα: Ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωμεν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ἀποφασιστικῶς καὶ ἐνσυνειδήτως, εἰς τὸν οἰκουμενικὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς, νὰ ἐπικοινωνήσωμεν εὐρύτατα πρὸς τὰ παγκόσμια ρεύματα τῆς σκέψεως καὶ νὰ πραγματοποιήσωμεν εἰς τὴν τέχνην τύπους διεθνεῖς.

Χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι, ὑπὸ τὰ αἰτήματα ταῦτα, ἐμφανίζονται ἀδελφομένα

πνεύματα διαφορωτάτων προελεύσεων και αντιμεαχομένων επιδιώξεων: Καὶ κομμουνιστὰὶ καὶ ἀστοί. Εἶναι διαφανέστατος τῶν κομμουνιστῶν ὁ σκοπός: Πιστεύουν, ὅτι διὰ τῆς καλλιέργειας καὶ τῆς επικρατήσεως διεθνῶν τάσεων εἰς τὴν ζωὴν, τὴν σκέψιν καὶ τὴν τέχνην μας, θὰ ἐξησθένιζεν ἡ ἀντίστασις τῆς ἐθνικῆς ἰδέας, ἡ ὁποία ἴσταιται ἀντιμέτωπος τῆς ταξικῆς. Ἄλλὰ ποῖος δύναται νὰ εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν διαρροουμένων ἀστῶν, τῶν προσχωρούντων εἰς τὰ αἰτήματα τοῦ διεθνισμοῦ; Ἀστειότατος φόβος τοὺς συνέχει μήπως τυχὸν καθυστερήσωμεν ἀπέναντι ἄλλων ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα σπεύδουν νὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν διεθνή πνευματικὴν κίνησιν. Θέλουν νὰ ὑψωθοῦν μέχρι τῆς παγκοσμίου διαροητικῆς ζωῆς, ὅχι τόσον ἐκ πίστεως πρὸς τὴν ἀξίαν τῆς ἀνυψώσεως ταύτης, ὅσον πρὸς ἱκανοποίησιν ἐθνικῆς ματαιοδοξίας.

Ἄλλ' ὑπάρχουν διὰ νὰ εἶμεθα δίκαιοι, καὶ πνεύματα, τὰ ὁποῖα διατυπώνουν μὲ πᾶσαν σοβαρότητα τὸ αἶτημα τοῦ διεθνισμοῦ. Καὶ τοῦτο ἀκριβῶς ἐπιβάλλει τὴν συζήτησιν. Πρέπει ἄλλως τε νὰ ὁμολογήσωμεν ἀμέσως, ὅτι πᾶσα ἀξίωσις, διὰ τὴν ἐπιδιώξιν οἰκουμενικῶν ἀξιῶν εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐθνικῆς ζωῆς εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη. Ἡ εἰσφορὰ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸ μέγα καὶ κοινὸν πνευματικὸν ἔργον τῆς ἀνθρωπότητος ἀποτελεῖ τὴν μόνην δικαίωσιν τῆς ζωῆς των καὶ βαθμολογεῖ τὴν ἀξίαν των. Οἱ προβάλλοντες σήμερον τὰ αἰτήματα τοῦ διεθνισμοῦ βλέπουν εἰς τὴν ἐθνικὴν ζωὴν, τὴν ἐθνικὴν παράδοσιν, τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν, τὴν ἐθνικὴν λογοτεχνίαν, μεγάλα καὶ ἀνυπέροβλητα ἐμπόδια διὰ τὴν ἀνύψωσιν μέχρι τῶν οἰκουμενικῶν ἀξιῶν καὶ τὴν δυνατότητα τῆς πραγματοποιήσεώς των. Κάτι περισσότερο μάλιστα: Φαίνεται νὰ πιστεύουν, ὅτι πᾶσα πρόοδος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν διεθνῶν ἀξιῶν ἔχει ὡς θεμελιώδη προϋπόθεσιν τὴν ριζικὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰς ἀξίας ἐθνικῆς μορφῆς. Στηρίζεται ἡ πεποίθησις αὕτη, ἐπὶ μιᾷ πλάνης, τῆς ὁποίας ὁ πυρὴν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀντίληψιν, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ ἀνθρωπότητος ὑπάρχει σχέσις καθαρῶς ἀντιθετικῆ· ὅτι ἡ ἐννοια ἐθνὸς ἐκφράζει μίαν πραγματικότητα στατικὴν—διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τοὺς καθιερωμένους ὄρους—ἀπέναντι τῆς ἐννοίας ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία ἐκπροσωπεῖ μίαν πραγματικότητα δυναμικὴν, ὅτι, μὲ ἄλλους λόγους, πρέπει νὰ παραμερίσωμεν τὸ παραπέτασμα τοῦ ἐθνους, διὰ νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀντικρύσωμεν τὴν αἰωνίαν μορφήν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐπιπροσέτι περὶ πλάνης, δὲν χωρεῖ, νομίζω ἀμφιβολία: Διότι πῶς εἶναι δυνατόν ἡ ἀνθρωπότης νὰ νοηθῆ ὡς μία ὄντοτις ἔξω τῶν ἐθνῶν καὶ μάλιστα εἰς ἀντίθεσιν πρὸς αὐτά; Ἄν ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ἀνθρωπότητος θελήσωμεν νὰ συλλάβωμεν πραγματικότητα, ἡ ὁποία ν' ἀναδίδῃ ὅλην τὴν θερμότητα τῆς ζωῆς καὶ ὅχι ψιλὴν ἀφαίρεσιν, κενὸν καὶ νεκρὸν σχῆμα λόγου, τί ἄλλο δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, ἂν μὴ τὸ ἀπέραντον θέαμα τῆς ζωῆς τῶν λαῶν διὰ μέσου τῶν αἰώνων, τὰ ἔργα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων των, τὰς προφητείας καὶ τὰς ἀνακαλύψεις ἀληθειῶν, τὰς ἀνυψώσεις

καὶ τὰς πτώσεις των, τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐπαναστάσεις των, τοὺς παιᾶνας τῆς νίκης καὶ τοὺς γόους τῶν σπαραγμῶν; Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ἢ συνολικὴ δυναμικότης τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τούτου πολυφωνικοῦ δημιουργήματος νὰ ἐννοηθῆ χωρὶς τὴν ἀπόλυτον ἐπίσης δυναμικότητα τῶν μερῶν; Μήπως καὶ τὰ ἔθνη δὲν ἐμφανίζουσι τὸ αὐτὸ ἀέναν «γίγνεσθαι», τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει καὶ τὴν ἀνθρωπότητα; Ἡ μήπως ἡ δυναμικότης τοῦ ἔθνους δὲν εἶναι καὶ αὐτὴ ἀνεξάντλητος, ἀπεριόριστος, ὅπως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος; Οὔτε καὶ ὅταν ἀκόμη σβύνη ἐν ἔθνος καὶ χάνεται καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων, δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἐστέρησεν ἡ δυναμικότης του; Διότι ἀφίνει ὀπίσω του ὀστορίαν, ἔργα, μνημεῖα πνεύματος καὶ τέχνης, βοηθοῦντα ἐπ' ἄπειρον εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐθνος καὶ ἀνθρωπότης, ἐμφανίσεις δυναμικαὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς τάσεως τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ἐνότητα, ὅχι μόνον δὲν εὐρίσκονται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς ἀλλήλας, ἀλλ' ἡ μία ἐπηρεάζει τὴν ἄλλην, ἡ μία διαπλάσσει τὴν ἄλλην καὶ τὴν βοηθεῖ ἀενάως πρὸς νέας δημιουργίας καὶ προσαρμογὰς; Οὔτε τὰ ἔθνη δύναται νὰ νοηθοῦν ἄνευ ἀνθρωπότητος· οὔτε ὅμως ἡ ἀνθρωπότης ἄνευ ἔθνων.

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας ἐξάγεται, ὅτι, ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τάσις τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ἐνότητα ἐμφανίζεται διὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ φαινομένου τῆς βαθμιαίας ἀνυψώσεως τῶν ἀνθρωπίνων συνόλων ἀπὸ τῆς καταστάσεως τῶν ὁμάδων πρὸς τὴν πραγματικότητα τῶν φυλῶν καὶ ἀπὸ τῆς πραγματικότητος καὶ τῆς συνειδήσεως τῶν φυλῶν εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἔθνων — μ' ἄλλους λόγους διὰ τῆς ἐπιδιώξεως μιᾶς ἐνότητος διαρκῶς ἀνωτέρας, περισσότερον ἐσωτερικῆς, μὲ βαθύτερον ψυχικὸν καὶ πνευματικὸν περιεχόμενον. Αἱ ἐπὶ μέρους ἐξελίξεις, οἱ σταθμοὶ καὶ αἱ κατακτήσεις των, βοηθοῦν εἰς τὸ ἔργον τῆς γενικῆς ἐξελίξεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόφως; Τὸ ἐκάστοτε δημιουργούμενον κεφάλαιον ἀπὸ τὴν γενικὴν ἐξέλιξιν ὠθεῖ καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν μερῶν πρὸς ἀνωτέρας μορφὰς ἐνότητος. Ἡ ἀλληλοεπίδρασις αὕτη εἶναι τόσο στενὴ, τόσο ὀργανικὴ, ὥστε, ὅσον ἀτελεστέρα παρουσιάζεται ἡ ἐνότης τῶν μερῶν, τόσο χαμηλοτέρα εὐρίσκεται ἡ στάθμη τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄλλο εἶνε τὸ ἐπίπεδόν της ὅταν τὸν πλανήτην καλύπτῃ κονιορτὸς ἀτελεύτητος μικροομάδων καὶ ἄλλο μετὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν μεγάλων φυλῶν, ὅταν βλέπωμεν τὴν ἱστορίαν νὰ ἀνέρχεται διὰ τιτανικῶν βημάτων εἰς τὰς λαμπρὰς περιόδους της. Ἐμφανίζονται τότε εἰς τὸ θέατρον τοῦ κόσμου οἱ μεγάλοι θεοί, οἱ ἡμίθεοι καὶ οἱ ἥρωες θεμελιωταί· τότε διαπλάσσονται τὰ μεγάλα σύμβολα μὲ τὸ βαθὺν καὶ ἀνεξάντλητον νόημα· τότε ἀνοῦν αἱ μεγάλα δημιουργία, θρησκευτικαί, γλωσσικαί, καλλιτεχνικαί· τότε λάμπουν αἱ μεγάλα πράξεις· τότε ὁ νοῦς καὶ ἡ ψυχὴ ἐπιχειροῦν τὰς ὑψηλοτέρας πτήσεις των· τότε πλήθη ἄπειρα προσκλίνουν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ ζυγοῦ ἠθικῆς καὶ νόμου. Ὅσον ἀνδροῦται καὶ ὠρμάζει ἡ συνείδησις τῶν

φυλῶν, τόσον ὑψώνεται ἢ ἀνθρωπότης. Αὐτὴν τὴν ἀνθρωπότητα μελετᾷ ὁ Ἡρόδοτος, ὅταν σπουδάξῃ τοὺς διαφόρους λαούς. Τὸν ὀνόμασαν πατέρα τῆς ἱστορίας· εἶναι ὁμῶς ὁ σεμνὸς πρόπλατος τῆς ἐθνογραφίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἀληθεύει καὶ τὸ ἀντίστροφον τῶν ὄσων εἶπομεν: Ὅτι ὅσον χαλαρωτέρα καὶ ἄτονος παρουσιάζεται ἡ ἐνότης καὶ ἡ συνείδησις μιᾶς φυλῆς, τόσον ἀπροφικαὶ ἐμφανίζονται εἰς αὐτὴν αἱ ἠθικαὶ καὶ πνευματικαὶ ἀξίαι, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ περιεχόμενον τῆς ἀνθρωπότητος. Μεταξὺ τῶν πρωτογόνων λαῶν οὐδ' αὐτὴ καὶ ἡ ἔννοια τῆς ἀνθρωπότητος συναντᾶται.

Μέγας σταθμὸς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἐξέλιξιν καὶ ἀφετηρία πρὸς νέας ἐξελίξεις, τὸ ἔθνος ὡς ἐμφανίζεται σήμερον, εἶναι ἀναμφισβητήτως μορφὴ ἀνωτέρα πασῶν, ὅσαι προηγῆθησαν αὐτῆς εἰς τὴν ἱστορίαν. Εἶναι νίκη περιλάμπρος τῆς ἀδαμιάστου τάσεως τῆς ζωῆς πρὸς ἀνωτέρας ἐνότητος, ἐπὶ τῶν συμπτωματικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα ἐχαρακτήριζον τὰ παλαιότερα ἀνθρώπινα σύνολα, καθόσον τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔθνους προσδιορίζεται ἀκέραιον ὑπὸ τῆς συνειδήσεως καὶ μόνης. Αὐτὴ ἐξηγεῖ καὶ διαφωτίζει τὸ βαθὺ μυστήριον τῆς συνοχῆς λαοῦ ἑκατομμυρίων, ὅταν, κατὰ τὰς μεγάλας ὥρας, ἀποφασίζῃ, μάχεται, θυσιάζεται, ἐπαναστατῇ, σπαράσσεται, χαίρεται ἢ θρηνεῖ, μ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν παλμόν, ὡς εἷς ἄνθρωπος. Τὰ παλαιότερα ἀνθρώπινα σύνολα διαμορφώνον καὶ προσδιορίζουν στενωῶς γεωγραφικὰ δεδομένα καὶ ἀναγκαιότητες, βιολογικοὶ ὄροι, ἐνότητες γλωσσικαὶ καὶ θρησκευτικαὶ ὁμοδοξίαι ἢ, ἀκόμη, καὶ ἡ μηχανικὴ, οὕτως εἰπεῖν, ἐπιβολὴ συνθλιπτικῆς ἐξουσίας, ὡς αἴφνης εἰς τὰ σύνολα τὰ πραγματοποιηθέντα δις ὑπὸ τοῦ κλασσικοῦ κόσμου—διὰ τοῦ λαμπροῦ καὶ ἐφημέρου κράτους τοῦ Ἀλεξάνδρου ἢ διὰ τῆς πολυχρονίου, φοβερᾶς καὶ σωτηρίου κοσμοκρατορίας τῆς Ρώμης ἢ τὸ στιγμιαίως πραγματοποιηθέν, κατὰ τὸν μεσαῖον αἰῶνα, διὰ τοῦ ξίφους τοῦ Καρολομάγνου—διὰ τὰ μὴ ἀναφέρω παρὰ μόνον μεγάλα καὶ κτυπητὰ παραδείγματα. Εἶνε ἀληθές, ὅτι καὶ τὰ παλαιότερα τοῦ ἔθνους ἀνθρώπινα σύνολα εἶχον ὑπερβῆ τινὰς τῶν ἀνωτέρω προσδιορισμῶν, ὡς, λόγου χάριν, ἡ μορφὴ τῆς φυλῆς δὲν εἶχεν, ὅπως καὶ τὸ ἔθνος δὲν ἔχει σήμερον, ὡς ἀπαράιτητον προϋπόθεσιν τὴν αὐστηρὰν φυλετικὴν ὁμοιογένειαν. Ἐξ ἀντιθέτου, μάλιστα ἐκεῖναι ἀκριβῶς αἱ φυλαὶ βλέπομεν ν' ἀπομένουν καὶ νὰ διαρκοῦν, εἰς τὸ μέγα κόσκινον τῆς ἱστορίας, ὅσαι εὐκολώτερον δύνανται νὰ ἔρχωνται εἰς ἐπιμιξίαν πρὸς ἄλλας. Εἶναι ὁμῶς ἐξ ἴσου ἀληθές, ὅτι τὸ ἔθνος ἐπραγματοποίησεν, εἰς τὴν μεγαλυτέραν δυνατὴν κλίμακα, τὴν τάσιν ταύτην τῶν ἀνθρωπίνων συνόλων, ὅπως ἀπολυτροῦνται τῶν ἐξωτερικῶν προσδιορισμῶν καὶ διαμορφοῦνται συμφώνως πρὸς ἀξίας ἐσωτερικὰς, ψυχικὰς καὶ πνευματικὰς. Ἐξωτερικαὶ συγγένειαι, ὁμοιότητες ἀνθρωπολογικῶν χαρακτηριστικῶν, φυλετικαὶ ὁμοιογένειαι, ρόλον ἐλάχιστον διαδραματίζουσιν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἔθνων. Μέγα καὶ ζωντανὸν παράδειγμα πρόκειται ἡμῖν τὸ ἀμε-

ρικανικὸν ἔθνος, διὰ τὴν φυλετικὴν πανσπερμίαν του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐσωτερικὴν συνοχὴν του. Τὸ ἔθνος ὁμως ἐν τῇ σημερινῇ του ὕφῃ, ἐμφανίζεται ὡς μορφὴ ἀπληλαγμένη τοῦ παράγοντος καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς θρησκευτικῆς ὁμοδοξίας, τοῦ θεμελιωδεστάτου αὐτοῦ γνωρίσματος τῶν παλαιότερων συνόλων. Πᾶν ἄλλο θέλω νὰ εἶπω δι' αὐτοῦ ἢ ὅτι δὲν ἔχει τὴν θέσιν τῆς ἡ θρησκευτικῆς ὁμοδοξίας, μεταξὺ τῶν παραγόντων τοῦ ἔθνους καὶ ὡς παρουσιάζεται τοῦτο σήμερον. Εἶναι ἀπείρως εὐγλωττον ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ παράδειγμα τῆς Πολωνίας, ἣς ἀποσυντετέθη ἄλλοτε καὶ κατεστράφη ἐκ τῶν θρησκευτικῶν ἐριδῶν. Θέλω νὰ εἶπω ἁπλῶς ὅτι ἀπὸ τὴν σύγχρονον μορφὴν τοῦ ἔθνους οὔτε ἀπαραίτητος οὔτε θεμελιώδης εἶνε πλέον ὁ παράγων τῆς θρησκευτικῆς ὁμοδοξίας. Ἐκφραστικώτατον, ὡς πρὸς τοῦτο, παράδειγμα εἶναι οἱ Γερμανοί, τοὺς ὁποίους ὁ χωρισμὸς εἰς καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους, δὲν ἠμπόδισε νὰ ἰδρῦσουν ἀδιάσειστον καὶ βαθυτάτην, τὴν ἐθνικὴν των ἐνότητα. Οὐδὲ ὁ παράγων τῆς ἑδαφικῆς συνοχῆς ἐμφανίζει πλέον τὴν αὐτὴν σπουδαιότητα. Καὶ τούτου παράδειγμα ζωντανώτατον εἴμεθα οἱ Ἕλληνες. Ὅλιγα ἔθνη ἐμφανίζονται τόσον διασκορπισμένα, ὅσον ἡμεῖς—καὶ μάλιστα πρὸ τῆς σκληρᾶς, ἀλλὰ τόσον ἀπαραιτήτου διὰ τὴν ἡσυχίαν τῆς Βαλκανικῆς καὶ τοῦ κόσμου ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν—εἰς ἡπείρους καὶ θαλάσσας καὶ παραλίας καὶ νήσους. Ἄλλ' ὅσον εὐρέθημεν διασκορπισμένοι, τόσον ἐντονότερον ἀπεδείξαμεν καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἐθνικῆς μας ἐνότητος. Ἔχομεν ἐξ ἄλλου καὶ τὸ ἀντίστροφον παράδειγμα: Ἡ μοναδικὴ ὑδρογραφικὴ λεκάνη τῆς οὐγγρικῆς κοιλάδος, ὑπὸ ἀδιασπᾶστον ὄροσειρᾶς περιβαλλομένη—ἡ αὐστηροτέρα γεωγραφικὴ ἐνότης, ἰδανικὸν χωνευτήριον φυλῶν—οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἐνώσῃ, εἰς ἐθνικὸν σύνολον, τοὺς περικλειομένους ὑπ' αὐτῆς λαούς. Ὑπὸ τὴν σημερινὴν του μορφὴν τὸ ἔθνος ἐμφανίζεται ἀνεξάρτητον καὶ ἀπὸ τὸν παράγοντα τῆς γλωσσικῆς ἀκόμη ἐνότητος. Ἡ τριγλωσσία τῶν Ἑλβετῶν καὶ τῶν Βέλγων δὲν ἠμπόδισε διόλου τὴν ἀπόλυτον ἐθνικὴν συνοχὴν των, ὅπως καὶ τὸ ἀντίστροφον. Ἡ ὁμογλωσσία τῆς Βορείου Ἀμερικῆς πρὸς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τῆς Νοτίου πρὸς τὴν Ἰσπανίαν οὐδεμιᾶς φύσεως ἀποκαθιστῶσιν ἐθνικὸν δεσμὸν μεταξὺ τῶν χωρῶν τούτων. Τὸ ἔθνος τέλος ἐμφανίζεται σήμερον ὡς μία ἐνότης, ἣτις ἀδύνατον εἶναι νὰ δημιουργηθῇ, διὰ τῆς ἀσκήσεως δυναστικῆς ἢ ἄλλης δεσποτικῆς ἐξουσίας, ὅσονδήποτε πολυχρονίου. Ἄν ἡ μοναρχία τοῦ Καρόλου τοῦ Ε' καὶ τοῦ Φιλίππου τοῦ Β' ἀποτελεσματικῶς ἐβοήθησεν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἰσπανικῆς ἐνότητος, ἂν ἡ Γαλλία εἰς τοὺς βασιλεῖς ὀφείλῃ τὴν ἰδικὴν της, ἂν τέλος ἡ δεσποτεία τῶν Νορμανδῶν ἔδωσεν ἀποφασιστικὴν ὥθησιν εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς ἀγγλικῆς ἐνότητος—ταῦτα συνετελέσθησαν καθόσον ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι, βαθύτεραι προϋποθέσεις, αἵτινες ἀπέδειξαν ἀναγκαίως καὶ δυνατὰς αὐτὰς ἐνότητος. Τὸ παράδειγμα τῆς παλαιᾶς δυναδικῆς μοναρχίας τῆς Αὐστρίας, τῆς ὁποίας οἱ μονάρχαι δὲν κατώρθωσαν νὰ συμπί-

ξωσιν εἰς ἐνιαῖον ἐθνικὸν ἀμάλγαμα τοὺς διαφόρους λαοὺς των, ἐπαρκῶς μᾶς διαφωτίζει περὶ τούτου. Καθίσταται φανερόν, ἐκ τῆς συντόμου ταύτης ἀναλύσεως, τὸ ἐν ἀρχῇ τεθὲν θεώρημα: Ὅτι ἡ σταθερὰ καὶ βαθυτάτη τάσις τῆς ζωῆς πρὸς τὴν ἐνόητα προβαίνει, κατὰ τὴν ἱστορικὴν ἐξέλιξιν, διὰ τῆς δημιουργίας συνόλων, ἅτινα χαρακτηρίζει συνοχὴ ὁλον ἐν περισσότερον ἐσωτερικῇ, πνευματικῇ καὶ ψυχικῇ. Καὶ ὅτι ἐπίσης τὴν ἀνωτάτην βαθμίδα ἐν τῇ ἐξελίξει ταύτῃ κατέχει τὸ ἔθνος, ὅπερ ὑπερβαῖνον τὰς φυλετικὰς ἐνότητας καὶ θρησκευτικὰς καὶ γλωσσικὰς καὶ ἑδαφικὰς καὶ δυναστικὰς, ἐμφανίζεται ὡς μία πνευματικὴ ὄντοτης, ὡς μία ζῶσα συνείδησις ἕξω καὶ ὑπεράνω πάντων τούτων.

Ἐξέρχεται βεβαίως τῶν χρονικῶν ὁρίων μιᾶς ὁμιλίας ἢ παρακολούθησις καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν διαφορῶν περιστάσεων, αἵτινες συνέτρεξαν εἰς τὴν διάπλασιν τῆς τόσον νέας σχετικῶς καὶ τόσον προσφάτου, εἰς τὴν ἱστορίαν, μορφῆς τοῦ ἔθνους. Τὰς γενικωτάτας φάσεις τῆς ἐξελικτικῆς διαδρομῆς ἐσημείωσα εἰς ἐκτεταμένον δοκίμιον, δημοσιευθὲν πρὸ τριετίας εἰς τὸν πρῶτον τόμον τοῦ περιοδικοῦ «Ἰδέα» ὑπὸ τὸ τίτλον «Ἐθνος καὶ ἀνθρωπότης». Ἐργάζομαι δὲ νῦν παρουσιάσω, ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον, τόμον εἰδικόν, ὅπου ἀναπτύσσεται τὸ θέμα τοῦτο ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Ὑποχρεωμένος ἐδῶ νὰ εἶμαι σύντομος, παρατρέχω τὰ διάφορα ἐνδιάμεσα στάδια διὰ νὰ ἔλθω ἀμέσως εἰς τοὺς συγχρόνους καιροὺς. Εἰς τὸν γαλλικὸν λαὸν ἔλαχεν ὡς γνωστὸν ὁ ἔνδοξος κληρὸς νὰ στήσῃ τὸ τρόποσιον τοῦτο τῆς ἀποφασιστικῆς νίκης, τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ τάσις τῆς ζωῆς πρὸς τὰς ἀνωτέρας ἐνότητας—νῦν ἀναδείξῃ, μὲ ἄλλους λόγους, τὴν συνείδησιν ὡς κύριον καὶ μόνον παράγοντα τῆς ἐννοίας τοῦ ἔθνους καὶ θεμέλιον ἀπόλυτον τῆς ἐθνικῆς ὑπάρξεως.

Ὡς διάπτων λαμπρότατος διέσχισε καὶ κατηύγασε τὸ στερέωμα τῆς ἱστορίας ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις μὲ τὴν διακήρυξιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολίτου. Ἀποκορυφῶνται εἰς αὐτὴν αἱ μεγάλαι καὶ βαθύταται πνευματικαὶ ζυμώσεις, αἵτινες πληροῦσι τοὺς τρεῖς προηγηθέντας ἀναγεννητικοὺς διὰ τὴν ἀνθρωπότητα αἰῶνας. Κατ' αὐτὴν ἡ λέξις ἔθνος προσλαμβάνει, διὰ πρῶτην φορὰν, εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθρώπων, τὴν ἐδρυτάτην ἔννοιαν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν τὴν μεταχειριζόμεθα σήμερον. Εἶπον, ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐνδυναμοῦνται τὸ αἶσθημα τῆς ἐνότητος εἰς ἐν σύνολον, ἐπὶ τοσοῦτον ἐμφανίζονται καλλιεργημένοι εἰς αὐτὸ αἱ ἀνθρώπινοι ἀξίαι. Ὁ γαλλικὸς λαὸς ἐξ ἰδιοσυστάσις παρουσιάζει ἀνάγκη ἐνεργητικὴν, ζωντανὴν τὴν τάσιν πρὸς τὴν ἐνότητα: Τὰ ὀκτακόσια ἔτη τῆς ἀδιασπαστοῦ ἱστορίας τῶν βασιλείων του, οἵτινες ἐδημιούργησαν διὰ τῶν ἀγώνων των, πλουσιώτατον κεφάλαιον κοινῶν ἀγαπήσεων, μαρτυροῦσι περὶ τούτου. Ἦτο βαθύτατα προετοιμασμένος νὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλον τοῦ ἀναμορφωτοῦ. Εἶχε συγκεντρώσει, ἀφομοιώσει καὶ προαγάγει τὰς πνευματικὰς ἀξίας τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος, τὰς ὁποίας ἐκαλεῖτο νὰ ὀλο-

κληρώση διὰ νέας συνθέσεως. Διὰ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως τὸ ἔθνος δὲν ἀποκτᾷ μόνον συνείδησιν τῆς ἱστορικῆς του πραγματικότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς βαθυτάτης καὶ στενῆς ἀλληλεγγύης, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Διὰ δύο ἀληθῶς ἱστορικῶν καὶ ἀξιωματικῶν διαταγμάτων τῆς ἐπαναστατικῆς συνελύσεως τὸ γαλλικὸν ἔθνος δηλοῖ, ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐπιχειρήσῃ κατακτητικὸν πόλεμον, οὐδὲ θὰ μεταχειρισθῇ τὴν δυνάμιν του ἐναντίον ἄλλου ἔθνους, ἀλλ' ὅτι καὶ θὰ προσφέρῃ βοήθειαν εἰς πάντα λαόν, ἐπιθυμοῦντα ν' ἀγωνισθῇ διὰ τὴν ἐλευθερίαν του. Οὕτω τὸ πρῶτον ἔθνος, ὅπερ ἀποκτᾷ συνείδησιν τῆς ἱστορικῆς του ὑπάρξεως, ἀναγνωρίζει ἀμέσως εἰς τ' ἄλλα ἔθνη ἀδελφούς ἰσοτίμους, μὲ τ' αὐτὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐλευθέρως ἀναπτύξεως, ἐκφράζει τὸν ἀπόλυτον σεβασμὸν του πρὸς τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ αἰσθάνεται ὡς ἠθικὴν ἐπιταγὴν ὑπεριτάτην οὐ μόνον νὰ μὴ τὰ θίξῃ ποτέ, ἀλλὰ καὶ ν' ἀγωνισθῇ καὶ νὰ προκινδυνεύσῃ χάριν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Ὅλοι γνωρίζομεν πόσον ἡ πολιτικὴ πρᾶξις ἐνόθευσε καὶ κατεργάσασκε τὰς ὑψηλὰς ταύτας ἀρχάς, σχεδὸν εὐθὺς ἀπὸ τῆς διακηρύξεώς των. Ἀλλὰ ποίαν σημασίαν ἔχει τοῦτο; Σημασίαν ἔχει τὸ γεγονός, ὅτι μία συγμὴ ἀνατάσεως θαυμαστῆς, εἰς τὸ ἐθνικὸν «γίγνεσθαι» ἐνὸς λαοῦ, ἐσημείωσε τὴν πλέον ἀποφασιστικὴν ἀφετηρίαν πρὸς νέας ἐξελίξεις καὶ δημιουργίας τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι τὸ κήρυγμα τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἔσχε βαθυτάτην καὶ ἐπίμονον ἀπήχησιν εἰς τὰς πλέον μακρυνὰς χώρας. Οὔτε διπλωματικαὶ ραδιοσφαιραὶ, οὔτε οἰκονομικὰ συμφέροντα, οὔτε στρατοὶ καὶ στόλοι τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, οὔτε δυνάμεις ἄλλη καμμία κατῴρθωσαν ν' ἀναχαιτίσῃ τὸ μέγα κίνημα ὅπερ ἐπροκάλεσε, καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον. Τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου τὰ ἔθνη ἀποκτοῦν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς των καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἐλευθερίαν των. Μεταξὺ τῶν πρώτων ἐγειρόμεθα οἱ Ἕλληνες διὰ νὰ ἴδωμεν, παρὰ τὸ πλευρόν μας, συναγωνιστὴν καὶ παραστάτην, αὐτὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν τῶν πολιτισμένων λαῶν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοτέρους ἄνδρας τῆς Εὐρώπης. Τὸ δόγμα τῶν ἐθνοτήτων, διατυπωμένο σύντομα εἰς τὸ βιβλίον τῆς Στάελ περὶ Γερμανίας, εὐρίσκει ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Πασκουάλε Μαντσίνι καὶ τῶν ἄλλων ἰδεολόγων τῆς Ἰταλικῆς Σχολῆς τοὺς μεγάλους θεωρητικούς του, καθιερόνεται ὡς βάσις τοῦ διεθνoῦς δικαίου, χρησιμεύει ὡς ἠθικὸν ὑποβάσταγμα τοῦ μεγάλου πολέμου, δημιουργεῖ κράτη, ρυθμίζει σχέσεις, θέτει κανόνας. Αἱ δὲ συνέπειαι του δὲν ἔχουσιν ἀκόμη ἐξαντληθῆ, οὐδὲ δυνάμεθα νὰ τὰς ὑπολογίσωμεν.

Μετὰ τὴν σύντομον ταύτην ἀνάπτυξιν, δυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς διατυποῦντας τὰ αἰτήματα τοῦ διεθνισμού: Κατὰ ποίαν λογικὴν πιστεύουν, ὅτι πᾶσα πρόοδος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῶν οἰκουμεικῶν καὶ παγκοσμίων ἀξιών ἔχει ὡς θεμελιώδη προϋπόθεσιν τὴν ριζικὴν ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰς ἀξίας ἐθνικῆς μορφῆς, ὅταν ἀποδεικνύεται—ὡς ἐδείξαμεν ἤδη—ὅτι αἱ ἐθνικαὶ ἀξίαι, τὰς ὁποίας δημιουργοῦν οἱ

λαοὶ δύνανται νὰ διαδραματίζον ῥόλον ἐπὶ τοσοῦτον ἀποφασιστικὸν εἰς τὴν γενικὴν ἐξέλιξιν τῆς ἀνθρωπότητος; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ δεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, ἡ ἐθνικὴ παράδοσις, ἡ ἐθνικὴ σκέψις καὶ ἡ ἐθνικὴ τέχνη ἑνὸς λαοῦ ἀποτελοῦν ἐμπόδια εἰς τὴν δυνατότητα νὰ πραγματοποιήσῃ καθολικὰς ἀξίας, ὅταν αἱ ἐκφράσεις αὐταὶ τῆς ἐθνικῆς ζωῆς εἶναι ἀκριβῶς ὁ μόνος τρόπος εἰσφορᾶς αὐτοῦ τοῦ λαοῦ εἰς τὸ κοινὸν ἀνθρώπινον ἔργον; Ἡ μήπως ταράσσον τὸν νοῦν των αἱ πνευματικαὶ καὶ ψυχικαὶ ἰδιοτυπίαι τῶν διαφορῶν ἐθνῶν; Νὰ φαντάζονται ἄρα γε τὴν ἀνθρωπίνην ἐνότητα ὡς ἀπλῆν ἐξαφάνισιν αὐτῶν τῶν διαφορῶν, ὡς μίαν ξηρὰν, μαθηματικὴν ἀφαίρεσιν; Ἡ ἀνθρωπίνη ἐνότης εἶναι σύνθεσις, ζωντανὴ καὶ ἀέναος, ἐκχειλίζουσα ἐκ τοῦ πλούτου αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς ἰδιοτυπίας τῶν ἐθνῶν. Ἀλλὰ καὶ περιπαῖ καὶ ἐπιζήμιοι ἀκόμη ἂν ἀπεδεικνύοντο αἱ πνευματικαὶ αὐταὶ καὶ ψυχικαὶ ἰδιοτυπίαι, πῶς θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαφανισθοῦν, ὅταν λάβωμεν τὸ ἔθνος ἐν τῇ μορφῇ, ὑπὸ τὴν ὁποίαν δίδεται σήμερον, ὡς φαινόμενον πνευματικόν, ὡς συνείδησιν πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς κληρονομίας; Πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν δημιουργίαν οἰασδήποτε ἀξίας ἔξω τῆς περιοχῆς τῆς; Ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κληρονομία ἑνὸς λαοῦ, τόσον ἀποβαίνει σὺν τῷ χρόνῳ ρωμαλεωτέρα καὶ ἡ συνείδησίς τῆς. Καὶ ἐφ' ὅσον ἐνδυναμοῦται ἡ συνείδησις αὕτη, ἐπὶ τοσοῦτον γιγαντοῦται καὶ ἡ θέλησις πρὸς καλλιέργειαν τῆς κοινῆς κληρονομίας. Αὕτη συνδέει σήμερον τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἐπιβλητικὰ σύνολα, περισσότερον ἀπὸ τὰ ὄρη καὶ τοὺς ποταμούς, τὴν κοινὴν φορολογίαν, τὴν κοινὴν θρησκείαν καὶ τὴν γλῶσσαν, τὸ σχῆμα τοῦ κρατίου καὶ τοὺς ἀνθρωπολογικοὺς χαρακτῆρας. Οἱ ἀποτελοῦντες τὰ σύγχρονα ἔθνη δύνανται νὰ εἶναι δογματικῶς ἀλλόδοξοι καὶ γεωγραφικῶς διεσκοπισμένοι καὶ ἀλλόγλωσσοι καὶ φυλετικῶς μιγάδες καὶ κρατικῶς ἀναποκατάστατοι. Ἀρκεῖ νὰ ζοῦν καὶ νὰ τρέφονται διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πνευματικῆς κληρονομίας, διὰ κοινῶν καὶ μεγάλων ἀναμνήσεων, εἰς τοὺς ἀγῶνας διὰ τὴν ὑπαρξιν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν δημιουργίαν καὶ τὴν πρόοδον, διὰ νὰ ἀποτελοῦν ἔθνος ἀρρήκτου ἐνότητος. Οἱ ἀγῶνες οὗτοι μαρτύρια καὶ ἠρωϊσμοί, χαλασμοὶ καὶ θριάμβοι, τὸ πνεῦμα, ὅπερ ἐμψυχώνει τὰς ὁμαδικὰς ἀναμνήσεις καὶ ἡ ζωντανὴ λατρεία πρὸς τοὺς μεγάλους ἀνθρωπίνους τύπους, οἵτινες τὰς ἐνσαρκώνουν, εἶναι τὰ στοιχεῖα, τὰ συγκροτοῦντα τὴν ἔκφρασιν τῶν ἐθνῶν. Οὔτε ἀποκρυσταλλωμένη ἐμφανίζεται ὅμως, οὔτε σταθερὰ ἡ ἔκφρασις αὕτη, ἀενάως τροποποιουμένη καὶ παραλλάσσουσα. Ὑπὸ τὰς διαρκεῖς ἐν τούτοις μεταβολὰς τῆς ἀπομένει πάντοτε κάτι τὸ ἀσύλληπτον καὶ ὅμως θετικόν, τὸ ἀπροσδιόριστον καὶ ὅμως σταθερόν, ἐν εἶδος μυστηριώδους ἀλλ' ἀσφαλεστάτου σημείου, διὰ τοῦ ὁποίου σφραγίζονται καὶ οἱ μᾶλλον προφητικοὶ τύποι ἑνὸς ἔθνους, οἱ ἀμέσως κοινωοῦντες πρὸς τὰ καθολικώτερα στοιχεῖα τῆς ἀνθρωπότητος, οἱ μεγάλοι ἥρωες τῆς σκέψεως, τῆς πράξεως καὶ τῆς τέχνης: Ἐἶνε τὸ ὕφος κάποιας στενῆς

συγγενείας, ἢ ἀόριστος καὶ ὁμῶς μεγάλη ὁμοιότης, ἣτις χαρακτηρίζει τὰ πρόσωπα μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας. Εἶναι αὐτὸ ἀκριβῶς, ὅπερ μᾶς ἐξουσιοδοτεῖ, ὅταν ἀναγινώσκωμεν δέκα ἔστω γραμμᾶς τοῦ Καρτεσιῶν μεταφρασμένας εἰς τὴν μετριωτέραν ἐλληνικὴν, νὰ λέγωμεν ἐνδομύχως, χωρὶς νὰ βλέπωμεν ὑπογραφὴν: Αὐτὸς εἶναι γάλλος. Δὲν θὰ ὑποστηρίξω, βεβαίως, ὅτι οἱ ἥρωες εἶναι προϊόντα ἐθνικά, μὲ ἄλλους λόγους ὁμαδικά, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ κομμουνισταί. Οἱ ἥρωες, εἰς ἀπάσας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, οὔτε ὡς ἐθνικά προϊόντα ἐμφανίζονται, οὔτε ὡς βιολογικά, οὔτε προσδιορίζονται ἀπὸ τίποτε ὁμαδικόν. Εἶναι μοναδικότητες, μορφαὶ ἰδιότυποι. Ἄλλ' ἔχουν πάντοτε νὰ κάμουν μὲ ὀρισμένην ἱστορικὴν πραγματικότητα, ἢ ὁποία δὲν δύναται νὰ εἶναι ἄλλη σήμερον ἀπὸ τὸ ἔθνος. Αὐτὸ πληροῖ δι' αἰσθήματος θερμοῦ τὴν καρδίαν των, αὐτὸ ἠλεκτρίζει καὶ τὴν γύρω των ἀτμόσφαιραν αὐτὸ παρέχει ἀμέσως καὶ δι' ἀπειρῶν τρόπων τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ ἐπεξεργασθοῦν. Οἰανδήποτε θέσιν καὶ ἂν λάβουν ἀπέναντι τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας, ἀρνητικὴν ἢ καταφατικὴν, αὐτὰ τὰ στοιχεῖα καλοῦνται ν' ἀφομοιώσουν. Δὲν δύναται νὰ νοηθοῦν ἥρωες εἰς τὸ ἱστορικὸν κενόν, ὅπως ἀκριβῶς δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ζωὴ ἐντὸς τοῦ κενοῦ τῆς ἀεραντίας. Καὶ εἶναι πλέον ἢ φανερόν, ὅτι διὰ τῆς συνειδοποιήσεως τῆς ἐθνικῆς κληρονομίας, διὰ τῆς ἀδιακόπου γονιμοποιήσεώς της, διὰ τῆς καλλιεργείας καὶ τῆς ἀνυψώσεως τῶν ἐθνικῶν ἀξιῶν ἐτοιμάζονται ὑψηλὰ καὶ στερεὰ βάρηρα καὶ διὰ τοὺς ἥρωας τῆς παγκοσμίου προόδου. Ριζικαὶ ἀπομακρύνσεις ἀπὸ τὰς ἀξίας ἐθνικῆς μορφῆς οὐδεμίαν τάσιν πρὸς τὴν οἰκουμένικότητα ἐξυπηρετοῦν: Εἶναι ἀπλῶς πηδήματα εἰς τὸ κενόν.

Ὅφειλομεν, παρ' ὅλα ταῦτα, ν' ἀναζητήσωμεν τὸ σημεῖον ὅπερ δικαίῳ ἐν μέρει καὶ τοὺς θεωροῦντας τὰς ἐθνικὰς ἀξίας ὡς ἀνυπέβλητον ἐμπόδιον εἰς τὴν δημιουργίαν ἀληθειῶν, ἔργων, τύπων πανανθρώπινων. Καὶ εἶναι, νομίζω, τὸ σημεῖον τοῦτο, ἢ συγχρότατα ἐμφανιζομένη σύγκυσις μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν ἐθνισμὸς καὶ σωβινισμὸς, ἐθνισμὸς καὶ ἐθνικισμὸς, ἣτις ἀρχίζει νὰ καλλιεργῆται, ἀφ' ἧς τὰ ἔθνη ἐλευθερούμενα, συγκροτοῦνται εἰς ἐθνικὰ κράτη. Τὰ ἐθνικὰ κράτη, ἐκμεταλλεζόμενα συνήθως τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν διὰ σκοποὺς κρατικῆς αἰγλης, ἐπιρροῆς καὶ ἀκτινοβολίας, οἰκονομικούς, ἐμπορικούς, βιομηχανικούς, νοθεύουν τὴν φύσιν καὶ τὴν λειτουργίαν της καὶ καταβιβάζουν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὕψους τῆς πηγῆς πάσης πνευματικῆς ζωῆς εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ὑπόπτου ὑπηρετίας τῶν πεζοτέρων ὑπολογισμῶν. Οὕτω δημιουργεῖται ὡς παρεκτροπὴ καὶ παραμόρφωσις τοῦ ἐθνισμοῦ ὁ σωβινισμὸς καὶ ὁ ἐθνικισμὸς, ἀληθινὰ ἐμπόδια καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν καθολικῶν ἀξιῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν στοιχειωδεστέραν συνεννόησιν μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Ἐκαστον ἔθνος ὡς νὰ ἐπιζητῇ νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ νὰ τὰ ἐκμεταλλευθῇ. Τὸ φυσικὸν αἶσθημα τῆς μεταξὺ τῶν προηγμένων ἐθνῶν ἀλληλεγγύης διαδέχεται ἢ φιλονο-

ψία καὶ ἡ ἐχθρότης. Ἡ τάσις τῆς ζωῆς πρὸς μίαν ἐνότητα διαρκῶς πνευματικώτεραν καὶ ἀνωτέραν, διαστρεφόμενη, προσλαμβάνει τὴν μορφήν οἰκτρῶς γελοιογραφίας— τοῦ ἱμπεριαλισμοῦ. Ἐκαστον ἐθνικὸν κράτος ὀνειρεύεται νὰ ὑποδουλώσῃ ὅλα τὰ ἄλλα, διὰ νὰ τὰ ἐνώσῃ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν του. Αἱ παρεκτροπαὶ ὅμως αὐταὶ οὐδόλως βαρύνουν τὸ ἔθνος, οὔτε τὸν ἐθνισμόν, οὔτε τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν. Εἶναι ἀσθένεια. Ἐνδημικαὶ ἢ ἐπιδημικαὶ θὰ παρέλθουν, ἀφοῦ ἐπιφέρουν μικρᾶς ἢ μεγάλας καταστροφάς, ὡς αὐτὰς ποὺ ἐπεσώρευσεν ὁ μέγας πόλεμος.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἔχει σημάνει, νομίζω, ἡ ὥρα τῆς διαλύσεως τῆς χονδροειδοῦς αὐτῆς συγχύσεως καὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν πραγμάτων. Ἡ ἱστορικὴ δρᾶσις μιᾶς μεγάλης γενεᾶς ἐπέφερε τὴν κάθαρσιν εἰς τὴν ἐπὶ πεντακάσια ἔτη παιζομένην πολιτικὴν τραγωδίαν, ἀποκαταστήσασα δι' ἐπιβλητικῆς θυσίας αἱμάτων τὸ πανελλήνιον ἐθνικὸν κράτος. Ὁ ἐλληνικὸς ἐθνικισμὸς μὲ τὰς ἐδαφικὰς του διεκδικήσεις καὶ τὰς ἱμπεριαλιστικὰς του ἐπιχειρήσεις πρὸς τὰ παράλια τοῦ Βοσπόρου καὶ τοὺς παλαιούς, γνωρίμους καὶ σαγηνευτικούς δρόμους τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων πρὸς τὰ πλέον μακρυνὰ Μικρασιατικὰ ὄροπέδια, ἀνήκει τώρα εἰς τὴν ἱστορίαν. Ἐξ ἄλλου τὸ ἐσωτερικὸν ἐθνικὸν δρᾶμα, τὸ συνταράξαν ἐπὶ δεκαετηρίδας τὴν χώραν, φέρεται πρὸς τὴν λύσιν του, ὑπὸ τὴν ὄθησιν συνετοῦ καὶ φιλοπάτριδος Βασιλέως. Ὁ ἐθνικὸς ὀρίζων ἀρχίζει ν' ἀποκτᾶ, μικρὸν κατὰ μικρόν, τὴν ποθητὴν διαύγειαν. Ἐνώπιόν μας ἀνοίγεται νέα περίοδος ἱστορικῆς ζωῆς, καθ' ἣν ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, ἀποδοδομένη ἀνέτως εἰς ἑαυτήν, εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν της σύστασιν, καλεῖται νὰ προσανατολισθῇ πρὸς τὸ μέγα, εἰρηρικὸν ἰδανικὸν τῆς προετοιμασίας ἐνὸς τρίτου ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ποῖος θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἀποτελεῖ αὕτη ἐμπόδιον εἰς τὴν δημιουργίαν καθολικῶν ἀξιῶν καὶ ὅτι ὀφείλομεν νὰ ἐξέλθωμεν τῆς περιοχῆς της, ἂν θέλωμεν νὰ τὰς ἐπιτύχωμεν; Πρὸς ποῦ πρέπει ν' ἀτενίσωμεν ἄρά γε; Μήπως πρὸς βορρᾶν; Ἀλλὰ τί δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν ἀπὸ τὸ δραματικὸν πείραμα ἐνὸς λαοῦ, ὅστις, ἐπιχειρήσας ἀκριβῶς ν' ἀπομακρυνθῇ, κατὰ τρόπον ριζικὸν ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν του παράδοσιν, νὰ μεταβάλῃ διὰ μιᾶς τὴν ψυχὴν του, προσπαθεῖ ἀπεγνωσμένως τώρα ν' ἀποκαταστήσῃ κάποιαν ἰσορροπίαν μεταξὺ ἐπιστημονικοῦ ὀρθολογισμοῦ καὶ ἁσιατικῆς μυστικοπαθείας; Ὅταν ὁ λαὸς οὗτος δυνηθῇ ν' ἀνεύρῃ τὸν ἑαυτὸν του θὰ ἴδωμεν τί ἀπομένει δι' ἡμᾶς τοὺς ἄλλους ἀπὸ τὸ πείραμά του. Ἡ πρέπει μήπως νὰ στραφῶμεν πρὸς τὸν δυτικὸν κόσμον; Ἄν οἱ διατυποῦντες τὰ αἰτήματα τοῦ διεθνισμοῦ, οἱ ἀδημονοῦντες διὰ τὸν ἐξευρωπαϊσμόν μας, ἐννοοῦν, ἀντὶ τῆς ζωῆς, τὸν φλοιὸν της, ἀντὶ τῆς οὐσίας τὴν ἐπιφάνειαν—καὶ φοβοῦμαι, ὅτι περὶ τούτου πρόκειται—ἡ ἀξίωσις των ἐμφανίζεται πολὺ καθυστερημένη.

Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς ἀνήκομεν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς περι-

βολῆς καὶ τῶν κοινωρικῶν τρόπων μέχρι τοῦ βιβλίου καὶ τοῦ μυθιστορήματος. Εἶναι τοῦτο δημιουργία καθολικῶν ἀξιῶν, ἢ πιθηκισμὸς ξένων ἀξιῶν, ἀνοφελῆς καὶ πολ-
λάκις ἐπιζήμιος; Ἄν ὅμως ἐννοοῦν νὰ ἐξευρωπαϊσθῶμεν κατὰ βάθος, τὰ αἰτήματά
των ἀντιστρέφονται κατὰ τὸν περιεργότερον τρόπον. Καὶ ἀντὶ νὰ ζητοῦν τὴν ριζικὴν
ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰς ἀξίας ἐθνικῆς μορφῆς, ὄφειλον νὰ διακηρύσσον τὸ ἀντί-
στροφον. Νὰ εἰσδύσωμεν ὅσον τὸ δυνατόν βαθύτερον εἰς τὴν ἐθνικὴν παράδοσιν,
νὰ ἐναγκαλισθῶμεν ὅσον τὸ δυνατόν θερμοτέρων τὴν ἐθνικὴν μας κληρονομίαν. Διὰ
τὸν ἀπλούστατον τοῦτον λόγον, ὅτι ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς οὐδὲν ἄλλο εἶναι, κατὰ
βάθος, εἰμὴ αἱ ἑλληνικαὶ ἀξία, παρεξηγημέναι ἢ ἐξηγημέναι, ἀνανεωμένα, γονιμο-
ποιημένα, προσηρμοσμένα εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς συγχρόνου ζωῆς. Εἶναι τοῦτο ἀκρι-
βῶς, ὅπερ ἐπιγραμματικώτατα διατυποῦται εἰς τὰς ἐξῆς τρεῖς φράσεις τοῦ *Sir Henri*
Sumner Maine: «Εἷς ἓνα μικρὸν λαὸν ἐδόθη νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἀρχὴν τῆς
προόδου. Ὁ λαὸς οὗτος ὑπῆρξεν ὁ ἑλληνικὸς. Ἐκτὸς τῶν τυφλῶν δυνάμεων τῆς
φύσεως πᾶν ὄν ἐντὸς τοῦ σύμπαντος τούτου κινεῖται ἑλληνικὴν ἔχει καταγωγὴν».
Καὶ ἀφοῦ ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς προκύπτει ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν κληρονομίαν, διατὶ
θὰ ἐλαμβάνομεν αὐτὴν ἐκ δευτέρας χειρὸς; Διατὶ δὲν θὰ εἶχαμε τὴν φιλοδοξίαν νὰ
χειρισθῶμεν αὐτὴν ὡς γνήσιοι καὶ νόμιμοι κληρονόμοι; Εἷς ἐκείνοισι, οἵτινες θὰ
ἠρώτων, δυνάμει ποίων τίτλων, τὴν ἀπόκρισιν θὰ ἔδιδεν ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ὡς
ἀνθοστόλιστον καὶ κατὰδροσον φύλλωμα ἐκτινάσσειται ὑπὲρ τὸν γηραιὸν κορμὸν,
ὅστις ὑπερήφανος φέρει τὰ ἴχνη καὶ τὰ σημεῖα τριαντατριῶν ὄλων αἰῶνων πνευμα-
τικῆς καλλιτεργείας. Ποῖος ἄλλος λαὸς ἔχει τοιαύτην παράδοσιν; Διατὶ δὲν θὰ τὴν
συνειδητοποιήσωμεν καὶ πρὸ πάντων δὲν θὰ τὴν γονιμοποιήσωμεν ἀπ' ἐνθειας, οἱ
ἴδιοι; Διότι δὲν θέλομεν, ὡς ἄλλοι, τὴν ἐθνικὴν κληρονομίαν, ὅπως συγκαλύψωμεν
διὰ τῆς αἴγλης τῆς πνευματικῆς πτωχείαν καὶ μαρασμόν, ἀλλ' ὡς γόνιμον δίδαγμα,
ὡς σκληρὸν μέτρον συγκρίσεως καὶ πρὸ πάντων ὡς ἀφετηρίαν πρὸς νέας δημιουρ-
γίας. Λαός, ὅστις ἔχουσε, χθὲς ἀκόμη τὸ αἷμα του, διὰ νὰ φέρῃ τὴν κάθαρσιν εἰς τὸ
ἱστορικὸν δράμα, τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, εἰς τὰ βουνὰ τῆς Μακεδονίας, τῆς
Ἑπείρου, τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρασίας, δὲν θὰ ζητήσῃ διὰ μέσου τρίτων τὴν
πνευματικὴν του κληρονομίαν. Θὰ τὴν ἀναλάβῃ καὶ θὰ τὴν γονιμοποιήσῃ ὁ ἴδιος.
Πλήρεις αὐτοπεποιθησεως ἀτενίζομεν τὴν νέαν φάσιν τοῦ ἀγῶνος διὰ τοὺς μεγάλους
εἰρηρικὸς σκοπούς. Πιστεύομεν ἀπόλυτα, παρὰ τὰς σκιάς τοῦ παρόντος, εἰς τὸ λαμ-
πρότερον μέλλον. Εἷς τὸν τόπον τῆς παλαιᾶς ἰδέας τοῦ ἐθνικιστικοῦ ἑλληνισμοῦ μὲ
τὰς ἀπολυτρωτικὰς καὶ ἱμπεριαλιστικὰς ἐπιδιωξεις, οἱ Ἕλληνες διανοοῦμενοι, στοχα-
σταὶ καὶ λογοτέχνη, καλούμεθα νὰ ὑψώσωμεν τὴν ἰδέαν ἐνὸς νέου πνευματικοῦ
ἑλληνισμοῦ. Αὐτὸς δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὡς ἄρησις τῶν ἐθνικῶν ἀξιῶν καὶ τῆς
ἐθνικῆς κληρονομίας, τῶν ἀνεκτιμήτων θησαυρῶν, οὓς ἐσώρρευεν ὁ ἑλληνοχριστια-

νικός πολιτισμός: Θα εἶναι ἀκριβῶς ἡ συνειδητοποίησις καὶ γονιμοποίησις των, μία νέα ἐρμηνεία καὶ μία νέα προσαρμογή. Θα λάβῃ δι' αὐτῆς ἡ ἐθνικὴ μας ἰδέα καθαροῦς πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν περιεχόμενον, ἀπολύτως σύμφωνον πρὸς τὴν ἱστορικὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, ὅστις ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ πεδίου ὑπερέτησε πάντοτε τὴν ἀνθρωπότητα. Καλούμεθα γὰρ τὴν ὑπερητήσωμεν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον τοῦ κόσμου, ἀποφασιστικῶς ὑποῦντες ἀπέναντι τῶν ἐθνικισμῶν, οἵτινες σήμερον καταξοχίζουσιν τὴν ἀνθρωπότητα, τὸ λάβαρον τοῦ πνευματικοῦ ἐθνικισμοῦ, τὴν ἀποπνευματωμένην ἐθνικὴν ἰδέαν, τὴν ἀγνοοῦσαν κρατικά καὶ ἐθνολογικά σύνορα καὶ ἀκαθάρτους ἐπιδιώξεις—τὸ ἰδανικὸν τῆς ἀδελφωσύνης καὶ τῆς πνευματικῆς συνεργασίας μεταξὺ τῶν λαῶν. Τὴν πνευματικὴν ταύτην ἀδελφωσύνην καὶ τὴν ἔνωσιν ὁ ἑλληνισμὸς αἰσθάνεται ὡς ἀπαραίτητον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ἐκ τῶν ἀπειλούντων αὐτὸν μεγάλων κινδύνων, οἵτινες κυρίως ἐκπηγάζουσιν ἀπὸ τινος παραμορφώσεως φρικτῆς τῆς ἐννοίας τῆς προόδου. Ἐπιπροσώπευεν αὕτη σύνθεσις ἁρμονικὴν τῶν ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν κατακτήσεων τῆς ἀνθρωπότητος, μικρὸν κατὰ μικρὸν ὅμως ἐξέπεσεν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπ' ἄπειρον πολλαπλασιασμοῦ καὶ τῆς τελειώσεως τῶν ὕλικῶν μέσων τῆς ζωῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ κυρίου τῆς προόδου ἀπέβη δοῦλος αὐτῆς. Ἐνώπιον τοῦ εἰδώλου τῆς ἔστρεξεν εἰς τοὺς πλέον ἀπιθάνους ἀκρωτηριασμούς. Καὶ πρῶτον ἐξ ὄλων τὸν πνευματικὸν καὶ ψυχικόν.

Ἡ ἐπιστήμη, ἐνθαρρυνθεῖσα καὶ ἀυξηθεῖσα ἐκ τῶν μεγάλων τῆς ἐπιτυχιῶν, εἰς τὰς πρακτικὰς ἐφαρμογὰς, ἀπὸ τόσας ἀνακαλύψεις κ' ἐφευρέσεις, ἐξώθησε τὸ ἔργον αὐτῆς πρὸς τὰς ἡρακλείους στήλας τοῦ καταμερισμοῦ, κατεθρυνάτισεν ἐπ' ἄπειρον τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, ἐδημιούργησε παντοῦ τὰς εἰδικότητας, οὐ μόνον εἰς τὴν περιοχὴν τῆς, ἀλλ' εἰς ἀπάσας τὰς ἐκδηλώσεις, ἀποσυνέθεσε τὸν ἄνθρωπον καὶ ὠδήγησεν εἰς ἐσωτερικὴν πτωχείαν, ἣτις ἀποβαίνει ἐντονώτερον αἰσθητὴ ἐντὸς τῆς ἀφαντάστου συσσωρεύσεως τῶν ὕλικῶν ἀγαθῶν. Ἡ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ ἐμφανίζεται κατατεμαχισμένη σήμερον εἰς ἀπειρίαν μερῶν, ἕκαστον τῶν ὁποίων ὡς γὰρ λαλῆ γλῶσσαν ἰδίαν, ἀκατανόητον διὰ πάντα τὰ λοιπά. Ἡ θεῶσις ἔχει διαζευχθῆ τὴν σοφίαν, ἢ εὐμάρεια τὴν εὐτυχίαν, ἢ ὠμορφιὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἠθικὴν. Καί, τὸ χειρότερον ὄλων, ὅλον ἐπιτείνεται ἡ τραγικὴ ἀνισορροπία μεταξὺ ὕλικου καὶ ἠθικοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ ὕλισμὸς καὶ ἐκ τῶν κάτω, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἄνω, δυστυχῶς, στρωμάτων σφρηγηλατεῖ διπλᾶς ἀλύσεις διὰ τὸν ἄνθρωπον. Δύο ἰμπεριαλισμοί, ἀδιάλλακτοι, ὁ καπιταλιστικὸς καὶ ὁ προλεταριακός, διεκδικοῦν τὰ τελευταῖα τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ λείψανα. Ποία ἄλλη ἐθνικὴ ὁμὰς δύναται γὰρ ὑψώσῃ μὲ γνησιωτέρους καὶ νομιμωτέρους τίτλους τὴν σημαίαν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ἀξίας πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ζωῆς ἐκ τοσοῦτων κινδύνων; Ἀπὸ τοῦ ὕψους τριαντατριῶν αἰῶνων ἱστορικῆς πείρας

είμεθα τεταγμένοι να διακρίνωμεν τὸν δρόμον τῆς σωτηρίας καὶ νὰ τὸν διανοίξωμεν. Δημιουργοῦντες ἠθικὰς ἀξίας, ὑψοῦντες τὰ ἠθικὰ κριτήρια, νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν πρόοδον εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἔννοιαν καὶ ἰσορροπίαν. Νὰ στήσωμεν τοὺς πνευματικοὺς παράγοντας κυριάρχους τῶν ὑλικῶν, ν' ἀναδείξωμεν τὴν συνείδησιν ζῶσαν καὶ μοναδικὴν πηγὴν πάσης ἀναμορφωτικῆς προσπάθειας νὰ ὑψώσωμεν τὴν ἀλήθειαν, τὴν μίαν καὶ αἰωνίαν, ὑπὲρ τὰς μερικὰς ἀληθείας, τὸν ὀλοκληρωμένον ἄνθρωπον ὑπὲρ τοὺς ἀκρωτηριασμοὺς τῆς εἰδικότητος, τὴν ἐνότητα τῆς ζωῆς ὑπὲρ τοὺς τεμαχισμοὺς τῆς, τὴν θέλησιν ὑπεράνω τῆς τυφλῆς ροῆς, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἀτομικότητος ὑπὲρ τὴν τυραννίαν τῶν ομάδων. Εἰς τὸ ἱερὸν λάβαρον τῆς νέας αὐτῆς πνευματικῆς ἐξορμήσεως, τῆς μόνης ἰκανῆς νὰ δώσῃ εἰς τὸ αἶτημα τοῦ διεθνισμοῦ σοβαρὸν περιεχόμενον, βλέπω γραμμένην τὴν ὑπέροχον ρῆσιν τοῦ ἀθανάτου ἐθνικοῦ ποιητοῦ: «Κλεῖσε μέσα στὴν ψυχὴ σου τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ αἰσθανθῆς μέσα σου νὰ λαχταρίζῃ κάθε εἶδος μεγαλείου».

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΕΟΡΤΑΣΜΟΝ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΑΣ ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΤΗΣ 29^{ΗΣ} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1936

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἥτις ὡς ὑπεράτη τοῦ Γένους πνευματικὴ ἐστία εἶναι τεταγμένη ὄχι μόνον τὴν ἐπιστήμην νὰ προάγῃ καὶ τὴν τέχνην, ἀλλὰ καὶ πάσας τὰς ἄλλας τοῦ βίου ἐκδηλώσεις νὰ παρακολουθῇ, ἐν τοῖς πρώτοις δὲ τὴν παιδείαν τοῦ ἔθνους, νὰ ἐνισχύῃ δὲ καὶ ἐπιβραβεύῃ τοὺς συντελοῦντας εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῶν μεγάλων τούτων σκοπῶν, εἰς τὸ ἀληθῶς θεσπέσιον ἔργον ἀποβλέπουσα, ὅπερ ἐπέτελεσε μέχρι τοῦδε ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία, ἀπένευμε μὲν εἰς αὐτὴν πρὸ ὀλίγου τὸ χρυσοῦν αὐτῆς μετάλλιον, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἑκατοστῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως ἀμφιετηρίδος, σήμερον δὲ μὲν ἄγαλλιάσεως μετέχουσα τῶν ἐορτῶν καὶ θεομὰ διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς συγχαρητήρια διαπέμπουσα καὶ εὐχὰς ἐγκαρδίους προσαγορεύει τὸν ἱερὸν τοῦτον ναὸν τῆς Παιδείας.

Ἐπερόχον προῆς καὶ ὀρμῆς μεγαλοπράγμονος καὶ θαυμαστῆς φιλογενείας δημιουργημα, τῆς προῆς καὶ ὀρμῆς ἐκείνης, ἥτις ἐπέτρωσε τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῆς χρυσοῆς Ἐλευθερίας, ἀπὸ δὲ τῆς ἐπαύριον τῆς παλιγγενεσίας ἤγαγε τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν ρύθμισιν τῆς πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἴδρυσιν τῶν ἱερῶν τελεστηρίων, ὅπου καταναγάζεται ἡ διάνοια καὶ σφουρηλατεῖται ἡ ἠθικὴ συνείδησις, ἀνήγειρε δ' ἐν Ἀθήναις τὰ καλλιπρεπῆ μέγαρα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς παιδείας, οὐδέποτε διέλιπεν ἡ σεμνὴ αὐτὴ τῶν Περίδων ἱερεῖα μυσταγωγοῦσα τὰς Ἑλληνίδας καὶ τὰς χρηστὰς μητέρας ἐκτρέφουσα καὶ παρασκευάζουσα τὰς Ἐστιάδας, αἵτινες τὴν γνῶσιν μεταλαμπαδεύουσι καὶ τοῦ ἀγαθοῦ τὰ σπέρματα φντεύουσιν εἰς τὰς ἑλληνικὰς γενεάς.

Καὶ δὲν περιώρισε τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἐταιρεία εἰς μόναν τὰς Ἀθήνας, τὴν Ἑλλάδα ταύτην τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας ἑλληνίδας πόλεις ἐπέξευε τὴν δρᾶσιν καὶ ἄλλους ἴδρυσε τῆς παιδείας βωμούς, καὶ εἰς πᾶσαν δὲ τῆς

οἰκουμένης γωνίαν, ὅπου ζῶσι καὶ πάλλουσιν ἑλληνικαὶ καρδίαι, μελιχρὸν αἰεῖποτε προχέει τὸ ἀνέσπερον αὐτῆς φῶς.

Καὶ διὰ τοῦτο μετὰ θερμοῦς στοργῆς ἀνέκαθεν ὄλη πρὸς αὐτὴν ἠτένισεν ἡ Ἑλλάς. Διὰ τοῦτο δὲ μετὰ θανατασμοῦ πρὸς τὸν φωτοβόλον τοῦτον φάρον ἀπέβλεψεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ ἡ νεωστὶ ἰδρυνθεῖσα ἡμετέρα Ἀκαδημία.

Τοῦ θανατασμοῦ τούτου δεῖγμα εἶναι τὸ χρυσοῦν αὐτῆς μετάλλιον, στέφανος κοσμῶν τὰς σεπτὰς κορυφὰς τῶν μεγαλωνύμων Ἑλλήνων, ὅσοι συνέλαβον τὴν εὐγενῆ ἰδέαν καὶ ἀρραγεῖς κατέβαλον τὰς κρηπίδας τῆς τηλαυγοῦς ταύτης τοῦ ἔθνους ἐστίας καὶ ὅσοι ἄλλοι διὰ δωρεῶν συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν αὐτῆς, ἅμα δὲ τιμὴ ὑπεριτάτη πρὸς ἐκείνους, ὅσοι καὶ ἄλλως συντίνουσιν ἔργῳ εἰς τὴν εὐδόωσιν τοῦ ἱερωτάτου σκοποῦ, ὃν εἰς αὐτὴν ἀνέθεσεν ἡ πρὸς τὰ καλὰ καὶ τὰ μεγάλα φερομένη ἑλληνικὴ ψυχὴ.

Ζῆθι, ὦ σεπτὸν ἐνδιαίτημα τῶν Μουσῶν, ζῆθι καί, ἐφ' ὅσον θὰ ζῆ ἡ Ἑλλάς, τὴν καλλίνικον συνεχίζον σταδιοδρομίαν σου ἄσβεστον ἔχε τὴν δᾶδα τῆς γνώσεως καὶ φώτιζε τὸν νοῦν, θέρμαινε δὲ τὴν καρδίαν καὶ ἀναρρῖπιζε τὸ φρόνημα καὶ χάλκευε τὸν χαρακτῆρα μουσιπόλων ἐνθέων, αἵτινες τὴν θειοτάτην ἔχουσιν ἀποστολήν νὰ ἐποθάλπωσι τὰ ὑψηλὰ τῆς ἀνθρωπότητος ιδεώδη καὶ ὀδηγῶσι τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς Ἀρετῆς.

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 30^{ης} ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1936

•••

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΣ

Μεγαλειότατε,

Ὅτι ἡ Ἑλλάς κατέβαλε τὰς εὐρείας βάσεις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων στοιχείων τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ, παρὰ πάντων ὁμολογεῖται. Αἱ μαθηματικαὶ καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι προήχθησαν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ ἀπὸ τοῦ Θαλοῦ καὶ τῶν Πυθαγορείων καὶ τοῦ Δημοκρίτου μέχρι τοῦ Ἐπικούρου καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ἱεροφαντῶν τῶν ἐπιστημῶν τούτων, οἵτινες διέπρεψαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μακεδονικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Οἱ Ἕλληνες ἐγένοντο οἱ πρῶτοι ἀληθεῖς ἰδρυταὶ τῆς ἐπιστήμης τῶν οὐρανῶν. Ἐκείνων ἡ μεγαλοφυΐα παρετήρησεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαῖρα καὶ κινεῖται ἐν τῷ ἀπείρῳ ἐλευθέρως. Ὁ Ἰκέτας ἐδίδαξεν ὅτι ἡ γῆ στρέφεται περὶ τὸν ἑαυτῆς ἄξονα. Ὁ Φιλόλαος, Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, ὁ Ἐκφρατος προπαρεσκεύασαν τοῦ δαιμονίου Ἀριστάρχου τοῦ Σαμίου τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ἡλιοκεντρικοῦ συστήματος, ἣτις μετὰ τοσοῦτους αἰῶνας ἔμελλε νὰ δοξάσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Κοπερνίκου. Ὁ πολὺς Εὐκλείδης, ὁ ἰδρυτὴς τῆς γεωμετρίας, προωδοποίησεν εἰς τὸν *Pascal*, τὸν *Fermat*, τὸν *Descartes*, τὸν *Leibniz*, τὸν Νεύτωνα. Ἀπολλώνιος ὁ Περγαῖος διὰ τῆς μελέτης τῶν κωνικῶν τομῶν ὠδήγησεν ἔπειτα τὸν *Kepler* εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν νόμων τῆς περὶ τὸν ἥλιον κινήσεως τῶν πλανητῶν καὶ τὸν Νεύτωνα εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ νόμου τῆς παγκοσμίου ἔλξεως. Ὁ Ἀναξίμανδρος ὑπετύπωσε τὴν ὕστερον ὑπὸ τοῦ Καντίου καὶ τοῦ Λαπλασίου ἀναπτυχθεῖσαν κοσμογονικὴν θεωρίαν. Ὁ Ἀρχιμήδης, οὗτως ἡ μεγαλοφυΐα παραβάλλεται πρὸς τὴν τοῦ *Galilei* καὶ τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ *Gauss*, ἵδρυσεν τὴν μηχανικὴν. Ἦρων ὁ Ἀλεξανδρεὺς προεχάραξε τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθοῦσαν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῶν ἀτμομηχανῶν. Ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὁ Ξενοφάνης, ὁ Ἀλκμέων καὶ ἄλλοι ἐδημιούργησαν τὴν βιολογίαν καὶ τὴν ἀνατομικὴν καὶ τὴν φυσιολογίαν, ἐπιστήμας, εἰς ἃς ἀξιολογωτάτας συμβολὰς συνετέλεσαν

καὶ ὁ Ἡρόφιλος καὶ ὁ Ἐρασίστρατος καὶ ὁ Γαληνός, οἵτινες καὶ τὴν πρώτην εἰσήγαγον θεωρίαν περὶ ἐνεδράσεως τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Τὴν ζωολογίαν καὶ τὴν βοτανικὴν ἐθεμελίωσαν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Θεόφραστος. Καὶ ἡ γεωγραφία δὲ καὶ αἱ συναφεῖς πρὸς ἐκείνην ἐπιστήμαι πρώτων ἐγένοντο φρόνισμα τῶν Ἑλλήνων, ἐν οἷς καὶ ὁ Ἐρατοσθένης προέχει, ὅστις ἐμέτρησε τόξον τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς γῆς, καὶ ὁ Ποσειδώνιος, ὅστις ἐθανυμάσθη εἶπερ τις καὶ ἄλλος διὰ τὰς γεωγραφικὰς μελέτας, καὶ ὁ Ἐκαταῖος καὶ Πυθίας ὁ Μασσαλιώτης καὶ ὁ Στράβων καὶ ἄλλοι σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Χημεία, ἣτις εἶναι ὁμολογουμένως ἡ ἐπιστήμη τῶν νεωτέρων χρόνων, ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἔλαβε τὴν ἀφετηρίαν.

Πολλῷ μᾶλλον ἔτυχον θεραπείας ἐν Ἑλλάδι αἱ πνευματικαὶ ἐπιστήμαι, αἱ ἱστορικαὶ καὶ αἱ ἠθικαὶ καὶ αἱ κοινωνικαὶ καὶ αἱ ἄλλαι. Ἐλέγχουσι τῶν μεγάλων ἱστορικῶν τῆς Ἑλλάδος τὰ συγγράμματα καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων συγγραφέων καὶ ποιητῶν τὰ ἔργα καὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους αἱ περὶ πολιτείας καὶ πολιτευμάτων ζητήσεις καὶ τὸ δίκαιον, οἷον ἐδημιούργησαν αὐτὸ οἱ Ἕλληνες, ὡς δεικνύει τῶν παλαιῶν συγγραμμάτων ἡ ἔρευνα καὶ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν παπύρων. Οὐδὲν λέγομεν περὶ τῶν μεθόδων τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς ἐκθέσεως, ἃς ἀριστοτεχνικῶς ὑπετύπωσε καὶ παρέδωκεν εἰς τοὺς ἔπειτα ἡ Ἑλλάς, μάλιστα δὲ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Ἀριστοτέλους· οὐδὲν περὶ τῆς γλώσσης τῆς ἐλληνικῆς, τοῦ ὑπερόχου δημιουργήματος τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἐν ᾗ καὶ ὁ θανμαστός πλοῦτος προέχει τῶν λέξεων καὶ ἡ ἀκριβεία καὶ ἡ ἐνάργεια καὶ ἡ πλαστικότης, οὐδὲν περὶ τῶν ἀθανάτων λογοτεχνημάτων τῶν Ἑλλήνων, ἅτιτα ἡ σεμνότης διακρίνει καὶ ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ χάρις ἡ ἀνέφικτος, καὶ περὶ τῆς ἐλληνικῆς τέχνης, ἣς τὰ μεγαλοεργήματα ἐθαύμασαν καὶ θὰ θαυμάζωσιν οἱ αἰῶνες.

Ἄλλ' ἡ Ἑλλάς δὲν ἠρεύνησε μόνον τῶν ἐπιστημῶν τὰ ἐπὶ μέρους προβλήματα, ἀλλὰ καὶ τὰ σπουδαιότατα ἐξήτασε τῶν φιλοσοφικῶν ζητημάτων. Οἱ Ἕλληνες ὥρισαν τὴν φιλοσοφίαν καὶ κατὰ τὴν εὐρύτεραν αὐτῆς ἔννοιαν, ἐν ᾗ πάσας περιλαμβάνει τὰς ἐπὶ μέρους ἐπιστήμας, καὶ κατὰ τὴν στενωτέραν, καθ' ἣν ζητεῖ νὰ ἐρευνήσῃ τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ αἰτίας τῶν ὄντων καὶ σπουδάζει νὰ δημιουργήσῃ ἐνιαίαν περὶ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ βίου θεωρίαν, ὁρμωμένη ἀπὸ τῶν πορισμάτων τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιστημῶν, ὑπετύπωσαν δὲ τὰς κυριωτάτας τῶν γνωσιολογικῶν καὶ τῶν φιλοσοφικῶν θεωριῶν, εἰς ἃς ἠκολούθησαν οἱ ἔπειτα, ἐσπούδασαν δὲ νὰ κατοχυρώσωσιν αὐτὰς διὰ λόγων, οἵτινες ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐπιστήμης διέμειναν καὶ ἔχουσι τὴν ἰσχὴν αὐτῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ἐν προτίθεμαι νὰ εἰσαγάγω ὑμᾶς εἰς τὰ πολυδαίδαλα συστήματα καὶ τοὺς λαβυρίνθους τῶν ἀτραπῶν, ὅσας διανοίγει τῶν προβλημάτων τούτων ἡ ἀνίχνευσις, ἵνα

ἐλέγξω τὴν ἀλήθειαν τῶν λεγομένων· θὰ ὑποδηλώσω μόνον δι' ὀλίγων τὰς κυρίας συναφείας τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων φιλοσοφημάτων.

Τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως οὐδὲν ὑπάρχει κατ' ἀλήθειαν πρόβλημα ὅπερ δὲν ἀνέκλυθεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ. Πρὶν ὁ *Hume* ἀνεγείρη τὸν Κάντιον ἀπὸ τοῦ δογματικοῦ ὕπνου, ἀφύπνισαν τοὺς δογματικούς οἱ Ἕλληνες θιασῶται τῆς σκεπτικῆς σχολῆς. Ἐκεῖνοι ἐδίδαξαν πρῶτοι ὅτι δὲν ὑπάρχει γνώσις καθολικὸν ἔχουσα κῦρος, ὅτι πᾶσα γνώσις εἶναι ἐξηρημένη ἐκ τυχαίων περιστάσεων, ἐν αἷς ἐδημιουργήθη, καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῆς ἀναφέρεται εἰς ὠρισμένον τόπον καὶ χρόνον καὶ ἄλλα συνημμένα γεγονότα. Παρὰ τῷ Ξενοφάνει ἤδη καὶ τῷ Δημοκρίτῳ καὶ τοῖς Σοφισταῖς ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀρχαὶ ταύτης τῆς σκέψεως, συστηματικώτερα δ' ἐγένετο ἡ ἀνάπτυξις αὐτῆς ἐν ταῖς σκεπτικαῖς σχολαῖς τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Πύρρωνος, τοῦ Ἀρχεσίλαου καὶ τοῦ Καρνεάδου, τοῦ Αἰνησιδήμου καὶ τοῦ Ἀγρίππα καὶ τοῦ Σέξτου τοῦ Ἐμπειρικοῦ. Καὶ εἶναι ὡμολογημένον ὅτι πάντες τῆς νεωτέρας σκέψεως οἱ ὀπαδοί, ἀπὸ τοῦ *Montaigne* καὶ τοῦ *Charron* μέχρι τοῦ *Bayle*, ὅστις διὰ τῆς ἀμφιβολίας αὐτοῦ παρεσκεύασε τὴν περίοδον τοῦ Διαφωτισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τοῦ *Glanvill* ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τοῦ *Schulze* ἐν Γερμανίᾳ, ἠκολούθησαν εἰς τὰ ἔχρη τῆς ἑλληνικῆς ταύτης αἰρέσεως. Καὶ οἱ πολυθρόνητοι δὲ λόγοι, δι' ὧν οἱ Ἕλληνες σκεπτικοὶ ἐσπούδαζον νὰ ἀποδεικνύωσι τὸ ἀμήχανον τῆς ἀσφαλοῦς γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἐπαναλαμβάνονται ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις.

Καὶ ἡ θετικὴ λεγομένη αἴρεσις ἐν Ἑλλάδι ἔχει τὰς ρίζας. Ὁ Πρωταγόρας ἤδη καὶ οἱ Κυρηναῖοι καὶ οἱ Ἐπικούρειοι ἐδίδαξαν ὅτι ἡ γνώσις εἶναι δυνατή, ἐφ' ὅσον ἀναφέρεται εἰς τὰ δεδομένα τῶν ἐμπειρικῶν ἐπιστημῶν. Ἐπὶ τὰ ἔχρη δὲ τούτων ἐχώρησαν οἱ νεώτεροι ὀπαδοὶ τῆς φιλοσοφίας ταύτης, ἀπὸ τοῦ *d'Alambert* μέχρι τοῦ *Comte* καὶ ἀπὸ τοῦ *Spencer*, τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἀγνωσίας, ἥτις ὑπολαμβάνει ἀδύνατον τὴν γνώσιν τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν ὄντων, μέχρι τοῦ *Dubois-Reymond* καὶ τῶν ἄλλων πρεσβευτῶν τῆς θεωρίας ταύτης. Περαιτέρω δὲ ἀνάπτυξις τῶν ἑλληνικῶν φιλοσοφημάτων εἶναι καὶ τοῦ Καντίου τὰ διδάγματα καὶ τῶν ἄλλων ὀπαδῶν τῆς κριτικῆς λεγομένης σχολῆς, καθ' οὓς ἡ γνώσις καὶ πέρα τῆς ἐμπειρίας δύναται νὰ χωρῇ, ὅταν πρόκειται περὶ δημιουργίας ὑποθέσεων καὶ θεωριῶν, αἵτινες δύνανται νὰ συμπληρωσὶ τὴν ἐμπειρικὴν γνώσιν.

Ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας ἔχουσι τὴν ἀφετηρίαν καὶ αἱ περὶ τῆς πηγῆς τῆς γνώσεως καὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἀληθείας πολλαπλαῖ θεωρίαι.

Τῆς ὀρθολογικῆς σχολῆς, ἥτις πρεσβεύει ὅτι πηγὴ τῆς γνώσεως εἶναι ὁ λόγος, ὁ ὀρθὸς λόγος, ἀρχηγέτης ἀναγνωρίζεται Παρμενίδης ὁ Ἐλεάτης, οὕτινος γνωριμω-

τάτη εἶναι ἢ ρήτρα «κοῖναι λόγῳ πολύδηρον ἔλεγχον»¹, ἔτι δὲ ὁ Ἡράκλειτος καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἀναξαγόρας, οἵτινες ψέγουσι τὰς αἰσθήσεις ὡς γεννώσας τὴν πλάνην. Ἄκροι δὲ ἀντιπρόσωποι αὐτῆς εἶναι ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Νέοι πλατωνικοί. Τοῦ δὲ Καρτεσιῶν καὶ τοῦ Malebranche καὶ τοῦ Σπινόζα καὶ τοῦ Δειβντιῶν καὶ τοῦ Fichte καὶ τοῦ Schelling καὶ τοῦ Ἐγέλου καὶ τῶν Νέων καντιανῶν καὶ τοῦ Cousin τὰ ὀρθολογικὰ διδάγματα καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν αἴρεσιν ταύτην, εἶναι ἀποβλαστήματα τῶν ἐλληνικῶν ἐκείνων φιλοσοφημάτων.

Τῆς δ' ἐμπειρικῆς σχολῆς, καθ' ἣν πηγὴ τῆς γνώσεως καὶ κριτήριον τῆς ἀληθείας γίνονται αἱ αἰσθήσεις, πρεσβευταὶ πρῶτοι ἐγένοντο οἱ Σοφισταί, πρὸ πάντων ὁ Πρωταγόρας ὁ διδάξας ὅτι «πάντων χρημάτων μέτρον ἀνθρώπος»², ἔπειτα δὲ οἱ Κυρηναῖοι καὶ οἱ Ἐπικούρειοι καὶ ἄλλοι. Οἱ μέσοι αἰῶνες ἠκολούθησαν εἰς ἐκείνους, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ Φραγκίσκος Βάκων καὶ ὁ Hobbes καὶ ὁ Locke καὶ ὁ Hume καὶ ὁ J. St. Mill ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὁ Condillac καὶ ὁ Lamettrie καὶ ὁ Holbach καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, μάλιστα δὲ οἱ ἀσμενίζοντες εἰς τὴν αἰσθησιοκρατίαν καὶ τὸν ὕλισμόν.

Ἡ δὲ κριτικὴ σχολή, ἣτις ἐν τῷ προβλήματι τούτῳ καὶ τὸν λόγον τιμᾷ καὶ τὴν αἴσθησιν, ἀπὸ τῶν Στωικῶν μάλιστα ὠρμήθη καὶ τῶν Ἐπικουρείων.

Πλείονος ἄξιοι εἶναι ἀναμφιβόλως οἱ Ἕλληνες, διότι καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀντικείμενου τῆς γνώσεως αὐτοὶ κατέβαλον τὰς πρῶτας κρηπίδας. Δὲν ἐνέμειναν οἱ ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφήσαντες εἰς τὴν ἀφελῆ πραγματοκρατίαν, καθ' ἣν τὸ γνωσκόμενον ἀντικείμενον ὑπάρχει ἐκτὸς τῆς συνειδήσεως, ὅπως γίνεται γνωστὸν εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ ταχέως ἤλθον ἐπὶ τὴν κριτικὴν τοῦ φιλοσοφήματος τούτου ἀντίληψιν, ἣτις ἀποδέχεται ὅτι ἡ γνώσις εἶναι ἐξηρητημένη ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων τῶν ἡμετέρων, οὗ ἕνεκα δὲν εἶναι ἀπόλυτος ἀλλὰ σχετικὴ. Γνωριμώτατα εἶναι τὰ τοῦ Δημοκρίτου «νόμῳ γλνκὺ καὶ νόμῳ πικρόν, νόμῳ θερμόν, νόμῳ χροῖή, ἔτεῃ δὲ ἄτομα καὶ κενόν»³, εἰς τὰ ὁποῖα καὶ ἄλλοι ἠκολούθησαν καὶ οἱ Ἐπικούρειοι καὶ ὁ Galilei καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν ὅσοι ἐκ τῶν ἔπειτα διέκριναν κυρίας καὶ δευτερευούσας ιδιότητας τῶν πραγμάτων.

Καὶ τῆς γνωσιολογικῆς δὲ ἰδεολογίας ἡ ἐλληνικὴ διάνοια ὑπετύπωσε πάσας τὰς μορφάς. Τῆς ὑποκειμενικῆς ἰδεολογίας, καθ' ἣν τὰ πράγματα θεωροῦνται προϊόντα τῆς συνειδήσεως τοῦ ὑποκειμένου, θιασῶται ἐγένοντο ὁ Ἡράκλειτος μάλιστα καὶ οἱ Ἐλεᾶται καὶ ὁ Πλωτῖνος, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἄλλοι συνετάχθησαν ἐν τοῖς νεωτέ-

¹ Πρὸβλ. ΣΕΞΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ, Π. Μαθ. 7, 111.

² Πρὸβλ. ΠΛΑΤ. Θαίτ. 152 A κέξ. κ. ἄ.

³ ΣΕΞΤΟΥ ΕΜΠΕΙΡΙΚΟΥ, Π. Μαθ. 7, 135.

ροισ χρόνοις και ὁ *Descartes* και ὁ *Malebranche* και ὁ *Berkeley*, ὁ εἰσηγητὴς τῆς λεγομένης ἀυλίας, και ὁ *Schopenhauer*, ἐξ οὗ ἀφορμᾶται ἡ φαντασιοδοξία.

Τῆς δὲ ἀντικειμενικῆς ἰδεολογίας, ἣτις ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ πράγματι ὑπάρχον εἶναι ἰδέα ὑφισταμένη ἐπέκεινα τῆς συνειδήσεως τοῦ γινώσκοντος ὑποκειμένου, δημιουργὸς ἐγένετο ὁ Πλάτων, ἐπὶ τῶν διδαγμάτων δὲ τοῦ Ἑλληνος τούτου σοφοῦ ἐστηρίχθησαν πάντες οἱ τῆς ἀντικειμενικῆς ἰδεολογίας ὁπαδοὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, πρῶτα πάντων οἱ περὶ τὸν Κάντιον, ὁ *Fichte* και ὁ *Schelling* και ὁ Ἑγγελος και ὅσοι ἄλλοι ἐξῆραν τὴν ἔννοιαν τῶν ἀπολύτων ἰδεῶν· ὁ *Schelling* ὀνομάσθη δεύτερος Πλάτων· ἔπειτα οἱ Νέοι καντιακοί, ὅσοι εἰσήγαγον τὰς ἀξίας και τὴν ἀπόλυτον ὑποχρέωσιν και τὴν λεγομένην καθολικὴν συνειδήσιν και ὀμίλησαν περὶ τρίτης χώρας, ὅπου αἱ ἀξίαι, ἀνεξάρτητοι ἀπὸ πάσης ἀτομικῆς συνειδήσεως, ἰσχύουσιν αὐδίως καθ' αὐτάς, ἔξω τόπου και χρόνου.

Ἄλλ' οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ και ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῶν ἀξιολογωτάτων περὶ τοῦ κόσμου και τοῦ βίου θεωριῶν οἱ Ἑλληνες ἀναντιλέκτως τῶν χρυσοστεφάνων ἔτυχον ἄθλων.

Τὸν δυϊσμόν, τὴν θεωρίαν δῆλον ὅτι, καθ' ἣν διτταὶ ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχουσιν οὐσίαι, ἕλη και πνεῦμα, πρῶτη κατ' ἀκρίβειαν ἀνεπτύξεν ἡ ἑλληνικὴ διάνοια διὰ τοῦ Ἀναξαγόρου, ὅστις εἰσήγαγεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν τὸν κοσμοποιὸν νοῦν, και τοῦ Σωκράτους και τοῦ Πλάτωνος και τοῦ Ἀριστοτέλους, οἵτινες σφόδρα ἐπῆρσαν αὐτὸν διὰ τοῦτο. Καὶ ἐστηρίχθησαν ἐπὶ τῶν διδαγμάτων τούτων τῆς Ἑλλάδος οἱ δυνίζοντες σοφοὶ τῶν νεωτέρων χρόνων ἀπὸ τοῦ Καρτεσίου μέχρι τοῦ Ἐρβάρτου και τοῦ *Lotze* και ὅσοι ἄλλοι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις ἀσπάζονται τοῦτο τὸ φιλοσόφημα.

Τοῦ δὲ ὕλισμοῦ, ἣτις τῆς θεωρίας, ἣτις διδάσκει ὅτι πᾶν τὸ ὑπάρχον εἶναι φυσικὴ και χημικὴ ἐνέργεια, ἡ δὲ συνειδήσις γίνεται ἐπιφανόμενον τῆς ἐνεργείας ταύτης, ἐπιφανέστατοι ἀντιπρόσωποι ὑπῆρξαν οἱ ἀτομικοί, ὁ Δεύκιππος και ὁ Δημόκριτος, οἵτινες εἰσήγαγον τὰ ἄτομα και τὸ κενόν, εὔρον δὲ και ἄλλους ἐν Ἑλλάδι ὁπαδοὺς και μάλιστα τὸν Ἐπίκουρον, τοῦ ὁποίου ἀκεραιότεραν τὴν διδασκαλίαν περιέσωσεν εἰς ἡμᾶς ὁ Λουκρήτιος, ὁ Ρωμαῖος φιλόσοφος και ποιητής. Εἶναι δὲ γνώριμον ὅτι ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ *Gassendi* ἀνενέωσε τοῦ Ἐπικούρου τὰ δόγματά, ἡ δὲ περαιτέρω ἔρευνα πολλοὺς ἀπέδειξε τοῦ συστήματος τούτου θιασώτας, ἀπὸ τοῦ *Hobbes* και τοῦ *Hartley* και τοῦ *Priestley* ἐν Ἀγγλίᾳ και τοῦ *Lametric* και τοῦ *Holbach* ἐν Γαλλίᾳ και τοῦ *Vogt* ἐν Γερμανίᾳ και τοῦ *Moleschott* και τοῦ *Büchner* και τοῦ *Haeckel* και τῶν ἄλλων, ὅσοι συμφέρονται πρὸς τὰ θεωρήματα ταῦτα κατὰ τοὺς νῦν χρόνους.

Ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ ἀκριβέστερον ἀνεπτύχθη και ὁ ἰδανισμός, τὸ φιλοσόφημα ὅπερ πρῶτον και κυριωτάτην οὐσίαν λέγει τὸν νοῦν, τὸ πνεῦμα, τὴν ἰδέαν,

Εἰσηγητὴς αὐτοῦ ἐγένετο ὁ ἐπιφανέστατος τῶν Νέων πλατωνικῶν φιλοσόφων, ὁ Πλωτῖνος, καθ' ὃν ἀπὸ τοῦ πρώτου ὄντος τοῦ συμπίπτοντος πρὸς τὸν θεὸν ὁ νοῦς γεννᾶται καὶ ἡ ψυχὴ δι' ἀπορροῆς καὶ τελευταῖον ἐπιγέννημα προέρχεται ἡ ὕλη. Ἡ μοναδολογία τοῦ *Leibniz*, ἡ παλλογία τοῦ Ἐγγέλου, ἡ πανζωία τοῦ *Bergson*, τᾶλλα ἰδανίζοντα συστήματα τῶν χρόνων τῶν ἔπειτα ἀφωρμήθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ τοῦ Ἑλλήνου τούτου φιλοσόφου.

Καὶ ἡ ταυτίζουσα δὲ θεωρία ἐν Ἑλλάδι σαφέστερον διευπλώθη. Ὅτι ἡ οὐσία τῶν ὄντων οὔτε ὕλη μόνον εἶναι οὔτε πνεῦμα, οὔτε σῶμα μόνον οὔτε ψυχὴ, ἀλλὰ συναμφοτέρον, πρώτοι ἐδίδαξαν οἱ Ἐλεῖται καὶ ὁ Ἡράκλειτος. Συστηματικώτεροι δ' ἐγένοντο ἐνταῦθα οἱ Στωικοί, τῶν ὁποίων ἡ φιλοσοφία, ἐπειδὴ ἐξαίρει τὸ θρησκευτικὸν στοιχεῖον, χαρακτηρίζεται ὡς πανθεΐα. Ὑλὴ καὶ δύναμις μετὰ λόγου δημιουργοῦσα εἶναι κατ' αὐτοὺς τὰ κύρια τοῦ κόσμου στοιχεῖα. Καὶ συνάπτονται πρὸς τὰ διδάγματα ταῦτα τῆς Στοᾶς ὁ Βροῦνος καὶ ὁ Σπινόζας καὶ ἄλλοι, πρὸς δὲ τούτοις ὁ *Fechner* καὶ ὅσοι κατὰ τοὺς ἐσχάτους πρὸς ἡμᾶς χρόνους εἰσήγαγον τὴν νέαν παραληλλίαν, καθ' ἣν σῶμα καὶ ψυχὴ εἶναι διτταὶ ἀπόψεις μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας.

Ἐν ταῖς θεωρίαις ταῖς περὶ τῆς συστάσεως καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ κόσμου καὶ τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς ζωῆς δημιουργημάτων τῶν Ἑλλήνων ἐγένετο ἡ μηχανικὴ θεωρία, ἡ διδάσκουσα ὅτι τὰ πάντα ἐν τῷ κόσμῳ συντελοῦνται κατὰ ποιητικὰ αἶτια καὶ τυφλὴν ἀνάγκην. Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ὅστις τὸ ὕδωρ ὥρισεν ὡς τὴν πρώτην ὕλην, ἐξ ἧς προῆλθον τὰ πάντα, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὅστις ἀρχὴν τῶν πάντων ἐθεώρει τὸ ἄπειρον, ὁ Ἀναξίμενης, καθ' ὃν ὁ ἀῆρ τῶν πάντων ὑπάρχει αἰτία, ὑπῆρξαν μεγάλοι τῆς θεωρίας ταύτης ἀντιπρόσωποι. Ἠκολούθησαν δὲ εἰς αὐτοὺς καὶ Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, ὅστις εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν ἔννοιαν τῆς ἔλξεως καὶ τῆς ἀπόσεως, πρὸς δὲ τούτοις ὁ Λεύκιππος καὶ ὁ Δημόκριτος, οἱ ἄκροι ὀπαδοὶ τῆς μηχανικῆς θεωρίας, ἣν ἀνενέωσεν ἔπειτα ὁ Ἐπίκουρος ἐν τῷ συστήματι αὐτοῦ. Περιθρόνλητα εἶναι τὰ τοῦ Δημοκρίτου, καθ' ὃν ἐν τῷ κόσμῳ ἄτομα μόνον ὑπάρχουσι καὶ κενόν, τὰ δὲ ἄτομα εἶναι ἀναρίθμητα μικρότατα σωματῖα μὴ ὑποπίπτοντα εἰς τὴν αἴσθησιν καὶ δὴ ἀγένητα καὶ ἀνώλεθρα, ὁμοειδῆ δὲ καὶ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν τάξιν καὶ τὴν θέσιν διαφέροντα ἀλλήλων· ἐκ τῶν ἀτόμων δὲ τούτων διὰ συνθέσεως μηχανικῶς συντελουμένης γεννῶνται τὰ διάφορα σώματα καὶ φθείρονται πάλιν διὰ τοῦ χωρισμοῦ. Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις διὰ τοῦ *Gassendi* μάλιστα ἀνέζησαν ταῦτα τῶν Ἑλλήνων τὰ θεωρήματα καὶ τοῦ Καρτεσιῶν, ἀνεπιύχθησαν δὲ περαιτέρω ὑπὸ τῶν ἔπειτα φυσιοδιφῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ *Lavoisier* καὶ ὁ *Proust* καὶ ὁ *Planck* καὶ ὁ *de Broglie* καὶ ὁ *Rutherford*

καὶ ὁ *Niels-Bohr* καὶ ὅσοι ἄλλοι τανῶν τὰ κατὰ τὴν σύστασιν ἀνιχνεύουσι τῶν ἀτόμων, ἀποδεικνύουσι δὲ ὀρθὴν τοῦ *Δημοκρίτου* τὴν θεωρίαν, καθ' ἣν ἐν τῇ ὕλῃ κρατεῖ ἡ ὁμοιόεια, καὶ διδάσκουσιν ὅτι ἡ μεταστοιχείωσις εἶναι νόμος ἰσχύων ἐν τῇ φύσει.

Καὶ ἡ θεωρία δὲ ἡ ἐναντία πρὸς ἐκείνην, ἡ τελολογική, καθ' ἣν τελικὰ αἷτια προτανεύουσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ κόσμου, ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀνεπτύχθη ἐπιστημονικώτερον τὸ πρῶτον, οἵτινες καὶ τὴν αὐστηροτέραν τελολογίαν διέκριναν, καθ' ἣν τὰ πάντα τελοῦνται κατὰ σκοπιμότητα, καὶ τὴν μετριοτέραν, ἣτις δὲν ἀποκλείει καὶ τὰ αἷτια τὰ ποιητικά, καὶ τὴν ὑπερβατικὴν ἢ ὑπερκόσμιον, ἣτις πρὸς βεβύει ὅτι οἱ σκοποὶ ὑπάρχουσιν ἔξω τῶν πραγμάτων εἴτε ὡς νοήματα τοῦ θεοῦ νοῦ εἴτε ὡς ἰδέαι, δι' ὧν ἡ γένεσις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ παντός εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἄγεται ἐπὶ τὸν τελικὸν αὐτῆς σκοπὸν, καὶ τὴν ἔμμονον τελολογίαν, ἣτις διδάσκει ὅτι τὰ τελικὰ αἷτια ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντα συντελοῦσι βαθμιαίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελείωσιν τῶν ὄντων. Καὶ εἶναι ἐνταῦθα τῆς τελολογίας μεγάλοι ἀντιπρόσωποι ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ἡ Σωκρατικὴ σχολή. Ὁ Ἀναξαγόρας μὴ δυνάμενος νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐκ μηχανικῶν μόνον λόγων εἰσήγαγεν, ὡς ἐλέχθη, εἰς τὴν δημιουργίαν τὸν νοῦν. Καὶ ὁ Πλάτων ἄριστον καὶ τελειότατον τὸν κόσμον ἐκδεχόμενος ἐρμηνεύει αὐτὸν ὡς ἔργον λογικῆς αἷτίας ρυθμιζούσης σκοπίμως τὴν μηχανικῶς κινουμένην ὕλην. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ πρὸς τὰ τοῦ Ἀναξαγόρου συμφωνῶν, περὶ οὗ εἶπεν ὅτι εἰσάγων τὸν νοῦν εἰς τὴν δημιουργίαν «οἷον νήφων ἐφάνη παρ' εἰκῆ λέγοντας τοὺς πρότερον»¹, καὶ πρὸς τὰ τοῦ Πλάτωνος ἀνέπτυξε τὴν περὶ ὀλότητος καὶ ἐντελεχείας περιώνυμον θεωρίαν, καθ' ἣν πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ κατὰ τινα οἰονεὶ προδιατεταγμένην ἁρμονίαν φέρονται πρὸς καθωρισμένους ἐκ τῶν προτέρων σκοπούς. Ὁμοία εἶναι ἡ τελολογία τῶν Στωικῶν, ὧν ἡ θεωρία, ἂν καὶ φέρεται πρὸς τὸν ὕλισμόν, ταυτίζουσα καὶ πανθεΐζουσα ἐκδέχεται τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ὡς ἔργον λογικόν. Ἐγένοντο δὲ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ κύριοι θεμελιωταὶ τῆς περὶ δικαιοσύνης τοῦ θεοῦ διδασκαλίας, ἧς τὰς βάσεις εἶχεν, ὡς εἵπομεν, καταβάλει ὁ Πλάτων. Συμφέρεται δὲ καὶ ὁ Πλωτῖνος, καθ' ὃν ὁ κόσμος εἶναι καλὸς καὶ τέλειος, ὅσον εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχη τέλειος ὕλικὸς κόσμος.

Ἐπι δεῖ εἰς τὰ τελολογικὰ ταῦτα θεωρήματα τῶν Ἑλλήνων ἠκολούθησαν οἱ νεώτεροι, ἐλέγχει ἡ ἱστορία τῆς ἐπιστήμης. Τοῦ Πλάτωνος ὁπαδὸς ἐγένετο ὁ Ἐρρῶικος *Moré*, τῆς *Καρταβουγιακῆς* σχολῆς θιασώτης, ὅστις ἐπεξῆλθε πρὸς τὴν μηχανικὴν θεωρίαν τοῦ *Καρτεσιόν* ὡσαύτως δὲ ὁ *Cudworth*, ὅστις ἀντιτάχθη εἰς τὴν ἀθεΐαν τοῦ *Hobbes*, ὅπως δὲ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ ὁ Πλωτῖνος καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, ἀπεδέχαιο λόγους σπερματικὸς ἐν τῇ φύσει, δηλαδὴ δημιουργικὰς δυνάμεις ἐν αὐτῇ. Καὶ ὁ *Shaftesbury* δέ, ὅστις ἐσπούδασε νὰ δείξῃ ὅτι ὁ κόσμος εἶναι

¹ ΑΡΙΣΤ. Μ. τ. φ. Α 3. 984β 8 κέξ.

σκοπίμως καὶ ἁρμονικῶς διατεταγμένους, τὰ δ' ἐν αὐτῷ κακὰ εἶναι μόνον ἐπὶ μέρους δυσαρμονίαι συντελοῦσαι εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν ἁρμονίαν τοῦ ὅλου, ἐπαναλαμβάνει τοῦ Πλάτωνος δόγματα καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν Στωικῶν. Καὶ ὁ *Leibniz*, ὁ μέγιστος κήρυξ τῆς θεωρίας τῆς σκοπιμότητος ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων τούτων ὀρμώμενος κατὰ παραπλήσιον τρόπον ἐπειράθη νὰ συνδυάσῃ τὴν τελολογικὴν μετὰ τῆς μηχανικῆς περὶ κόσμον θεωρίας, μάλιστα ἐν τῇ θεοδικίᾳ αὐτοῦ. Περιώνυμος εἶναι ἡ προδιατεταγμένη ἁρμονία τοῦ φιλοσόφου, καθ' ἣν σύμπας ὁ κόσμος εἶναι σκοπίμως διατεταγμένος, πάντα δ' ἐν αὐτῷ συντελοῦνται, ὅπως ἐν τῷ θεάτρῳ αἱ πράξεις τῶν ὑποκριτῶν γίνονται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τὴν ἰδέαν τοῦ ὅλου κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ ποιητοῦ. Τὰ ἐν τῷ κόσμῳ κακὰ συμπληροῦσι τὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου ὡς ἑναρμονίον ὅλου. Ἀλλὰ καὶ ὁ *Wolff* καὶ ὁ *Schelling* καὶ ὁ *Fichte* καὶ ὁ Ἔγγελος καὶ ὁ *Lotze* καὶ ὅσοι ἄλλοι τῶν νεωτέρων φιλοσόφων συντάσσονται πρὸς ἐκείνους, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως εἶναι ἀπηρητημένοι ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἐλληνικῆς.

Ἐν τῷ περὶ τῆς ζωῆς ζητήματι τὴν μηχανικὴν θεωρίαν, καθ' ἣν ἡ ζωὴ οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ φαινόμενον πολυσύνθετον ἐκ φυσικῶν ἐρμηνευόμενον λόγων καὶ συνδυασμῶν, ὅπως καὶ τὰ τῆς φύσεως τῆς ἀνοργάνου, ἀντιπροσωπεύουσιν ἐν Ἑλλάδι ὁ Δημόκριτος καὶ Στράτων ὁ Λαμψακηνός, ὁ εἰσηγητὴς τῆς αὐστηρᾶς παγκοσμίας, καὶ οἱ Ἐπικουρείοι, πρὸς οὓς φέρονται οἱ τοῦ ὕλισμοῦ θιασῶται ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις καὶ ὅσοι ἄλλοι τὴν σκόπιμον ἐνέργειαν ἀποκρούοντες πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἐρμηνεύουσιν ὡς γινόμενα κατὰ νόμους μηχανικούς.

Τὴν δὲ ζωτικὴν θεωρίαν, ἣτις διδάσκει ὅτι ὁ ὄργανισμὸς δὲν εἶναι προϊὼν μόνον μηχανικῶν καὶ χημικῶν ἐνεργειῶν, ἀλλ' ἐγκλείει καὶ σκοπίμως δρώσας δυνάμεις, ἐν αἷς ὑπάρχει τρόπον τιὰ ἡ ἰδέα τοῦ ὅλου ἐκ τῶν προτέρων, καὶ παρ' ἄλλοις ἀνευρίσκομεν, πολὺν δὲ μᾶλλον παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει, ὅστις πρὸς τὴν μηχανικὴν τοῦ Δημοκρίτου διδασκαλίαν ἀντιφερόμενος ἐσπούδασε νὰ ἐρμηνεύσῃ τελολογικῶς τὴν ἐν τῷ κόσμῳ συντελουμένην ἀνέλιξιν, πρῶτος δέ, ὡς ἐλέχθη ἤδη, ὑπετύπωσε τὴν θεωρίαν τῆς ὀλότητος καὶ τῆς ἐντελεχείας, καθ' ἣν ὁ ζῶν ὄργανισμὸς δὲν ἀποτελεῖται ἐκ μερῶν παρ' ἄλληλα κειμένων, ἀλλ' εἶναι σύνολον διεπόμενον ὑπὸ μιᾶς ἀρχῆς, ἣτις ὡς ἰδέα ρυθμίζει τὰ μέρη καὶ ἄγει εἰς τὴν συντέλεσιν τῆς μορφῆς τοῦ ὅλου, ἐγένετο δὲ οὕτω πρόδρομος πάντων τῶν ἔπειτα, ὅσοι ἐζήτησαν νὰ εἰσαγάγωσιν ὁμοίως ὑποθέσεις. Συντάσσονται δὲ πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην καὶ οἱ Στωικοί, οἵτινες ἀνέπτυξαν τὰ περὶ τῶν σπερματικῶν λόγων, καὶ ὁ Πλωτῖνος καὶ ὁ Γαληνός καὶ ἄλλοι, δι' ὧν ἡ διδασκαλία αὕτη μετελαμπαδέυθη εἰς τοὺς ἔπειτα, ἐν οἷς καὶ ὁ φυσιολόγος *Harvey* καὶ ὁ *Cudworth* ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ πολλοὶ τῶν ὀπαδῶν τῆς σχολῆς τοῦ *Montpellier* ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ Ἰωάννης *Müller* καὶ ὁ *Liebig* ἐν Γερμανίᾳ καὶ ὁ *Reinke* καὶ ὁ *Bunze*

καὶ ὁ *Erhardt* καὶ ὁ *Driesch*, οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας ζωτικῆς θεωρίας, οἵτινες ἀνεέωσαν τὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. Ὁ *Reinke* ἐν τῇ κατασκευῇ καὶ τῇ λειτουργίᾳ τῶν ὀργανισμῶν παρὰ τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς ἐνεργείας ἀποδέχεται ἀρχὴν τινα δυναμικὴν δεσπόζουσαν, ἣτις καθορίζει τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐνεργειῶν καὶ διέπει αὐτὰς ὡς λογικὴ τις αἰτία. Καὶ ὁ *Driesch* ἐν τοῖς ὀργανισμοῖς τῶν ζώων ἀνευρίσκει ἴδιον νόμον τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν, ὃν εἰς τὸν Ἀριστοτέλη ἀκολουθῶν ὠνόμασε νόμον τῆς ὁλότητος καὶ τῆς ἐντελεχείας.

Πολὺ θαυμασιώτεροι εἶναι ἐνταῦθα οἱ Ἕλληνες, διότι καὶ αὐτὴν τὴν θεωρίαν τῆς ἀνελέξεως πρῶτοι εἰσήγαγον εἰς τὴν ἐπιστήμην. Ἦδη ὁ Ἀναξίμανδρος τὸν νόμον τῆς προσαρμογῆς ὑποτυπῶν ἐδίδαξεν ὅτι τὰ ζῶα αὐτομάτως ἐγεννήθησαν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἐξῆλθον δὲ εἰς τὴν γῆν, ὅτε ἐγένοντο ἱκανὰ νὰ ζήσωσιν ἐπ' αὐτῆς. «Κατ' ἀρχάς», εἶπεν, «ἐξ ἄλλοειδῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη, ἐκ τοῦ τὰ μὲν ἄλλα »δι' ἑαυτῶν ταχὺ νέμεσθαι, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχρονίου δεῖσθαι τιτηνῆσεως διὸ καὶ κατ' ἀρχάς οὐκ ἂν ποτε τοιοῦτον ὄντα διασωθῆναι»¹. Καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς τὸν νόμον τῆς φυσικῆς ἐπιλογῆς πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχων εἶπεν ὅτι τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα προῆλθον κατ' ἀρχάς ἐκ τῆς γῆς αὐτομάτως, ἀπὸ ἀτελεστέρων δὲ τὰ ἔμψυχα ἦλθον κατὰ μικρὸν ἐπὶ τελειότερας μορφάς. Συμφέρονται δὲ ἐν τῇ θεωρίᾳ ταύτῃ καὶ ὁ Ἀναξαγόρας καὶ ὁ Ἀρχέλαος καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ἐπίκουρος, ἐξ ὧν τὰ διδάγματα ταῦτα ἦλθον ἐπὶ τοὺς νεωτέρους, ἀπὸ τοῦ Βρούνου μέχρι τοῦ *Tyndall* καὶ τοῦ *Haeckel* καὶ τοῦ *Verworn* καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐδίδαξαν τὰ περὶ τῆς αὐτομάτου γενέσεως τῆς ζωῆς, καὶ ἀπὸ τοῦ *Buffon* καὶ τοῦ Ἐράσμου *Darwin* καὶ τοῦ *Lamarck* καὶ τοῦ *Geoffroy Saint-Hilaire* μέχρι τοῦ Καρόλου *Darwin* καὶ τῶν περὶ αὐτόν, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξεν ἢ τῆς ἀνελέξεως θεωρία.

Καὶ ταῦτα μὲν ὀλίγα ἐκ πολλῶν, ὅσα κατώρθωσαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ φυσικῇ φιλοσοφίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν μεγάλων προβλημάτων τῆς φιλοσοφίας τοῦ πνεύματος Ἕλληνες ἐγένοντο οἱ πρωτοπόροι. Τὰ γενικώτατα περὶ τῆς ψυχῆς ζητήματα ἐκείνοι ἠκρίβωσαν πρῶτοι. Ἡ δυνύζουσα ψυχολογικὴ θεωρία ἀπὸ τοῦ Ἀναξαγόρου μάλιστα ὀρμηθεῖσα ἀνεπύχθη ὑπὸ τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν Νέων πλατωνικῶν, οἵτινες καὶ τὰς περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ὑπετύπωσαν ἀποδείξεις, ὅσαι καὶ νῦν ἔτι ὑπάρχουσιν ἐν χρήσει.

Παράλληλως δὲ ἡ ὑλίζουσα εἰσῆχθη θεωρία διὰ τοῦ Δημοκρίτου μάλιστα καὶ τοῦ Ἐπικούρου, ἔτι δὲ ἡ ταυτίζουσα διὰ τῆς Στοᾶς καὶ ἡ ἰδανίζουσα διὰ τοῦ Πλωτίνου.

Καὶ τὸ περιθρύλητον δὲ πρόβλημα τὸ περὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνάγκης ἐν τῇ βουλήσει οἱ Ἕλληνες θαυμάζονται ὅτι ἠρεύνησαν πρῶτοι καὶ τὰς θεωρίας εἰσή-

¹ Ψ. ΠΛΟΥΤ. Στωμ. 2 (ΕΥΣΕΒΙΟΥ Προσαρ. Ἐδαγγελικὴ 1, 8, 2).

γαγον, αἵτινες μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐπαναλαμβάνονται, καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, ὅσα καὶ νῦν προβάλλονται ὑπὲρ ἑκατέρας τῶν θεωριῶν τούτων.

Ἀξιολογώταται δὲ εἶναι ὁμολογουμένως καὶ αἱ συμβολαί, ὅσας συνετέλεσαν οἱ Ἕλληνες εἰς τὰς πολλαπλᾶς θεωρίας τῆς πολιτείας καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἱστορίας. Ἡ θεωρία, ἣτις πρεσβεύει ὅτι ἡ πολιτεία εἶναι προῖον ὁρμῆς ἐγκειμένης ἐν τῇ ἀνθρωπίνη φύσει, ἔχει δ' ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ὁπαδοὺς ἄλλους τε καὶ τὸν Οὔγωνα Γρότιον καὶ τὸν *Cumberland* καὶ τὸν *Shaftesbury* καὶ τὸν *Adam Smith*, εἶναι δίδαγμα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων σοφῶν. Ὁ Πλάτων ἐδίδαξε πρῶτος ὅτι ἡ πόλις λαμβάνει τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν, ὅτι ἕκαστος ἄνθρωπος ἄγεται πρὸς κοινωνίαν κατὰ φύσιν. Καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἔχαρακτήρισε τὸν ἄνθρωπον ὡς ζῷον πολιτικόν.

Ἡ δὲ θεωρία τῆς βίας, ἣν πολλοὶ ἐκ τῶν νεωτέρων ἀντιπροσωπεύουσιν, ἐν οἷς καὶ ὁ *Nietzsche*, ὁ εἰσαγαγὼν τὰ περὶ τῆς ἀνατροπῆς τῆς κρατοῦσης ἠθικῆς διδάγματα καὶ τὰ περὶ τοῦ ὑπερανθρώπου, ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων Σοφιστῶν ὁρμᾶται, μάλιστα τῶν νεωτέρων τούτων, τοῦ *Thrasymachus* καὶ τοῦ *Kallikles* καὶ τοῦ Πύλου, οἵτινες πρῶτοι ἐδίδαξαν ὅτι πᾶν πολιτικὸν καὶ κοινωνικὸν σύστημα ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ δικαίου τοῦ ἰσχυροτέρου καὶ τῶν ὑπερεχουσῶν κοινωνικῶν ομάδων.

Καὶ αὕτη δὲ ἡ θεωρία τῆς συνθήκης, ἣς κύριος ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις ἀντιπρόσωπος εἶναι ὁ *Hobbes*, καθ' ὃν οἱ ἄνθρωποι εἶναι πολέμιοι πρὸς ἀλλήλους φύσει καὶ ἡ πολιτεία συνέστη κατὰ συνθήκην πρὸς προστασίαν τοῦ λαοῦ, ὡσαύτως δὲ ὁ *Spinóza* καὶ ὁ *Rousseau* καὶ ἄλλοι, εἶναι περιφανῶς παλαιά. Οὐ μόνον τὰς ρίζας αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκριβῆ διατύπωσιν εὐρίσκομεν ἐν Ἑλλάδι. Διαφαίνεται παρὰ τῷ Ἡρακλείτῳ, ἔπειτα δ' ἐν τοῖς νόμοις τοῦ Πλάτωνος, σαφέστατα δ' ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ Ἐπικούρου, ὅστις εἶπε· «τὸ τῆς φύσεως δίκαιόν ἐστι σύμβολον τοῦ συμφέροντος» εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους μηδὲ βλάπτεσθαι. «Ὅσα τῶν ζῴων μὴ ἠδύνατο συνθήκας ποιῆσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἄλληλα μηδὲ βλάπτεσθαι, πρὸς ταῦτα οὐδὲν ἐστὶν οὐδὲ δίκαιον οὐδ' ἄδικον, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν ὅσα μὴ ἠδύνατο ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιῆσθαι ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι»¹.

Δὲν ἀφῆκαν δὲ οἱ Ἕλληνες ἀνεξέταστα καὶ τῶν κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων τὰ θεωρήματα, ἀλλὰ καὶ ἀκριβέστερον ὑπετύπωσαν αὐτά. Δηλοῦσιν ὁ *Anaxagoras*, ὁ *Socrates*, ὁ *Peisistratos*, ὁ *Kleisthenes*, ἄλλοι νομοθέται, ἔτι δὲ οἱ φιλόσοφοι, μάλιστα ὁ Πλάτων, οἵτινες γνωριμώτατα εἶναι τὰ περὶ ἰδεώδους πολιτείας καὶ κοινωνίας τῶν ἀγαθῶν καὶ καταργήσεως τοῦ γάμου ἐν ταῖς ἀνωτέροις τάξεσι, πρὸς δὲ τούτοις οἱ *Kynic* καὶ *Phalaea* ὁ *Xalkhedonios*, οἵτινες περιώνυμος εἶναι ἡ ρήτρα

¹ ΔΙΟΓ. ΛΑΕΡΤΙΟΥ, I, 150, κέξ.

«ἴσας εἶναι τὰς κτήσεις τῶν πολιτῶν»¹, καὶ οἱ Στωικοί, οἵτινες σαφῶς ἐκήρυσαν τὴν κοσμοπολιτείαν.

Καὶ εἶναι περιφανεστάτη ἡ ἐπίδρασις, ἣν τὰ διδάγματα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν ἤσκησαν ἐπὶ τοὺς ἔπειτα. Ἐπὶ τοῦ Πλάτωνος ἐστηρίχθησαν ὅσοι μετ' αὐτὸν εἰσήγαγον τὰς λεγομένας οὐτοπίας, οὐ μόνον οἱ Ἑλληνες, ἀπὸ τοῦ Θεοπόμπου καὶ τοῦ Ἐκαταίου μέχρι τοῦ Εὐδημέρου καὶ τοῦ Πλωτίνου, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄλλοι, ἀπὸ τοῦ Θωμᾶ Μώρου καὶ τοῦ Θωμᾶ Καμπανέλλα καὶ τοῦ Φραγκίσκου Βάκωνος καὶ ὕστερον τοῦ *Bellamy* καὶ ὅσοι ἄλλοι συμφέρονται πρὸς τούτους. Εἶναι ὁμως σημειώσεως ἄξιον ὅτι ἡ Ἑλλάς καὶ ἐνταῦθα οὐδέποτε ἠσπάσθη τὰς ἀκρας γνώμας. Ὁ Πλάτων τῶν σοφῶν ἐπήνεσε τὴν ἀρχήν, οὐχὶ δὲ τὸ ζοφερὸν κράτος τῆς ἀγρίας βίας, ἧς αἱ τραγικαὶ ὑπερβολαὶ διασειοῦσι καὶ συνταράσσουσι πρόρριζα τὸ κοινωνικὸν οἰκοδόμημα, ὃ δὲ Ἀριστοτέλης ὑπὲρ τῶν μειωτέρων κοινωνικῶν μεταρρυθμίσεων τασσόμενος, ὡς συμφωνοτέρων πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἐθεώρησε τὴν βελτίωσιν τῆς κοινωνίας ἡρητημένην μᾶλλον ἀπὸ τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐπιθυμιῶν, ὅστις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς παιδείας τῶν ἀνθρώπων: «Μᾶλλον δεῖ τὰς ἐπιθυμίας ὀμαλίζειν», εἶπεν, «ἢ τὰς οὐσίας, τοῦτο δ' οὐκ ἔστι μὴ παιδευομένοις ἱκανῶς ὑπὸ τῶν νόμων»².

Ὅτι δὲ καὶ τὰ περὶ διεθνοῦς συμπολιτείας καὶ παγκοσμίου εἰρήνης εἶναι θεωρήματα τῶν Ἑλλήνων, μαρτυροῦσι καὶ αἱ Ἀμφικτιοναί καὶ αἱ ὕστερον συμπηχθεῖσαι συμπολιτεῖαι, πρὸς δὲ τούτοις τοῦ Δημοκρίτου τὰ δόγματα καὶ τῆς Στοᾶς, ἅτινα διὰ μακροῦς παραδόσεως εἰς τοὺς ὕστερον μεταφρευθέντα ἐγένοντο βάσις καὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἀποβλαστήματα τῶν γνωμῶν, ὅσας εἰσήγαγεν ἡ Ἑλλάς, εἶναι καὶ τὰ περὶ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ δικαίου καὶ τὰ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας. Ἡ περὶ τοῦ φυσικοῦ δικαίου θεωρία ἀπὸ παλαισιότατων χρόνων ἐκράτησε παρὰ τοῖς Ἑλλησι, σαφέστερον δὲ ἀναφαίνεται παρὰ τῷ Πλάτωνι καὶ τῷ Ἀριστοτέλει καὶ τοῖς Στωικοῖς, ἐξ ὧν καὶ ὁ Κικέρων ἠντλησε καὶ ὁ Οὔγων Γρότιος ἔπειτα καὶ οἱ ὀπαδοὶ τῆς Σκωτικῆς καὶ τῆς Κανταβουριακῆς σχολῆς καὶ ὁ *Pufendorf* καὶ ἄλλοι. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμπειρικὴ περὶ τοῦ δικαίου ἀντίληψις, εἰς ἣν καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀνήκει Σχολὴ καὶ ἡ οἰκονομική, ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ ἔχει τὰς ρίζας, τῇ τῶν Σοφιστῶν μάλιστα καὶ τῶν Ἐπικουρεῶν.

Περὶ τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας οὐχὶ ὀρθῶς ἐλέχθη ὅτι ἐγένετο δημιουργία τῶν νεωτέρων χρόνων, ὠρμήθη δὲ ἀπὸ τῶν χριστιανικῶν ἰδεῶν τῆς ἀποκαλύψεως

¹ ΑΡΙΣΤ. Πολιτ. Β 7. 1266 α 39.

² Πολιτ. Β 7. 1266 β 29 κέξ.

καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως, αἵτινες καθίστανται καθολικαὶ περιλαμβάνουσαι ὅλον τὸν κόσμον, ἐπεξετάθη δ' ἔπειτα κατὰ μικρὸν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὅλου πνεύματος τὴν διήκουσαν διὰ παντός τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ. Διότι ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας εἶναι ἤδη συνημμένη πρὸς τὰς παλαιότητας θρησκευτικὰς παραδόσεις, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Αἱ δ' ἐπιστημονικαὶ ἀρχαὶ αὐτῆς ὠρμήθησαν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Στοὰ σαφῶς εἰσήγαγε τὴν καθολικὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἐνότητος τῶν ἀνθρώπων ἀφετηρίαν ἔχουσα τὸ πανθεϊκὸν αὐτῆς σύστημα. Ἐπειδὴ πάντες οἱ ἄνθρωποι κατ' αὐτοὺς μετέχουσι τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ λόγου, εἶναι τέκνα θεοῦ καὶ ἀδελφοὶ πρὸς ἀλλήλους. Ἀλλὰ καὶ ὁ Πλάτων ἤδη καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀξιόλογα τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας ἔχουσι νὰ ἐπιδείξωσι διδάγματα, ὡσαύτως δὲ οἱ μεγάλοι ἱστορικοὶ τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ περὶ νόμων δὲ ἱστορικῶν ὁμίλησαν οἱ Ἕλληνες καὶ ὑπέδειξαν ὡς τοιοῦτους ὁ Ἀριστοτέλης καὶ μετ' αὐτὸν ὁ Πολύβιος τοὺς περὶ διαδοχικῆς ἐμφανίσεως τῶν πολιτευμάτων, εἰσήγαγον δὲ καὶ τὰς ἔτι καὶ νῦν ἐν χρῆσει θεωρίας περὶ τῆς ἀνεπίξεως τοῦ ἱστορικοῦ βίου, τὴν τῆς ἀνακυκλίσεως, ἣν εὐρίσκομεν καὶ παρ' ἄλλοις καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς Πυθαγορείοις καὶ τοῖς Στωικοῖς, καὶ τὴν τῆς προόδου, ἣτις κρατεῖ ἐν τῇ Σωκρατικῇ Σχολῇ, συνάπτεται δὲ καὶ μετὰ τῆς θεωρίας τῆς ἀνακυκλίσεως παρὰ Πλάτωνι, ὅστις δικαίως θεωρεῖται ὁ κύριος ἰδρυτὴς τῆς φιλοσοφίας τῆς ἱστορίας.

Ἐν συναφεΐᾳ πρὸς τὰ κοινωνικὰ ἐξήτασαν οἱ Ἕλληνες κατὰ διέξοδον καὶ τὰ ἀνώτατα προβλήματα τῆς ἐπιστήμης ἐκείνης, ἣτις σκοπὸν προτίθεται νὰ ἐξετάσῃ τὰς πράξεις τῶν ἀτόμων καὶ τῶν κοινωνιῶν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἀξίας καὶ ἀπαξίας καὶ ὑποτυπώσῃ ἀρχὰς καὶ κανόνας, πρὸς οὓς ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ρυθμίξῃ τὸν βίον. Τὰ περὶ τῆς γενέσεως τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως, τὰ περὶ τῶν ἠθικῶν ἐλατηρίων καὶ τοῦ κριτηρίου τῆς ἠθικότητος καὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἠθικῆς ἐνεργείας, τὰ περὶ τῶν ἠθικῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιῶν εἶναι ζητήματα, περὶ τὰ ὅποια μετὰ μεγίστου διαφέροντος ἠσχολήθη ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία κατὰ πάσας αὐτῆς τὰς περιόδους.

Τῆς ὀρθολογικῆς θεωρίας, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀρχῆθεν ἐσωτερικὴν τινα αἰσθησὴν ἀνάλογον πρὸς τὰς ἄλλας αἰσθήσεις, δι' ἧς ἀμέσως ἀντιλαμβάνεται τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, ἐπιφανεῖς ἀντιπρόσωποι ἐν Ἑλλάδι εἶναι ὁ Σωκράτης, οὗτινος περιώνυμος εἶναι ἡ περὶ τοῦ δαιμονίου διδασκαλία, καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ Νέοι πλατωνικοὶ καὶ ἄλλοι.

Τῆς δ' ἐμπειρικῆς θεωρίας, ἣτις ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξιν ἐμφύτων ἠθικῶν ἀρχῶν, νομίζει δὲ ὅτι ἐκ τῆς ἐν τῷ βίῳ ἐνεργείας ἀγόμεθα εἰς τὴν ὑποτύπωσιν τῶν ἠθικῶν κανόνων, πρὸςβενταὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἶναι οἱ Σοφισταὶ μάλιστα, ὡσαύτως δὲ οἱ Ἐπικούρειοι, οἵτινες ὅμως παρὰ τὴν ροπὴν, ἣν ἀσκεῖ ἡ ἐμπειρία, ἐδέχοντο καὶ

τὴν φρόνησιν ὡς ρυθμιστὴν ἐν τῇ γενέσει καὶ τῇ ἀναπτύξει τοῦ ἠθικοῦ βίου. Οἱ δὲ νεώτεροι εἶναι καὶ ἐν τοῖς ζητήμασι τούτοις ἐξ ἐκείνων ἐξηρητημένοι. Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ὀρθολογικοὺς συνετάχθησαν ἐκ τῶν νεωτέρων ἄλλοι τε καὶ ὁ Καρτέσιος καὶ ὁ Λειβνίτιος καὶ ὁ Κάντιος καὶ οἱ ἄμεσοι ἐκείνου μαθηταὶ καὶ οἱ ἔπειτα θιασῶται, ἔτι δὲ οἱ ὀπαδοὶ τῆς Σκωτικῆς καὶ τῆς Κανταβρυγιακῆς Σχολῆς, οἵτινες ὠμίλησαν περὶ ἠθικῆς συναισθήσεως, καὶ ὁ *Rousseau*, πρὸς δὲ τοὺς ἐμπειρικοὺς οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ μάλιστα ἀπὸ τοῦ Φραγκίσκου Βάκωνος διατρέφαντες περὶ τὰ ζητήματα ταῦτα.

Καὶ τὰ κατὰ τὸν ἀνώτατον δὲ σκοπὸν τῆς ἠθικῆς ἐνεργείας καὶ τὸ ἄκρον ἀγαθόν, πρὸς τὸ ὁποῖον ἕκαστος ὡς πρὸς κανόνα ὀφείλει νὰ ρυθμίῃ τὰς πράξεις, ἐν Ἑλλάδι ἠρηνήθησαν τὸ πρῶτον. Ἡ ἠθικὴ θεωρία, ἣτις σκοπὸν ἀνώτατον τοῦ βίου ὀρίζει τὴν θήρευσιν τῆς ἀπολαύσεως, ἢ χρησιμοθηρικὴ, ἣτις τοῦ συμφέροντος τὴν δίωξιν εἰσηγεῖται, ἢ τῆς τελειώσεως, ἣτις ἄκρον ἀγαθὸν καὶ ὑπέριστατον ἰδεῶδες κρίνει τὴν ἀριάν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν σωματικὴν καὶ τὴν διανοητικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν, εἶναι δημιουργήματα τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Σοφισταὶ καὶ οἱ Κυρηναῖκοι εἶναι οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι τῆς πρώτης· εἰς τὴν δευτέραν, ἣτις ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις τοὺς ἐπιφανεστάτους ὀπαδοὺς ἔχει ἐν τῇ Ἀγγλικῇ φιλοσοφίᾳ, τὰς βάσεις ἔθεσαν ἐν Ἑλλάδι οἱ Ἐπικούρειοι τῆς δὲ τρίτης, ἣτις εἶναι περιφανῶς ἡ ἀρίστη πασῶν, διότι ὑποδεικνύει ὅσα καθήκοντα ἔχει ὁ ἄνθρωπος καὶ πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὴν στενωτέραν κοινωνίαν, εἰς ἣν ἀνήκει, καὶ πρὸς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα, μέγιστοι παρ' Ἑλλήνων ἱεροφάνται ἐγένοντο ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Πλάτων καὶ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Στωικοὶ καὶ οἱ Νέοι πλατωνικοὶ, πρὸς ὧν τὰ διδάγματα συμφωνοῦσιν οἱ κράτιστοι τῶν ἠθικῶν φιλοσόφων τῶν νεωτέρων χρόνων.

Καὶ ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τοῦ καλοῦ οὐδὲν σχεδὸν ὑπάρχει ζήτημα, ὅπερ δὲν ἠρηνήθη ἐν Ἑλλάδι, ὡσαύτως δ' ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ τῆς θρησκείας. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἐν τῇ ἀφελεστέρᾳ ἐκδηλώσει ἐδημιούργησαν τοὺς περικαλλεῖς περὶ τῶν θεῶν μύθους, ἐν δὲ τῇ ἐπιστημονικῇ ἀντιλήψει πάσας ὑπετέπωσαν τὰς ἔτι καὶ νῦν κυκλουμένας περὶ θρησκείας καὶ θεοῦ θεωρίας, ἀποβλέποντες εἰς τὰς πολλαπλᾶς δυσχερείας, εἰς αἷς προσκρούει τῶν αἰώνιων τούτων προβλημάτων ἢ λύσις, ἔτι δὲ εἰς τὴν μεγίστην ὠφέλειαν, ἣν εἰς τὰς κοινωνίας παρέχει ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ λατρεία τῶν ὑπερτάτων ἀξιῶν, ἀπεδοκίμασαν μὲν ἀείποτε τοὺς ἀπερισκέπτως ἀναιροῦντας τὴν πίστιν, προέκριναν δ' ἐκ τῶν ἄλλων θεωριῶν τὸν θεϊσμόν, ὃν κατὰ πάντα τρόπον ἀνέπτυξαν καὶ εἰς τοὺς ἔπειτα παρέδωσαν τὰ μέγιστα σεμνώματα τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας¹.

¹ Τὴν σχέσιν τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νεωτέρων φιλοσοφημάτων δεικνύομεν ἀκριβέστερον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Εἰσαγωγῇ εἰς τὴν φιλοσοφίαν (ἐν Ἀθήναις, 1935), ὅπου καὶ αἱ παραπομπαὶ καὶ ἡ ἀπαράιητος παρατίθεται βιβλιογραφία.

Τοιαύτη ἐγένετο ἡ Ἑλλάς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ τέχνῃ, οὕτω δ' ἐδολιχοδρόμησεν ἐν τῷ σταδίῳ τῷ φιλοσοφικῷ.

Εἶναι δὲ πρόδηλον, διατὶ καὶ οἱ παλαιοὶ λαοὶ οἱ μετ' αὐτὴν ἐλθόντες, καὶ δὴ πρῶτοι οἱ Ῥωμαῖοι, ἐκείνην ἀνεκίηραν μητέρα τοῦ πολιτισμοῦ, ἐκείνην δὲ εἶχον ἀείποτε πρότυπον ἐν τῇ δημιουργίᾳ τοῦ ἰδίου αὐτῶν πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν φιλοσοφίας, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ νεώτεροι, οἵτινες ἐπὶ τὰ ἴχνη ἐβάδισαν τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Μακώλεϋ τὸ δαιμόνιον τῆς ἐλληνικῆς διανοίας θαυμάζων ὁμολογεῖ ὅτι τὰ εὐγενέστατα προϊόντα τῆς νεωτέρας σοφίας προῆλθον ἐξ αὐτῆς¹. Καὶ τοῦ *Shelley* δέ, τοῦ φιλοσόφου καὶ ποιητοῦ, ἔφαλεν ἡ μοῦσα ὅτι ὁ ἀνθρώπινος τύπος καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἰς τὸ ἀκρότατον ἀνῆλθον ἐν Ἑλλάδι, ἥτις ἐνετύπωσε τὴν σφραγίδα αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἀμωμήτων ἀριστοουργημάτων, ὧν καὶ τὰ συντρίμματα ἀντὰ προκαλοῦσι τὸν Ἰλλυγον· ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐνέπνευσεν ὄρμας καὶ τάσεις, αἵτινες θὰ διαμένωσιν αἰῶναι, ἀποβλέπουσι δὲ εἰς τὸν ἐξευγενισμόν καὶ τὴν ἔξαρσιν μέχρι τελειώσεως τοῦ ἀνθρώπινου γένους· ὅτι Ἑλληνες εἶναι πάντες οἱ νεώτεροι, καὶ οἱ νόμοι αὐτῶν καὶ τὰ γράμματα καὶ ἡ θρησκεία καὶ ἡ τέχνη ἔχουσι τὰς ρίζας ἐν Ἑλλάδι². Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ περὶ τῶν μυσταγωγῶν τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας ἐλέχθη ὅτι εἶναι ἐπίγονοι τῶν Ἑλλήνων.

Ἄλλὰ τὴν Ἑλλάδα τίνες ἄλλοι πρέπει νὰ λατρεύωσι μᾶλλον ἡμῶν, οἵτινες ἐν τῇ θεωρίᾳ αὐτῆς καὶ τὴν προαίρεσιν ὀφείλομεν νὰ ἐνισχύωμεν καὶ νὰ χαλκεύωμεν τὴν γνώμην ἐν τῇ μεγάλῃ ὁδῷ, ἣν ἀκολουθοῦντες συνεχίζομεν τῶν πατέρων τὸ ἔργον καὶ σπουδάζομεν νὰ δημιουργήσωμεν τὸν νέον ἡμῶν πολιτισμόν, καὶ ἀναδείξωμεν μεγαλεῖον ἀντάξιον πρὸς τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐνδόξων χρόνων;

Πότε δὲ τὸ καθῆκον τοῦτο θὰ εἶναι τόσον ἐπιτακτικόν, ὅσον κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῆς σταδιοδρομίας τῆς ἀνθρωπότητος, ὅτε πάντες οἱ θέλοντες νὰ ἀριστεύωσιν ἐν τῇ παγκοσμίῳ κοίνιστρᾳ περισυλλέγονται καὶ ἀνασυντάσσονται, ἐν τῇ ἀναδημοουργίᾳ δὲ ταύτῃ καὶ πρὸς τοὺς ὑπερανθρώπους τοῦ παρελθόντος στρέφουσι τὰ βλέμματα, τοὺς ἱεροφάντας τῶν μεγάλων ἰδεῶν, οἵτινες διὰ τῶν αἰῶνων διαδεχόμενοι ἀλλήλους ἐθέρωσαν τὰ ἅγια συναισθήματα καὶ προέεργσαν τὴν βούλησιν πρὸς εὐγενεῖς ἐνεργείας καὶ κατὰ πάντα τρόπον προήγαγον τὸν βίον;

Πότε ἄλλοτε μᾶλλον ἢ σήμερον, ὅτε νέα μεγάλη πνοὴ καὶ τοὺς ἄλλους λαοὺς καὶ ἡμᾶς παροτρύνει, ἵνα γενναίον φρονήματος ἐμφοροῦμενοι ἀμιλλώμεθα ἐν τῇ ἀναστηλώσει τῶν ὑψηλῶν ἀξιῶν, τὰς ὁποίας κατὰ μικρὸν ἔστησεν ἡ σωφρονοῦσα ἀνθρωπότης ὡς ὑπερτάτους κανόνας, πρὸς οὓς καὶ τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη ἱερώτα-

¹ Πρβλ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΒΟΡΕΑ, *Ἡ Αἰωνία Ἑλλάς*, 1919, σ. 26, 36.

² Αὐτόθι.

τον καθῆκον ἔχουσι νὰ ρυθμίζωσι τὸν βίον, τῶν ἀξιῶν, αἵτινες ὑπὸ λαίλαπος τρομερᾶς διεσεύσθησαν κατὰ τοὺς ἐσχάτους τούτους χρόνους;

Εἶναι ἡ ἱερά πνοή, ἣτις ὀφείλει νὰ παρακολουθῇ τῆς ἱστορίας τὴν ἐξέλιξιν καὶ νὰ ζωογονῇ πάντας τοὺς παράγοντας τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας, πάντας τοὺς τεταγμένους εἰς τὴν ὀρθὴν καθοδήγησιν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν.

Καὶ γίνονται ἐντεῦθεν περιφανεῖς οἱ λόγοι, δι' οὓς κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην συνεδρίαν τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας, καθ' ἣν γεραίρεται ἡ Ἐπιστήμη καὶ ἡ Τέχνη καὶ τιμᾶται ἡ Ἀρετή, προσῆκον ἐνόμισα νὰ εἰσαγάγω πάλιν τὴν ἐθνικὴν ψυχὴν εἰς τὸ Πάνθεον τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐπιδείξω τὴν ἔκπαυλον χορείαν τῶν ἡμιθέων, τοὺς ὁποίους ἐν τῇ πνευματικῇ παλαίστρᾳ ἀθλήσαντας ἐστεφάνωσεν ἡ Ἀθανασία, καὶ τὰς δάφνας, δι' ἃς κανχᾶται δικαίως καὶ σεμνύεται ὁ ὑπέροχος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς.

=====

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1936 ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΚΑΙ ΕΝ Τῇ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚῃ ΣΥΝΕΔΡΙΑΙ ΤῆΣ 30ῆΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1936

ΑΝΑΓΝΩΣΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Μεγαλειότατε,

Τὸ εὐλαβὲς μνημόσυνον τὸ κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην πνευματικὴν λειτουργίαν ὀφειλόμενον εἰς τοὺς ἀπελθόντας συνδιασώτας τοῦ ἱεροῦ τούτου τεμένους δὲν περιλαμβάνει εὐτυχῶς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πολλὰ ὀνόματα.

Ἐκ μὲν τῶν ἡμετέρων Ἀκαδημαϊκῶν ἐξέλιπε τῇ 8^ῃ Ἀπριλίου 1936 ἐν βαθεῖ γήρατι ὁ ἐμπνευσμένος ποιητὴς καὶ ὑψηλόφρων λογοτέχνης Ἀριστομένης Προβελέγγιος, πιστὸς στρατιώτης τῆς ἐθνικῆς ἰδέας καὶ τῶν γνησίως Ἑλληνικῶν παραδόσεων, εἰς τὸν ὅποιον ἡ Ἀκαδημία θὰ ἀφιερῶσῃ προσεχῶς ἰδίαν μνημόσυνον συνεδρίαν.

Ἐκ δὲ τῶν ξένων εἰαίρων ἀπέθανεν ἐν Μονάχῳ τῇ 21^ῃ Ὀκτωβρίου ὁ διαπρεπέστατος ἀρχαιολόγος Παῦλος *Wolters*, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου καὶ μέλος τῆς Πρωσικῆς καὶ τῆς Βαυαρικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ἄλλοτε δὲ δεύτερος διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς. Ὁ *Wolters* καταλείπει ὡς ἐπίζηλον κληρονομίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην γονιμοτάτην συστηματικὴν ἐργασίαν, ἣ ὁποία ἐπὶ μίαν σχεδὸν πεντηκονταετίαν ἐχρησίμευσεν ὡς ὁδηγὸς τῶν περὶ ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν πλαστικὴν μελετῶν οὐχὶ μόνον δι' ἐντύπου διδασκαλίας ἀλλὰ καὶ διὰ προφορικῆς διδασκαλίας, ἣ ὁποία δὲν ἐνεκαινίσθη μόνον διὰ τῆς πανεπιστημιακῆς καθέδρας τοῦ *Würzburg* καὶ τοῦ Μονάχου, ἀλλ' ἤδη πρότερον διὰ τῆς ἐν Ἀθήναις σημαντικωτάτης δράσεως.

Ὁ *Wolters* συνέπεσε νὰ ἀσκήσῃ τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ ἰδιοφυίαν κατὰ τὰς πρώτας περιόδους τοῦ σχηματισμοῦ τῆς νεοῦς ἀκόμη τότε ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης, δυνάμεθα δὲ ἀδυστάκτως νὰ εἴπωμεν ὅτι ὑπῆρξεν εἰς τῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ καινοτόμων ἐρευνητῶν τῆς εἰδικότητος αὐτοῦ.

Συνδυάσας δὲ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ ὕφος μελιχιώτατον καὶ ὄντως ἀνθρώ-

πινον συνοδευόμενον ὑπὸ ζηλευτῆς ἀγαθότητος καὶ ἀνεπιτηδεύτου προθυμίας ἀπέβη καὶ διδάσκαλος καὶ φίλος προσφιλῆς. Ἡ ἡμετέρα χώρα ἐξαιρέτως λυπεῖται διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός, διότι ἡ μακρὰ αὐτοῦ διαμονὴ ἐν Ἑλλάδι παρέσχεν εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν οὐχὶ μόνον περὶ τὴν ἀρχαίαν τέχνην εὐστοχώτατα νὰ ἀσχοληθῆ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς νεωτέρας ἡμῶν πατρίδος στενωότερον νὰ συνδεθῆ καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν εὐγενῆ φιλίαν τρανώτατα νὰ ἐκδηλώσῃ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία διπλῆν διὰ τοῦτο ὀφείλει πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Παύλου *Wolters* εὐλάβειαν.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον (7) ὄλως προῶρος καὶ τάχιστα καταβληθεὶς ὑπὸ ἀπηνοῦς νόσου ἐξέλιπεν ὁ φιλοπονώτατος ἐπιμελητὴς τῶν γραφείων τῆς Ἀκαδημίας Θεόδωρος Μίκος, μεγάλην δὲ ἠσθάνθημεν ἐπὶ τούτῳ θλίψιν.

Βαθέως ἐπληξεν ἡμᾶς ὡσαύτως ὁ βίαιος θάνατος νεαροῦ ἐπιστήμονος φιλόλογου τοῦ πρὸ μικροῦ μόλις χρόνου διορισθέντος συντάκτου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ Ἰωάννου Γιαννακούρου, ὅστις πλήρης ἐλπίδων ἀπέβλεπε πρὸς τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτοῦ στάδιον καὶ ὑπισχεῖτο ἀγαθὴν ἀσκησιν τοῦ λεξικογραφικοῦ ἔργου.

Ἄλλ' ἴσα τιμῶντες τοὺς τῶν ἀγόνων τῶν ἡμετέρων ψυχικῶς μετέχοντας καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας εἰλικρινῶς καὶ διὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν περιοσίαις ἐνισχύοντας μετὰ βαθείας εὐλαβείας μνημονεύομεν τὰ ὀνόματα δύο διακεκριμένων Ἑλλήνων, τοὺς ὁποίους ὁ θάνατος ἀπεκάλυψε θερμοὺς θαναμαστὰς τοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Νικολάου Ι. Καρόλου καὶ τοῦ Νικολάου Χρυσοβέργου.

Καὶ ὁ μὲν Νικόλαος Χρυσοβέργου, ἐκ Σμύρνης ἔλκων τὸ γένος, ἐπὶ μακρὸν δὲ ζήσας ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἀποθανὼν ἐκεῖ τῇ 29^ῃ Σεπτεμβρίου 1936, κατέστησε γενικοὺς κληρονόμους του τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Λουβαλιτέλλη καὶ τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν καταλείπει εἰδικῶς κληροδότημα ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων χιλιάδων, ἵνα ἐκ τῶν τόκων αὐτοῦ ἀπονέμηται ὁμώνυμον βραβεῖον «εἰς τὴν καλλιτέραν ἐργασίαν ὁμογενοῦς περὶ οἰουδήποτε θέματος, οὔτινος ἢ ἐκλογῆ καὶ οἱ ὅροι τῆς βραβεύσεως ἐπαφίενται εἰς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν».

Ὁ δὲ τῇ 7^ῃ Ὀκτωβρίου 1936 ἐκλιπὼν Νικόλαος Ι. Καρόλου ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ ποσὸν τῶν πεντακοσίων χιλιάδων δραχμῶν, ἵνα ἐκ τῶν τόκων αὐτοῦ συσταθῆ τριετῆς κύκλος ἐπωνύμων βραβείων ἀναφερομένων εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀρετὴν καὶ εὐποιίαν ὡς καὶ εἰς μελέτας ἀκριβῶς ὀριζομένων ἐπιστημονικῶν κλάδων. Τῶν βραβείων τούτων, ἕξ τὸν ἀριθμὸν, δύο μὲν συνδέονται πρὸς τὴν Μακεδονίαν, τέσσαρα δὲ πρὸς τὴν ὑπόλοιπον Ἑλλάδα.

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν αἰσθάνεται βαθεῖαν εὐλάβειαν καὶ εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν μνήμην τῶν δύο τούτων ἐθνικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκδηλώσαντες ἐμπράκτως

τὴν πρὸς τὸ ἔργον τῆς Ἀκαδημίας πίστιν αὐτῶν καὶ ἐμπιστοσύνην οὐχὶ μόνον ὕλικῶς ἐνίσχυσαν τοὺς πόρους τῆς Ἀκαδημίας, ἀλλὰ καὶ σημαντικῶς ἐπηύξησαν τὸ ἤδη μέγα ἠθικὸν κεφάλαιον τοῦ καθιδρυμάτος τούτου καὶ ἔδειξαν πρὸς τὸ ἔθνος τίνες εἶναι οἱ παράγοντες τῆς ἐδραίας αὐτοῦ σταδιοδρομίας ἥτοι ἡ μετ' ἐπιστήμης καλλιέργεια τοῦ πνεύματος καὶ ἡ ἄσκησις τῆς κοινωνικῆς ἀρετῆς.

Τούτων καὶ τῶν ἄλλων εὐεργειῶν τῶν πνευματικῶν καθιδρυμάτων ὁ πόθος εἶναι ὅπως ἡ τεκτονικὴ συγκρότησις τῆς διανοίας καὶ ἡ ἠθικὴ διάπλασις τῆς ψυχῆς διαδοθῶσιν εἰς ὅσον εἶναι δυνατὸν εὐρύτατα στρώματα τοῦ ἔθνους, ἵνα τὸ κατὰ λόγον πράττειν ἀποβῇ θεμέλιον τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ὑποστάσεως τοῦ συνόλου, ὅτε καὶ μόνον δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ κοινωνικὴ πειθαρχία καὶ τάξις.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Ἀκαδημία ἐξαίρετως χαίρει ὁσάκις βλέπει ὅτι διαδίδεται ἡ πίστις εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ἐπιστημονικῆς καλλιουργίας τῆς διανοίας καὶ καθίσταται αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη, ὅπως τὸν δρόμον τοῦ ἔθνους φωτίζη ὁ ἠθικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς ὀπλισμένος νοῦς, τὸ καθαρῆριον πῦρ κατὰ τοῦ ψυχοφθόρου ἔρασιπνευσμοῦ ἐν τῷ βίῳ, τῷ τε ἰδιωτικῷ καὶ τῷ δημοσίῳ, καὶ κατὰ τοῦ ἐκμανέντος ὕλιστικοῦ ἀτομικοῦ τοῦ ἐπαπειλοῦντος ὀλοσχερῆ ἐξόντωσιν παντὸς ὑγιοῦς πολιτισμοῦ.

Εἶναι δὲ αὐτονόητον ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Ἑλληνικὴ Ἀκαδημία εὐρίσκειται καὶ θὰ εὐρίσκηται πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν παντὸς εὐγενοῦς ἀγῶνος πρὸς διατήρησιν ἀλωβήτων τῶν θεμελίων τοῦ οἰκοδομήματος τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τῆς ἐθνικῆς κοινωνικῆς ὑποστάσεως.

Ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν κινουμένη ἡ διοίκησις δύο Ἑλληνικῶν ἐν Ἀμερικῇ πατριωτικῶν ὀργανώσεων, ἥτοι τῆς *A. H. E. P. A.* καὶ τῆς *G. A. P. A.* ἔθεσεν εὐγενῶς ἑπαθλα χρηματικὰ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἀκαδημίας.

Καὶ ἡ μὲν *A. H. E. P. A.* διεβίβασε πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν διὰ τοῦ τότε Δημάρχου Ἀθηναίων κ. Κ. Κοτζιᾶ τὸ ποσὸν δέκα χιλιάδων δραχμῶν, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς δύο βραβεῖα κοινοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἤθελον παρουσιάσει ἔργα ἐξυγιαντικὰ ἀναδασώσεως καὶ ἀποξηράνσεως διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων αὐτῶν.

Ἡ δὲ «Ἑλληνοαμερικανικὴ προοδευτικὴ ἀδελφότης» (*G. A. P. A.*) ἀπέστειλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν διὰ τοῦ Προεδρείου τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκδρομῆς τῆς ἀδελφότητος δραχμὰς δέκα πέντε χιλιάδας, ἵνα χρησιμεύσωσιν αὐταὶ διὰ τρία βραβεῖα μελετῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην καθ' ὅλου κατὰ τὴν κρίσιν τῆς Ἀκαδημίας.

Καὶ πρὸς τοὺς φιλογενεῖς τούτους ἀθλοθέτας, οἱ ὁποῖοι ζῶντες ἐντὸς τοῦ θερμοτρογῶ περιβάλλοντος τοῦ εὐγενοῦς Βορειοαμερικανικοῦ λαοῦ δὲν λησμονοῦσι ποτὲ τὴν πατρίδα, ἡ Ἀκαδημία ἀπενθύνει ἐγκάρδιον πατριωτικὸν χαιρετισμὸν, σύμβολον

τῆς ὑπερηφανείας, μεθ' ἧς ἡ Ἑλληνικὴ Πατρις παρακολουθεῖ τὴν δραῖσιν τῶν ἀξίων αὐτῆς τέκνων ἐν τῇ ξένη.

ᾠσαύτως εὐγνωμότως ἀναφέρει ἡ Ἀκαδημία τὴν ἐπὶ τῆς Ἑποικίαις Ἐπιτροπείας Ἀντωνίου Μπενάκη ἀπόφασιν τοῦ Ἑποικίου τῆς Γεωργίας, ὅπως διατεθῶσιν ἐκ τῶν προϋπολογισμῶν τῶν ἐτῶν 1936-37 καὶ 1937-38 ἀνά πενήτην χιλιάδας δραχμῶν διὰ βραβεῖα ἀποβλέποντα εἰς τὴν προστασίαν καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ δάσους, ἀπονεμηθῆσόμενα δὲ διὰ τῆς Ἀκαδημίας.

Ἡ Ἀκαδημία προθυμότητά θὰ συνεργασθῇ ἐν τῇ κατευθύνσει ταύτῃ μετὰ τοῦ Ἑποικίου τῆς Γεωργίας καὶ θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὅπως ἐπιτύχῃ ὁ γενναῖος σκοπὸς αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει εἰς σημαντικὸν παράγοντα τῆς ἐθνικῆς εὐημερίας.

Μετὰ τῆς αὐτῆς εἰλικρινοῦς προθυμίας ἐδέχθη ἡ Ἀκαδημία καὶ τὴν νέαν ἀθλοθεσίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ καθορισαντος, ὅπως διὰ βραβεῖου αὐτοῦ ἐκ δέκα χιλιάδων ἢ κατανεμομένου τοῦ ποσοῦ τούτου διὰ βραβείων ἀπονεμομένων εἰς Κοινοῦτῆτα ἢ Δήμους βραβευθῆ ὁ ἐξαιρετικὸς τούτων ζῆλος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τουριστικῶν ἔργων.

Ἡ Ἀκαδημία θὰ συντελέσῃ εὐχαρίστως, ὅπως ἡ εὐστοχος αὕτη σκέψις τοῦ ἄλλοτε Ἑλληνικοῦ Ὁργανισμοῦ Τουρισμοῦ καὶ νῦν Ἑποικίου Τύπου καὶ Τουρισμοῦ ἀποβῆ καρποφόρος ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς τοῦ ἐθνικοῦ τούτου κεφαλαίου.

Πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τῆς Ἀκαδημίας εὐχαρίστως ἀναφέρομεν ὅτι ἡ Ὀλομέλεια συμφώνως πρὸς τὴν ἐκ τοῦ Ὁργανικοῦ νόμου τοῦ Ἰδρύματος τεταγμένην διαδικασίαν ἐξέλεξε δύο τακτικά καὶ ἐν προσέδρῳ μέλος ἦτοι τοὺς κυρίους Κυριακὸν Βαμβαρόεσον καὶ Κωνσταντῖνον Δημητριάδην καὶ τὸν κ. Παναγιώτην Ζερβόν, ἄνδρας διαπρεπεῖς ἐν τῇ εἰδικότητι αὐτῶν καὶ πολυτίμους συνεργάτας ἐν τῷ νέῳ τούτῳ περιβάλλοντι κοινῶν ἐθνικῶν προσπαθειῶν.

Τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1936 συντελεσθὲν ἐπιστημονικὸν ἔργον τῆς Ἀκαδημίας εἶναι κατατεθειμένον εἰς τε τα τακτικά περιοδικὰ δημοσιεύματα αὐτῆς ἦτοι τὰ Πρακτικά καὶ τὰς Πραγματείας, ὡς καὶ εἰς ἄλλας ἐκδόσεις τῆς Ἀκαδημίας.

Ἀνακοινώσεις ἐπιστημονικαὶ ἐγένοντο ἐν ὄλῳ 69 ἐξ ὧν 24 μὲν προέρχονται ἐξ ἡμετέρων Ἀκαδημαϊκῶν καὶ προσέδρων μελῶν, 43 δὲ ἐγένοντο δι' αὐτῶν, δύο δὲ ὑπὸ ξένου ἐταίρου καὶ ἀντεπιστέλλοντος μέλους.

Ἐκ τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας συμπληροῦται μετ' οὐ πολὺν ὁ τόμος τῶν Πρακτικῶν διὰ τὸ ἔτος 1936, τῶν δὲ Πραγματειῶν ἐκνκλοφό-

ρησαν κατά τὸ διαρρηθεῖσαν ἔτος τρεῖς τόμοι περιέχοντες πραγματείας τῶν κ. *I. Πολίτου*, Ἐμ. Ἐμμανουήλ, *Εὐδαγγ. Μπρίκα*, *Adolf Wilhelm*, *Παναγιώτου Ζέπου*, *A. Μπαλάνου*, *Χρ. Ἀναλογίδου*, *Σπυρ. Δουτᾶ* καὶ *Βλ. Βλασοπούλου*. Ὑπὸ ἐκτύπωσιν εὐρίσκεται ὁ ἕκτος τόμος.

Τῶν *Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας* ἐξεδόθη τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ δευτέρου τόμου ἐκ σελίδων 332, περιέχον συνέχειαν τῶν ἐκ τοῦ Ἀρχείου τῆς Βενετίας δημοσιευομένων Κρητικῶν ἐγγράφων καὶ δὴ Θεσπίσματα τῆς Βενετικῆς Γερουσίας τῶν ἐτῶν 1281 μέχρι 1385, ἐπιμελεία καὶ πάλιν τοῦ κ. *Σπυρίδωνος Μ. Θεοτόκη*, δαπάνη δὲ τῆς κυρίας Ἑλένης Ἐλ. Βενιζέλου.

Ὑπὸ ἐκτύπωσιν εὐρίσκεται τὸ δεύτερον τεῦχος τοῦ αὐτοῦ τόμου.

Τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐξακολουθεῖ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ δευτέρου τόμου.

Τὴν διεθνή ἐπιστημονικὴν εὐμένειαν τὴν ἐκδηλωθεῖσαν καὶ ἄλλως δι' ἐπιστημονικῶν βιβλιοκρισιῶν προσεπεκύρωσε πρὸ τινῶν μηνῶν καὶ ἡ ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Ἐταιρείας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σπουδῶν γενομένη εἰς τὸ ἔργον ἀπονομὴ τοῦ Ζαπλείου βραβείου, ἡ ὁποία σημαντικὸν τίτλον προσθέτει εἰς τὸ δημοσίευμα τοῦτο.

Ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐκδιδομένης Ἑλληνικῆς Βιβλιοθήκης ἐξεδόθη ὁ τρίτος τόμος περιέχων τοῦ Πλουτάρχου τὸ Συμπόσιον τῶν ἐπιτάσοφῶν κατ' ἔκδοσιν καὶ ἐρμηνείαν τοῦ κ. Ἐμμανουήλ Λαυίδ.

Μετ' οὐ πολὺν συμπληροῦται καὶ ἡ ἔκδοσις τοῦ περὶ Ποητικῆς ἔργου τοῦ Ἀριστοτέλους κατ' ἔκδοσιν *Μενάρδου-Συκουτρίῃ*.

Ἡ προπαρασκευὴ τῆς ἐκδόσεως τῶν Ἀπάντων τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ περιέλαβε κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τὴν ἐν Ζακύνθῳ καὶ Κερκύρα μακροτέραν πως διαμονὴν καὶ ἔρευναν τοῦ κ. *N. Τωμαδάκη*, ὅστις ἐκτὸς ἀρνήσεών τινῶν, εὔρεν ἄλλως πρόθυμον ἀρωγὴν καὶ ἠδυνήθη νὰ διεξαγάγῃ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ἐπὶ σημαντικῇ ὠφελείᾳ τῆς παρασκευαζομένης ἐκδόσεως τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἀκαδημίας ἐπλουτίσθη διὰ δωρεῶν καὶ ἀνταλλαγῶν κατὰ ἑπτακοσίους τριάκοντα τόμους, προερχομένους, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ δημοσιευμάτων τῶν Ἀκαδημιῶν καὶ ἐπιστημονικῶν Ἐταιρειῶν τοῦ τε παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου, μέλλει δὲ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀποβῇ σπουδαιότατον ἐφόδιον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐπιστημονικῶν μελετῶν, ἅτε συγκεντροῦσα μόνη αὐτὴ τὰ πλεῖστα δημοσιεύματα τῶν Ἀκαδημιῶν τοῦ κόσμου.

Τὸ ἔργον τῶν προσηρηθέντων εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἐπιστημονικῶν Ἀρχείων κατὰ τὸ ἔτος 1936 ὑπῆρξε τὸ ἑξῆς:

Α. Τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ δευτέρου τόμου, ἐξετυπώθησαν δὲ μέχρι τοῦδε 34 τυπογραφικὰ φύλλα, τῶν ὁποίων ἡ ἀρτία παρασκευὴ ἀπὸ τε συντακτικῆς καὶ ἀπὸ τυπογραφικῆς ἀπόψεως ἀπῆλθε συντόνον τὴν προσοχὴν τοῦ τε Διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτῶν καὶ κόπους, τοὺς ὁποίους δύνανται νὰ ἐκτιμήσωσι μόνον, ὅσοι ἔχουσι πείραν τῶν τοιούτων ἐργασιῶν.

Παρὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην τὸ προσωπικὸν τοῦ Λεξικοῦ ἠσχολήθη περὶ τὴν μελέτην καὶ συμπλήρωσιν τῶν σειρῶν, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦσι.

Παρὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἐκτύπωσιν ἐξηκολούθησε καὶ ἡ ἀποδελτίωσις ἐντύπων καὶ χειρογράφων, ἐπεκταθεῖσα καὶ εἰς κείμενα μεσαιωνικὰ δημόδους μορφῆς. Τὰ ἀποδελτιωθέντα χειρόγραφα ἦσαν ὀκτώ, τὰ δὲ ἐντυπα περὶ τὰ εἰκοσιν ὀκτώ, τὰ ὁποῖα λεπτομερῶς ἀναγράφονται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Διευθυντοῦ κ. Παπαδοπούλου.

Ἐπιστημονικαὶ ἀποστολαὶ πρὸς συναγωγὴν γλωσσικοῦ ὕλικου καὶ μελέτην γλωσσικῶν φαινομένων καὶ φωνητικῶν ζητημάτων πρὸς συμπλήρωσιν καὶ πλουτισμὸν τοῦ Ἀρχείου τοῦ Λεξικοῦ ἐγένοντο μία μὲν εἰς Πιερίαν τοῦ κ. Κουρμούλη, ἄλλη τοῦ κ. Ἰω. Πούλου εἰς τὴν Ἀργολίδα, τρίτη εἰς τὴν Ἀράχοβαν, Δεσφίναν καὶ Λίστομον τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος τοῦ κ. Α. Γεωργακᾶ καὶ τετάρτη τοῦ κ. Β. Φάβη εἰς Λεῦκες τῆς Πάρον.

Ἡ ἀνασύνταξις τοῦ ἀρχείου ἐξηκολούθησεν ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν κατάταξιν τοῦ νέου ὕλικου, οὗτω δὲ εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ὑπάρχωσιν ἀντὶ πολλαπλῶν μόνον δύο ἀρχεῖα ὥστε νὰ διευκολυνθῇ κατὰ πολὺ ἡ ἐργασία.

Ἡ εἰδικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἐπλουτίσθη δι' ὀκτὼ χειρογράφων τῆς Γλωσσικῆς Ἑταιρείας ἐκ δωρεᾶς ταύτης καὶ διὰ διαφόρων εἰδικῶν ἐντύπων βιβλίων ἐκ δωρεᾶς τῶν συγγραφέων, πρὸς οὓς πάντας ἀπευθύνονται καὶ ἐντεῦθεν θερμομαὶ εὐχαρισταί.

Οὕτως βραδέως μὲν διὰ τὴν φύσιν τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἀσφαλῶς προβαίνει ἡ ἐπεξεργασία τῆς ὕλης καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, ἔργου, τὸ ὁποῖον καὶ νῦν ἀκούει ἐπαίνους καὶ τιμᾶται διὰ βραβείων καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἔχη βεβαίως ἀξίαν τὴν συνέχειαν.

Β. Τὸ δεύτερον ἐπιστημονικὸν παρῶρτημα τῆς Ἀκαδημίας, τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἔσχε τὸ ἀτύχημα νὰ ἀπολέσῃ μετὰ μακροτάτην ἀσθένειαν τὸν ἀπὸ τινων ἑτῶν Διευθυντὴν αὐτοῦ Πέτρον Φουρζίκην, ὁ ὁποῖος μετὰ μεγάλης φιλοπονίας εἶχεν ἀφοσιωθῆ εἰς αὐτὸ καὶ κατέβαλε ἀπύτους προσπάθειας, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἡ Ἀκαδημία ἠσθάνθη βαθεῖαν θλίψιν διὰ τὴν

ἀπώλειαν ταύτην, ἀλλὰ τὴν θλίψιν αὐτῆς μειριάζει τὸ γεγονός ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου οὐχὶ μόνον δὲν ἐκλονίσθη ἐκ τοῦ θανάτου τούτου, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύθη διὰ τῆς προσλήψεως ὡς διευθυντοῦ τοῦ καθηγητοῦ κ. Γεωργίου Μέγα, ἀνδρὸς εἰδικῶς ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ σπουδάσαντος τὴν Λαογραφίαν καὶ δι' εἰδικῶν λαογραφικῶν πραγματειῶν προαγαγόντος τὸν ἐπιστημονικὸν τοῦτον κλάδον, γινώσκοντος δὲ τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἀπὸ πλειόνων ἐτῶν καὶ ἰδίᾳ ἀφ' οὗτου εἰργάζετο ἐν αὐτῷ ὡς ἔκτακτος ὑπάλληλος. Ἔχομεν πεποιθήσιν ὅτι θὰ παραχθῆ ἑδραία εἰς τὸ ἐξῆς ἢ ἐπιστημονικὴ πορεία τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, ὥστε νὰ ἀνταποκριθῆ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς ἐθνικὰς καὶ πρὸς τὰς διεθνεῖς ἀξιώσεις, δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Λαογραφία προσελκύει ὄλως ἰδιαίτερος τὸ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἡμετέρας χώρας ἐπιστημονικὸν ἐνδιαφέρον.

Ἀλλὰ τὴν ἀποστολὴν ταύτην δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον, ἐὰν δὲν ἔχῃ ἀνάλογον καὶ κατὰ ποσὸν καὶ κατὰ ποιόν, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοῦτο, προσωπικόν.

Τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν, ἐπομένως δὲ καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς τοῦ Ἀρχείου παραγωγῆς ἐλπίζομεν ὅτι αἰσθητῶς θὰ ἀναπληρώσῃ ἢ μετὰ πρότασιν τῆς Ἀκαδημίας εὐμενῶς ληφθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως νομοθετικὴ πρόνοια ἀποσπάσεως εἰς τὴν Ἀκαδημίαν εἰδικῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν, δυναμένων νὰ βοηθήσωσι τὸ ἔργον τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχείων τῆς Ἀκαδημίας.

Εἴμεθα εὐγνώμονες εἰς τὸν κύριον Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας, διότι προθύμως ἀπεδέχθη τὴν πρότασιν τῆς Ἀκαδημίας, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θὰ εὐνοήσῃ τὸ ἔργον τοῦτο τῶν Ἀρχείων.

Ἡ Ἀκαδημία ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου προτέτεινεν ἤδη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τὴν ἀπόσπασιν δύο εἰδικῶς ἐν Γερμανίᾳ ἐκπαιδευθέντων καὶ διδακτόρων τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου λειτουργῶν τῆς Μ. Ἐκπαιδύσεως.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου.

Ὡς πρὸς δὲ τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1936 συντελεσθεῖσαν ἐν αὐτῷ ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν, ὁ Διευθυντὴς κ. Μέγας ἀναφέρει τὰ ἐξῆς :

Ἐξηκολούθησεν ἡ σύνταξις τοῦ ἐπιστημονικοῦ καταλόγου τῶν ἐλληνικῶν παραμυθίων κατὰ τὸ διεθνῶς κρατοῦν σήμερον σύστημα *Aarne - Thompson*, περιεχόμενα εἰς δέκα διάφορα δημοσιεύματα ἡμέτερα καὶ ξένα ὡς καὶ εἰς ἐν χειρόγραφον ἀνέκδοτον τοῦ Ἀρχείου τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ὑπ' ἀριθ. 395.

Ὡσαύτως ἠσχολήθη ὁ Διευθυντὴς εἰς τὴν ὀριστικὴν κατὰ κατηγορίας ταξινομήσιν τῆς εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν λατρείαν ἀναφερομένης ὕλης τοῦ Ἀρχείου πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἐπιστημονικῶς ἐργαζομένων, προέβη δὲ εἰς τὸν καταρτισμὸν

βιβλιογραφικοῦ καταλόγου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ὡς καὶ καταλόγου τῶν μέχρι τοῦδε σταχυολογηθέντων καὶ ἀποδελτιωθέντων ἐντύπων λαογραφικοῦ περιεχομένου. Παρὰ ταῦτα συνέταξε διάγραμμα ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας τοῦ Ἀρχείου, τῆς τε συλλογικῆς καὶ τῆς δημοσιευτικῆς.

Ὁ ταξινομὸς τοῦ Ἀρχείου κ. Γ. Ν. Πολίτης ἠσχολήθη περὶ τὴν ταξινόμησιν τῶν δημοτικῶν ἄσμάτων καὶ ἰδίᾳ τῶν ποιμενικῶν, τῆς ξενιτείας καὶ ἐν μέρει τῶν ἐρωτικῶν, πρὸς δὲ τούτοις περὶ τὸν ἔλεγχον τῆς ταξινομήσεως τῶν ἄσμάτων συλλογῶν τινων ὡς καὶ περὶ τὴν κατάταξιν τῶν περιεχομένων εἰς βιβλία τινὰ δημοτικῶν ἄσμάτων, περαιτέρω δὲ καὶ εἰς τὴν ταξινόμησιν ὕβρεων, ὕβριστικῶν λέξεων καὶ καταρῶν.

Ἡ εἰδικὴ βιβλιοθήκη τοῦ Ἀρχείου ἐπλουτίσθη δι' ἑκατὸν ἑξ βιβλίων καὶ φυλλαδίων, προερχομένων ἐκ δωρεᾶς καὶ ἐξ ἀγορᾶς, ἐπισχυομένη δὲ συστηματικῶς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι θέλει ἀποβῆ, ὡς ὀφείλει, στήριγμα τῆς ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς λαογραφίας, ἵνα δυναθῇ αὕτη νὰ τηρήσῃ καὶ προαγάγῃ ἀξίως τὴν ἐν τῇ διεθνῇ ἐπιστήμῃ θέσιν αὐτῆς.

Γ. Τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου ἀπασχόλησε κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος κυρίως ἢ πρὸς ἔκδοσιν παρασκευῆ τῆς συνταχθείσης ὕλης καὶ ἡ διαγραφή τοῦ συστήματος δημοσιεύσεως, ἵνα αὕτη ἐξυπηρετήσῃ τὴν ἐπιστήμην.

Ἐν συνεργασίᾳ τῆς Ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀρχείου μετὰ τῆς Διευθύνσεως αὐτοῦ ἀπεφασίσθη, ὅπως προκρινθῇ μικτὸν σύστημα μεταξὺ ἀδστηρῶς εἰδογραφικῆς ταξινομήσεως τῆς ὕλης καὶ ἀδστηρῶς παρατακτικῆς παραθέσεως τῶν νομικῶν χωρίων ἥτοι θὰ ἀναγράφονται μὲν κατὰ σειρὰν τὰ χωρία, ἐν τέλει δὲ θὰ συνάπτηται συστηματικὴ εἰδογραφικὴ ἀναγραφή τῶν κεφαλαίων τοῦ δικαίου ἐν σχέσει πρὸς τὰ προσηγηθέντα χωρία, τὰ ὁποῖα συχνάκις ἀναφέρονται εἰς πλείονα θέματα δικαίου, θὰ ἐπέβαλλον δὲ ἄλλως ἐπαναλήψεις.

Οὕτως ἐλπίζομεν ὅτι θὰ δυναθῶμεν προσεχέστατα νὰ δημοσιεύσωμεν τὸν πρῶτον τόμον τοῦ *Corpus iuris byzantini ex fontibus non iuridicis*.

Παρὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην τὸ ἐλάχιστον προσωπικὸν τοῦ Ἀρχείου—τὸ ἐκ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ἐνὸς γραφέως ἀποτελούμενον—προέβη καὶ εἰς ἀποδελτίωσιν καὶ εἰς συνθετικὰς ταξινομήσεις κειμένων τῆς Ἰσαυρικῆς περιόδου ἐκ τῆς Πατρολογίας τοῦ *Migne*, ἐκ τῆς ἐκδόσεως τῆς Βόννης καὶ ἐκ κειμένων ἀγιολογικῶν.

Ἔχομεν πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι αἱ ἐπίμονοι προσπάθειαι τοῦ τε Διευθυντοῦ κ. Τορνιρίτου καὶ τῆς Ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ὀργάνωσιν καὶ καρποφόρον ἐργασίαν τοῦ Ἀρχείου τοῦ Δικαίου θὰ καταστῶσιν εὐρύτερον αἰσθητά, ὅταν παρουσιασθῇ ὁ πρῶτος ἐπιστημονικὸς καρπὸς τῆς ἐργασίας ταύτης.

Α. Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἄρχεῖον ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος τὴν ἀποδελτίωσιν κειμένων πεζῶν καὶ ἐμμέτρων τῶν χρόνων τῶν ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, κατεγράφησαν δὲ οὐχὶ μόνον λέξεις μεσαιωνικαὶ ἀλλὰ καὶ τύποι ἰδιάζοντες καὶ ἀξιοσημείωτα γραμματικὰ φαινόμενα καὶ Κύρια ὀνόματα καὶ ἐπώνυμα, καὶ τοπωνύμια κ. ἄ. Πάντα ταῦτα ἐταξινομήθησαν ἀλφαβητικῶς εἰς τὰ δύο ἀρχεῖα, τὸ τῶν λέξεων καὶ τὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἐπωνύμων καὶ τοπωνυμίων ὡς καὶ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν γραμματικῶν φαινομένων.

Τὰ ἀποδελιωθέντα κατὰ τὸ 1936 βιβλία ἀνῆλθον εἰς δέκα τρία.

Εἰς ἀναπλήρωσιν ἀπελθόντος εἰς ἐκπαιδευτικὴν ἄδειαν συντάκτου τοῦ Ἄρχείου προσελήφθη κατόπιν διαγωνισμοῦ ὁ πρῶτος ἐπιτυχῶν πτυχιούχος τῆς Φιλολογίας κ. Σβορώνος.

Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος ἢ ἐκτελουμένη ἀπὸ τινων ἐτῶν γενναϊότητι χορηγία τοῦ κ. Π. Ζ. Ἀριστόφρονος καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἰωάννας, ἐπεβεβαίωσε τὴν ὑπαρξιν προϊστορικοῦ συνοικισμοῦ παρὰ τὸν χῶρον τοῦ Γυμνασίου. Μολονότι δὲ δὲν ἦτο ἐκτεταμένη ἡ ἔρευνα, ἐν τούτοις ἡ διαπίστωσις αὕτη ἔχει ἰδίαν σημασίαν, διότι καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ χῶρος τῆς ἀρχαίας Ἀκαδημίας, ὅστις ἐλαμπρύνθη ἐκ τῆς ἰδρύσεως τῆς Πλατωνικῆς Σχολῆς, εἶχεν ἤδη καὶ προηγουμένην ἱστορίαν καὶ προϊστορίαν, ἢ ὅποια κατοπτρίζεται ἐν τῇ περὶ τοῦ Ἀκαδήμιου παραδόσει καὶ ἐν τῇ γενεαλογίᾳ αὐτοῦ.

Ῥωσάτως ἀνεκαλύφθη ἡ ΝΑ γωνία τοῦ περιβόλου τῶν ἐν τῷ χώρῳ ἰδρυμάτων.

Πρὸς τούτοις ἀνεσκάφησαν θεμελιώσεις οἰκοδομήματος ἐκτεταμένου παρέχοντος τὸ διάγραμμα προτύλου.

Ἄξια λόγου εἶναι ἡ εὔρεσις κεφαλῆς ὑπερφυσικοῦ μεγέθους, παριστώσης ἄνδρα πωγωνοφόρον, πιθανώτατα τὸν Διόνυσον, ἐκ πώρου λίθου, τέχνης δὲ ἀρχαϊκῆς. Ἡ κεφαλὴ εὔρεθη κατὰ τὴν ἀνόρουξιν θεμελίων οἰκίας τινός, εἶναι δὲ πιθανώτατον ὅτι ἀνήκει εἰς μνημεῖον ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ἀνιδρυμένων.

Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκαδημίας προβαίνει ἀτυχῶς βραδέως, διότι ἔχει νὰ ἀντιπάλαιση πρὸς ἐμπόδια, τῶν ὁποίων πάντες εὐχόμεθα ταχεῖαν τὴν ἐκκαθάρισιν. Ἡ ἐκκαθάρισις αὕτη δὲν εἶναι ἀκατόρθωτος, συντελουμένη δὲ θὰ διενκολύνῃ ἔργον, τοῦ ὁποίου ἡ σημασία προσέλαβεν ἤδη διεθνῆ χαρακτῆρα. Ἄρχεῖ νὰ ὑπομνήσω κοινὸν διάβημα τῶν ἐν Ἀθήναις ξένων ἀρχαιολογικῶν σχολῶν ἐγγράφως καὶ δὴ θερμοτάτα κηρυχθεισῶν ὑπὲρ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ ἔργου διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν αὐτοῦ σημασίαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης.

Πόσον δὲ ζωηρὸν εἶναι τὸ διεθνὲς ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τῆς ταχείας ἀνασκαφῆς τοῦ

ιερού χώρου τῆς Πλατωνικῆς Ἀκαδημίας, ἐκφαίνεται καὶ ἐκ τῆς ἐντόνου ἀγανακτισέως, τὴν ὁποίαν νεωστὶ ἐκφράζει διαπρεπὴς Γερμανὸς ἀρχαιολόγος ἐν τῷ ἐπισημοτάτῳ ἀρχαιολογικῷ περιοδικῷ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διαμαρτυρούμενος, διότι ἡ ἀνασκαφὴ αὕτη προσκόπτει.

Ἔχομεν πεποίησιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς πραγμάτωσιν διεθνοῦς πόθου, ὅστις εἶναι διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐθνικὸς τίτλος.

Τὸ ἐν ἔτει 1935 ἰδρυθὲν ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Ταμεῖον ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐδέχθη καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τὴν ἐκ 30000 δραχμῶν συμβολὴν τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ἐπεκούρησε δὲ εἰς τρεῖς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας.

Ὁ συναδέλφος κ. Ἰωακείμογλου ἐχρησιμοποίησε μέρος τῆς παρασχεθείσης χορηγίας πρὸς ἔρευναν τῆς περιεκτικότητος τοῦ ἐν Ἀθήναις πωλουμένου γάλακτος εἰς βιταμίνας Α, Β καὶ Δ, ὑπολείπεται δὲ ἡ ἔρευνα ὡς πρὸς τὴν βιταμίνην Γ, μέλλουσα νὰ ἐκτελεσθῇ μετ' ἄλλων συμπληρωματικῶν ἐργασιῶν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Ἐπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ συναδέλφου κ. Λοντᾶ ἐξετέλεσε βιοχημικὰς ἐρεῦνας ἐν τῷ Φυσιολογείῳ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ὁ κ. Βλάσιος Βλασόπουλος ὅστις διὰ τῆς χρηματικῆς ἀρωγῆς τῆς Ἀκαδημίας διευκολύνθη εἰς τὴν παρασκευὴν ὀργανικῶν ἐνώσεων, ἕνδεκα τὸν ἀριθμὸν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν χρησίμων διὰ τὰς ἐρεῦνας αὐτοῦ οὐσιῶν, δι' ὧν ἐγένοντο πειράματα ἐπὶ ζώων μέλλοντα νὰ ἐξακολουθήσωσι καὶ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος, ὅτε καὶ θὰ ἀνακοινωθῶσι τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

Ἐνίσχυσις ἐκ τοῦ ταμείου ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἐχορηγήθη καὶ εἰς τὸν ὑφυγητὴν τῆς φυσικῆς κ. Καίσαρα Ἀλεξόπουλον, ὅστις ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ συναδέλφου κ. Ζέγγελη προμηθευθεὶς καὶ τὰ κατάλληλα ὄργανα, κατασκευάσας δὲ ὁ ἴδιος καὶ πολυσύνθετον συσκευὴν ἠσχολήθη περὶ τὴν μελέτην τῶν κοσμικῶν ἀκτίνων καὶ περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ ἀπορροφητοῦ τῶν ἀκτίνων τούτων ὑπὸ διαφόρων μετάλλων. Τὸ πρῶτον μέρος τῶν πορισμάτων τῆς ἐρέυνης τὸ ἀφορῶν τὸν σίδηρον ἀνεκοινώθη ἤδη εἰς δημοσίαν συνεδρίαν τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον. Αἱ ἐρευναι θὰ συνεχισθῶσι καὶ ὡς πρὸς ἄλλα μέταλλα.

Ἡ Ἀκαδημία ἐφαρμόζουσα τὴν διαθέκην τῆς ἀειμνήστου μεγάλης ἐδεργέτιδος αὐτῆς Οὐρανίας Κωνσταντινίδου προεκήρυξε καὶ διεξήγαγε διὰ πρῶτην φορὰν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος διαγωνισμὸν πρὸς ἀποστολὴν εἰς Γαλλίαν ἢ Ἰταλίαν, κατὰ τὸν ὀρητὸν ὀρισμὸν τῆς διαθήκης, ἐνὸς ζωγράφου καὶ ἐνὸς γλύπτου, ἵνα οὗτοι ἐπὶ τριετίαν ἐπιδοθῶσι εἰς εἰδικὰς σπουδὰς ὁ μὲν εἷς τῆς διακοσμητικῆς ζωγραφικῆς καὶ δὴ τῆς ψηφιδωτῆς διακοσμίσεως, ὁ δὲ ἄλλος τῆς διακοσμητικῆς πλαστικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς χαρακτικῆς καὶ μεταλλοπλαστικῆς.

Ἡ Ἀκαδημία προνοοῦσα περὶ τῆς μελλούσης ἁρμονικῆς ἀναπτύξεως τῶν δύο τούτων καλῶν τεχνῶν ἤτοι τῆς πλαστικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἦτο λυσιτελέστατον πρὸς τοῦτο, ὅπως διὰ τῶν πόρων τοῦ μεγάλου τούτου καὶ πολυτίμου ἐθνικοῦ ὄντως κληροδοτήματος τῆς Οὐρανίας Κωνσταντινίδου καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς διαθήκης αὐτῆς παρασκευασθῶσιν εἰδικώτεροι καλλιτέχναι, μέλλοντες νὰ συμπληρώσωσι τὸν καλλιτεχνικὸν βίον τῆς χώρας, ἀποφενχθῆ δὲ οὕτω ἢ ὑπερπλήρωσις τῆς νέας Ἑλληνικῆς καλλιτεχνίας διὰ ταυτοσήμων καλλιτεχνικῶν κατευθύνσεων, ἕως οὔ καὶ πάλιν διαπιστωθῆ ἡ ἀνάγκη σπουδῆς τῆς γενικωτέρας μορφῆς τῶν κλάδων τούτων.

Κατὰ τοιοῦτο σύστημα χρησιμοποιοῦντες τὸ κληροδοτήμα Κωνσταντινίδου ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐξυπηρετοῦμεν καὶ τὸν ἐθνικὸν καλλιτεχνικὸν βίον καὶ αὐτοὺς τοὺς Ἑλληνας καλλιτέχναις, ὥστε ἡ θέλησις τῆς Οὐρανίας Κωνσταντινίδου νὰ ἀποβῆ ἀληθῆς εὐλογία.

Κατὰ τὸν διεξαχθέντα πρῶτον διαγωνισμὸν προεκρίθησαν ἐκ μὲν τῶν γλυπτῶν ὁ κ. Ἀθανάσιος Δημητριάδης, ἐκ δὲ τῶν ζωγράφων ὁ κ. Ἰωάννης Μόραλις.

Εἰς τὴν Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν, ἣ ὁποία ἐξαιρέτως ἐβοήθησε διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ διαγωνισμοῦ καὶ εὐκρινῶς συνειργάσθη διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, ἡ Ἀκαδημία ἀπευθύνει ἐνθέρμους εὐχαριστίας.

ΑΠΟΝΕΜΟΜΕΝΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΙΝΟΙ

Ἡ διὰ βραβείων καὶ ἐπαίνων ἠθικὴ καὶ χρηματικὴ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ἐνίσχυσις, ἣ ὁποία κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν σημαντικὰ ἀπέφερε μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐθνικοῦ βίου, ὑπῆρξε κατὰ τὸ ἔτος 1936 ἡ ἐξῆς :

Μετὰ γνώμην τῆς Α' τάξεως καὶ ἀπόφασιν τῆς ὁλομελείας τῆς Ἀκαδημίας ἀπονέμονται.

1. Ἀντὶ τοῦ ἐκ 13.500 δραχμῶν βραβείου τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος τοῦ προσωρισμένου «διὰ τὸν Ἑλαιουργικὸν συνεταιρισμὸν, ὅστις ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν οἰκονομικὴν παρασκευὴν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος» ἀπονέμεται ἔπαινος εἰς τὴν ἐν Ἰτέᾳ Ἐταιρείαν «Τουλιᾶτος, Κουτσολιούτσος καὶ Σία Παρνασσός».

Ἡ Ἐταιρεία αὕτη παρεσκεύασε μὲν ἐλαίας ἀρίστης ποιότητος καὶ κατὰ τοῦτο ἀνταπεκρίθη εἰς τὴν μίαν ἀξίωσιν τοῦ βραβείου, ἀλλὰ παρέβλεψεν ἐντελῶς τὴν ἄλλην οὐσιώδη ἀπαίτησιν τῆς προκηρῦξεως, τὴν τῆς οἰκονομικῆς παρασκευῆς, ὁρίσασα σχετικῶς πρὸς τὸ εἶδος τοῦτο πρώτης ἀνάγκης ὑπερβολικὴν τιμὴν.

2. Ἀντὶ τοῦ ἐκ 13.500 δραχμῶν βραβείου τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς τῆς

Ἑλλάδος τοῦ προωρισμένου «διὰ τὸν γαλακτοκομικὸν ἢ τυροκομικὸν συνεταιρισμὸν, ὅστις ἠθέλην ἐπιτύχει τὴν οἰκονομικὴν παρασκευὴν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος» ἀπονέμεται ἔπαινος εἰς τοὺς Συνεταιρισμοὺς *Τυροκομείων Ἀνωγείων Μυλοποτάμου* «Ἀναμόρφωσις» καὶ «Ἰδαῖον Ἀντρον» *Ρεθύμνης*.

Καὶ περὶ τῶν συνεταιρισμῶν τούτων ἰσχύει ὅ,τι περὶ τοῦ προηγουμένου βραβείου ἐλέχθη, ὅτι δηλ. ἐπέτυχον μὲν τὴν ἀνωτέραν ποιότητα, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ εἶναι οἰκονομικὸν τὸ προϊόν αὐτοῦ ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταγωνισθῇ τελεσφόρως πρὸς τὰ ἔξωθεν εἰσαγόμενα ὁμοειδῆ προϊόντα, ἐναντίον τῶν ὁποίων προασπίζεται διὰ τοῦ προστατευτικοῦ δασμοῦ 66% ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν.

3. Ἀντὶ τοῦ ἐκ 10.000 δραχμῶν βραβείου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας τοῦ προωρισμένου διὰ τὴν ἀνάπτυξιν σχολικῶν κήπων ἀπονέμονται τρεῖς ἔπαινοι ἦτοι

α) Εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ δημοτικοῦ Σχολείου Παλαιοχωρίου Παρνασσίδος κ. Περ. Ἀντωνίου, διότι εἰς τὸ παράρτημα τοῦ σχολικοῦ κήπου διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν ἀνεπιτύχθησαν περὶ τὰς 7.500 δασικῶν δενδρυλλίων πεύκης κυπαρίσσου, κουκουναριᾶς κ. ἄ.

β) Εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Ἀμπελῶνος Λαρίσης κ. Κ. Σαντιῖκον, διότι διατηρεῖ σχολικὸν κήπον, ἐν τῷ ὁποίῳ πλὴν τοῦ δενδροκομικοῦ καὶ τοῦ ἀνθοκηπουρικοῦ μέρους συντηρεῖ καὶ δασικὸν φυτώριον περιέχον περὶ τὰς 4000 δασικῶν δενδρυλλίων πεύκης, κυπαρίσσου, ἀκακίας κλπ.

γ) Εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ δημοτικοῦ σχολείου Τοπολίων Κισσάμου Κρήτης κ. Ἰω. Χατζηδάκην, διότι διατηρεῖ σχολικὸν κήπον μετὰ δασικῶν δένδρων καὶ διότι διὰ τῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν καὶ διὰ δενδρυλλίων τοῦ σχολικοῦ κήπου ἀνεδάσωσε παρακειμένην ἔκτασιν ὀκτὼ ἕως δέκα στρεμμάτων.

Μετὰ γνώμην τῆς Β^ας τάξεως ἢ ὁλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας ἀπεφάσισε τὰ ἑξῆς :

1. Ἀντὶ τοῦ ἐξ 9000 δραχμῶν βραβείου Β. Λαμπίκη, τοῦ προωρισμένου διὰ τὸν κάλλιστον ζωγραφικὸν πίνακα τὸν ἔχοντα θέμα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, ἀπονέμεται ἔπαινος εἰς τὸν κ. Ἐκτορα Δούκαν διὰ τὸν πίνακα αὐτοῦ τὸν παριστῶντα τὸν Μητροπολίτην Ἀγχιάλου Εὐγένιον Καραβίαν παρηγοροῦντα ἄλλους ἱεράρχας μέλλοντας νὰ ἀπαγχονισθῶσι κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ 1821.

Ὡσαύτως ἀπονέμεται ἔπαινος εἰς τὸν κ. Α. Κοκόσην διὰ τὸν μικρὸν πίνακα αὐτοῦ τὸν παριστῶντα τὸν Καψάλην, ὅστις ἐκτελούμενος εἰς μεγαλητέρας διαστάσεις μετὰ πλήρους ἐξεργασίας θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ ἀξιόλογον σύνθεσιν.

2. Τὸ βραβεῖον τῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ἐξ 26.000 δραχμῶν τὸ προω-

ρισμένον διὰ τὴν καλλιτέραν Ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν τῶν ἐτῶν 1800 ἕως 1863 κατὰ τὰς ἐν τῇ προκηρῦξει δημοσιευθείσας λεπτομερεῖς ὁδηγίας διεξεδίκησε μία ἐργασία φέρουσα ὡς ψευδώνυμον τὸ ρητὸν «τὸ ζητούμενον ἀλωτὸν».

Τὸ ἔργον τοῦτο ἐξετέλεσε μετ' ἄκρας εὐσυνειδησίας τὴν λεπτομερῆ προκήρυξιν τῆς Ἀκαδημίας καὶ συνεκέντρωσε 7548 ἀριθμοὺς βιβλίων, φυλλαδίων, χαρτῶν καὶ μονοφύλλων ἀκόμη συνταχθέντων καὶ δημοσιευθέντων ὑφ' Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ 1800-1863.

Ἐκτὸς τούτων κατεγράφησαν αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ τῶν αὐτῶν ἐτῶν, τὰ τελευταῖα καὶ μετ' ἀναλύσεως τοῦ περιεχομένου. Ὁ συντάκτης τῆς βιβλιογραφίας ἐγνώρισεν ἐξ αὐτοψίας τὰ $\frac{3}{4}$ τῶν βιβλίων, τὰ δὲ λοιπὰ παρέλαβεν ἐκ τῆς χειρογράφου βιβλιογραφίας τοῦ ἀοιδίμου Στεφάνου Κουμανούδη τῆς εὐρισκομένης ἐν τῇ Ἱστορικῇ καὶ Ἐθνολογικῇ Ἑταιρείᾳ, καὶ ἐκ τῶν ἐντύπων βιβλιογραφιῶν τοῦ *Legrand*, Βρετοῦ καὶ Σπυρίδωνος Λάμπρου.

Ὁ συγγραφεὺς ἐχρησιμοποίησε σχεδὸν πάσας τὰς ἐν Ἀθήναις δημοσίας βιβλιοθήκας, πλείονας ἀξιολόγους ιδιωτικὰς, συμπληρῶν δὲ τὸ ἤδη ἄξιον πάσης προσοχῆς πόνημα αὐτοῦ διὰ τῆς ἐξετάσεως καὶ ἄλλων ιδιωτικῶν ἢ ἐπαρχιακῶν βιβλιοθηκῶν θὰ καταστήσῃ αὐτὸ πολυτιμώτατον βοήθημα τῶν νεοελληνικῶν ἐρευνῶν. Ἡ βιβλιογραφία αὕτη κατοπτρίζει τὴν ὅλην πνευματικὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην.

Ἡ Ἀκαδημία εἶναι εὐτυχῆς ἀπονέμουσα τὸ βραβεῖον εἰς τὸν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Τὸ ζητούμενον ἀλωτὸν» συγγραφέα.

(Ἀνοιχθέντος τοῦ φακέλλου ἐγνώσθη ὅτι συγγραφεὺς τῆς Ἑλληνικῆς Βιβλιογραφίας εἶναι ὁ κ. Δ. Γκίνης καὶ ὁ κ. Βαλέριος Μέξας).

Τὸ ἐκ 15000 δραχμῶν βραβεῖον Γάκη Κανδηλώρου τὸ προωρισμένον «διὰ τὸν Ἕλληνα τὸ γένος μουσικὸν συνθέτην μελοδραμάτων, Βυζαντινῶν ἢ Ἑλληνικῶν μελωδιῶν, ὅστις διέπρωπε παρ' ἡμῶν ἢ εἰς τὴν ξένην καὶ συνέτεινε διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ καθ' ὅλον εἰς τὴν πρόοδον τῆς Μουσικῆς» προσεῖλκυσεν ἓνα μόνον ἀπαιτητὴν, ὅστις ὁμως δὲν ὑπεβλήθη εἰς κρίσιν, διότι τὸ ἔργον αὐτοῦ δὲν προσηρμόζετο πρὸς τὴν προκήρυξιν.

Μετὰ γνώμην τῆς Γ' τάξεως ἢ Ὀλομέλεια τῆς Ἀκαδημίας ἀπεφάσισεν ὡς ἐξῆς :

1. Τὸ ἐκ 10000 δραχμῶν βραβεῖον Ἀθηναῶν Σταθάτου τὸ προωρισμένον διὰ τὴν καλλιτέραν μελέτην περὶ τῆς ὀργανώσεως τῆς ἀλιείας καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἰχθυηρῶν γλυκέων ὑδάτων «τῆς Ἑλλάδος» προσεῖλκυσεν ἓνα ἀπαιτητὴν ὑποβάλοντα μελέτην ὑπὸ ψευδώνυμον «Σπεῦδε βραδέως».

Ἡ μελέτη αὕτη δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὰς ἀξιώσεις τοῦ βραβεῖου,

ἀλλ' ἵνα ἐνθαρρυνθῇ ὁ συγγραφεὺς πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐργασίας αὐτοῦ ἀπονέμεται αὐτῷ ἔπαινος.

(Ἐνοικηθέντος τοῦ φακέλλου ἐγνώσθη ὅτι συγγραφεὺς τῆς μελέτης εἶναι ὁ κ. Ἰω. Α. Στεφανόπουλος).

2. Τὸ ἐκ 34000 δραχμῶν Μαυρογένειον βραβεῖον ἀρετῆς Ἀθηναίων καὶ Πειραιῶς ἀπονέμει ἡ Ἀκαδημία εἰς τὴν Ἰεσοποιίδα Ἀθηναῖαν Μεσολωρᾶ, Προϊσταμένην ἀδελφὴν τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἀπὸ τοῦ 1916, ὅτε ἔλαβε τὸ πιστοποιητικὸν σπουδῶν ἀδελφῆς, ἡ Ἀθηναῖα Μεσολωρᾶ τίθεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐθνεγεσταίας φιλανθρωπίας, παρέχουσα ἑαυτὴν ὑπόδειγμα ἀρετῆς, αὐταπαρηγορίας καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν ὑψηλὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἐξυπηρετεῖ ὡς πιστὸς στρατιώτης εἴτε ἐν Ἀθήναις εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἴτε ἐν Προύσῃ εἴτε ὅπουδήποτε ἀλλαχοῦ ἐκάλεσεν αὐτὴν τὸ καθῆκον πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν πάσχουσαν κοινωνίαν. Μεταξὺ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τῆς ἐν Προύσῃ δράσεως αὐτῆς φοιτᾷ εἰς τὸ ἐν Λονδίῳ *King's College for nurses* καὶ λαμβάνει τὸ δίπλωμά της κατ' Ἰούνιον τοῦ 1921, ἐπιστρέψασα δὲ σπεύδει νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ πάλιν τὴν ἀγωνιζομένην πατρίδα.

Μετὰ τὴν ἐκεῖθεν ἐπιστροφὴν ἀφοσιούται ὡς Προϊσταμένη ἀδελφὴ εἰς τὴν Στέγην Μητέρων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ εἰς τὸ ἐν τῷ Μαροσλείῳ Προσφυγικὸν Νοσοκομεῖον, μετὰ δὲ τὴν λήξιν τῶν ἐν πολέμῳ ὑποχρεώσεών της ἐπιδίδεται μετὰ παραδειγματικῶν ζήλων εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς ἐν εἰρήνῃ νοσηλευτικῆς φιλανθρωπίας, τὴν ὁποίαν προσπαθεῖ εὐστόχως νὰ ἀννυώσῃ εἰς ἀνωτέραν περιωπὴν καὶ προσφέρει ὄντως σημαντικὰς ὑπηρεσίας ἐν τῇ ὀργανώσει τῆς μορφώσεως τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀδελφῶν νοσοκόμων. Τὸν ἔνθερμον αὐτῆς ζῆλον στηρίζει καὶ κατευθύνει ἡ πείρα, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησε κατὰ τὰ διεθνή συνέδρια τοῦ *Montreal* τοῦ Καναδά, τῶν Παρισίων, τῶν Βρυξελλῶν καὶ τοῦ Βελιγραδίου, ὅπου διὰ τῆς ἀριτίας αὐτῆς μορφώσεως καὶ ἐνημερότητος συντελεῖ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ πεφωτισμένου ἔργου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ἦδη ὡς προϊσταμένη τῶν ἀδελφῶν τοῦ νοσοκομείου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐξακολουθεῖ τὴν μεγάλην Χριστιανικὴν της πορείαν κατανέμουσα τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς μεταξὺ τῆς ἀνακουφίσεως καὶ παρηγορίας τῶν πασχόντων καὶ τῆς ἐμπνευσμένης διδασκαλίας πρὸς μόρφωσιν καὶ ἀνύψωσιν ἀξίων τοῦ ὀνόματος ἀδελφῶν.

Βραβεύουσα ἡ Ἀκαδημία τὴν Ἀθηναῖαν Ἰωάννου Μεσολωρᾶ προβάλλει ταύτην ὡς παράδειγμα καὶ εἰς τὴν παροῦσαν καὶ εἰς τὰς μελλούσας γενεάς.

Ἡ εὐτυχία καὶ ἡ δόξα τῆς πατρίδος εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγαθῶν αὐτῆς τέκνων.

Παρά τὰ ἀπονεμηθέντα ταῦτα βραβεῖα καὶ ἐπαίνους ἡ ᾿Ακαδημία προκηρῶσει σήμερον εἴκοσι πέντε βραβεῖα ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Α' τάξεως, δέκα τέσσαρα βραβεῖα τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Β' τάξεως καὶ ἕξ βραβεῖα τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Γ' τάξεως—τὰ ὅποια πάντα ἀναγράφονται λεπτομερῶς ἐν τῇ ἐντύπῳ προκηρῶξει.

Τοιοῦτο ὑπῆρξε τὸ ὅλον ἔργον τῆς ᾿Ακαδημίας ᾿Αθηνῶν κατὰ τὸ ἔτος 1936. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς, ὅστις ἔχει τὴν τιμητικὴν, ἀλλὰ δύσκολον ἀποστολήν, ὅπως λογοδοτῇ κατ' ἔτος δημοσίᾳ περὶ τῆς συμβολῆς τῆς ᾿Ακαδημίας εἰς τὸν Ἑθνικὸν θησαυρὸν, ὁμολογεῖ ὅτι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διεξαγάγῃ τὴν βραβεῖαν ταύτην λειτουργίαν, ἐὰν δὲν εἶχε τὴν πρόθυμον καὶ εὐκρινῆ συνεργασίαν τῶν φίλων συναδέλφων καὶ τὴν ἀκούραστον φιλοπονίαν τῶν ὑπαλλήλων.

Ἀπευθύνει πρὸς πάντας τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ, ὅπως ἰδιαιτέρως δὲ πρὸς τὴν Σύγκλητον καὶ τὸν φιλοσοφώτατον Πρόεδρον.

Ἄλλ' ἰδίαν εὐγνωμοσύνην ὀφείλει ἡ ᾿Ακαδημία ᾿Αθηνῶν εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, ὅστις καὶ πάλιν ἠδρόκησεν ἐφέτος νὰ λαμπρύνῃ μετὰ τῶν Αὐτῶν Βασιλικῶν Ὑψηλοτήτων τὴν τελετὴν ταύτην καὶ νὰ ἐνισχύσῃ διὰ τοῦ Ὑψηλοῦ Αὐτοῦ ἐνδιαφέροντος τὰς προσπαθείας τοῦ ἡμετέρου καθιδρύματος.

Οὐχὶ ὀλιγώτερον εὐγνώμων εἶναι ἡ ᾿Ακαδημία πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς χώρας, ἢ ὅποια διὰ τῆς ἀρμοδίας ἐνταῦθα ἐκπροσωπήσεως αὐτῆς διαπιστοῖ εὐρύτερον τὴν ἐκτίμησιν τῆς ἀποστολῆς τῆς ᾿Ακαδημίας καὶ παρέχει τὴν ἐνθαρρύνουσαν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τὸ συντελούμενον ἔργον.

ΠΡΟΚΗΡΥΣΣΟΜΕΝΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

Μετὰ ταῦτα ὁ Γενικός Γραμματεὺς ἀνέγνωσε τὴν ἐξῆς προκήρυξιν βραβείων, ἣτις περιλαμβάνουσα τὰ τε ἤδη πρότερον προκηρυχθέντα ὡς καὶ τὰ νέα προκη-
ρυσσόμενα βραβεῖα, ἰσχύει ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1937.

Α. — Τάξις τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν

1ον Ἐν ἡ πλείονα βραβεῖα 20.000 δραχ. ἐν ὄλῳ, Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τὸν Δῆμον ἢ τὴν Κοινότητα ἢ τὸ Σωματεῖον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν 1936-1937 ἤθελεν ἐκτελέσει τὰ περισσότερα καὶ σπουδαιότερα ἐν Ἑλλάδι ἔργα δι' εἰσφορῶν χρημάτων ἢ καὶ προσωπικῆς ἐργασίας πρὸς ἀναδάσωσιν καὶ χρησιμο-
ποίησιν τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἐπὶ τῶν ὄρεων, τῶν λόφων καὶ τῶν χειμάρρων κατὰ τὸ σύστημα τῶν τάφρων ἢ ἤθελε συντελέσει δι' ὀργανώσεως καὶ ἐφαρμογῆς τῆς σκο-
πιωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τῶν δασῶν καὶ τῆς μειώσεως τῆς καταστροφῆς αὐτῶν ἐκ
τῆς συλλογῆς καυσόξυλων καὶ τῆς ἀσκήσεως βοσκῆς. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις ἀρμοδίων
Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου**
1937. Ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

2ον Βραβεῖον 10.000 δραχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς Σωματεῖον ἢ ἰδιώτην
ὅστις ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν μεγαλειέραν καὶ καλυτέραν παραγωγὴν ὄστρέων. Αἰτήσεις
μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα
τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ
Δεκέμβριον τοῦ 1937.

3ον Βραβεῖον 10.000 δραχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, εἰς τὴν καλυτέραν καὶ
εὐρύτεραν καλλιέργειαν λίνου ἐν Ἑλλάδι ὡς ὕλης ὑφαντουργικῆς. Αἰτήσεις ἢ προτά-
σεις συνοδευόμεναι ὑπὸ τῶν ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν ἐπισήμων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ
εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ
τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

4ον Βραβεῖον 10.000 δραχ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, διδόμενον εἰς λειτουργού-
σας βιομηχανίας, αἵτινες συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ βελτίωσιν τῆς γεωργίας.
Αἰτήσεις ἢ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν καὶ Ἐπαγγελματικῶν Ὄργανώσεων εἶναι
δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπο-
νομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

5ον Βραβεῖον 36.000 δραχ. Θ. Ἀρεταίου, εἰς τὸν Δῆμον ἢ Κοινότητα
Λουτροπόλεως, ὅστις θὰ παρουσιάσῃ **μέχρι τοῦ Ὀκτωβρίου 1937** τὰς καλυτέρας
ἐγκαταστάσεις πρὸς θεραπείαν τῶν λουομένων καὶ θὰ ἐκτελέσῃ ἐξυγιαντικὰ ἔργα εἰς

περιοχήν Λουτροπόλεως. Αιτήσεις ἢ προτάσεις ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

6^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, εἰς τὸν προοδευτικώτερον ἐμφυτευτὴν νέου κήπου ἐσπεριδοειδῶν ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Ἠπείρου κατὰ τὴν διετίαν 1936-1937. Προτάσεις καὶ αιτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

7^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων, εἰς τὸν προοδευτικώτερον ἐμφυτευτὴν νέου μηλοκήπου ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀντικῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν διετίαν 1936-37. Προτάσεις καὶ αιτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

8^{ον} Βραβεῖον 13.500 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν Ἐλαιουργικὸν Συνεταιρισμόν, ὅστις ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν οἰκονομικὴν παρασκευὴν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος. Προτάσεις καὶ αιτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

9^{ον} Βραβεῖον 6.000 δρχ. τοῦ Ἀυτονόμου Σταφιδικοῦ Ὄργανισμοῦ, εἰς τὴν καλυτέραν ἐπιστημονικὴν μελέτην περὶ τῆς θρεπτικῆς ἀξίας τῆς κορινθιακῆς σταφίδος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἄλλα παρόμοια τρόφιμα. Μελέται μετὰ τῶν σχετικῶν πειραμάτων ἐφαρμογῆς καὶ στατιστικῶν πινάκων ἐπιτυχίας εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

10^{ον} Βραβεῖον 13.500 δρχ. τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὸν γαλακτοκομικὸν ἢ τυροκομικὸν Συνεταιρισμόν, ὅστις ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν οἰκονομικὴν παρασκευὴν καὶ συντήρησιν προϊόντων ἀνωτέρας ποιότητος. Προτάσεις καὶ αιτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

11^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ὑπουργείου Γεωργίας, ἀπονεμόμενον εἰς ἓν ἢ πλείονα δημοτικὰ σχολεῖα καὶ πάσης φύσεως ἐκπαιδευτήρια (πλὴν τῶν εἰδικῶν γεωργικῶν καὶ δασικῶν σχολῶν), ἅτινα τὴν 1^{ην} Ὀκτωβρίου 1937 ἤθελον παρουσιάσει εἰς τὸν σχολικὸν αὐτῶν κῆπον, διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν μαθητῶν, καλῶς ἀνεπτυγμένα 40,000 τοῦλάχιστον μονοετῆ ἢ διετῆ φυτόρια τῶν δασικῶν εἰδῶν πεύκης, κουνουραργιᾶς, κυπαρίσσου, εὐκαλύπτου, ἀκακίας, σαφόρας, ψευδομελίας καὶ σφενδάμνου. Αἰτήσεις καὶ προτάσεις ἀρμοδίων Ἀρχῶν δεκταὶ **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τῶν βραβείων κατὰ Δεκέμβριον 1937.

12^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων εἰς τὸν προοδευτικώτερον ἐμφυτευτὴν νέου κήπου ἔσπεριδοειδῶν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Ἰονίων Νήσων κατὰ τὴν τριετίαν 1935-1937. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

13^{ον} Βραβεῖον 6.500 δρχ. τῆς Ἑταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Διπασμάτων εἰς τὸν προοδευτικώτερον ἐμφυτευτὴν νέου μηλεοκήπου ἐκλεκτῶν ποικιλιῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Κεντρικῆς Μακεδονίας κατὰ τὴν διετίαν 1936-1937. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

14^{ον} Βραβεῖον 50.000 δρχ. Ἐμμ. Μπενάκη εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην ἀντικαταστάσεως τῆς βενζίνης ὡς καυσίμου ὕλης διὰ τὴν κίνησιν αὐτοκινήτων ὑπὸ ἐτέρων καυσίμων ὑλῶν, δυναμένων νὰ ἐξουθεθῶσιν ἐν Ἑλλάδι (οἰνόπνευμα, λιγνίτης, ξύλα, τερεβινθέλαιον κλπ.). Προτιμηθήσονται αἱ μετὰ πειραματικῶν ἐρευνῶν μελέται. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

15^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς σκοπιμωτέρας καὶ ἐπιστημονικωτέρας ἐκμεταλλεύσεως τοῦ φρυτικοῦ πλούτου τῆς Ἑλλάδος πρὸς ἐξαγωγήν αἰθεριῶν ἐλαίων. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1937.

16^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἑλληνοαμερικανικῆς Προοδευτικῆς Ἀδελφότητος «ΓΑΡΑ» εἰς τὴν Ἑλληνικὴν βιομηχανίαν τὴν παράγουσαν φωτιστικὰ ἢ ἡχητικὰ ἠλεκτρικὰ προϊόντα, διὰ λεπτομηχανουργικῆς ἐπεξεργασίας. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15^{ης} Ὀκτωβρίου 1937.** Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

17^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἑλληνοαμερικανικῆς Προοδευτικῆς Ἀδελφότητος «**ΓΑΡΑ**» εἰς τὴν καλυτέραν χημικὴν πειραματικὴν ἐργασίαν ἀφορῶσαν εἰς Ἑλληνικά προϊόντα. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

18^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἑλληνοαμερικανικῆς Προοδευτικῆς Ἀδελφότητος «**ΓΑΡΑ**» εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην μετὰ πειραματικῶν ἐρευνῶν πρὸς διατήρησιν ρωπῶν ὀπωρῶν. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

19^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἑλληνοαμερικανικῆς Ἐνώσεως «**ΑΗΕΡΑ**» εἰς Κοινότητα, ἢ ὁποία παρουσιάζει ἔργα ἀποξηράνσεως πρὸς ἐξυγίανσιν διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων αὐτῆς. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκεμβρίον 1937.

20^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἑλληνοαμερικανικῆς Ἐνώσεως «**ΑΗΕΡΑ**» εἰς Κοινότητα, ἢ τις ἠθελε παρουσιάσει ἔργα ἀναδασώσεως πρὸς ἐξυγίανσιν διὰ προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων αὐτῆς. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

21^{ον} Βραβεῖον 9.000 δρχ. Θ. Ἀρεταίου, εἰς τὴν καλυτέραν ἱστορικὴν μελέτην ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἱατρικὴν παρ' ἀρχαίοις Ἑλλήσιν. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

22^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων, εἰς ἑλληνικὴν βιομηχανίαν παραγωγῆς καλλιτεχνικῶν προϊόντων ἐκ πορσελάνης. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

23^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων, εἰς ἑλληνικὴν μικροβιομηχανίαν παραγωγῆς καλλιτεχνικῶν προϊόντων ἐξ ὀπτῆς γῆς. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

24^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων εἰς ἑλληνικὴν βιομηχανίαν παραγωγῆς μεταλλικῶν ἐπιστημονικῶν ὀργάνων ἢ συσκευῶν. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβεῖου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

25^{ον} Βραβεῖον 5.000 δρχ. Ἐταιρείας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπα-

σμάτων εἰς ἑλληνικὴν βιομηχανίαν παραγωγῆς ὑελίνων ἐπιστημονικῶν ὀργάνων ἢ συσκευῶν. Αἰτήσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

B. — Τάξις τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Καλῶν Τεχνῶν.

1^{ον} Βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας (Χρυσᾶ Ἐπιθῆ Ἀδαμαντίου Κοραῆ), παρεχόμενον κατὰ Δεκέμβριον ἐκάστου ἔτους α') εἰς τοὺς ἀριστεύοντας κατὰ τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις των εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, β') εἰς τοὺς ἀριστεύοντας κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις των εἰς τὰ Πανεπιστήμια, τὰς Ἀνωτέρας Σχολάς, τὸ Ἀρσάκειον καὶ τὰ Λυκεία τοῦ Κράτους, γ') εἰς τοὺς ἐπὶ ἑλληνομαθεῖα διακρινόμενους ἀποφοίτους τῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικὸν Ἑλληνικῶν Σχολείων ἑλληνόπαιδας καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν εἰς τὴν Νεοελληνικὴν γλῶσσαν. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις συνοδευόμεναι ὑπὸ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν τῶν ἁρμοδίων Ἀρχῶν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 16ης Νοεμβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

2^{ον} Βραβεῖον 17.000 δραχ. τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ζαγορισίων εἰς τὴν καλυτέραν συγγραφὴν περὶ τῆς καθόλου δράσεως τῶν Ἡπειρωτῶν ἐν γένει πρὸς τῆς ἐποχῆς τῆς Παλιγγενεσίας τῆς Ἑλλάδος καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν ταύτης. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

3^{ον} Βραβεῖον 15.000 δραχ. Τάκη Κανδηλώρου εἰς τὸν Ἕλληνα τὸ γένος ἐπιστήμονα, ὅστις διέπρεψε παρ' ἡμῶν ἢ εἰς τὴν ξένην καὶ συνέτεινε, διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ καθόλου, εἰς τὴν πρόοδον τῆς Ἱστορίας ἢ τῆς Ἀρχαιολογίας ἢ τῆς Νομισματικῆς. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

4^{ον} Βραβεῖον 9.000 δραχ. Γ. Κυριακοῦ πρὸς συγγραφὴν μονογραφίας περὶ τῆς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἱστορίας τῆς Μεσσηνίας, ἀπὸ τῶν σταυροφορικῶν μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων ὀλοσχεροῦς κατακτήσεως αὐτῆς τῷ 1715, ἀντλουμένης ἐκ τῶν πηγῶν μετὰ τῆς δεούσης μνείας αὐτῶν. Ἔργα εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

5^{ον} Καλλιτεχνικὸν βραβεῖον 9.000 δραχ. Β. Λαμπίκη, εἰς τὸν κάλλιστον ζωγραφικὸν πίνακα, τὸν ἔχοντα θέμα ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασεως. Ἔργα δεκτὰ, κατὰ τοὺς ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἀκαδημίας τεχνικοὺς ὁρους, **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

6ον **Βραβεῖον 30.000 δρχ.** **Ἐμμ. Δ. Ροῦδου**, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἀλεξάνδρου Παπαδιαμάντη (βιογραφικαὶ καὶ βιβλιογραφικαὶ πληροφορίες, κρίσεις ἄλλων περὶ τῶν ἔργων του). Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937. Ἡ καταβολὴ τῶν χρημάτων θὰ γίνῃ, κατὰ τὴν διαθήκην, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ βραβευθισομένου ἐκτύπωσιν τῆς διατριβῆς.

7ον **Βραβεῖον 26.000 δρχ.** **Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος**, εἰς τὴν καλυτέραν βιβλιογραφίαν τῶν ἐτῶν 1863-1900. Διὰ τῆς βιβλιογραφίας ζητεῖται περιγραφικὸς ἀκριβῆς κατάλογος (κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν) παντὸς εἴδους βιβλίων (φυλλαδίων, μονοφύλλων, ἡμερολογίων, ἐπετηρίδων), ἐκδοθέντων ὅπουδήποτε ἑλληνιστὶ κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν 1863-1900. Ἐν τέλει τῆς βιβλιογραφίας θὰ καταχωρισθῇ κατάλογος συγγραφέων. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1938.

8ον **Βραβεῖον 15.000 δρχ.** **Τάκη Κανδηλώρου**, εἰς τὸν Ἑλληνα τὸ γένος μουσικὸν (συνθέτην μελοδραμάτων, Βυζαντινῶν ἢ Ἑλληνικῶν μελωδιῶν κτλ.), ὅστις διέπρεψε παρ' ἡμῶν ἢ εἰς τὴν ξένην καὶ συνέτειρε, διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ καθόλου, εἰς τὴν πρόοδον τῆς Μουσικῆς. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

9ον **Βραβεῖον 15.000 δρχ.** **Τάκη Κανδηλώρου**, εἰς τὸν Ἑλληνα ἢ τὴν Ἑλληνίδα τὸ γένος, ἠθοποιόν, οἱ ὅποιοι διεκρίθησαν παρ' ἡμῶν ἢ εἰς τὴν ξένην εἰς τὸ δράμα ἢ τὸ μελοδραμα. Προτάσεις καὶ αἰτήσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1938.

10ον **Βραβεῖον 176 Διρῶν Ἀγγλίας** **Ἀλεξάνδρας Χωρέμη**, τὸ γένος Μπενάκη, εἰς θεατρικὸν ἔργον πολὺπρακτον ἄριστον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, ἄνευ περιορισμοῦ γλωσσικῆς μορφῆς καὶ εἴδους (κωμωδία, κοινωνικὸν δράμα, τραγωδία, ἔμμετρον, πεζὸν κτλ.), τοῦ ὁποίου νὰ εἶναι πάντως δυνατὴ ἢ ἀπὸ σκηνηῆς διδασκαλία. Ἔργα εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα εἶναι δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

11ον **Βραβεῖον 10.000 Κίτσου Μακρυγιάννη**, πρὸς βράβευσιν τοῦ καλυ-

τέρου Ἱστορικοῦ ἔργου τοῦ ἀναφερομένου εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1912 ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ ἰδίως τὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἀντλουμένον δὲ ἐκ τῶν πηγῶν μετὰ τῆς δεούσης μνείας αὐτῶν. Τὰ ἔργα ἔντυπα ἢ δακτυλογραφημένα ὑποβάλλονται εἰς τρία ἀντίτυπα ἢ ἀντίγραφα εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 1ης Μαρτίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου τὴν 10^{ην} Μαΐου 1938.

12^{ον} Βραβεῖον 15.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, διὰ τὴν ἔμπρακτον καταπολέμησιν τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκεμβριον 1937.

13^{ον} Βραβεῖον 15.000 δρχ. Ἐμμανουὴλ Μπενάκη, διὰ τὴν ἔμπρακτον ἐξύψωσιν τοῦ ἔθνικοῦ φρονήματος. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1937.

14^{ον} Βραβεῖον 12.500 δρχ. Νικολάου Καρόλου, διὰ μελέτας λαογραφικὰς ἢ ἱστορικὰς σχετικὰς πρὸς τὴν Μακεδονίαν. Αἱ μελέται δύνανται ν' ἀναφέρονται εἰς μικροτέραν ἢ μεγαλυτέραν χρονικὴν περιόδον. Μελέται, εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίτυπα, δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον 1938.

Γ. — Τάξις τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν

1^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἀθηνᾶς Σταθάτου, εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῆς καλυτέρας ὀργανώσεως τῆς ἀλιείας καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἰχθυηρῶν γλυκίων ὑδάτων (λιμνῶν καὶ ποταμῶν). Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

2^{ον} Βραβεῖον 10.000 δρχ. Ἀθηνᾶς Σταθάτου εἰς τὴν καλυτέραν μελέτην περὶ τῶν μέσων τῆς βελτιώσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς Ἑλληνικῆς ἐπιβατηγοῦ Ναυτιλίας τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν Γραμμῶν. Μελέται εἰς τρία δακτυλογραφημένα ἀντίγραφα δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1938.

3^{ον} Μαυρογένειον βραβεῖον 34.000 δρχ., ΑΡΕΤΗΣ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς Ἀγαθοεργὸν Σωματεῖον, διακρινόμενον διὰ συνεχεῖς μετ' αὐτοθυσίας πράξεις ὑπὲρ τοῦ πληθίου ἢ τῆς κοινωρίας ἢ καὶ διὰ μεμονωμένην ὄλως ἐξαιρετικὴν προᾶξιν αὐτοθυσίας ἢ ἀρετῆς. (Ἡ συγγραφικὴ ἢ ἐπιστημονικὴ δραῖσις δὲν λογίζεται

πρὸς ἀπονομὴν τοῦ βραβείου). Τὸ Σωματεῖον δέον νὰ ἐδρεύῃ ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Πειραιεῖ καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῶν ἢ τοῦλάχιστον αὐτόθι, νὰ ἐξετέλεσε τὴν ἀξίαν βραβείου πρᾶξιν, ἀνεξαρτήτως φυλῆς καὶ θρησκείας. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις περὶ ἀπονομῆς τοῦ βραβείου ὑποβάλλονται εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ ἐπισήμων ἀρχῶν, ἰδρυμάτων, ὀργανώσεων, συλλόγων, σωματείων ἢ ὁμίλων ἀνθρώπων, ὧν αἱ ὑπογραφαὶ δεόντως ἐπικυροῦνται ἢ καὶ ὑπὸ μέλους τῆς Ἀκαδημίας, συνοδευόμεναι ὑπὸ πιστοποιητικῶν ἀρμοδίως κεκρωμένων **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

4^{ον} Βραβεῖον 15.000 δρχ. **Τάκη Κανδηλώρου** εἰς τὸν Ἕλληνα τὸ γένος ἐπιστήμονα, ὅστις διέπρεψε παρ' ἡμῶν ἢ εἰς τὴν ξένην καὶ συνέτεινε, διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ καθόλου, εἰς τὴν πρόοδον τῶν Νομικῶν ἢ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν (Ἀστικὸν Δίκαιον, Ἑλληνικὸν καὶ Βυζαντινὸν Δίκαιον, Πολιτικαὶ Ἐπιστιμαί). Προτάσεις καὶ αἰτήσεις εἶναι δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

5^{ον} Βραβεῖον 20.000 δρχ. τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἰς τὴν καλύτεραν μελέτην τὴν περιέχουσαν ἀκριβῆ ἔλεγχον τῶν ἀνατρεπτικῶν κοινωνιστικῶν ἰδεῶν καὶ ἐξετάζουσαν τὰ κατάλληλα μέσα ἀμύνης (ἱστορία, θέσις καὶ ἔλεγχος). Τὸ βιβλίον πρέπει νὰ εἶναι προσιτὸν εἰς τοὺς πολλούς. Ἔργα δεκτὰ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ἰανουαρίου 1938**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Μάρτιον τοῦ 1938.

6^{ον} Βραβεῖον 12.500 δρχ. **Νικολάου Καρόλου**, ἀπονεμόμενον εἰς μεμονωμένα ἄτομα ἢ εἰς συντεταγμένας ομάδας ἀτόμων, τῶν ὁποίων ἢ δρᾶσις ἐν Μακεδονίᾳ ἔσχεν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τὴν προαγωγὴν τῆς κοινωνικῆς προνοίας καὶ εὐπορίας ἐν τῇ γενικωτάτῃ τῆς λέξεως σημασίᾳ. Αἰτήσεις ἢ προτάσεις δεκταὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀκαδημίας **μέχρι τῆς 15ης Ὀκτωβρίου 1937**. Ἀπονομὴ τοῦ βραβείου κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1937.

Δ'.—ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

Τὰ εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς τῆς Ἀκαδημίας ὑποβαλλόμενα ἔργα *πρέπει ἀφεύκτως νὰ φέρωσι φανερὰν μόνον ἐπιγραφὴν τινὰ* (οἷον ρητόν), *ἐντὸς δὲ φακέλλου, καλῶς ἐσφραγισμένου, καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτὴ ἐπιγραφὴ, τίθεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ διεύθυνσις τοῦ συγγραφέως. Τὰ κατὰ παράβασιν τοῦ ὅρου τούτου ὑποβαλλόμενα ἔργα δὲν γίνονται δεκτά.* Ὁ φακέλλος ἀνοίγεται μόνον ἐν περιπτώσει βραβεύσεως. Τῆς ἄνω ὑποχρεώσεως ἐξαιροῦνται τὰ ἔργα, τὰ ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους γίνονται δεκτά καὶ ἔντυπα.

Τὰ ὑποβαλλόμενα ἔργα πρέπει νὰ περιορίζωνται ἀκριβῶς εἰς μόνον τὸ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας ὀριζόμενον θέμα.

Τὰ ὑποβαλλόμενα ἔργα πρέπει νὰ περιέχωσι βιβλιογραφίαν καὶ πίνακα περιεχομένων.

Τὰ δακτυλογραφημένα ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων ἔργων πρέπει νὰ εἶναι συνερραμμένα.

Τὰ ἔντυπα ἔργα ὑποβάλλονται εἰς τρία, τοῦλάχιστον, ἀντίτυπα συνοδευόμενα ὑπὸ γραπτῆς αἰτιήσεως, *δηλούσης ῥητῶς τὸ βραβεῖον, διὰ τὸ ὁποῖον ὑποβάλλονται.* Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ, κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, τὸ αὐτὸ ἔργον του διὰ διάφορα βραβεῖα, οὔτε διάφορα ἔργα διὰ διάφορα βραβεῖα. Ἔργον, ὑποβληθὲν δι' ἓν βραβεῖον, δὲν δύναται νὰ ὑποβληθῇ πλέον δι' ἄλλο. Ἐντυπον ἔργον, ἀποτυχὸν εἰς διαγωνισμόν, δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς αὐτὸν κατ' ἄλλο ἔτος, ἐὰν ἐδημοσιεύθῃ ἐκ νέου μετ' οὐσιαστικῶν βελτιώσεων. Τὰ ἀνώνυμως δημοσιευθέντα ἔργα γίνονται δεκτά εἰς τοὺς διαγωνισμοὺς, ἐὰν οἱ συντάκται αὐτῶν δύνανται ν' ἀποδείξουν ὅτι εἶναι ἔργα των.

Ὁ ὑποβάλλων πρὸς οἵανδήποτε ἐξέτασιν ἢ κρίσιν ἔργον εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, δύναται νὰ ἀποσύρῃ αὐτό, ἐὰν δὲν ἔχῃ εἰσέτι τοῦτο κριθῆ. *Τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἐκρίθησαν ἤδη παραμένον εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας, τῶν οἰκείων συγγραφέων δυναμένων νὰ λάβωσιν ἀντίγραφα αὐτῶν ἰδίᾳ δαπάνῃ.* Μόνον αἱ μηχαναὶ ἐπιστρέφονται, ὑποχρεουμένων τῶν ὑποβαλλόντων αὐτάς νὰ καταθέσωσιν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν σχέδια ὅμοια πρὸς ταύτας.

Τὰ τυχόντα βραβεῖου ἢ ἐπάθλου ἔργα ἀνήκουσιν εἰς τοὺς συγγραφεῖς, ὑποχρεουμένους εἰς τὴν ἐντὸς διετίας ἔκδοσιν αὐτῶν ἄλλως δικαιοῦται ἡ Ἀκαδημία νὰ προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τούτων.

Δ

—...—

EYPETHPION

BORÉAS THÉOPHILE.—Recherches expérimentales. Le temps de réaction et sa relation avec l'intelligence	132
VOREADIS, G.—Jungkimmerische Faltenbewegung in der osthellenischen Zone mit einem Überblick über die alpidische Orogenese Griechenlands	451
ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ, Κ. Χ.—Περὶ διμεταλλισμοῦ καὶ περὶ μορφῶν καταναγκαστικῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας παρ' ἀρχαίους καὶ ἰδίᾳ τοῖς Ἑλλήσι	256
ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ, ΛΑ. Χ.—Ἐνώσεις ἀλογονούχων τοῦ μολύβδου μετ' ὀργανικῶν ἀλάτων	481
GAERTRINGEN, VON F. H.—Ein Stück epigraphischer Arbeit	196
GUIGUE, R.—Remarques sur les lignes de courbure	350
ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΟΥ, Κ.—Τὸ ὑπ' ἀρ. 21 χειρόγραφον τῆς Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης τῆς Τυβίγγης	270
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ, Σ.—Περὶ ὑπάρξεως χλωρώσεως ὀφειλομένης εἰς περίσσειαν σιδήρου	362
ΖΑΓΑΝΙΑΡΗ, Ι. Ν.—Παρατηρήσεις τινές ἐπὶ τῆς δι' ἐλαίων δέψεως	24
ΖΕΓΓΕΛΗ, Κ. ΚΑΙ ΣΤΑΘΗ Ε. Κ.—Περὶ συνθέσεως τῆς ἀμμωνίας διὰ τῆς καταλυτικῆς ἐπιδράσεως μεταλλικοῦ ρηνίου	487
ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, Γ. ΚΑΙ Γ. ΛΟΓΑΡΑ.—Περιεκτικότης τῶν ἐλληνικῶν σιτίων εἰς βιταμίνας. Πρώτη Ἀνακοίνωσις. Περιεκτικότης τῶν ἐλαίων καὶ τοῦ ἐλαιολάδου εἰς βιταμίνην Α.	186
ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, Γ. ΚΑΙ Κ. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ.—Συμβολή εἰς τὰς μεθόδους ἀνιχνεύσεως διαφόρων σακχάρων εἰς τὰ οὔρα	229
ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, Γ. ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ Κ.—Ἐρευναι ἐπὶ τοῦ προσδιορισμοῦ τῶν πολυπεπτιδίων εἰς τὸ αἷμα	390
ΚΑΒΒΑΣΙΑΔΟΥ, Κ. Θ.—Περὶ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος κατὰ τὴν κάθαριν τῶν βιομηχανικῶν ἀερίων	48
CAMINOPETROS, J.—Recherches sur une maladie des abeilles en Grèce. Une maladie microbienne des abeilles adultes	502
ΚΑΡΑΠΗΠΕΡΗ, ΛΕΩΝ. Ν.—Ἐπίδρασις τῆς νεφώσεως ἐπὶ τῆς διαχύτου ἀκτινοβολίας ἐν Ἀθήναις	92
G. KARAKASSONIS.—Der Übergang vom Schiessen zum Strömen in einer Rinne von halbkreisförmigem Querschnitt.	238
CARATHÉODORY, C.—Eine Verschärfung des Schwarz'schen Lemmas	276
KARAKASSONIS, G.—Einrichtung des Einlaufs von Absetzbecken	333
ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗ, Γ.—Περὶ φωτοχημικῶν ὕδρογονώσεων	404
ΚΟΚΚΟΡΟΣ, Ρ.—Über die Gitterkonstanten und die Raumgruppe des Lievrits	406
ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ, Γ. Φ.—Ἡ διὰ ἠλεκτροπηξίας (διαθερμίας) ἐγχείρησις τῆς ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς	490
ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, Β. ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ, Β.—Ἀπόλυτα θερμομετρικὰ ἐλάχιστα ἐν Ἀθήναις καὶ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς βλαστήσεως	111
ΚΟΥΚΙ, ΑΝΓΕΛΙΟΥΕ.—Recherches expérimentales. Le temps de réaction et sa relation avec l'intelligence	153
ΚΥΨΗΝ. ΟΤΗΜΑΡ.—Die Korallen und Bryozoen des Tegels von Kreta	171
ΛΕΙΒΑΘΗΝΟΥ, ΑΘ.—Τὸ φαινόμενον τῆς χιόνος ἐν Ἑλλάδι	116

LIETZMANN, H.—Griechentum und Orient	244
ΛΙΑΤΣΙΚΑΣ, Ν.—Über Bildung und Verteilung der Salzböden im Bezirk der Ebene von Saloniki	251
ΛΙΑΤΣΙΚΑΣ, Ν.—Karte der Salzbodenverbreitung in der Umgebung von Saloniki.	309
LIVATHINOS, A. — Sur l'amplitude annuelle de la temperature et sur degré thermique de continentalisme des régions de la Grèce	340
ΛΟΓΑΡΑ, Γ.—Περιεκτικότητα των ξυλοκερατίων εις βιταμίνας Α, D καὶ Β ₁	367
ΛΟΓΑΡΑ, Γ.—Περιεκτικότητα των νωπών σύκων εις βιταμίνας Α, C καὶ D	374
ΛΟΓΑΡΑ, Γ.—Περιεκτικότητα των ξυρῶν σύκων εις βιταμίνας Α, D καὶ C	383
ΛΥΚΟΥΔΗ, ΣΤΥΛ.—Οἱ κατὰ τὴν Θρησκευτικὴν πίστιν, τὴν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς Χριστιανικοὺς χρόνους, πάτρωνες τῶν ναυτικῶν μας	413
ΜΑΡΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓ.—Περίπτωσης γενέσεως τοῦ ὀρνικτοῦ γλαυκοφανοῦς ἄνευ κανονικῆς ἢ πνευματολυτικῆς μεταμορφώσεως	107
ΜΕΞΑ, ΒΑΛΕΡΙΟΥ.—Νέαι πηγὰὶ περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας	461
MISTARDIS, G.—Recherches sur la tectonique et la morphologie de la région plus ou moins montagnaise qui s'étend au sud du bassin de Phlionte	441
MISTARDIS, G.—Recherches géomorphologiques dans la région qui s'étend entre l'Isthme de Corinthe et Kineta	470
ΜΙΤΡΙΝΟΒΙΤΣΧ, D.—Remarque sur les surfaces de translation	356
ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, Δ.—Περὶ τῆς ἐφευρέσεως νέου μουσικοῦ ὄργανου Εὐαγ. Θ. Τσαμουρτζῆ	493
ΞΑΝΘΑΚΗ, Ι.—Ἐπὶ τῆς ἡμερησίας μεταβολῆς τῶν ἀξιμουθίων	464
ΠΑΡΑΙΟΑΝΝΟΥ, J.—Eine neue Varietät von Pinus brutia Ten., Pinus brutia Ten. var Agraphiotii	14
ΠΛΑΚΙΔΟΥ, Σ. ΚΑΙ ΚΩΤΣΑΚΗ, Δ.—Ἄ καινοφανῆς ἀστήρ τῆς Σαύρας	496
POLITIS, J. CH.—Sur des glandes de certaines Labiées qui produisent des substances amères	85
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων	12
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τῶν δεποτάτων	28
ΡΑΛΛΗ Κ Μ.—Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτοψάλτου	66
ΡΑΛΛΗ, Κ Μ.—Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου	98
ΡΑΛΛΗ Κ Μ.—Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐξάρχων	146
ΡΑΛΛΗ, Κ.—Περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτεκδίκου	286
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, Γ. Θ.—Ἡ ἐμφάνισις τῆς ἥβης ἐν Ἑλλάδι	232
ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ, Γ.—Ἡ ἐμφάνισις τῆς ἥβης εἰς τοὺς νέους ἐν Ἑλλάδι	297
SOTIRIADES, D.—L'immunité passive dans le Paludisme expérimental et naturel.	326
ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ, Θ. Γ.—Οἱ ἐγκεφαλόλιθοι τῶν ἰχθύων ὡς φάρμακον	81
ΣΩΤΗΡΙΟΥ, Γ. Α.—Ψηφιδωταὶ εἰκόνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως	70
ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ, Γ.—Ὁχυρωτικά ἔργα τοῦ 5 ^{ου} π. Χρ. αἰῶνος ἐν τῇ Χερσονήσῳ Κυνουσοῦρας τοῦ Μαραθῶνος	152
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Κ.—Ἡ ἀναφορὰ τῆς Μαντῶς Μυρογένῃ κατὰ τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντη	292
ΤΗΟΜΙΣ, G.—Thermomicroburette pour analyses spéciales	317

ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ, J.—Geomorphologische Untersuchungen im Gebiete von Thessaloniki	164
ΤΩΜΑΔΑΚΗ, Ν. Β.—Ἄγνωστοι στίχοι τοῦ Σολωμοῦ καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γεννώμενα φιλολογικὰ προβλήματα	213
FRESHFIELD, E. H.—Les «Mandata» de l'Empereur Maurice, 582-602	205
ΧΑΤΖΗΣΑΡΑΝΤΟΥ, Χ.—Συμβολή εἰς τὴν μελέτην τῆς πανίδος τῶν Ἀραγροειδῶν Ἑλλάδος	438
CHRISTOMANOS, A. A.—Vorläufige Mitteilung über die Acetaldehydbildung bei Kaseinspaltung	211
ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, Γ.—Ἀμμωνιακὰ περίπλοκα τοῦ ἐλαϊκοῦ χαλκοῦ	313
CHRISTOMANOS, ANAST.—Das Verhalten der Rhodanausscheidung beim Hund im Hunger	395

3. — ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΟΜΕΝΑΙ

ΔΟΝΤΑ, ΣΠ. καὶ ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ, ΒΛ.—Πειραματικὰ ἔρευνα περὶ τῶν βιταμινῶν τῶν ἑλληνικῶν σταφίδων, (σουλτανίνας Κρήτης)	107
ΚΕΡΑΜΟΠΟΥΛΛΟΥ, ΑΝΤ.—Αἱ «πόλεις» τοῦ Φιλίππου τοῦ Β' ἐν Μακεδονίᾳ.	69
ΚΟΥΓΕΑ, Σ.—Ζηγόνειοι πάπυροι ἐν Ἀθήναις	340
ΚΡΗΤΙΚΟΥ, Ν.—Περὶ γεωγραφικοῦ προσανατολισμοῦ τῶν κυριωτέρων ἀρχαίων μνημείων τῶν Ἀθηνῶν.	502
ΜΠΑΛΑΝΟΥ, Δ. Σ.—Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ Κ. Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων	12
ΟΡΛΑΝΔΟΥ, ΑΝΑΣΤ.—Τρία παραλαύρια τῆς Μ. Ὁσίου Μελετίου	107
ΠΟΛΙΤΟΥ, Χ.—Περὶ τῆς θαλασσίας χλωρίδος τῶν Κυκλάδων	339
ΣΕΓΑΙΤΣΑ Π. ΑΝ.—Περὶ συγγραφῆς Ἀλιευτικοῦ καὶ Ἰχθυολογικοῦ Λεξικοῦ	428
ΣΩΤΗΡΙΑΔΟΥ, Γ.—Μικρὰ Ἀκρόπολις καὶ λίθιναι περὶ αὐτὴν ἀρχαῖαι καλύβαι ὑπερθεν τῆς θέσεως Μπέη ἐν Μαραθῶνι	66

4. — ΠΙΝΑΚΕΣ ΕΚΤΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

ΣΩΤΗΡΙΟΥ, Γ.—Ψηφιδωταὶ εἰκόνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πίναξ Α'.	72
Πίναξ Β'.	74
Πίνακες Γ' καὶ Δ'.	78
ΚΥΗΝ, ΟΤΗΜΑΡ.—Die Korallen und Bryozoen des Tegels von Kreta	172
ΚΟΚΚΟΡΟΣ, Ρ.—Über die Gitterkonstanten und die Raumgruppe des Lievrits.	408
ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ, Γ.—Ἡ διὰ τῆς ἠλεκτροπηξίας (διαθερμίας) ἐγχείρησις τῆς ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς, Πίνακες Α' καὶ Β'	492
ΛΟΓΑΡΑ, Γ.—Περιεκτικότης τῶν σύκων εἰς βιταμίνας Α. D. C. Πίνακες Α' καὶ Β'.	380

Βοτανική

- POLITIS, J. CH.— Sur des glandes de certaines Labiées qui produisent des substances amères 85

Βρωματοχημεία

- ΙΩΑΚΕΙΜΟΓΛΟΥ, Γ. ΚΑΙ ΛΟΓΑΡΑ, Γ.— Περιεκτικότης τῶν ἑλληνικῶν σιτίων εἰς βιταμίνας. Πρώτη Ἀνακοίνωσις. Περιεκτικότης τῶν ἔλαιων καὶ τοῦ ἔλαιολάδου εἰς βιταμίνην Α 186
- ΛΟΓΑΡΑ, Γ.— Περιεκτικότης τῶν ξυλοκερατίων εἰς βιταμίνας Α, D καὶ Β₁ 367
- ΛΟΓΑΡΑ, Γ.— Περιεκτικότης τῶν νοπῶν σύκων εἰς βιταμίνας Α, C καὶ D 374
- ΛΟΓΑΡΑ, Γ.— Περιεκτικότης τῶν ξηρῶν σύκων εἰς βιταμίνας Α, D καὶ C 383

Βυζαντινὴ Τέχνη

- ΣΩΤΗΡΙΟΥ, Γ. Α.— Ψηφιδωταὶ εἰκόνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως 70

Γεωλογία

- ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ, J.— Geomorphologische Untersuchungen im Gebiete von Thessaloniki 164
- VOREADIS, G.— Jungkimmerische Faltenbewegung in der osthellenischen Zone mit einem Überblick über die alpidische Orogenese Griechenlands . . . 451

Γεωμετρία

- GUIGUE, R.— Remarques sur les lignes de courbure 350
- MITRINOVITCH, D.— Remarque sur les surfaces de translation 356

Γεωμορφολογία

- MISTARDIS, G.— Recherches sur la tectonique et la morphologie de la région plus ou moins montagneuse qui s'étend au sud du bassin de Phlionte 441
- MISTARDIS, G.— Recherches géomorphologiques dans la région qui s'étend entre l'Isthme de Corinthe et Kineta 470

Γεωπονία

- ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ, Σ.— Περὶ ὑπάρξεως χλωρώσεως ὀφειλομένης εἰς περίσσειαν σιδήρου . . . 362

Γεωργικὴ Χημεία

- ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Θ.— Νέον σύστημα ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ 320
- ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ, Χ.— Παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μεθόδου τῆς δι' ὑδρατμῶν ἐκποπίσεως τῶν ἀπερροφημένων κατιόντων ἐκ τῶν κολλοειδῶν τοῦ ἐδάφους 426

Δασοκομία

- ΠΑΡΑΙΟΑΝΝΟΥ, J.—Eine neue Varietät von Pinus brutia Ten., Pinus brutia Ten.
var. Agraphiotii 14

Ἑδαφολογία

- ΛΙΑΤΣΙΚΑΣ, N.—Über Bildung und Verteilung der Salzböden im Bezirk der Ebene
von Saloniki 251
ΛΙΑΤΣΙΚΑΣ N.—Karte der Salzbodenverbreitung in der Umgebung von Saloniki 309

Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία

- ΛΥΟΒΟΥΝΙΩΤΟΥ, Κ.—Τὸ ὑπ' ἀριθ. 21 χειρόγραφον τῆς Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης
τῆς Τυβίγγης 270

Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον

- ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τοῦ δευτερεύοντος τῶν διακόνων 12
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τῶν δεποτάτων 28
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτοψάλτου 66
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου 98
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐξάρχων 146
ΡΑΛΛΗ, Κ. Μ.—Περὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτεκδίκου 286

Ζωολογία

- ΧΑΤΖΗΣΑΡΑΝΤΟΥ, Χ.—Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς πανίδος τῶν Ἀραχνοειδῶν Ἑλλάδος 438

Ἱστορία

- FRESHFIELD, E. H.—Les «Mandata» de l'Empereur Maurice, 582-602 205
LIETZMANN, H.—Griechentum und Orient 244
ΛΥΚΟΥΔΗ, ΣΤΥΛ.—Οἱ κατὰ τὴν θρησκευτικὴν πίστιν, τὴν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς
Χριστιανικοὺς χρόνους πάτρωνες τῶν ναυτικῶν μας 413
ΜΕΞΑ, ΒΑΛΕΡΙΟΥ.—Νεαὶ πηγαὶ περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας 461

Ἱστορία Δικαίου

- ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Κ.—Ἡ ἀναφορὰ τῆς Μαντῶς Μαυρογένη κατὰ τοῦ Δημητρίου
Ἵψηλάντη 292

Κρυσταλλογραφία

- ΚΟΚΚΟΡΟΣ, P.—Über die Gitterkonstanten und die Raumgruppe dez Lievrits .. 406

Μαθηματικά

- CARATHÉODORY, C.—Eine Verschärfung des Schwarzschen Lemma's.. . . . 276

Μετεωρολογία

- ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΥ, Β. ΚΑΙ ΜΟΥΣΟΥΡΟΥ, Β. — Ἀπόλυτα θερμομετρικά ἐλάχιστα ἐν Ἀθή-
ναις καὶ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς βλαστήσεως 111
- ΛΕΙΒΑΘΗΝΟΥ, ΑΘ. — Τὸ φαινόμενον τῆς χιόνος ἐν Ἑλλάδι 116
- ΛΙΝΑΤΗΝΟΣ, Α. — Sur l'amplitude annuelle de la température et sur degré ther-
mique de continentalisme des régions de la Grèce.. 340

Μικροβιολογία

- CAMINOPEΤROS, J. — Recherches sur les maladies des abeilles en Grèce. Une
maladies des abeilles adultes 502

Μουσική

- ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. — Περὶ τοῦ νέου Μουσικοῦ ὄργάνου τοῦ ἐφευρεθέντος
ὑπὸ τοῦ κ. Εὐαγγέλου Θ. Τσαμουρτζῆ.. 493

Ὄρνυτολογία

- ΜΑΡΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓ. — Περὶπτωσις γενέσεως τοῦ ὄρνυτοῦ γλαυκοφανοῦς ἄνευ κανονικῆς ἢ
πνευματολυτικῆς μεταμορφώσεως. 107

Ὄφθαλμολογία

- ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ, Γ. Φ. — Ἡ διὰ τῆς ἠλεκτροπηξίας (διαθερμίας) ἐγγείρησις τῆς ἀποκολ-
λήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς 490

Παλαιοντολογία

- KÜHN, OTTMAR. — Die Korallen und Bryozoen des Tegels von Kreta 171

Πειραματικὴ Παθολογία

- SOTIRIADES, D. — L'immunité passive dans le paludisme expérimental et naturel 326

Πολιτικὴ Οἰκονομία

- ΒΟΥΡΝΑΖΟΥ, Κ. Χ. — Περὶ διμεταλλισμοῦ καὶ περὶ μορφῶν καταναγκαστικῆς νομισμα-
τικῆς κυκλοφορίας παρ' ἀρχαίοις καὶ ἰδίᾳ τοῖς Ἑλλήσι.. 256

Ὑγιεινὴ

- ΒΑΛΛΩΡΑ, Β. Γ. — Ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος ὅπως περιγράφεται ὑπὸ τῆς
λογιστικῆς καμπύλης 36

Ὑδραυλικὴ

- KARAKASSONIS, G. — Der Übergang vom Schiessen zum Strömen in einer Rinne

Χημεία τῶν Περιπλόκων

ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ, Τ.—Ἀμμονιακὰ περίπλοκα τοῦ ἐλαϊκοῦ χαλκοῦ. 313

Χημικὴ Τεχνολογία

ΖΑΓΑΝΙΑΡΗ, Ι. Ν.—Παρατηρήσεις τινές ἐπὶ τῆς δι' ἐλαίων δέψεως. 24

ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ, Θ. Β.—Πειράματα πρωΐμου ζυμώσεως τοῦ καπνοῦ. 29

ΚΑΒΒΑΣΙΑΔΟΥ, Κ. Θ.—Περὶ τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ μονοξειδίου τοῦ ἀνθρακος κατὰ τὴν κάθαρσιν τῶν βιομηχανικῶν ἀερίων 48

Ψυχολογία

ΒΟΡΕΑΣ, ΤΗΕΟΡΗΙΛΕ.—Recherches expérimentales. Le temps de réaction et sa relation avec l'intelligence 132

ΚΟΥΚΙ, ΑΝΓΕΛΙΟΥΕ.—Recherches expérimentales. Le temps de réaction et sa relation avec l'intelligence 153

